

ХОЧУ
ЗНАТИ

Микола Водневський

ХОЧУ ЗНАТИ

Відповіді на запитання читачів
та радіослухачів

Переклад з російської

СВІТЛО НА СХОДІ
2022

УДК 821.161.1'06–97=161.2

В62

Водневський М. О.

В62 Хочу знати : Відповіді на запитання читачів та радіослухачів / Пер. з рос. О. Зенченко. — К. : Світло на Сході, 2022. — 464 с.

ISBN 978–617–7554–15–7 (Укр.)

До цієї книги увійшли відповіді Миколи Водневського на запитання читачів однієї з газет у Сан-Франциско та слухачів передач, які він вів на християнському радіо. Автор відібрав запитання із величезної кількості листів, що надходили з різних куточків світу, та упорядкував їх для друкованого видання — як він це видання бачив. Так утворилася збірка, яка була видана 1973 року й неодноразово перевидавалася під різними назвами. Тут розглядаються біблійні та життєві аспекти віри та пошуків Бога.

Запитання об'єднанні в тематичні розділи для зручності пошуку.

УДК 821.161.1'06–97=161.2

Вид. № 02.148

ISBN 978-617-7554-15-7 (Укр.)

ISBN 978-3-949694-13-4 (Нім.)

© 2005 «Свет на Востоке».

© 2019 «Світло на Сході»,
укр. переклад.

© 2022 «Світло на Сході»,
укр. переклад.

1. РЕЛІГІЯ І АТЕЇЗМ

1.1. БІБЛІЯ

1.1.1. Правдивість Писання, Біблія — Слово Боже, Біблія та наука

001. ПИСАННЯ БОГОНАТХНЕННЕ

Біблія, яку ви так старанно проповідуєте, — дуже застаріла книга дуже сумнівного походження. До неї доклали руку євреї-сіоністи, а безхребетні прихильники називають Біблію Словом Божим. А хто може довести, що це саме так?

Ви шукаєте доказів Божественного походження Священного Писання. Антисемітизм заважає мати неупереджене судження. Адже Сіон — це і назва святої гори, на якій стоїть Єрусалим, а також назва народу, що там мешкає, — «донька Сіону». Розпорошені по землі євреї прагнули повернутися до своєї країни, на Сіон, куди, як свідчать пророцтва, має прийти їхній Викупитель–Месія. Це і є сіонізм. Сьогодні євреї здобули свою державу, вони повернулися до Ізраїлю, і **незабаром прийде Христос (удруге)**; тоді Ізраїль пізнає «Того, Кого прокололи» (Ів. 19:37), і євреї, нарешті, приймуть Його як свого Месію та Викупителя.

Християни, всі прагнення яких звернені до Небесного Єрусалима, полюбляють співати «Йдемо ми до Сіону, до радісного, дивного Сіону! Ми всі прямуємо до Сіону, в оздоблене місто Творця» або «Ми, сіонські мандрівники, тут відпочинемо...» Чи можемо ми назвати це сіонізмом? У християнстві «сіоністська» лексика набула нового звучання.

Я бачу, що ваші міркування щодо Біблії ґрунтуються на чужих розповідях. Хто серйозно досліджував Священне Писання, той анітрохи не сумнівається, що воно від Бога. Якось одного християнина запитали, звідки він знає, що Біблія від Бога, і чоловік відповів: «Моє життя свідчить про це». Я читав багато книжок, але жодна, крім Євангелія, не вказала мені шлях до Істини, не зробила моє життя щасливішим. Євангеліє відкрило мені Ісуса Христа, а в Ньому я знайшов щастя.

Слово Боже незмінне та незворушне. Усі пророцтва здійснилися з вражаючою точністю. Ісус Христос сказав: «Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої!» (Мр. 13:31).

Проблема полягала в тому, що протягом віків державна церква не допускала віруючих до Біблії. Натомість Ісус Христос сказав: «Дослідіть—но Писання...» (Ів. 5:39). Дослідити — це більше, ніж просто читати. Який відсоток населення Росії читав Біблію? Мільйони людей довіряли переказам батьків, а не Слову Божому. Це й привело Росію до братовбивчої війни та революції.

«Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності...» (2 Тим. 3:16). Не окремі розділи, а все Писання Богом натхненне. Якби люди відмовилися від «теорії ножиць» і перестали «вирізати» з Біблії те, що їм не до вподоби, що не відповідає їхнім переконанням, але зважили на Божі поради, — на землі не було би братовбивства. Ви заперечуєте Біблію. Що ж ви пропонуєте натомість? Люди, для яких авторитет Біблії недостатній, нездатні самотужки здобути свободу й тим паче неспроможні вказати іншим на шлях до свободи. Коли сліпий веде сліпого, то падають обидва.

О, якби ж усі нарешті зрозуміли, що на світі є одна-єдина книжка, яка відкриває людині шлях до свободи духа! Не «Декларація прав людини та громадянина», не конституції, а Євангеліє звільняє людину від влади гріха, забобонів, зла, ворожнечі та шкідливих звичок і приводить до Ісуса Христа — єдиної надії на спасіння. Один мудрий чоловік сказав, що Євангеліє містить у собі істину, яка ніколи не старіє, яка є багатством незрушним, радістю нев'янучою, втіхою в скорботах; воно знищує страх і дає блаженну надію на життя у вічності.

Одна продавчиня фруктів, стоячи біля своєї ятки, завжди читала Біблію. Якось покупець запитав:

— Що ви читаєте?

— Слово Боже, — відповіла вона.

— А ви можете довести, що це — Слово Боже?

Жінка поглянула на покупця:

— А ви може довести, що світило вгорі — це Сонце?

— Довести? Навіщо? — здивувався чоловік. — Найкращий доказ — його тепло та світло.

— Це правда, — відповіла продавчиня. — Найкращий доказ того, що Біблія — Слово Боже, — це те, що воно зігріває та освітлює мою душу...

У перші століття християнства Біблію мали тільки дуже заможні люди. Вартість рукописної Біблії дорівнювала п'ятнадцятирічній платні робітника. Сьогодні Біблію можна отримати безкоштовно. Дістаньте Біблію та уважно її вивчайте, починаючи з Нового Заповіту.

002. ГОСПОДЬ ВИЩИЙ ЗА ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД

Здоровий глузд підказує, що якби Біблія була дійсно Словом Божим, то все в ній було б просто і зрозуміло, а не навпаки — що не слово, то загадка.

Не варто вам підходити до Бога з людським мірилом. Господь значно вищий за наш «здоровий глузд». Те, що вам здається «здоровим глуздом», насправді може виявитися продуктом «немічного розуму», спотвореного гріхом і сповненого упередженнями. Слава Богу, що Біблія має таку височінь, на яку ні вам, ні мені й нікому іншому не зійти. Інакше ми до цієї дивовижної книги ставилися б як до творів світських авторів.

Проповідник Іоан Марк*, який вивчав Біблію впродовж багатьох років, сказав: «Ця книга має недсяжну глибину».

Бог дає Святого Духа, щоб навчати нас істини, щоб відкривати наше серце до прийняття Його Слова. Господь відкриває духовний зір і слух для того, щоб людина бачила шлях до спасіння та чула Його Слово.

Паскаль писав: «Аби зрозуміти земну науку — необхідно її полюбити, а Божественну потрібно любити, щоб зрозуміти».

003. «НУДНА КНИГА»

Старий Заповіт мене не приваблює, бо він нудний і незрозумілий. Народ, про який пишеться в цих книгах (євреї), занадто жорстокий і більше схильний до зла, ніж до добра; тож цей народ аніяк не може бути нам за приклад. Там самі лише вбивства, кровопролиття, помста. Навіть читати моторошно...

Ваші слова містять частку правди, та вона зовсім незначна в порівнянні з тим, про що ви не сказали. Викладені у Старому Заповіті історичні відомості справжні та

* Іоан Марк (Галустян) (1899–1987) — відомий в емігрантських колах євангеліст, проповідник і вчитель.

непідробні. Ця історія записана Самим Богом, хоча Він і скористався рукою людини. У Старому Заповіті можна знайти багато прообразів нашого життя, чимало пророцтв про Ісуса Христа; там розповідається про минуле, сьогодення та навіть майбутнє світу.

Старий Заповіт має багато наочних прикладів для кожного. Ісус Христос часто звертався до Старого Заповіту й радив досліджувати Священне Писання (Ів. 5:39). Тоді Новий Заповіт ще не був написаний. Отже, Ісус Христос говорив про Старий Заповіт. А Він ніколи не помилявся.

004. ЧИ ВСІ СЛОВА В БІБЛІЇ — БОЖІ?

Допоможіть мені розібратися в моєму питанні. Нещодавно в одного проповідника я придбав Біблію. Чоловік мене переконував, що Біблія не містить людських слів, усі слова лише від Бога. Я почав читати Біблію і знайшов там такі слова, що навіть соромно вимовити або прочитати. І там навіть є слова, які промовляв сатана, коли спокушав Ісуса Христа. Виходить, що в Біблії не всі слова Божі...

Біблія — Слово Боже, але не кожне слово в Біблії сказане Богом. Ви трохи поквапилися. Біблію необхідно прочитати повністю, а вже потім робити висновки.

У Біблії можна знайти слова, що належать ангелам, пророкам, звичайним людям і навіть, як ви зауважили, сатані (наприклад, у Книзі Йова). **Але все це нітрохи не принижує** значення великої та чудесної книги Біблії, адже для людей це справжнє Боже одкровення.

Усі книги, які написали звичайні смертні, забуті чи майже забуті. Нічого подібного не можна сказати

про Біблію. Навпаки, вона стає дедалі більш відомою книгою.

Вороги християнства нападали та продовжують нападати на цю книгу, намагаються її знищити, відібрати в людей, забороняють перевидавати. У Південній Африці та на інших континентах траплялися випадки, коли Біблію привселюдно спалювали на вулицях. Але вона була, є і буде в усі часи найкращою книгою для людини.

Перша Біблія була надрукована майже п'ятсот років тому. Знадобилося п'ять років, аби вийшов перший наклад! А нещодавно один із примірників цього першого видання було продано за півмільйона доларів.

Ця книга перекладається на всі мови та діалекти, що тільки існують у світі.

Якщо читач уважно дослідить Біблію, то неодмінно переконається, що це — незвичайна книга. Спробуйте читати її неупереджено. Хто б у ній не говорив, у які часи не були б написані її окремі частини — це єдина, цільна книга. І якщо ви знайшли в ній недоброзвучні слова, це не повинно вас бентежити. Вони взяті з людського життя, негарного та грішного.

У Старому Заповіті тридцять дев'ять книг, які писалися понад тисячу років. Над його створенням працювали тридцять два автори. Новий Заповіт (двадцять сім книг) був написаний вісьмома авторами протягом п'ятдесяти років. Ці книги з'явилися в різний час, за різних умов, незалежно одна від одної, але всі вони — одне ціле. Чому? Хоч її і писали люди, та справжнім автором Біблії був Сам Бог.

Ісус Христос сказав: «...хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажу Я» (Ів. 7:17).

Читайте Слово Боже вдумливо й уважно. Ви знайдете духовну силу. Псалом 119 (вірш 130) говорить: «Вхід у слова Твої світло дає, недосвідчених мудрими робить». Апостол Павло писав Тимофію: «І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса» (2 Тим. 3:15). Те ж саме Біблія дає сьогодні кожному, хто щиро вірує.

На Біблію часто посилаються, проте її мало читають. У цьому й полягає основна причина морального занепаду людства. Стан покращиться лише тоді, коли люди змінять своє ставлення до Біблії.

«Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова» (2 Тим. 3:16, 17).

З усіх книг у світі лише Біблія може приготувати нас до вічності.

005. УЧОРА Й СЬОГОДНІ

Біблія розповідає, що сотні тисяч євреїв з родинами та худобою сорок років мандрували пустелями Синайського півострова. Візьміть енциклопедію та прочитайте про клімат цих пустель, і відразу зрозумієте, що Мойсей щось наплутав.

Я не відкидаю Біблію, але й не вірю всьому, що там написано. У безводній пустелі ніхто не може прожити сорок років, а тим паче сотні тисяч людей.

Навіть учорашній день відрізняється від сьогоднішнього, то що вже говорити про те, що відбулося чотири тисячоліття тому! Читаючи Біблію, ви, певно, зауважили, що Мойсей часто згадує про водні джерела, оази

та долини. За даними археологів, там, де зараз Синайсько-Аравійська пустеля, за тих часів був звичайний степовий край, племена якого торгували з Єгиптом. Та й у країні, де ви зараз мешкаєте, навіть тисячу років тому клімат був зовсім інакший, аніж зараз, не кажучи вже про все інше.

006. БІБЛІЯ — ПРАВДИВА КНИГА

Ви стверджуєте, що Біблія — правдива книга і всю її варто сприймати за правду. Тоді скажіть, як ви розумієте написане: «Під сонцем немає і не буде нічого нового». А літаки? А підводні човни? А кіно? А радар? Ось вам і Біблія...

Ви не зовсім дослівно цитуєте Священне Писання. У Біблії написано так: «...немає нічого нового під сонцем! Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами!» (Екл. 1:9,10).

Але ж це правда! Усі принципи, які лягли в основу того, що ми називаємо «відкриттям», уже існували у природі, «під сонцем». Перш ніж полетіли аероплани, небом ширяли птахи. Перш ніж людина почала мріяти про підводні човни, риби вже плавали у морських глибинах. Перш ніж був винайдений фотоапарат, Бог створив людське око — досконалий апарат, який автоматично сприймає кольорове зображення.

Ще не з'явилися компаси та радари, а птахи вже долали океани, не зупиняючись навіть уночі, точно визначаючи напрямок. Свій «радар» мають і кажани, які без проблем пересуваються в темряві. Прочитайте Книгу Йова, 12:7–9.

Мій друже, що не кажіть, а Біблія — правдива книга. Щасливий той, хто приймає її як одкровення Боже.

007. ГІГАНТИ–ВЕЛЕТНІ

Біблія дає опис, а художники змальовують гіганта-велетня Голята, з яким боровся та якого здолав Давид. Іще в Біблії розповідається про розвідників, відраджених у землю Ханаанську. Там розвідники бачили велетнів, перед якими вони були немов сарана.

Читаючи все це, я запитував себе: чому археологи нічого не знають про таких людей? Адже це було не мільйон років тому, а три-чотири тисячі?..

Три-чотири тисячі — це не триста-чотириста років. Чотири тисячоліття — дуже значний відрізок часу. Археологи знайшли далеко не все, що повинні та можуть іще знайти.

Я не маю всіх даних, якими користуються вчені, та колись читав, що німецький археолог Густав Далман іще 1918 року в Йорданії знайшов поховання і за кістками визначив, що скелет належав людині неймовірно розмірів. Цілком можливо, що це й був один із гігантів-велетнів.

Що стосується свідчення розвідників, то нам варто згадати приказку: «Хто боїться, тому в очах двоїться». Адже Біблія передає тільки те, що вони сказали, не коментуючи їхні свідчення. Священне Писання не говорить, чи було все саме так, як здалося єврейським розвідникам.

Якщо сьогодні існують так звані низькорослі народи (наприклад, у Центральній Африці), то чому на землі не могло існувати плем'я велетнів? Відомо, що

й нині в Африці (Кенія, Танганьїка) є племена, члени якого — справжні велетні.

008. РЕБРО АДАМА

Це запитання я вичитав у журналі «Наука і релігія», що видається в Москві. А полягає воно ось у чому: якщо Бог узяв одне ребро в Адама та з нього створив Єву, то в чоловіків повинно бути на одне ребро менше, ніж у жінок. А насправді кількість ребер у чоловіка й жінки однакова. Хіба це не суперечить Біблії?

Жодним чином. Потомок Адама мав стільки ж ребер, скільки мав Адам під час створення. Адам дійсно втратив ребро (Бут. 2:21), однак ця «анатомічна особливість» не могла передаватися спадково, як не може успадковуватися втрата ока чи руки в результаті нещасного випадку. Якби у природі існував цей закон, то весь світ наповнився б каліками, німими та сліпими. Слава Богу за Його досконалі закони!

009. У ПОШУКАХ ІСТИНИ

Цей лист пише вам людина, яка шукає істину та сподівається її знайти. З цією метою я читаю не лише ваш журнал, але й деякі атеїстичні книги, які з Росії надсилає мені моя невіруюча сестра, кандидат економічних наук.

Надіславши мені вирізку із журналу, вона з гордістю пише: «Прочитай, як наші атеїсти „кладуть на лопатки“ віруючих у Бога».

Я надсилаю вам цю статтю із журналу «Наука і релігія» та прошу прокоментувати ті аргументи, які

виставила М. Г. Бельченко перед віруючими, й на які вони не змогли відповісти.

Дорогий друже, я переконаний, що віруючі цілком здатні відповісти на всі аргументи М. Г. Бельченко. Їм просто не надали такої можливості чи, що також не виключено, не надрукували їхні відповіді.

Прочитаймо перший аргумент атеїстки М. Г. Бельченко: *«...більшість із вас вважають себе зразковими християнами, віруючими людьми. Ні, друзі, подивилася я на вас і зробила висновок: серед вас віруючих немає. Якщо ви вірите в Бога, то чому так турбуєтеся про роботу, хліб щоденний? Чому не живете, як наказує Біблія: „Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує“. Правду я сказала чи ні?»*

На це зауваження я відповів би так. Цитату з Євангелія ви навели правильно, але не всю, тому висновки з прочитаного зробили хибні. Ісус Христос сказав: «Погляньте на птахів небесних» (Мт. 6:26). Погляньмо й ми на ці Божі створіння, які так нас тішать: рано-вранці, коли ви ще ніжитесь в ліжку, пташки вже встигли облетіти кущі та дерева в пошуках їжі. Зі сходом сонця вони несуть черв'ячків і комашок своїм діткам у гнізда. А коли ви встаєте з ліжка, пташки вже старанно чистять дзьоби та співають пісні хвали своєму Творцю.

Як бачите, птаха — працююче, турботливе створіння, і вам, М. Бельченко, не слід збивати з пантелику віруючих. Із контексту видно, що Ісус Христос використав птахів для прикладу, щоб навчити звіряти свою долю Богові. Господь піклується навіть про птахів, а тим більше про вас — так далі сказав Ісус Христос. Чому ж

ви не навели цитату повністю, а зупинилися там, де вам було вигідно, щоб збентежити віруючих? Птахи вчать нас працювати, в усьому довіряти Богові, бо Він дбає про Своїх дітей значно більше, ніж про птахів.

Другий аргумент. *«Ви любите своїх дітей? І Бога любите? А ось що у вашій Біблії написано: „...хто більше, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний“ (Мт. 10:37). Так сказав Ісус Христос.*

Жінки не відповідають, дивляться спідлоба. Можливо, вони вперше чують ці слова. Чи багато знайдеться в селі віруючих жінок, які самостійно читали Біблію та розмірковували над Словом?»

Що правда, то правда. Небагато людей на селі читають Біблію. Адже її ніде придбати. А ви хитро паморочите людям голови атеїстичною пропагандою, адже вам Біблія доступна. Хіба Євангеліє навчає ненавидіти своїх дітей? Хіба в Євангелії не написано: «Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той врікся віри, і він гірший від невірного» (1 Тим. 5:8)?

Так, Ісусу Христу, Котрий помер за нас — заради нашого викуплення, — належить чільне місце в серці наверненого грішника. Але це не означає, що християнин повинен ненавидіти всіх інших людей, з—поміж яких і його діти! Навпаки, віруючі люблять своїх дітей батьківською любов'ю, щиро моляться за них, намагаються вказати їм на любов Ісуса Христа, ладні віддати за них життя, страждати за них, іти на різні жертви заради їхнього спасіння та добробуту.

Тлумачити Біблію, висмикуючи з контексту окремі фрази, — це ошукувати простодушних людей. Ви могли б прочитати в Біблії й такі рядки: «Немає Бога». Саме так... Так написано у Священному Писанні, але ці нерозсудливі слова належать людині, яка була позбавлена

розуму: «Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“» (Пс. 14:1).

А вам, друже, щоб знайти істину, я раджу читати Євангеліє, а не трактувати атеїстів.

010. ЖИТТЯ — ПОДОРОЖ

А я ось що скажу: народжується людина — нічого про себе не знає, і помирає — стільки ж знає. Я прочитав багато книжок, а істини так і не знайшов. І навіщо це потрібно? Живи, як інші: працюй, їж, спи — і в цьому наше життя...

Таке життя називаю «телячим» — був би лише корм і підстилка. Суцця правда, ми мало що про себе знаємо. Справжнє знання про людину можна знайти тільки в Біблії. Ви прочитали багато книжок, але чи знайомі ви з Біблією? Наше життя — немов шлях крізь тунель: темно й волого. Проте якщо людина не зупиняється, а продовжує йти, то обов'язково дістанеться того місця, звідки лине світло. Духовні пошуки роблять життя осмисленим. Вони неодмінно приведуть до пізнання любові Ісуса Христа, а любов Христа пізнається лише на досвіді. Ось чому псаломспівець Давид закликав: «Скуштуйте... який добрий Господь!» (Пс. 34:9). Ви багато шукали, багато читали, але до цього пункту так і не дійшли, і в цьому ваша біда. Поки не пізно, станьте на цей шлях, і життя відкриється вам в іншому світі.

011. ПИСАННЯ НЕ ПОМИЛЯЄТЬСЯ

Вчення, ніби людина за своєю природою не вільна та схильна лише до зла, дуже принижує людину. Чого

дитину навчать батьки, такою вона й буде. Звідки ви взяли, що кожна людина — раб гріха?

Ми це взяли зі Святого Писання. У Писанні сказано, що «ввесь світ лежить у злі» (1 Ів. 5:19); «нема праведного ані одного» (Рим. 3:10); «в гріху зачала мене мати моя» (Пс. 51:7); «бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню» (Рим. 7:19).

Усім нам необхідно звільнитися від влади гріха та зла. Для цього Ісус Христос і прийшов на землю. За своєю природою людина не вільна. Люди часто роблять те, чого їх ніколи не навчали. Мала дитина проявляє егоїзм, самолюбство. Хто її цього навчає? Батьки? Ні. Батьки можуть навчити дитину ділитися з іншими, однак дитина не хоче, опирається, не дає. Є, звісно, й такі, хто говорить: «Гляди ж, нікому не давай! Сам з'їж!» Таким чином вони лише підсилюють егоїзм своїх дітей. Егоїзм і так притаманний усім людям, тільки різною мірою.

Не Писання принижує людину, називаючи її грішною від народження. Це гріх принижує людину, а Священне Писання лише констатує факт.

012. А. М. ТОЛСТОЙ І ВІРА

...Ви читали звернення А. М. Толстого до духовенства? Воно було опубліковане 1902 року, проте життєве й сьогодні. Я вважаю, що віра Толстого найправильніша.

Я прочитав надіслане вами звернення А. М. Толстого «До духовенства». Письменник справедливо викриває духовенство, та коли він починає розбирати основи християнства, то мені шкода великого старця. Правильна віра — та, яка дає людині мир із

Богом. Толстой, на жаль, так до цього й не дійшов. Не випадково перед смертю він тікав до монастиря. Про людину багато говорить не тільки те, як вона живе, але й як помирає.

Толстой відкидає богонатхненність Біблії. То як тоді визнати його віру правильною, якщо я на власному досвіді переконався, що Біблія — Боже одкровення, а не «єврейські казки», як каже письменник?

Л. М. Толстой пише, що Писання переінакшується церковниками. Це дійсно так, але те, що Писання переінакшується людьми, не дає підстав сумніватися в його істинності. Священна історія — правдива історія. Мойсей, Авраам, Ной, Лот і Давид — усі грішили, але любили істину Божу. Священне Писання не приховує фактів. Це й спокусило Толстого, а нас, навпаки, запевняє, що Біблія — дзеркало людини. У біографіях великих особистостей усе чисто і гладко, бо їх писали люди, а не Бог. Святий не той, хто не грішить (таких немає), а той, хто прагне жити у святості.

У «Зверненні до духовенства» Толстой називає Біблію «шкідливою книгою». Якщо ви з цим погоджуєтесь, то нам не по дорозі, й ви марно вважаєте себе християнином.

Л. М. Толстой не вірив у те, чого не розумів, що не можна пояснити відомими людині законами. А чи всі закони нам відкриті? Віра починається там, де закінчується знання.

Л. Толстой закликав людей виконувати заповіді Нагірної проповіді своїми силами, вважаючи, що вони приховані в самій людині. Це його фатальна помилка. Нагірна проповідь звернена до тих, хто бачив у Христі не лише теслю з Назарета, а Сина Божого, Спасителя світу. Не дивно, що Толстой, незважаючи на всі

свої старання, не міг дотримуватися вчення Нагірної проповіді.

Проповідь про воскресіння Ісуса Христа Л. М. Толстой називає божевіллям і злом, а насамкінець свого звернення «До духовенства» закликає читачів до каяття. Але якщо Христос не воскрес, якщо немає кари за гріхи та не буде воскресіння мертвих, навіщо тоді каятися? Кому це потрібно? Ні, Толстой мав сам покаятися, увірувати у Христа, і лише тоді він став би зразком для інших. Покаятися Л. М. Толстой не міг, оскільки відкидав викуплення гріхів Ісусом Христом.

До розділу 1.1.1 див. також запитання № 027; 087; 101; 129; 156; 165; 191.

1.1.2. Віра в чудеса та надприродне

013. НЕ БАЧИВ — НЕ ВІРЮ

Найвагоміший доказ, що бога (так у листі. — М. В.) не існує, є те, що бога ніхто ніколи не бачив.

Дорогий друже, ви мене також ніколи не бачили й навряд чи колись побачите або почуєте, однак я поки що існую. Є мільйони речей, яких ніхто ніколи не бачив, і їх не можна побачити ні простим, ні озброєним оком. Наприклад, невидимі зірки. А хто бачив силу тяжіння, завдяки якій на своїх орбітах тримаються всі планети, і наша Земля також?

Якщо ви скажете, що силу ми пізнаємо через її видиму дію, то й про Бога написано те саме: «Небо звіщає про Божую славу, а про чин Його рук розповідає небозвід» (Пс.19:2).

У тих, хто питає, звідки взявся Бог, я хочу запитати: звідки взялися сили, тобто причини руху? Що таке матерія, звідки вона взялася? Хто створив закони, яким вона підкорюється? Що таке енергія, електрика, світло, тепло?

Про Бога ми знаємо, що Він вічний, невидимий, невідчутний на дотик, незбагнений, але Господь існує та буде існувати вовіки, незалежно від того, визнають Його люди чи ні.

014. ВІРИТИ В БОГА — ЦЕ СМІШНО?

Ви вірите в існування Бога та вірите в існування диявола. Для хоч трохи освіченої людини це звучить дуже смішно...

«Добре сміється той, хто сміється останнім», — написано в одній байці. Я вірю в Бога, бо бачу Його дивні діла навколо та в собі самому. Я б залюбки не вірив у диявола, якби ви мені сказали, хто все це робить. Його дії ми бачимо на кожному кроці. Ваша невіра — результат підступної роботи лукавого. І ця невіра доводить до сліз.

Диявол оголосив війну Богу та Його творінню. Остаточну перемогу здобуде Господь. Щасливий той, хто на Його боці.

015. ЧОМУ ХРИСТА НІХТО ПІСЛЯ ВОСКРЕСІННЯ НЕ БАЧИВ?

Не вважайте, що я безбожник. Я вірю в Бога і пишу вам те, що думаю. Ви, євангелісти, дуже наївні люди. Наприклад, ви вірите, що Ісус Христос воскрес, тоді чому за дві тисячі років Його ніхто не бачив?

Після воскресіння Ісус Христос протягом сорока днів являвся людям, а потім вознісся на небо й сів праворуч Бога Отця. Настане час, і «побачить Його кожне око» (Об. 1:7).

Чому ми, євангельські християни, віримо у воскресіння Ісуса Христа? Я вже писав про це. Але й зараз хочу відзначити, що істина про воскресіння Христа засвідчена Священним Писанням, якому ми повністю довіряємо. Ця істина підтверджена апостолами та багатьма іншими свідками, яких одночасно було близько п'ятисот осіб. Ваше право приймати чи не приймати цю істину. Але я скажу, що тільки завдяки їй моя душа відродилася та знайшла спокій і мир із Богом. Мертвий Христос цього не міг би зробити. Він живий! Він діє! Таких спасених грішників, як я, мільйони. Не один я, всі вони свідчать, що Христос став для них реальністю. І це лише тому, що «...третього дня Він воскрес за Писанням» (1 Кор. 15:4).

Воскреслий Ісус Христос мав багато щирих послідовників, які життя поклали за свідчення цієї істини.

Ви називаєте себе віруючим. Це добре. Але ви маєте пам'ятати слова апостола Павла: «Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна...» (1 Кор. 15:17). «Та нині Христос воскрес із мертвих, первісток серед покійних», — додає апостол Павло (1 Кор. 15:20). Саме в цьому наша радість, наша перемога, наше щастя, наше майбутнє.

Вірте й ви у Воскреслого!

016. ВСЕСВІТНІЙ ПОТОП

Маю до вас три запитання в одному — про потоп. Я читав безліч статей про всесвітній потоп,

і створилося таке враження, ніби Біблія щось недоговорює, замовчує. Можливо, потоп не був усесвітнім і частина тварин не загинула. І потім, як можна було знайти стільки місця для всіх порід тварин, які зараз живуть на землі? Як сталося, що тварини самі ввійшли до ковчега?

По-перше, приймати чи не приймати біблійні істини — це питання віри. Погано те, що ви не в усьому довіряєте Священному Писанню. У Біблії ви знайдете відповіді на всі запитання. У Книзі Буття, 7:19, 21, 23, ми читаємо: «І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрились усі гори високі, що під небом усім. <...> І вимерло **всяке** (виділено М. В. — Ред.) тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. <...> І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було».

Ви маєте щодо цього сумніви. Як вам допомогти? Щиро кажучи, не знаю. Але одне я можу сказати напевно: якби не вся суша була затоплена водою, Бог не доручив би Ною будувати ковчег. Розміри ковчега цілком дозволяли розмістити необхідну кількість тварин. До того ж варто зауважити, що від двох собак пішли всі породи собак, які сьогодні існують на землі, а від двох коней — усі породи коней. Звісно, я не підтримую теорію еволюції: від двох собак, певна річ, ніколи не виникне кішка.

Що стосується вашого третього запитання — як тварини могли ввійти до ковчега, — то тут ви знову-таки обмежуєте можливості Бога. Господь міг нав'язати тваринам страх, аби вони самі бігли до ковчега, призначеного для їхнього спасіння.

017. ЧИМ НОЙ ГОДУВАВ ТВАРИН?

Читав ваше пояснення щодо Ноева ковчега. Ви хочете переконати людей у правдивості цієї події. Усі ваші пояснення начебто на своєму місці, однак ви не подумали про одне: чим і як Ной годував таку кількість тварин? Особливо якщо взяти до уваги швидкість розмноження деяких тварин. Я нітрохи не сумніваюся, що ви про це не подумали...

Цілком правильно: про це я ніколи не міркував. Просто я довірив і довіряю Богу, Його Слово. А ось сьогодні ви примусили мене замислитися і про це. Не знаю, як упорався Ной із такою кількістю тварин. Але чому не припустити, що Всемогутній Бог прислав усіх тварин, поки вони пливли в ковчегу, занурив їх у «зимову сплячку», а за потрібної миті — розбудив? Бог мав і має тисячі можливостей, бо Він — Бог Всемогутній.

018. ВАВИЛОНСЬКА БАШТА

Читав у Біблії казку про те, як люди зводили Вавилонську башту й раптом перестали розуміти одне одного, а потім розбіглися й почали розмовляти різними мовами. Над цією казкою можна посміятися, однак є такі люди, які вірять...

Ви читали в Біблії не «казку», а правду. Після потопу всі мешканці землі спілкувалися однією мовою. Щоб не розпорошитися по землі, не прославивши себе, вони вирішили збудувати місто та звести башту заввишки до небес; але Господь змішав їхню мову, й вони перестали розуміти одне одного, тож були вимушені розійтися

по всій землі. Тому місто й сьогодні називається Вавилон, тобто «змішання». Хіба можна назвати казкою те, що руїни міста під назвою «змішання» і нині існують в Іраку? Мільйони віруючих визнають цей факт. Один із них — я, який вірить у те, що Бог Творець може зробити все що забажає.

Ви хочете поглузувати зі Слова Божого. Будьте обережні! Після кпин часто чується плач. Господь посміється з того, хто мудрує зайве, хто насміхається, читаючи Божі одкровення.

Дійсно, в Біблії сказано, що спочатку люди говорили однією мовою; не було націй, не було діалектів, усі розуміли одне одного. І вчені вважають, що всі люди спілкувалися однією примітивною мовою, з якої за декілька тисячоліть розвинулося безліч мов і діалектів. Чи суперечить ця теорія Біблії? В жодному разі. Це — диво, а не казка, але диво, що підтвержене беззаперечними фактами й логікою.

Якщо сьогодні психіатри здатні за допомогою гіпнозу примусити людину забути власну мову, то чому великий Творець не міг зробити так, аби люди перестали розуміти одне одного?

Видно, що ви зводите Бога до рівня людини та навіть нижче. І це заважає вам вірити. Бог вирішив завадити загорділим будівничим башти, і Його засоби цілком виправдані.

Сьогодні чотириста мільйонів мешканців Індії** спілкуються ста сімдесятьма дев'ятьма мовами та діалектами. Британська енциклопедія повідомляє, що наразі нараховується дві тисячі сімсот шістдесят дев'ять мов.

** Усі статистичні дані, які наводить автор, на сьогоднішній день застаріли, оскільки книжка вперше була видана 1973 року. У даному виданні авторський текст залишено без змін.

Усі вони пішли від кількох основних, які Господь дав розсіяним племенам після руйнування Вавилонської башти.

У Біблії детально про це не сказано, але написане цілком заслуговує на довіру.

019. ЧУДЕСА ТА НАУКА

Хотів я у вас запитати: яким чином єрихонські стіни могли зруйнуватися від трубних звуків, як про це написано в Біблії у Книзі Ісуса Навина? Зараз літають турбінні літаки, і стіни не падають, а тоді стіни зводили міцнішими, ніж зараз. Те, що раніше називалося дивом, сьогодні пояснює наука. Але як це диво пояснити?

Наука ще не доросла до того, щоб пояснити ті чудеса, які творив і творить Бог.

У Біблії не сказано, що стіни Єрихона впали від звуків труб. Під час звучання труб — це зовсім інша справа. Секрет успіху — покора вказівкам Бога. Цілком можливо, Бог допустив землетрус, щоб у відповідь на молитву ізраїльтян віддати їм поганське місто. Відомо, що Єрихон зведений на лінії землетрусів, яка проходить через Азію та Гімалаї аж до Тибету.

Не кожному явищу можна знайти наукове пояснення, оскільки не всі закони природи нам відкриті. Диво завжди залишається дивом. Ми бачимо чудеса на кожному кроці: в будові атома та зернині рослини. Багато нерозгаданих таємниць існує у природі, й усі вони для людей — диво.

Третину життя ми витрачаємо на сон, а вчені й донині не можуть пояснити це явище. Ми живемо у просторі

та часі, а на запитання, що вони собою являють, наука й досі не знайшла відповіді.

Усім відомо, що від холоду всі тіла стискаються, і вода також. Але чому при подальшому охолодженні (починаючи від нуля градусів за Цельсієм) вода починає розширяться, перетворюючись на лід? Наука поки цього не знає. Що більше розвивається наука, тим більше з'являється нерозгаданих таємниць.

Ви хочете знайти пояснення, які це сили зруйнували стіни Єрихона? Відповідь проста: сила Бога. Бог може все. Від Його слова тремтить земля.

Археологи знайшли зруйновані стіни Єрихона, тому зараз одностайно заявляють, що місто було знищено землетрусом. Та хіба це пояснення принижує Боже чудо? Анітрохи.

020. СТАВЛЕННЯ ДО БІБЛІЇ

Мені було дуже смішно, коли в одній із ваших статей прочитав про Валаамову ослицю, яка начебто говорила людською мовою. Треба зійти на дитячий розум, аби цьому вірити...

Якщо те, що ви читаєте в Біблії, вам здається кумедним, то **стерезіться!** Настане час, коли ви відмовитесь від цієї божевільної думки, та, на жаль, може бути запізно.

Ви обмежуєте Господа своїми людськими мірками. Одному скептику віруюча людина відповіла так: «Мудра людино, ти створи віслюка, а я вже навчу його розмовляти». Хіба для Бога є щось неможливе?

Розповідають, що одна неграмотна віруюча жінка на запитання мудреця, як міг кит проковтнути Йону,

відповіла: «Це не моя справа. Бог створив і риб, і людину. І я вважаю, Бог міг створити кита, який здатен проковтнути людину. Якби ж Бог захотів, то Він міг би створити й людину, яка здатна проковтнути кита».

Якщо ви не вірите в надприродне та незрозуміле, тоді вам складно буде повірити і в Ісуса Христа. Адже народження Христа, Його життя, Його смерть, Його воскресіння — все надприродне. Тоді вам доведеться відректися від Біблії. Але хто відречеться від Біблії, від того відречеться Бог. І це вже сталося з мільйонами.

До розділу 1.1.2 див. також запитання № 166.

1.1.3. «Дивні» біблійні вчення та ствердження

021. ТРОХИ АРИФМЕТИКИ

Поясніть мені «попівську арифметику». Як це виходить: один додати один і ще додати один буде один. Тобто: Бог Отець, Бог Син, Бог Дух Святий, а в сумі — один Бог?

Нерозумно намагатися зрозуміти Бога за допомогою арифметики, але якщо ви сильні в цій науці, якщо вам усе-таки хочеться міряти Бога арифметикою, то потрібно не складати, а множити. Дозвольте запитати: скільки буде, якщо тричі помножити одиницю на саму себе? За законом арифметики $1 \times 1 \times 1 = 1$. Ліва частина рівності, що складається з трьох одиниць, дорівнює правій.

У Святій Трійці так само. Три рівні частини утворюють не три, а одну одиницю.

Я вірю в Єдиного Бога, а не у трьох, у Трійцю, єдиносущну та неподільну, в Бога, який явив Себе у трьох

іпостасях. Для мене достатньо того, що Ісус Христос сказав про Себе: «Я й Отець — Ми одне!» (Ів. 10:30).

022. ЯК ЛЮДИНА ДІЗНАЛАСЯ ПРО СТВОРЕННЯ СВІТУ?

Коли Бог творив світ, людина не була присутньою, бо й людини тоді не було. Мимоволі виникає запитання: яким чином людина дізналася про перші дні творення, які записані в Біблії?

Відкрити це людям міг тільки Бог. Спочатку усно: Єві й Адаму, а потім — Мойсею, із вказівкою записати Боже одкровення на пергаменті. І Мойсей виконав Його повеління.

Усне одкровення, яке Господь дав Адаму та Єві, за кілька поколінь, імовірно, було перекручене, оскільки люди втратили віру та страх Божий. Однак те, що було записане Мойсеєм, і донині вражає нас своєю стислістю і точністю.

Яким чином і коли саме Бог відкрив це Мойсею, ми дізнаємося тільки у вічності. Можливо, усе відбулося на горі Синай, коли Мойсей перебував наодинці з Господом сорок днів і сорок ночей.

Як Бог говорив із Мойсеєм? Цього також ніхто не знає. Таємницю творення Господь міг відкрити Мойсею у видінні. Бог міг говорити з ним людською мовою.

023. ЗВІДКИ З'ЯВИЛИСЯ РАСИ?

Із Біблії відомо, що Бог створив чоловіка та жінку, Адама та Єву. Звідки ж тоді з'явилися раси з їхніми різноманітними фізичними особливостями? Здається, щось тут не сходиться...

Відповідь на це запитання ми знайдемо в іншій Божій книзі, яка називається природою. На це запитання чітко відповідає генетика — наука про спадковість і мінливість організмів. Природі відоме ще одне явище — мутація, тобто неочікувані зміни фізичних характеристик організму. Це явище особливо яскраво проявляється у тваринному світі під час різкої зміни кліматичних умов.

Наприклад, зустрічаються безхвості коти; лисі телята, миші та кози; коротконогі вівці; безрога худоба тощо. Незважаючи на мутацію, ніхто не скасував Божий закон: кожна тварина чи рослина може змінювати забарвлення, ріст, вагу, проте обов'язково зберігає ознаки свого роду, бо так сказав Бог: «Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її. І сталося так» (Бут. 1:24). Так відбувається і сьогодні.

Теорія еволюціоністів про створення нових родів зазнала повного краху. Від коня не можна вивести корову. Шляхом схрещення та створення особливих умов життя можна вивести жовту, рябу чи навіть лису собаку, але це все одно буде собака, а не кішка.

Біблія — це не підручник з генетики. Проте в ній наведений один цікавий випадок. Коли Яків відокремив плямисту та крапчасту худобу від отари тестя Лавана, чисельність отари почала збільшуватися. Господь благословив Якова (Бут. 30:29–43). Але чому це сталося? Відповідь знаходимо в Бутті, 31:10, і вона не суперечить вченню генетиків.

Священне Писання свідчить: «І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі...» (Дії, 17:26). Під впливом різних умов з'явилися поверхневі (расові) відмінності між людьми: колір і форма очей, колір волосся, ріст тощо, але в усіх

людей — **євреїв, арабів, негрів, кавказців** — одна кров. І всі люди, без винятку, через кров Ісуса Христа можуть отримати спасіння. Це написано в Біблії.

024. РАЙ У СЕРЦІ

Незрозуміло, навіщо потрібно було карати людей за їхню спробу звести башту до неба? Якщо на небі добре, якщо там дійсно є рай, то навіщо приховувати його від людей? Хай би люди сходинками своєї башти дісталися неба й переконалися, яка там благодать. Тоді вони, можливо, й на землі почали б створювати такий самий рай. Ні, надто вже ревнивий Господар раю. Тільки б Йому було добре, а люди хай нидіють на землі?..

Якби ви розгорнули Біблію, то пересвідчилися б, що будівничі почали зводити Вавилонську башту не заради пізнання Бога чи пошуку раю, а щоб здобути собі ім'я (див. Бут. 11:4). Як ви вважаєте, чи шляхетне це бажання? Чи не схоже воно з бажанням Люцифера бути рівним Богу?

Ні, не таким шляхом досягається рай. Ракетою та супутником до раю не долетиш. Бог спочатку прагне дати людині рай у її серце. Однак людина вперто не бажає прийняти Божу пораду. Люди лише говорять про рай, а їхні серця віддані пеклу.

Як же вони могли досягти раю, а тим паче створити його на землі? Це неможливо. Атеїсти намагаються, однак у них нічого не виходить. І не вийде, бо вони, як і ви, заперечують Бога, повстають проти Нього. Ваш докір у тому, що Бог начебто думає: «Хай тільки Мені буде добре, а люди нехай нидіють» — більш ніж несправедливий. «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина

Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). Бог полюбив і засвідчив це Своїми вчинками. Але люди більше любляють темряву, тому й не йдуть до Нього. Люди нидіють і будуть нидіти, поки не прийдуть до Ісуса Христа.

Даремно ви жбурляєте брудом у Сонце. Світило все одно сяє і гріє, а от ваш бруд летить вам в обличчя.

Моя порада: припиніть війну з Богом і покайтеся. Господь пробачить вам вашу невіру.

025. НОЙ І ДІТИ

Читав вашу бесіду про Ноя та ковчег. І ось що думаю: невже Бог не знайшов іншого шляху, щоб урятувати світ від погибелі? А потім, як спаслися діти Ноя, якщо праведним був лише Ной?

Відомо, що коли якийсь орган тіла не піддається лікуванню, його ампутують. Якщо терапія не допомагає, на допомогу приходять хірургія. Так Бог вчинив із непокірним світом, полишивши в живих лише вісім душ.

Під час революції в сирітському притулку в Москві виявили проказу — страшну невиліковну хворобу. Усіх дітей, хворих на проказу, ізолювали, а потім розстріляли й зарили в яму. Бог не вчинив так зі світом. Багато років через Ноя Він закликав світ до зцілення, вказуючи на шлях спасіння, та люди не каюлися і навідріз відкидали шлях зцілення. Ви знаєте, якщо хворий ігнорує поради лікаря, то допомогти йому ніхто не може. Йому судилося померти.

Так і зі світом. Якщо людина не бажає прийняти спасіння вірою, то що їй допоможе? Свята вода? Ніщо не

допоможе, якщо людина не покається, не відречеться від гріха та не звернеться до Ісуса Христа. «Дана Мені всяка влада на небі й на землі», — сказав Христос Своїм учням (Мт. 28:18).

Як були врятовані діти Ноя? Ной був зразковим батьком. Він наказав своїм синам увійти в ковчег. Діти бачили, що батько йде за Богом, і зважили на його пораду: ввійшли в ковчег. Безумовно, діти любили Ноя. Ми, батьки, несемо велику відповідальність за виховання наших дітей. За них нам доведеться відповідати перед Богом. Батько — пресвітер домашньої церкви, для дій якої в родині відведено час і місце.

026. ХРИСТІЯНИ І ПТАХИ НЕБЕСНІ

У Євангелії написано: «Не турбуйтеся ні про що, а вчіться у птахів небесних». Ну, а зараз скажіть відверто, чи це не абсурд? Чи можливо людині жити по-пташиному?

Ви неточно наводите цитату зі Священного Писання, і тому наділяєте слова Ісуса Христа перекрученим сенсом. Це питання треба розуміти так, як написано: «Не журіться про життя своє — що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — у що зодягнетесь. <...> Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує» (Мт. 6:25, 26).

Жити так, як живуть небесні птахи, можна й навіть потрібно. Це щасливе життя, яке не обтяжене клопотами на десятиліття вперед. Людина не повинна переходити міст, поки не дійшла до нього, а мільйони людей чинять саме так.

Учитися у птахів небесних — це не означає щодня з ранку до вечора грітися на сонці. Птахи — дуже працьовиті створіння, вони на все мають час і в усьому дотримуються міри. Ви та я ще ніжимося в ліжку, а птахи небесні вже чистять дзьоб: вони поснідали й готуються славити Творця. Жити «по-пташиному» — зовсім не означає нічого не робити, а також не означає широко роззявити «дзьоба» й чекати, поки до рота залетить «мошка». Так птахи не роблять. Вони звивають гнізда, вигодовують пташенят, доглядають їх, немов зразкова матуся. Але птахи ніколи не обтяжують себе клопотами про завтрашній день. «Дасть Бог день — дасть і пожиток» — ось девіз християнина. Стурбованість людей, їхня тривога про завтрашній день, до якого вони ще не дожили, свідчить про недовіру Богові. Тому Христос і радить повчитися у птахів небесних. Вони вміють радіти життю.

Апостол Павло радить: «Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою» (Флп. 4:6). Це означає: не будьте постійно стурбованими.

Трапилася біда? Принесіть її в молитві Господу. Він вкаже, як учинити, що потрібно зробити. «...Він опікується вами» (1 Пет. 5:7).

027. ПЕРЕПИС — ЦЕ ФАКТ

За вашою порадою я розпочав читати Євангеліє, і вже на першій сторінці знайшов сумнівні факти. У другому розділі Євангелія від Луки в першому вірші написано, що за днів народження Ісуса Христа був перепис усього всесвіту. Напишу відверто: це вигадка. Я знаю історію. Перепису всесвіту тоді не могло бути: це не

було зв'язку між материками, та й про них ніхто не знав...

Є неймовірна різниця між словом «всесвіт» і «земля». У моїй Біблії написано не «перепис усього всесвіту», а «переписати всю землю» (Лк. 2:1), що означає просто «по всій країні». Коли ізраїльтяни йшли до «обіцяної землі», їм було обіцяно не всесвіт, а одна країна. Ізраїльська земля за днів кесаря Августа перебувала під владою Римської імперії. Цей перепис — історичний факт, який, між іншим, допомагає встановити рік народження Ісуса Христа.

Якщо ви читаєте Євангеліє з упередженням, з метою знайти в ньому похибки, а не спасіння власної душі, то ваші намагання марні. Ви завдаєте великої шкоди своїй душі.

028. РОБОТА Й ЦАРСТВО НЕБЕСНЕ

Ось ви скажіть мені таке: якщо всі ми думатимемо лише про Царство Небесне, лише про душу, то хто тоді працюватиме й будуватиме земне царство? Усі проповідники померли б від голоду...

Є багато запитань, на які мені не хотілося б відповідати. Ваше — одне з таких. Хіба робота заважає думати про Царство Небесне? Я також працюю і, можливо, не менше від вас, однак це не заважає мені піклуватися про душу, вірити у Христа, очікувати на Його Друге пришестя. Ісус Христос сказав: «Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, — а все це вам додасться» (Мт. 6:33). Лукавий натомість переставляє слова Христа, наприклад так: «Шукайте насамперед те, що

додається, а Царство Боже — потім». Герой повісті Максима Горького «Містечко Окуров» пішов іще далі: «Плодіться, множитесь і населяйте землю, все інше додасться вам». Євангеліє навчає іншого: Царство Боже — насамперед. Головне в житті має посідати перше місце.

Праця — основа економіки. Бог любить трудівників, благословляє чесну працю, але водночас зазначає: «...Коли хто не родиться з води й Духа, той не може увійти в Царство Боже» (Ів. 3:5).

Душа — найбільше чудо світу. Душа божественна. «Не свічка стане перед Богом, а стане душа» — говорить російська приказка. Саме душа покликана бути господинею тіла, а не навпаки: «Тілу — простір, душі — тиснява».

Душа — наш скарб. Хто все загубив, а душу свою врятував, той нічого не втратив. І навпаки: хто все надбав, а душі зашкодив, той нерозумний. (Так сказано у притчі про багатія, Лк. 12:16–21.) Немає жодної душі, яка могла б бути щасливою без Бога чи на відстані від Нього. Тому слова «...шукайте отожд Його Царства, а це вам додасться!» (Лк. 12:31) були й залишаються найбільшою істиною.

029. ПІЛО — ХРАМ ДУХА

У Євангелії написано: «І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його й кинь від себе: краще тобі одним оком увійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної». А скажіть, кого з нас не спокушало праве чи ліве око, проте чомусь ніхто ще не ризикнув вирвати своє око, щоб виконати заповідь Христову...

Тут Ісус Христос алегорично говорить про перевагу духа над плоттю, життя вічного над тимчасовим. Якщо людина сприйматиме ці слова буквально, тобто калічити себе, то не врятується від гріха, не переможе тіло. Можна виколоти собі око, відрізати руку — і залишитися рабом гріха. Христос дає перемогу вірою в Нього через прийняття сили Святого Духа. Христос хотів підкреслити згубність спокуси. Краще позбутися найнеобхіднішого для тіла, аби не нашкодити душі. Однак це не означає навмисно позбавляти себе руки чи ока. «...Ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас...» (1 Кор. 6:19), — говорить Священне Писання.

030. ХТО КРАДЕ?

Ваш біблійний Бог подав людству поганий приклад. Він приспав Адама й узяв у нього, сплячого, ребро. Хіба це не крадіжка?..

Ваше запитання звучить нечувано, проте я на нього відповім. Адам належав Богові. Господь, як добрий хірург, узяв у Адама ребро, ймовірно перед цим приспав його, щоб операція відбулася безболісно.

Необхідно пояснити: якщо хтось увійшов у ваш дім, коли ви спали, і взяв у вас срібний посуд, а натомість залишив золотий, то ви, напевно, не назвали це крадіжкою. Бог узяв у Адама ребро, а натомість дав йому помічницю — жінку від тіла його. «...І будуть обоє вони одним тілом» (Еф. 5:31).

Це людина обкрадає Бога: бере незчисленні багатства землі, користується ними й не дякує Господарю і Подателю життя.

031. НАСЛІДУВАННЯ — НЕ КОПІЮВАННЯ

Апостол Павло писав: «...будьте наслідувачами мене». Чи не здаються ці слова самовихвалянням? І взагалі, кожна людина покликана бути самостійною особистістю, а не наслідувачем. Наслідування — ворог індивідуальності. Євангеліє навчає наслідування й таким чином шкодить прояву особистості.

Ваш докір на адресу апостола Павла безпідставний. І підозра, ніби апостол вихваляв самого себе, також безпідставна. І ось чому. Якби апостол Павло написав: «Наслідуйте мене», — і на цьому поставив крапку, то я б мав підставу погодитися з вашим висновком. Однак апостол Павло написав так: «...будьте наслідувачами мене!» (1 Кор. 4:16). Це зовсім інша справа. Адже апостол Павло наводить у приклад не себе, хоча він і мав на це право, а Ісуса Христа. Наслідування Христа — велика та шляхетна справа.

Писання радить віруючим: «...будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти...» (Еф. 5:1). Відомо, що діти наслідують батьків, і це не шкодить становленню їхньої особистості. Людині притаманне прагнення наслідувати, і вона від цього нікуди не дінеться. Однак питання в тому, кого і що наслідувати. Багато підлітків почали палити та вживати алкоголь зовсім не тому, що їм це приємно, а тому, що вони наслідували дорослих або старших.

Апостол Іван радить: «...не робися подібним до лихого, а до доброго...» (3 Ів.1:11). Таке наслідування не знищує оригінальність, а навпаки — розвиває.

Наслідувати лихому легко, доброму — тяжко. Чому? Бо за своєю природою кожна людина — грішна,

дитя гніву. Наша схильність до гріха з'являється з нашої природи. Коли ж людина наслідує добро, то вона наслідує Бога, який через народження згори дає їй нову природу.

Наслідування Ісуса Христа — це не копіювання, а творчий акт, в основі якого закладена досконала Божья любов. Так наслідував Христа апостол Павло, пробачаючи тим, хто його кривдив, і люблячи ближнього.

032. ПРО НАЦІЇ

Усі нещастя у цьому світі — через поділ людей на нації. Була б одна нація, одна держава, і воєн би не було... Якось мені спало на думку таке питання: якщо буде воскресіння мертвих, і росіяни воскреснуть росіянами, українці — українцями, євреї — євреями, то це означає, що знову будуть війни та розбрат...

Воскресіння мертвих, безперечно, настане. Тоді війни не буде, оскільки всі, хто воскресне в Ісусі Христі, будуть подібні до Нього. Так каже Священне Писання (1 Ів. 3:2). Після воскресіння національностей не буде, як їх не було й на початку.

Воскреслі у Христі створять єдину націю — націю дітей Божих.

033. ХТО МАЄ ДРУЖИН

Якось у журналі «Наука і релігія» я прочитав статтю кандидата філософських наук Б. Гальперина. Він писав: «Період настання Царства Божого здавався апостолу Павлу дуже близьким, тому він і вимагав від коринтян припинити продовження роду людського:

«...час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають» (1 Кор. 7:29). Чи правильне це тлумачення слів апостола Павла?

Ні, це неправильне тлумачення. Написано: «щоб ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають», але ж «були» та «жили» — не те саме. Та й узагалі, в попередніх віршах, починаючи з двадцять п'ятого і аж до сорокового, йдеться не про Царство Ісуса Христа, не про Його Друге пришестя, а про шлюбну етику християнина. Прочитайте уважно весь уривок, і ви відразу зрозумієте, що Б. Гальперин просто перекручено тлумачить вислів апостола Павла.

Вираз — «час позосталий короткий» — несе подвійний смисл. В оригіналі використане не слово «хронос» (греки так позначають час узагалі), а «кайрос» (певний період часу), отже, він мав на увазі, що наші можливості обмежені й наше життя на землі не безкінечне.

Що означають сімдесят–вісімдесят років нашого земного життя? Іскра, що спалахне та згасне. Тому жонатий християнин повинен розуміти, що мета життя — не у шлюбі (хоча й це також важливо), а в тому, щоб бути свідком Ісуса Христа. Наше покликання незрівнянно вище, ніж народжувати й виховувати дітей. Звісно, цьому потрібно відвести відповідне місце, але не в цьому головне покликання християнина.

Апостол Павло не заперечує все земне, а лише навчає «мати, начебто не маючи», тобто першість віддавати головному, а не другорядному.

Тут ми бачимо точну паралель з описом часу перед потопом «...їли й пили, женилися й заміж виходили... **і не знали** (вид. М. В. — *Ред.*) (Мт. 24:38, 39). Або за часів Лота: «...купували, продавали, садили, будували;

того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сіркою з неба линув, і всіх погубив» (Лк. 17:28, 29). Як бачите, причина цих катастроф була не в тому, що люди женилися й виходили заміж. Це вказівка Творця: «...плодіться й розмножуйтеся» (Бут. 1:22). Причиною катастрофи стало те, що люди головним зробили другорядне і «не знали» про Свого Творця, про своє справжнє покликання, й «усі повідступали» (Рим. 3:12).

Б. Гальперин розтлумачив слова апостола Павла так, як йому було вигідно, вирвавши з контексту один вірш. Звідси й перекрученість його тлумачення. Але атеїст може тлумачити Священне Писання лише перекручено.

034. РОДОВІД ІСУСА ХРИСТА

Я вперше почав читати Новий Заповіт і відразу ж, із перших рядків, мене здивувала безглуздість таких висловів: «Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова...» і далі. Чи не свідчить це про те, що Євангеліє принижує жінку? Чи це просто результат безграмотності?

Ні, тут немає нічого недоладного. Микола Гоголь був освіченою людиною, але в «Тарасі Бульбі» батько каже сину: «Я тебе породив, я тебе і вб'ю!» Чи сумнівалися ви у грамотності Гоголя, коли це читали? Хіба Гоголь не знав, що дітей народжують не чоловіки, а жінки? А якщо незаміжні дівчата народжують позашлюбних дітей, то сусідки насамперед запитують: «Від кого?» Це не приниження жінки, а реальність: від батька-родителя жінки народжують дітей. У родоводі Спасителя просто зазначається, хто від кого народився, зрідка згадуються й матері, це коли діти могли бути

від одного батька та різних жінок. Дванадцять синів Якова не були від однієї матері, але через батька, який їх «породив», були братами та родоначальниками дванадцяти колін Ізраїлю. Рід починається родоначальником. Знаючи, що Месії належить бути з роду й дому Давида, євреї за родоводом можуть прослідкувати, чи веде він до цього роду. Два родоводи Ісуса в Євангелії від Матвія та Євангелії від Луки (за земним батьком та матір'ю) ведуть до Давида та Бога Отця. Другий псалом говорить: «Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив» (Пс. 2:7). Відроджені духовно люди «народились від Бога» (Ів. 1:13). Тут ідеться не про пологи чи процес народження, а про нове народження. Євангеліє не принижує жінку, а стверджує її рівне з чоловіком право на отримання спасіння та участь у церковному та громадському житті. Чим більше ви читатимете Біблію, тим зрозумілішим стане той факт, що «безглуздість» викликана незнанням Священного Писання.

Кращою відповіддю на ваше запитання я вважаю вірш Олександра Савченка, талановитого поета з міста Жданів (нині Маріуполь. — *Ред.*). Наведу його повністю.

КОНФУЗ

Сиділи слухачі рядочком.
Безбожник–лектор виступав
І вихвалявся із апломбом:
– Я Біблію не раз читав.
Багато є у ній омани,
Матвій–євангеліст писав:
Ісак — насліддя Авраама,
І Якова собі роджав.

У чому помилка? Причина? –
У слухачів він запитав:
– Дітей роджає не мужчина,
Це право віддане жінкам!
Ось залом пролетіла муха...
Хтось там підвівся і сказав:
– Навіщо вам страждати в муках,
Щоб рід чужий вивчать?
Ось ви торкнулися Авраама
Та ним народжених людей...
Матусю вашу звать... — Тетяна.
А вас? — Мене? Іван Петровичем!
Розумні! Нічого й казати!
Цей факт оскаржить лише п'яний.
Але вас звать Іван Петрович,
А треба, щоб Іван Тетянович!
Туману напустили на усіх!
Хизуєтесь в своїй промові...
Як народила вас матуся,
Тоді беріть її ім'я собі по-батькові.
Вас обурюють мої думки?
Не подобається? Не однаково?..
Зрозумійте, в такому ж сенсі
Ісак породив Якова!

035. ДЕ КАЇН УЗЯВ СОБІ ДРУЖИНУ?

Де Каїн, син Адама, взяв собі дружину?

Цей біблійний «горішок» легко розкусити. На ваше запитання відповідає Біблія. Там сказано: «І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок» (Бут. 5:4). Це значить,

Адам, окрім синів, мав і доньок, на одній із яких міг оженитися Каїн. Після народження Сифа Каїн відійшов від лиця Господа до землі Нод. Про це йдеться у Книзі Буття, 4:11–12. Бог передбачив, що Каїн оброблятиме землю й пересвідчиться, що земля не дає йому сили, і лише тоді вирушить до країни Нод. Ми не знаємо, скільки років Каїн обробляв землю після її прокляття, але з упевненістю можемо сказати, що він вирушив туди після народження Сифа і доньок Адама. Він міг оженитися на одній із доньок Адама й разом із нею вирушити до країни Нод.

Але як Каїн міг одружитися із сестрою, адже це заборонено законом Мойсея? Необхідно пам'ятати, що Каїн жив на землі до закону Мойсея. Тоді женилися на сестрах не лише сини Адама, навіть Авраам був жонатий на своїй сестрі (Бут. 20:12).

1.1.4. Удавана суперечність

036. ЧИ ПОМИЛИВСЯ ЯКІВ?

Знайомство з Біблією я розпочав із Нового Заповіту, як порадив мені один євангеліст. Однак під час читання я зустрічаю багато незрозумілого. А коли перейшов до Старого Заповіту, то виникло ще більше запитань. На одне запитання я все ж хотів би отримати відповідь.

Апостол Іван у 1 Ів. 4:12 говорить: «Бога не бачив ніколи ніхто». А в першій книзі Біблії (Бут. 32:31) Яків сказав: «...бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя».

Схоже, що Яків щось наплутав. Я більше покладаюся на слова Івана Богослова.

Дуже похвально, що ви взялися за вивчення найвеличнішої книги — Біблії. Довіряйте їй, бо це книга від Бога. І не дивуйтеся, що під час читання у вас виникає багато запитань. Інакше й бути не може. Біблійні істини відкриваються не відразу. Продовжуйте читати уважно, з молитвою, кілька разів перечитуючи один і той самий уривок.

На ваше запитання я відповім так: ні, Яків нічого не наплутав. Бажаючи отримати благословення, Яків боровся з Кимось, кого двадцять п'ятий вірш називає «Муж». Його завзяття, його наполегливість були настільки великими, що він отримав благословення. Хай це стане нам за гарну науку.

Біблія не відкриває нам, у якій формі відбувалася ця боротьба, однак можна сміливо заявити, що цим «Мужем» був Христос, Логос, Слово, друга Особа єдиносущної Трійці, який пізніше явив Себе світу у видимій, тілесній формі як Агнець Божий, Спаситель усього світу (Ів. 1:1–3, 14).

Бога Отця ніхто ніколи не бачив і бачити не може, проте Христос сказав Пилипу: «Хто бачив Мене, той бачив Отця...» (Ів. 14:9). Ці слова Ісуса — відповідь на ваше запитання.

Христос до Свого втілення з'являвся в образі ангела та навіть людини. Його бачили Авраам, Гедеон і навіть Навуходоносор (останній — у вогненній печі, куди він кинув трьох друзів Даниїла).

037. КОЛИ ВОСКРЕС ХРИСТОС?

Євангелія та пророцтва стверджують, що Ісус Христос був у гробі три дні, а в мене, скільки не рахую, виходить, що Христос перебував у гробі дві ночі й один

день. Три доби — це сімдесят дві години, але їх я ніяк не нараховую...

Ніде Священне Писання не говорить, що Ісус Христос пробув у гробниці сімдесят дві години. І все-таки, як стверджує Символ віри, Він воскрес на третій день згідно з Писанням.

Як це все узгодити? Дуже просто. Якось моя дружина опинилася в лікарні. За моїми підрахунками я повинен був заплатити за три дні перебування в лікарні, але в рахунку зазначалося чотири. Виявилось, що американські лікарні рахують добу, як і у стародавньому Ізраїлі: з певної години по певну годину — доба, однак якщо після певної години минув якийсь час, то вже нараховується наступна доба.

У лікарні мені повідомили: «Якби ви забрали дружину до одинадцятої години, ви б заплатили тільки за три доби, а оскільки ви забрали її о дванадцятій, то вам доведеться платити за чотири доби».

Відомо, що в євреїв існував і, здається, зараз існує такий порядок: добою вважається час від заходу сонця до наступного заходу. Час до цього строку та після нього також зараховується як ціла доба.

Цим і пояснюється той факт, що ви ніяк не можете нарахувати сімдесят дві години перебування Ісуса Христа у гробниці, хоча «третього дня Він воскрес за Писанням».

038. ПРОТИРІЧЧЯ ЄВАНГЕЛІСТІВ?

Нещодавно один біблійний критик вказав мені на два описи однієї події — преображення Ісуса Христа. У Матвія, 17:1, починається так: «А через шість

день...», а в Луки, 9:28, читаємо про це інше: «...днів за вісім...» І я мав погодитися, що тут дійсно існує протиріччя.

Даремно ви поспішили з висновками. Протиріччя тут немає. Євангеліст Лука враховував, напевне, і той день, коли Ісус вів розмову з апостолами про Свою смерть, і той день, коли Христос вивів Своїх учнів на гору. Матвій і Марк рахували тільки ті дні, що розділяли ці дві події.

Слова євангелістів показують, що в цьому випадку вони рахували дні приблизно. Зауважте, що вони вказували приблизні строки: замість «за вісім днів» ми читаємо «днів за вісім». Тут легко помітити приблизну оцінку часу.

Видно, що в цій ситуації точний час істотного значення не має.

039. «ВЗЯТИЙ» ТА «ЗІЙТИ» — НЕ ОДНЕ Й ТЕ САМЕ

У Євангелії від Івана написано, що «не сходив на небо ніхто, тільки... Людський Син». Біблію я трохи знаю, і там також написано, що Ілля та Енох зійшли на небо живими. А ви пишете, що Священне Писання не має протиріч.

Стверджую, і ладен повторити ще раз, що Біблія протиріч не має. Жодного. Сходити на небо — це не означає бути взятим на небо. Ілля та Енох були взяті на небо. Христос же саме сходив на небо, звідки зійшов, аби відкрити людям шлях спасіння. Дійсно, «...не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, Людський Син, що на небі» (Ів. 3:13).

040. БОГОСЛОВ ЧИ СВЯТИЙ?

Чи можете ви пояснити, чому апостол Іван у Книзі Об'явлення названий Богословом, а в Євангелії та всіх посланнях називається лише святим, як і інші учні Ісуса Христа.

Хіба інші апостоли Христа не були богословами? Чи це не помилка?

У тому, що апостол Іван — найбільший богослов, як і інші апостоли, помилки немає й бути не може. Але це звертання не додає їм ні святості, ні слави.

Апостол Іван прозваний Богословом не в самому тексті Книги Об'явлення, а тільки в її назві. Переклад цей зроблено, ймовірно, з грецької книги, а з-поміж інших видань Книга Об'явлення називається Об'явлення святому Івану.

Англійський протестанський проповідник Джон Уеслі у своєму перекладі Нового Заповіту Об'явлення розпочинає так: «Об'явлення Ісуса Христа, що дане святому апостолу Івану». Насправді це так і є. Апостол Іван лише записав те, що бачив і чув, що йому було наказано записати. На початку першого розділу конкретно про це сказано.

041. ДЕ ЖИВ ІСУС?

Мені надіслали книжку «Євангельські сказання та їхня суть». Вона була видана у Москві. На чотирнадцятій сторінці цієї книги написано: «Євангеліє від Івана стверджує, що Ісус мешкав у Єрусалімі, тоді як три інших Євангелія зазначають, що Він жив у Галілеї». Як це зрозуміти?

Перед нами типовий зразок підтасування фактів атеїстами, який розрахований на неможливість придбати Євангеліє та перевірити дані.

Усі євангелісти пишуть, що Ісус Христос мешкав у Галілеї, в Назареті. Там Він виріс і був вихований. Щоправда, Іван не описує народження та дитинство Ісуса, проте це зробили інші євангелісти. Христос розпочав Своє служіння в Галілеї (Ів. 2), прийшов до Івана Хрестителя для хрещення в річці Йордан також із Галілеї (Лк. 3:13). Христос проповідував у Палестині та кілька разів приходив до Єрусалима, де й завершив Своє служіння світу на хресті.

042. ДАВИД: ГРІШНИК ЧИ ПРАВЕДНИК?

Давид согрішив, і тяжко согрішив. Це нам відомо з Біблії, і добре відомо. Але Бог каже, що немає такого раба, як раб мій Давид, що серце його було віддано Господу, що він був вірним і не грішив. Хіба це не протиріччя? Я міг би вказати й на інші. Ми теж освічені...

Дуже добре, що ви освічена людина. Значить, ви самі можете відповісти на це запитання з Біблією в руках. Я не бачу протиріч у ваших аргументах. Цілком правильно, Давид согрішив, і согрішив тяжко, та нам також відомо з Писання, як Давид каявся, побивався, як страждала його душа до каяття: «Коли я мовчав, спорохнявіли кості мої в цілоденному зойку моему, бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжить, і волога моя обернулась на літню посуху! Я відкрив Тобі гріх свій, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в проступках своїх перед Господом!“ — і провину мого гріха Ти простив» (Пс. 32:3–5).

Бог прийняв цю покайну молитву та простив Давидові. А про розкаяних грішників Бог каже так: «...не буду вже згадувати їм гріха!» (Єр. 31:34).

Господь не згадує і гріхи Давида. Якщо ви перестанете шукати в Біблії протиріччя та приймете цю книгу як Боже одкровення, як Його Слово, то Він простить і вам гріх недовіри Біблії та більше ніколи про нього не згадає.

043. ЧИ ВИХВАЛЯВСЯ МОЙСЕЙ?

Сорок років читаю Біблію, та деякі незрозумілі місця не можу пояснити. Ось вам таке запитання: всі богослови стверджують, що Книгу Числа писав Мойсей. Але ж як він міг сам себе вихвалити? Адже там написано: «А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі» (Чис. 12:3). Це зовсім нелогічно й навіть неприпустимо...

Дорогий друже, вас сорок років турбують складні місця Біблії. Мене ж турбують легкі місця, які я розумію, проте так і не навчився повністю їх дотримуватися. Відповіддю на ваше запитання буде історія відомого євангеліста–єврея доктора Мойсея Гітліна. Він розповідав: «Був у нас у Польщі благовісник, на ім'я Шифф. Якось керівництво місії попросило його надати звіт про роботу. Звіт Шифф написав, однак його почерк ніхто не міг розібрати. Тоді я запропонував: „Ти диктуй, а я набиратиму на машинці“. Після кількох речень Шифф почав диктувати приблизно наступне: „...а ще маємо енергійного, здібного проповідника Мойсея Гітліна...“ Я зупинив Шиффа та сказав: „Вибач, брате, але про себе так писати не маю права, та й не

можу!“ Той відповів: „Це не твій клопіт. Я тобі диктую, ти — мій секретар. Пиши!“»

Мойсей корився Богові. Бути гордим — гріх, але й удавана скромність також гріх. Христос сказав про Себе: «...навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий...» (Мт. 11:29). Це не було вихваляння, Ісус дійсно був таким. Чому ж тоді Мойсей не міг написати, що він був найлагіднішою людиною, якщо йому Сам Бог наказував це написати? Мойсей був тільки «секретарем». Текст надиктовував Святий Дух.

До Слова Божого варто підходити зі смиреним серцем, а не оцінювати його критично, тоді й незрозуміле стане зрозумілим. Головне ж — зрозуміти шлях спасіння. А для тих, хто шукає спасіння, він надзвичайно простий.

До розділу 1.1.4 див. також запитання № 101; 162; 183; 189.

1.1.5. Канон: чому ми не спираємося на апокрифи та перекази

044. ЧОМУ ІСУС НЕ НАПИСАВ ЄВАНГЕЛІЯ?

Чому Христос не залишив особисто Ним написане Євангеліє? Усім суперечкам було б покладено край...

Ісус Христос взагалі не залишив жодних матеріальних пам'яток. Чому? Мабуть, Йому була добре відома схильність людини до обожування видимих речей та до преклоніння перед матеріальними предметами. Приклади знайти легко. Усім відомо, що Євангеліє,

написане апостолами, друкують у типографіях. Однак багато людей цілують цю книгу, навіть не знаючи, чого саме вона навчає.

Поклонятися книзі та дотримуватися того, що в ній написано, — не одне й те саме. Можна тільки уявити, що б сталося, якби Ісус Христос залишив по Собі власноруч написане Євангеліє. Мільйони паломників по всьому світу розшукували б сторінки цієї книги, щоб уклонитися їм, забуваючи про засторогу в Писанні: «...Богові вклонися!» (Об. 22:9). Коли апостол Іван вклонився ангелу, той сказав: «Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх...» (Об. 19:10). Коли ж апостол Петро ввійшов у дім Корнилія, той «зустрінув його, і до ніг йому впав і вклонився. Та Петро його підвів, промовляючи: "Устань, бо й сам я людина!"» (Дії, 10:25, 26).

«Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись» (Ів. 4:24). Поклоніння комусь або чомусь іншому суперечить Священному Писанню. Поклоніння реліквіям, а не Самому Богу, засмучує Господа.

Відомо, якщо зібрати всі шматочки «хреста Господнього», то з них можна побудувати великий корабель. Це означає, що у світі існує безліч підробок. Те саме могло б статися і з рукописом Ісуса Христа.

Цінність і авторитет Євангелія не стають меншими через те, що воно написане не Ісусом Христом, а Його апостолами, яких надихав Святий Дух. У кожному разі автор Священного Писання не людина, а Господь Бог.

045. ПРО ПЕРЕКАЗИ

Ви не вірите переказам, але ж відзначено, що в Євангеліях записано далеко не все, що робив Ісус Христос.

Навіщо тоді заперечувати перекази, які доповнюють Євангеліє?..

Перекази не можуть доповнити Євангеліє. Правильно, записано далеко не все, що робив Христос: «Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема про кожне, то й сам світ не вмів би написаних книг!» (Ів. 21:25).

Те, що нам необхідно знати для спасіння, записане в Євангелії з належною повнотою. Інакше Господь і не міг учинити, знаючи, що людина здатна спотворювати й перекручено тлумачити шлях Божий. Господь нікому не доручав доповнювати Священне Писання. Ісус Христос різко осудив будь-які людські перекази: «А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого?» (Мт. 15:3).

Є Божі перекази, які **вже** записані євангелістами й апостолами, а є перекази людські. Священне Писання навчає: «Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом...» (Кол. 2:8). Але далі сказано: «Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи **нашим** (вид. М. В. — *Ред.*) посланням» (2 Сол. 2:15) — тобто апостольським посланням або переказом і нічим іншим.

Ті, хто дотримується людських переказів, часто вказують на цей уривок, забуваючи, що тут ідеться про апостольські перекази, тобто про те, що переказано самими апостолами.

Наостанок нагадаємо, що апостол Павло писав віруючим: «Але якби й ми або Ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий!» (Гал. 1:8).

046. ПРО ЄВАНГЕЛІЄ ВІД ХОМИ

Ви читали Євангеліє від Хоми? Воно знайдене під час розкопок на березі Мертвого моря і тепер надруковане англійською мовою. Це Євангеліє містить багато нових одкровень.

Ні, Євангеліє від Хоми я не читав, але дещо знаю про нього з історії Церкви. Знаю, що основним клопотом Церкви післяапостольських часів було створення єдиного канону свого віровчення. Церква, укладаючи канон писань, ревно їх відбирала, включала книги, що належали апостолам, але не відразу, а тільки після ретельних досліджень. Поступово з'явилася єдина для всієї Вселенської Церкви збірка Священного Писання Нового Заповіту та **канон** священних книг Нового Заповіту. Довгі часи тривали суперечки щодо окремих послань святих апостолів. У IV столітті Церква ухвалила остаточні рішення щодо суперечливих питань. Після перевірки Церква додала до **канону** священних книг апостольські послання, що викликали суперечки, та водночас вилучила неапостольські послання й рішуче відкинула всі підроблені та апокрифічні книги, у тому числі **Євангеліє від Хоми** (як бачите, воно було відоме ще відтоді, а на берегах Мертвого моря знайшли ще одну копію), Дії апостола Павла, Об'явлення апостола Петра тощо.

Чотири Євангелія, відібрані як натхненні Богом книги, висвітлюють особистість Христа в чотирьох аспектах: Матвій зображує Ісуса як Царя й багато говорить про Його Царство та здійснення пророцтв про Нього; Марк змальовує нам покійного слугу, Сина Людського, Якого Бог возніс до Свого престолу; Лука

показує Христа як Спасителя всього світу; Іван демонструє нам вічного Сина, Який зійшов до людства, щоб освятити світ. Думаю, цього цілком достатньо.

До розділу 1.1.5 див. також розділи 6.3.1 та 6.3.2, запитання № 156 та 359.

1.1.6. «Жорстокість» Бога та біблійних звичаїв

047. ДВОЇСТІСТЬ БОГА

Коли я розпочав читання Біблії та дійшов до останньої книги — Об'явлення, у мене склалося уявлення не про одного, а про двох Богів. Перший — це Бог Старого Заповіту. Він дуже жорстокий, ревнивий і постійно гнівається. Другий Бог — Бог Нового Заповіту, Бог миру та любові. Бог Нового Заповіту смиренний, ніжний, і Його ставлення до людей зовсім протилежне. Думаю, ви з цим погодитесь. Чим пояснити цю двоїстість Бога?

З вашим висновком про «двоїстість» Бога я не погоджуюся. Мені Бог ніколи не видавався двоїстим, але єдиним і в характері, і в діях, і в любові. Для мене Бог — один і в Новому Заповіті, й у Старому Заповіті, хоча Його дії та прояви різні.

У Новому Заповіті Христос явив людям образ Отця: «Хто бачив Мене, той бачив Отця...» (Ів. 14:9). Христос милостивий і сповнений любові до грішника, але суворий та непримиренний до гріха. Не знаю, як ви, читаючи Новий Заповіт, не звернули увагу, наприклад, на Його грізне виказування фарисеям, книжникам і законникам у двадцять четвертому розділі Євангелія від

Матвія. А як Христос повівся з торговцями в єрусалимському храмі (Ів. 2:13–16)!

Також позбавлені сентиментальності вислови Ісуса Христа про суд: «Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь...» (Мт. 25:41). Ці слова стосуються тих, хто свідомо опирається й не тільки не бажає прийняти в серце Христа, але й бореться з Ним і Його вченням.

За часів Старого Заповіту звичаї людей, які відкидали Бога, були настільки жорстокими, що вони розуміли лише одну мову — мову вогню та меча. Бог допускав приниження тих народів, які заважали здійсненню Його планів. Обраний ізраїльський народ Господь називав «твердошийм» (Вих. 32:9), жорстоко караючи їх за відкидання істини. Але відтоді люди майже не змінилися. Розповсюдження християнського вчення змінило лице землі, однак і тепер здійснюються суди Божі.

Що стосується того, що Бог Старого Заповіту був ревнивий (Вих. 34:14), то це слово скоріше має значення «ревний»: «Заздрю Я за Сіон великою заздрістю, і великою ревністю Я заздрю за нього» (Зах. 8:2).

Істини Божі не завжди можна висловити людською мовою повно й точно. Завжди в усьому, і навіть у подіях Старого Заповіту, ми бачимо одне — Божу справедливість. Якщо Господь посилав і посилає покарання, то не даремно й не безцільно.

048. «ЖАХИ» В БІБЛІЇ

Біблія містить жахливі речі. Вони не вкладаються в моїй голові. Ось, наприклад, «найлагідніший» чоловік Мойсей наказав воїнам знищити все чоловіче населення (і дітей) мідіянітів. Невже й ви скажете, що Мойсей був Божою людиною?

Повторюю лише те, що написано про нього в Біблії: «Мойсей, чоловік Божий...» (Повт. 33:1) і «...той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі» (Чис. 12:3). Мойсей не чинив за власною волею. Бог явив Свою волю, сказавши: «Пімсти мідіянітам...» (Чис. 31:2). «Пімсти» — це в дусі Старого Заповіту.

Народи, що жили на шляху Ізраїля до Ханаану, стали символом гріха, який є перепорою на шляху християнства до Царства Божого. Для гріха не може бути милосердя. Важливо знати, що ці народи зважали лише на **силу**, поклонялися ідолам і всіляко намагалися спокусити ізраїльтян. Ці народи не хотіли зважати на живого Бога, тому й Бог не захотів зважати на них, віддавши їх до рук Ізраїля.

Поведінка цих народів дуже обурила Мойсея. Адже «вони були для Ізраїлевих синів за радою Валаама причиною на відступлення від Господа» (Чис. 31:16). Цей факт записано в Чис. 25:1, 2: «І осівся Ізраїль у Шіттімі, і народ зачав ходити на розпусту до моавських дочок, а вони закликали народ до жертв їхнім богам, і народ їв та вклонявся богам їхнім». До того ж варто пам'ятати, що Мойсей наказав покарати не лише моавитян, а й синів ізраїлевих: «Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала» (Чис. 25:5). Бог карає за гріх, не зважаючи на особу.

Коли язичники пристали до гріха остаточно, Бог використав Ізраїль як зброю для покарання. Коли ж Ізраїль відійшов, Бог використав інші народи для покарання Ізраїля (Єз. 30:24). Із цієї ж причини Бог допустив знищення первісного світу потопом. Мешканці Содом та Гомори і довколишніх міст загинули через гріхи (Бут. 19:13). Господь Бог знав, що не було навіть

найменшої надії на їхнє щире каяття й навернення до Нього.

Тож Мойсей наказав вбити чоловіків (Чис. 32:17), щоб не допустити відновлення цього народу. Гріх потрібно виривати з коренем.

Єзекіїль розповідає нам про гончаря: майстер може зім'яти невдалий посуд і з тієї ж глини зробити інший, який буде йому до вподоби. Так само чинить і Бог. Горщик не скаже майстру: «Чому ти мене зім'яв?» Чи можна звинувачувати хірурга, коли він ампутує кінцівку чи орган, який не піддається лікуванню? Також ніхто не має права звинувачувати Мойсея в тому, що, прагнучи запобігти загибелі ізраїльтян, він знищив духовно та морально зіпсованих мідіянітів.

Старий Заповіт має багато міцних горішків, багато незрозумілого, такого, що треба просто приймати вірою. Бог — Володар життя, Він — Господар Всесвіту.

049. БІБЛІЯ — СПРАВЕДЛИВА КНИГА

Ви стверджуєте, що Біблія — справедлива книга. Це добре. А чи справедливо, що Бог перед виходом євреїв з Єгипту наказав пограбувати єгиптян і взяти із собою їхнє золото?

Звісно, справедливо. Євреї протягом довгих років працювали на єгиптян. Тому це золото по праву належало євреям. Грабунку не було. Написано: «Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеєвим, і позичили (не грабували, а позичили. — М. В.) від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту» (Вих. 12:35, 36).

«Забрали» тут не означає «пограбували». Народ просив і дійсно брав те, що йому належало.

050. ЙОСИП — СПРАВЕДЛИВИЙ

Ви пишете про Йосипа як про справедливу біблійну людину, але ж він поневолив усіх єгиптян...

Хочу зазначити, що якби не Йосип, то всі єгиптяни загинули б від голоду. Йосип продавав єгиптянам хліб законно. До цього він сім років поспіль платив єгиптянам за цей хліб. Йосип скупив землю й давав її в оренду єгиптянам за умови, щоб вони віддавали фараону п'яту частину врожаю — це не більше податку на прибуток, який платимо ми з вами.

Єгиптяни охоче платили одну п'яту врожаю і казали Йосипу: «Ти нас удержав при житті» (Бут. 47:2). Слова «станемо рабами фараонові» (Бут. 47:25) не означає бути невільниками. Єгиптяни були скоріше орендаторами, ніж рабами. Виходить, що Йосип був справедливою людиною.

Євангеліє Ісуса Христа проголошує рівність людей, свободу, але, на превеликий жаль, у наш вік іще існує духовне й матеріальне рабство. І винні в цьому люди, а не Бог.

051. «ЖОРСТОКІСТЬ» БОЖОГО ПРОРОКА

У Старому Заповіті, у Другій книзі царів, 2:23–25, описується, як на шляху з Єрихона до Бет-Ела Божий пророк Єлисей прокляв сорок двох дітей, які вийшли йому назустріч, і два ведмедя їх розтерзали. Скажіть, хіба вас не обурює жорстокість Божого пророка?

Аніскільки. Слово Боже саме себе пояснює. Необхідно читати все, а не виривати вірші з контексту. Трохи раніше описуються чудеса Іллі та його взяття на небо у вихорі, потім прийняття пророком Єлисеєм, як він просив, подвійної сили Святого Духа в порівнянні з Іллею. Єрихонські «пророчі сини», які здалеку спостерігали за цією подією, сказали: «На Єлисеї спочив дух Іллів!» Потім «пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі» (2 Цар. 2:15). Далі Єлисей уздоровив воду в Єрихоні (2 Цар. 2:22), таким чином знову підтвердивши, що він дійсно пророк Божий.

Але ось група хлопчаків із Бет-Ела (деякі біблійні коментатори припускають, що вони були молодими пророками Ваала) вийшла з міста назустріч Єлисею та почала з пророка кепкувати, обзиваючи голомозим (2 Цар. 2:23). Хоча підстав для таких зневажливих слів вони не мали — в Ізраїлі всі чоловіки покривали голову. Ймовірно, хлопчаки хотіли образити пророка, обзиваючи його нечистим (хворі на проказу повинні були вибривати голови).

Тоді пророк Єлисей «прокляв їх Іменем Господнім» (2 Цар. 2:24). Тут ключ, на перший погляд, до складного місця Писання. Пророк мав право волати до Бога, коли чує наругу над Його іменем. Саме це він і зробив, а все інше довершив Господь як свідчення Бет-Елу та Єрихону, що віднині Єлисей — Його пророк і богозневага Божого пророка — це богозневага Бога.

До розділу 1.1.6 див. також запитання № 003.

1.1.7. Значення Біблії та релігії у сучасному світі. Біблія та науковий прогрес

052. ЧИМ КЕРУВАТИСЯ?

Я вірю, що в житті християни повинні керуватися Новим Заповітом, але ж Новий Заповіт писали дві тисячі років тому. Отже, не всі аспекти нашого життя відзначені в Новому Заповіті. Як тоді бути?

Якби Новому Заповіту було п'ять тисячоліть, то й тоді йому належало б останнє, вирішальне слово в усіх питаннях християнського життя.

Абсолютно справедливе зауваження, що Новий Заповіт не має деталей сучасного життя, але всі питання легко вирішуються за допомогою **Духа Христа**. «А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілої правди...» (Ів. 16:13). Для справжнього християнина цього цілком достатньо. Святий Дух не помиляється.

053. РЕЛІГІЯ ВІДМИРАЄ?

Немає жодного сумніву в тому, що з розвитком науки релігія відмиратиме. Це вже відбувається, та інакше й бути не може. Адже якщо людина не має страху перед грізними силами природи, то, відповідно, для віри в Бога їй бракує підстав. Чи погоджуєтеся ви з цим?

Ні, не погоджуюся. Ваші переконання ґрунтуються на хибному уявленні про те, чому люди вірять у Бога. Припускаю, що страх перед грізними силами природи

відігравав певну роль у віруваннях язичників. Однак не страхом викликана віра в Бога у тих культурних та цивілізованих людей, які сьогодні побожно схиляють голови перед Всемогутнім Творцем. Більшість відомих американських учених — віруючі люди. До чого ж тут страх перед силами природи? Наука не віддаляє людей від Бога, а навпаки — наближує до Нього.

На всіх щаблях розвитку людського суспільства були та є віруючі люди. Правильно вони вірять чи неправильно — це вже інше питання; проте віра в Бога не залежить від освіти людини.

Жодні наукові винаходи чи відкриття не можуть знищити віру в Бога. Це видно на прикладі радянської Росії та комуністичного Китаю. Молоде покоління виховувалося в дусі атеїзму, однак знищити релігію в цих країнах так і не вдалося.

Сьогодні в Росії знову можна в деяких школах викладати Закон Божий, віруючим можна відвідувати лікарні та в'язниці, дитячі будинки та будинки для літніх людей або колонії для малолітніх злочинців. Це відкрите визнання провалу атеїстичного виховання. Лозунг Луначарського «Наша релігія — атеїзм» звучить як глузування над усім, що для людини святе. Ніхто не вірить у цей абсурд. Підробка під релігію — атеїзм — не втамувала жаги Істини в людських серцях. Мільйони Біблій, які надсилаються до Росії, не спроможні задовольнити попит на Боже Слово.

Немає підстав стверджувати, що з розвитком науки релігія відіме. Сатана буде продовжувати заміняти справжню віру в Бога та Ісуса Христа своєю підробкою, однак це не можна назвати відмиранням істинної релігії, тобто віри в живого Бога, знищити яку неможливо.

054. У ПОШУКАХ ЩАСТЯ

Якби ви придивилися до життя, то побачили б, що не релігія, а прогресивна наука робить людство щасливим. А релігія лише гальмує цей прогрес.

Кожен здатен «придивлятися до життя». Однак, вивчаючи життя без упереджень, я побачив зовсім інше. Я зрозумів, що люди не знайдуть ширшої радості та щастя, поки не осягнуть своїм розумом життя у світлі Священного Писання, поки в їхніх серцях не запанує Божа любов.

Поміркувавши, ви погодитесь, що тільки любов робить людину радісною та щасливою, а справжнє джерело любові одне — Всемогутній Бог. Священне Писання стверджує: «Бог є любов» (1 Ів. 4:8). Наука цього нікому не дає. Вона покращує умови життя, полегшує працю, але життя без Бога все одно тяжке та порожнє. Частіше за все люди шукають щастя, але не знаходять. Наукових досягнень багато, а от щастя в житті мало.

Бог хоче зробити людину щасливою. Це мета пришестя Христа на землю. І якщо людина примириться з Богом, прийнявши Ісуса Христа й наповнивши своє серце Його любов'ю, то вона знайде все: радість, мир, любов, справжнє щастя...

055. ПРОГРЕС І ЖИТТЯ ВІЧНЕ

Ви відстаєте від життя. Якби крокували в ногу з часом, то з вашим талантом могли б далеко піти. Світ стрімко прогресує, проте ви все топчетея на одному Євангелії...

Я не хочу крокувати в ногу з часом. Це прямий шлях до безодні. І я не «топчуся на Євангелії», а, навпаки, підіймаю його так високо, як можу, щоб усі бачили шлях спасіння. Для мене Євангеліє — свята книга. Світ прогресує, але що мені від того, що за десять років із Нью-Йорка до Лондона можна буде прилетіти за шістьдесят хвилин? А що може статися з кожним із нас за десять років?

Так, я відстаю від цього світу, бо прямую до вічного життя, що незрівнянно важливіше. І вас також закликаю стати на цей шлях спасіння. Повірте, на ньому ніхто не забукає.

056. ЄВАНГЕЛІЄ ДЛЯ ВСІХ

Ось на Венеру полетіла ракета, на Місяці вже побувала людина, а ви все носитеся зі своїм Євангелієм...

Євангеліє — не моє, а Господа Ісуса Христа. І дане воно **всьому** людству як одкровення любові Бога до людей. Бог через Ісуса Христа прагне досягти людину, тому йде їй назустріч. Людина побувала на Місяці, однак це не що інше як «вавилонська башта». Вона може погубити своїх будівничих, поховавши весь світ під уламками.

У Священному Писанні сказано, що людині належить земля, але небо належить Богові. Люди категорично не бажають із цим погодитись. Вони понад усе прагнуть освоїти Місяць, але ж на Землі так багато невирішених проблем!

Євангеліє — це єдиний засіб, який може зробити кожного й увесь світ щасливим. То як же тоді не приділяти Євангелію уваги?

057. ХТО ВИЛІКУЄ СВІТ?

Ви дуже однобоко дивитесь на світ. Ось уже два роки читаю ваші бесіди та інші статті, і скрізь у вас, навіть у віршах, лише одна ідея: Бог, Бог, Бог... Ви возвеличуєте Бога, а людей обмовляєте.

Звісно, наш світ хворий, а на що? На жадобу до збагачення. Скажу відверто, колись давно я був християнином, однак дійшов висновку, що християнство — нереальне...

Так, я возвеличую Бога, бо маю для цього всі підстави. Однак я людей не обмовляю. Недоліки бачить кожен. Я не сумніваюся, що комунізм може вилікувати світ від хвороб, тільки не лєнінський комунізм, а до-сконалий комунізм Ісуса Христа. Без Спасителя навіть найкраща ідеологія безсила. Скоріше вовк почне їсти траву, ніж людина без Ісуса Христа житиме в любові та мирі.

От ви запитуєте, на що хворіє світ? Хвороби бувають зовнішніми та внутрішніми. Внутрішні лікувати складніше. Інколи людину лікують роками, а після її смерті виявляють, що лікували зовсім не від того, на що вона хворіла. Так трапляється і в духовній площині. Світ хворий на страшну хворобу духа — безбожність, гріховність. До яких ліків не вдавалися, а стан світу, отже й людей, не покращав. Зовні, звісно, колосальний прогрес, однак всередині душу людини, як і раніше, роз'їдає рак.

Людству необхідна революція духа, і цю революцію може здійснити лише Ісус Христос. Сьогодні вона звершується в серцях тих, хто вірує в Нього як в особистого Спасителя.

Смертельна хвороба світу — гріх у всіх його проявах. Бог давно поставив діагноз: «...бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави...» (Рим. 3:23).

Чи можна позбутися цієї хвороби? Звісно, можна, якщо дотримуватися порад Небесного Лікаря. Лікар не лікуватиме хворого, якщо той відмовлятиметься виконувати його приписи. Пацієнт повинен коритися лікарю, довіряти йому. Ось про ці «приписи» я й говорю у своїх статтях і бесідах.

«Ти прагнеш гріх перемогти? Є сила в крові, сила у крові!» — так в євангельському гімні співається про силу голгофської крові Ісуса Христа.

Пророк Ісаїа каже, що Спаситель нам даний (див. Іс. 9:5). «...Спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів», — додає Євангеліє (Мт. 1:21). Чи це правда? Досвід мільйонів людей підтверджує, що так.

058. РЕЛІГІЯ ТА ПРОБЛЕМИ СВІТУ

Дослідженням релігії я займаюся багато років. Хочете знати, до яких висновків я дійшов? Відповім. Релігія не вирішує проблеми миру між народами. Від пропаганди релігії користі мало. Якщо зараз віддати всі права та свободу релігії, то повторяться Середні віки, почнуться кровопролитні хрестові походи чи щось на кшталт цього. Зважте, що до «релігії» я відношу й баптизм.

Ви стверджуєте, що багато років займаєтеся дослідженням релігії. Це добре. Однак Слово Боже навчає: «Випробовуйте самих себе, чи ви в вірі...» (2 Кор. 13:5). Знаю, ваші аргументи ґрунтуються на фактах, і проти них нічого не заперечиш. Але чи всі факти вам відомі? Дійсно, релігія сама не вирішує світові проблеми. Але

Ісус Христос може це зробити, бо Він — наш мир, лише в Ньому наша свобода та щастя.

Ми проповідуємо особливу релігію, засновану лише на Священному Писанні — віру в живого Бога, Який відроджує душу людини, робить її новим творінням.

Знаю, що для декого й баптизм — лише різновид релігії. Але я не вірю у спадковий баптизм. Пригадайте: перша релігійна людина принесла жертву Богові, а невдовзі позаздрила рідному брату й убила його. Ім'я цієї людини — Каїн.

Ваше твердження «дайте їм права, і своєю жорстокістю вони не поступляться атеїстам» справедливе щодо невідроджених релігійних людей. За прикладами не доведеться далеко ходити. Однак істина залишається істиною: «А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога» (Ів. 1:12, 13). Вони проповідники миру та любові.

Діти Божі завжди були, є та будуть миротворцями. Вони прощають, і тому війна між ними неможлива.

059. ЗАГРОЗА ВІЙНИ

Всюди погрожують війною, заготовляють бомби та ракети, які можуть підірвати весь світ, а ви все носитеся зі своєю Біблією. Чому не пишете про загрозу війни?

Потрібно говорити про людей, а не про ракети й бомби. Ракети не мають крил, а бомби самі не падають. Війни розпочинають люди, раби злої волі, які не знають любові Христової. Тільки Біблія проливає

істинне світло на стан людини, відкриває їй шлях спасіння. Про це й варто писати. З Божою допомогою я це роблю.

060. «ЛЮДЯМ ПОТРІБНЕ НЕ ЄВАНГЕЛІЄ, А ДРЮЧОК»

Проповідники торочать: «Вірте в Євангеліє...» А світ яким був, таким і залишається, бо людям потрібне не Євангеліє, а дрючок...

Не забувайте, що дрючок може огріти і вас, і мене. Палиця має два кінці. Краще людині добровільно прийняти Євангеліє та жити так, як воно навчає. Стосовно того, що від читання Євангелія люди не змінюються, то я згадав один випадок. Зустрілись якось два давніх друга. Перший запитує:

— Чим займаєшся?

— Проповідаю Євангеліє, — відповідає другий.

— Проповідуєш Євангеліє?! — дивується перший. — Це ж марна справа: за дві тисячі років люди все одно не покращали. А ось я рекламу мило...

— Навіщо? — запитує його друг. — Це ж марна справа: адже люди все одно не стали чистішими. Певне, мило погане?

— Ні, мило добре, просто люди рідко ним користуються. Суть не в милі, а в людях.

Так само і з Євангелієм.

До розділу 1.1.7 див. також розділи 6.3.1 та 6.3.2 і запитання № 078 і 191.

1.2. СТВОРЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ

061. ВЕЛИКИЙ ВИБУХ

У нас в Лос-Анджелесі відбулося зібрання вчених-астрономів. Вони з'їхалися з усього світу. Після обговорення Вільям Баум доповів Національній академії наук, що більшість учених зійшлися в думці: Всесвіт утворився від грандіозного вибуху й що зірки, планети й наша Земля — уламки цього вибуху, які тепер починають сповільнювати свій рух. Чи сумісно це з Біблією?

Як Бог створив Всесвіт? Ніхто не знає. Можливо, нам геть не потрібно цього знати. Головне: «сказав Він — і сталося...» (Пс. 32:9). Горе тим ученим, які не відводять належного місця Творцю. Чи може без нічого статися вибух? Чи можуть із нічого з'явитися такі «уламки», як дивно створена Земля?

У Священному Писанні сказано: «На початку Бог створив Небо та землю» (Бут. 1:1). Якщо ви запитаєте, з чого Бог створив небо та землю, то я відповім: Господь творить усе із Себе, оскільки **поза Богом нічого немає**. У Посланні написано: «Вірою ми розуміємо, що віки Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видиме» (Євр. 11:3).

Перший вірш Священного Писання говорить, що Бог створив світ із нічого, а починаючи з другого вірша розповідається про творіння з уже існуючих елементів. Однак Всесвіт — не Бог. Якби Бог захотів обернути світ на ніщо, то Він не втратив би Своєї сутності, не втратив би жодної часточки Своєї величі та могутності. Для Бога весь видимий світ — одна піщинка. Усе кінцеве — ніщо перед Безконечним і Передвічним. Бог безконечний.

Живучи на цій землі, ми ніколи не дізнаємося, наскільки велика Божа світобудова. Всесвіт безконечний, як безконечний Сам Бог, і ніхто не може охопити його очима. Немає межі Божій могутності, й усі спроби астрономів, включаючи й В. Баума, розгадати таємницю світобудови будуть марними, якщо вони проігнорують перший вірш Біблії та не вшанують Того, Хто створив небо небес.

Він, Бог любові, створив Всесвіт як одне ціле. У світі немає нічого, що існує саме по собі, і причиною цього є не вибух, а Божий закон.

Багато у світі незглибимого, дивовижного. Але все таємниче та дивне підпорядковане волі Творця. Професор Ф. Беттекс говорить, що якби наше Сонце з усіма планетами уявити завбільшки з макове зернятко, то нам довелося б відійти на п'ятнадцять кілометрів, аби знайти інше зернятко, тобто сусідню зірку. Ми бачимо близько трьох тисяч зірок. Насправді ж їхня кількість незліченна.

Що може знати людина про всі ці світи? Багато, дуже багато. Астрономам варто було, зібравшись разом, упасти на коліна та сказати: «О Боже, який Ти великий! Який Ти великий!» Натомість у них усе дуже просто: «У Всесвіті відбувся вибух (хто підніс «сірник»? — М. В.). Від вибуху створилися Сонце, Місяць, зорі...» Ні, вибух стався в головах тих людей, які знають усе, крім свого Творця, крім свого Спасителя.

062. ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ

Багато років на сторінках наукових книг триває дискусія щодо походження людини. Антропологи стверджують одне, медики — друге, біологи — третє,

археологи — четверте, й усі різне. І також про походження Землі.

Я знаю, ваша відповідь буде в одному слові: Бог. Але повірити цьому не кожен зможе. З чого має починати невіруючий, аби прийти до правильного висновку та повірити Біблії?

Насамперед покличете на допомогу логіку. Усе має свою причину. Ось, наприклад, дощить. Як це відбувається? Ми знаємо: вітер пригнав хмари, а хмари вщент наповнені важкою парою, й вона падає на землю дощем, а взимку — снігом. Ось мчить електропотяг. Ним керує машиніст, а потяг з'єднаний із джерелом струму, бо сам не поїде.

Чи міг потяг з'явитися сам по собі? Звісно, ні! Тільки розумна людина здатна створити потяг і примусити його мчати по рейках. Тільки розумна людина здатна творити, керувати. І так у всьому, що ми бачимо. Ніщо у світі не відбувається саме по собі. Потрібен людський розум, воля, бажання, знання та досвід. Ви маєте право запитати: звідки ж з'явилися Земля та людина? Адже людина не створювала Землі, а мертва Земля не могла створити живу людину.

Атеїсти говорять: «Земля створилася від Сонця». І вони, звісно, у це вірять. (Велика ж їхня віра!) А як же з'явилось Сонце? А зірки? Адже самі по собі вони не могли з'явитися. Для творчого акту потрібен розум. Хтось, хто розумніший за людину, створив те, що вище людських можливостей. Ось Того, Хто створив людину та все, що нас оточує, ми, віруючі, називаємо **Богом**. Він створив усе видиме й невидиме. Ми віримо, що світ має свій початок. Бог — передвічний. Він — Творець, Він — Вседержитель. Бог не лише створив світ, а й підкорив його

плину часу, тому Сам Бог — поза часом і простором. Він всюдисущий. Де мешкає Бог? Скрізь! Пізнати Бога та Його любов людині допомагає Біблія. Бог сотворив увесь цей світ Своїм Словом, думкою, ідеєю. Усе створено у Христі та для Христа. «Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього» (Ів. 1:3), — написано в Євангелії від Івана.

Зрозуміло, Бог може знищити світ одним словом. Але Він, як відкриває нам Біблія, має інші плани. Господь створив людину, а потім, коли вона вчинила гріх, викупив її смертю Ісуса Христа, розіп'ятого за злочини людей на Голгофі та воскреслого, щоб таким чином об'єднати в єдину родину Божих дітей, які пізнали Його любов, для вічної радості.

063. СКІЛЬКИ РОКІВ ІСНУЄ ЗЕМЛЯ?

Це питання турбує мене вже кілька років. Наша церква навчає, що небо та Земля створені Богом десь шість тисячоліть тому, але зараз сучасна наука має беззаперечні докази, що наша Земля існує мільйони років. То де ж правда?

У Біблії ніде не написано, що небо та Земля створені Богом шість тисячоліть тому. Про створення Богом неба та Землі говориться в Бутті, 1:1: «На **початку** (вид. М. В. — *Ред.*) Бог створив Небо та землю». Бог приховав від людства, що криється у слові «на початку». А багато діячів церкви не знали, та й зараз не знають, чого навчає Біблія. Бо їх навчали за катехізисами, а не за Біблією.

Священне Писання не говорить, скільки часу минуло від створення неба та Землі до створення людини.

Нам відомо лише, що світ з усім його розмаїттям уже існував, коли Бог почав створювати людину.

А перед цим «...земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води» (Бут. 1:2). Те саме каже і пророк Ісаї: «Він той Бог, що землю вформував та її вчинив... на проживання на ній Він її вформував...» (Іс. 45:18).

Біблія не суперечить справжній науці. До того ж не варто забувати, що Біблія — це не підручник з астрономії, геології чи всесвітньої історії, хоча в ній можна знайти чимало цікавих, із наукового погляду, фактів. Мета Біблії — не дати наукові знання, а привести нас до спасіння наших душ.

064. ОДИН ЧИ ТИСЯЧА?

Я не раз чула пояснення, що дні творення, про які йдеться на початку Біблії, означають тисячоліття, а можливо, й більше. А я завжди вірила написаному: день творіння — звичайний день. Яку відповідь ви дасте на це запитання? Написано ж, що в Бога один день — як тисяча років.

Еволюціоністи й деякі богослови сприймають дні творення не як звичайні дні, а як цілі епохи.

Якщо ми віримо в Бога як всемогутнього Творця, то немає й не може бути ніяких труднощів із прийняттям свідчення Божого: «І був вечір, і був ранок, — день перший» (Бут. 1:5).

Зважте хоча б на те, що рослинний світ був створений Богом на третій день. Сонце та всі світила на тверді небесній були створені на четвертий. Якщо припустити, що дні творіння були довгими тисячоліттями,

то відразу ж виникає запитання: як рослинний світ міг існувати без Сонця довгі тисячоліття? Та й комахи, без яких неможливе запилення рослин, були створені Богом лише на шостий день!

Якщо в Біблії сказано: «І був вечір, і був ранок, — день перший» (другий, третій тощо), то треба вірити в написане. День є днем, а тисячоліття — тисячоліттям.

У Писанні сказано, що в Бога один день **немов** тисяча років. Але ж не написано, що в Бога один день **дорівнює** тисячі років. Слово «немов» означає не тожність, а тільки форму порівняння. Іншими словами, в Бога один день може дорівнювати й мільйонам років, однак це ніяк не стосується днів творення. Бог не має часу, Він поза часом. Час створено для нас.

065. АДАМ — ПЕРШИЙ...

У Біблії ніде не зазначено, що Бог створив Адама. Сказано ж так: «І створив Господь Бог людину з пороху земного [тобто під дією біологічних законів] <...> і стала людина живою душею» (Бут. 2:7). Немає слова «Адам», немає слова «перший». Вам потрібно навчитися читати «букву» Біблії...

Про яку Біблію ви говорите? Наша Біблія (Старий Заповіт) перекладена з давньоєврейської, а давньоєврейською «людина» і є адам. Так написано в єврейській Біблії: «...створімо людину [адам]...» (Бут. 1:26). І ще в Бутті, 2:7: «І створив Господь Бог людину [адам] з порохи земного [адама]. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина [адам] живою душею». «Порох земний» — це адама і створена з нього людина — адам. Погоджуюся, що потрібно уважно читати

Біблію. Але щодо того, що Адам був першою людиною, немає жодних сумнівів. «**Перша людина** (вид. М. В. — *Ред.*) Адам став душею живою, а останній Адам — то дух оживляючий» (1 Кор. 15:45). Хіба вам дано було більше одкровенень, ніж апостолу Павлу? Якщо ні, то треба не мудрувати, а просто прийняти Слово Боже.

Далі ви пишете, що Бог створив людину «під дією біологічних законів». Яка різниця, під дією яких законів — біологічних, хімічних або інших — Бог створив людину? Хіба Він, Творець усіх законів, буде обмежувати Себе ними? Не обмежуйте ж і ви Господа! Обмежувати Бога законами — означає не розуміти головної суті: Господь — майстер, а людина — глина.

Закони дані нам: природі, творінню. Хіба Бог може обмежувати Себе законами, якщо Він — усе в усьому?

066. ЗІРКИ В БІБЛІЇ

Зверніть увагу, наскільки мізерна, за Біблією, роль зірок у створенні світу. У Біблії написано: «І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі» (Бут. 1:16). Неосвічений автор не підозрює, що Місяць, Земля та навіть Сонце так мало значать у Всесвіті! Навіть наше сліпуче Сонце — лише скромна зірка, одна з десяти мільярдів зірок Галактики.

Автор найвічних біблійних фантазій зомлів би, коли йому довелось б воскреснути в наші дні й подивитися в телескоп на небо! Як ви можете довіряти цій книзі?

Автору Писання не потрібно воскресати. Він живий навіки! А ось вам, шановний друже, доведеться

воскреснути незалежно від вашого бажання. Якщо ж ви не полишите атеїзм та не повернетесь до живого Бога та не увіруєте в Нього, то ваше воскресіння стане для вас початком великої печалі, а не радості.

Зізнаюся, що, читаючи Біблію, я ніколи не надавав особливого значення тому, що Священне Писання називає Сонце великим світилом. Цей вислів здавався мені природним. Біблія має на увазі, що Сонце є великим світилом для людей, а не для Всесвіту. Відомо, що існують зірки, значно більші за Сонце, але жодна зірка не дає нам світла і тепла. І Місяць відсвічує для нас більше світла, ніж усі зірки разом узяті. Тому Сонце і Місяць для нас, людей, є великими світилами. Якби їх не було, не було б і життя на Землі. Тож Біблія не містить жодних фантазій.

Наука не має таких інструментів, якими могла б виміряти велич і славу Бога. Я щиро раджу вам зупинитися і, замість того щоб безпідставно критикувати Біблію, поставитися до неї серйозно.

067. ПРО СТВОРЕННЯ СВІТУ

Небо й Земля створені Богом у перший день світобудови, а Сонце, Місяць і зорі — на четвертий. Постає питання: навколо якого Сонця оберталася Земля перші три дні?

Біблія розпочинається дивовижними словами: «На **початку** (вид. М. В. — *Ред.*) Бог створив Небо та землю». «На початку» — це не перший день і, ймовірно, не один день. Цей вислів може означати більш тривалий період. Це від нас приховано.

Першого дня світобудови Бог сказав: «Хай станеться світло!» І з'явилося світло. Що це було за світло? Звісно,

Біблія — не курс астрономії. Але можна припустити, що зі світла першого дня Бог на четвертий день створив світила. І чому не можна припустити, що «на початку» Земля оберталася навколо світила першого дня?

068. ЧИ МОЖНА ЇСТИ М'ЯСО?

Бог, створивши хижих звірів, які полюбляють біфштекс із людини, а самій людині наказав бути вегетаріанцем: «І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево... нехай буде на їжу це вам!“» (Бут. 1:29). Як це зрозуміти?

І ще одне запитання: як це можливо, що Господь Бог, утомившись, вигадав Собі відпочинок? Адже написано: «І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив» (Бут. 2:3).

Обидва ваші запитання викликані незнанням Біблії та характеру Бога. Річ у тім, що підвладні людині звірі стали хижаками лише після гріхопадіння Адама. До гріхопадіння всі тварини вживали траву, як корови чи вівці. Та навіть зараз, ставши хижаками, звірі залишаються під владою людини (Бут. 9:2). Під час Тисячолітнього Царства Ісуса Христа дикі тварини не матимуть хижацьких інстинктів.

Ще необхідно знати, що Господь дав людині в їжу траву до гріхопадіння, а після гріхопадіння Бог дозволив людині вживати м'ясо (Бут. 9:2, 3), і відтоді розпочалися жертвоприношення.

Що ж стосується «втомленості» Бога, то це вигадка, ваше власне тлумачення слова «відпочив». Слова «відпочив Він від усієї праці Своєї» означає, що Бог на

сьомий день закінчив усі справи. Прочитайте, що Бог говорить вустами пророка Ісаї: «Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створив? Він не змучується та не втомлюється, і не збагнений розум Його. Він змученому дає силу, а безсилому — міць» (Іс. 40:28, 29).

Зрозуміло, що слово «відпочив» у даному уривку не свідчить про втому. Бог не людина, щоб утомлюватися.

До розділу 1.2 див. також запитання № 008; 071; 190.

1.3. ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЖИТТЯ

069. РОЛЬ ГРОШЕЙ

Якщо ви маєте гроші, то ви — цар і бог, а коли гаманець порожній, то хоч день і ніч молися, але так нічого й не зміниться...

Ви дуже помиляєтеся. Опираючись на власний досвід і досвід мільйонів людей, стверджую, що навіть не потрібно молитися день і ніч — лише одна щира, сердечна молитва може змінити становище. За гроші ви можете придбати ліжку, але не сон; підручник, але не розум; продукти, але не апетит; ліки, але не здоров'я; ікону, але не Спасителя. За гроші не купиш очищення від гріхів, без чого жодна душа не побачить Неба. Я знав багатьох «царів» і «богів» із мішками грошей, які відійшли у вічність без Бога, без спасіння.

До розділу 1.3 див. також запитання № 010; 054; 381.

1.4. УСЕВІДАННЯ ТА ВІЧНІСТЬ БОГА

Див. розділ 2.1.

1.5. «ЯК БОГ МІГ СТВОРИТИ СТІЛЬКИ ЗЛА?»

Див. розділ 8.1.

1.6. «ЧОМУ БОГ НЕ ЯВЛЯЄ СВОГО ДИВА?»

070. ЧОМУ БОГ НЕ ЯВЛЯЄТЬСЯ ЛЮДЯМ?

Я ще з раннього дитинства думав: якби Бог видимо явився світові хоч один раз, то всі люди відразу ж змінили до Нього своє ставлення. А цього чомусь не відбувається...

Колись, за давнини, один цар захотів побачити Бога. Він покликав до себе головного мудреця і запитав його: — Чи можеш мені показати Бога?

Був полудень. Мудрець запросив царя на подвір'я та промовив:

— Поглянь на сонце!

— Не можу! — відповів цар.

— Якщо не можеш дивитися на сонце, то як тоді дивитимешся на Того, Хто створив це світило? — відказав мудрець царю.

Якщо припустити, що Бог вирішив виконати людські забаганки і явитися людям видимим чином, то в якому образі Йому належало б постати перед людьми? Кожен запропонував би власний варіант. Звісно, для Бога немає нічого неможливого. Він являвся в різних подобах Аврааму, Мойсею, Іллі. Але ці явлення так і не переконували невіруючих в існуванні Всевишнього.

Найкращий спосіб відкрити Себе людям — це явитися в людській подобі. І Бог це зробив. Він відкрив Себе у подобі Ісуса Христа близько двох тисяч років тому. Як же поставилися до Нього люди? Христос міг проповідувати лише три з половиною роки, а потім Його розіп'яли. Якби Бог знов явився на землю в такій самій подобі, то тепер із Ним би розправилися за три місяці, особливо в атеїстичній країні. Якщо атеїсти оголосили війну Богу невидимому, то що було б, коли б Він явився видимо?

Апостол Яків говорить, що недостатньо знати про існування Творця. «Та й демони вірують...» — говорить він (Як. 2:19). Але вони не люблять Бога та не коряться Йому, натомість проти Нього ведуть війну, хоча вже приречені на вічну погибель.

Віруючі люди, не бачачи Бога, але вірячи в Нього, побожно перед Ним схиляються. Невіруючих явлення Бога зробить іще більш жорстокими. Книжники та фарисеї бачили й добре знали, що Ісус воскрес, та чи повірили вони в Нього та Його месіанство? Аж ніяк.

071. ЧУДЕСА СКРІЗЬ

Якщо є Бог, то чому Він не творить чудес? Говорять, що там і там сталося диво, а коли придивився, виявляється, що ніякого дива не було...

Про це я писав уже безліч разів. Ймовірно, ви читаєте не всі мої відповіді. Наведу такий приклад: якби я взяв трохи землі, води, повітря, світла, тепла та ще щось, усе це змішав, а потім показав би вам полуницю чи горіх, квітку чи деревце, то мене назвали б великим

чудотворцем. Про мене писали б усі газети на світі. Чи не так?

Але ж схожі та значно більші чудеса здійснюються навколо нас щомиті. Невіруючі люди їх не помічають. Духовно освічена людина бачить чудо у зростанні кожної травинки, тим паче — у значних явищах Всесвіту. Усе це — справа рук Творця.

Якщо ви скажете, що тут діють закони природи, то це не відповідь на запитання, а ухиляння від неї. Чому? Усе просто: існування хоч би яких законів свідчить про те, що є хтось, хто їх встановив.

Існування законів природи — саме по собі найбільше диво. Як може розсудлива людина уявити собі закон без законодавця? Я цього не розумію.

Якщо ви скажете, що диво має бути винятком із законів природи, то й таких явищ дуже багато. Візьмемо, наприклад, найпростіше — лід; це яскравий виняток із законів природи. Закон природи свідчить, що під час підвищення температури всі тіла розширюються, збільшуються в об'ємі, а під час пониження температури все стискається, зменшується в об'ємі. З льодом відбувається все навпаки. Охолоджена до мінус чотирьох градусів вода стискається, потім перетворюється на лід, який збільшується в об'ємі та стає легшим за воду. Якби лід був важчим, це призвело б до катастроф. Усі моря та океани промерзли б аж до дна, і вся Земля перетворилася б на суцільну крижану пустелю.

Бог не творить чудес за бажанням невіруючих людей, за їхніми забаганками чи просто заради чийсь цікавості. Коли невіруючі юдеї просили Ісуса показати їм знамення з неба, натомість Христос відповів: «Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть...» (Мт. 16:4).

Знамення та чудо не може спасти невіруючого, бо спасіння — вольовий акт. Людина повинна довіритися Богові не за примусом (і не через чудо), але за власною доброю волею.

Біда ось у чім: якщо чудо зустрічається одноразово чи рідко, то атеїсти все одно в нього не вірять. Коли ж чудо повторюється часто, то атеїсти запевняють, що це закон природи, а не диво.

Якщо ви, друже, також атеїст, то я щиро раджу вам переглянути своє ставлення до Бога та чудес, які Він творить щодня, щогодини, щомиті.

072. НАВІЩО ХРИСТОС ТВОРИВ ЧУДЕСА?

Усім відомо, що Ісус Христос творив чудеса і творив їх багато. Виходить, що це було даремно, бо люди все одно не посоромилися Його розіп'ясти. Навіщо тоді Христос творив дива?

Ісус Христос нічого не робив просто так. Чудеса були своєрідним дзвоном, який збирав народ. Істинна мета пришестя Ісуса Христа — більш глибока. Чудеса підтверджували Божественність Христа. Не випадково Никодим сказав Господу: «...Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде» (Ів. 3:2).

Але й не це було головним у служінні Ісуса Христа. Чудеса допомагали людям визнати Христа Спасителем. І багато людей таким чином увірували в Нього. Месію, який не творить чудес, нізащо б не визнали. Хоча юдеї Його розіп'яли, але деякі повірили Христу всім серцем і за цю віру віддали життя.

Чудеса допомагали ствердженню істини. Одного разу, зціливши сліпого, Ісус Христос розпочав переконливу проповідь: «Я Світло для світу...» (Ів. 8:12). Були, звичайно, і чудеса, що пов'язані з потребами людей. Але в кожному випадку чудеса приносили духовну користь, допомагали людям зрозуміти сенс і значення Царства Божого.

073. ЧОМУ ХРИСТОС НЕ ЯВИВСЯ ПІЛАТУ?

Чому Ісус Христос після Свого воскресіння не явився ні Пілату, ні первосвященнику? Якби Він явився, то це переконало б їх, що Він — Христос, і тоді б ці люди повірили.

Ми мало знаємо самих себе, а тим паче інших! Бог знає нас значно краще. Він знає про людину все. Вам здається, що воскреслий Христос переконав би Пілата, і той би покався. Так само думав і багатій, опинившись у пеклі. Ось що сказав він про братів: «...коли прийде хто з мертвих до них, то покаються». Але Авраам відповів: «Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнятимуть віри!» (Лк. 16:30, 31).

Переляканий первосвященик дуже добре знав, що Ісус Христос воскрес, однак це не змінило його ставлення до Христа і Його учнів. Він і раніше знав, що Христос прийшов від Бога. Никодим, один із начальників юдейських, відверто сказав Ісусу: «...**знаємо ми** (вид. М. В. — *Ред.*), що прийшов Ти від Бога, як Учитель» (Ів. 3:2).

Після воскресіння Христос являвся тим, хто не злякався Його явлення, не зробився жорстоким, а навпаки — укріпився у вірі. Любов відкривається любові.

Воскресіння несе радість, а не страх. Відомо, що Ісус Христос спочатку явився Марії Магдалині біля гробу. Чому? Ця жінка останньою пішла від хреста і першою прийшла до гробу. Христос явився жінкам зі словами: «...Радійте!» (Мт. 28:9). Чи міг Він сказати це первосвященику та Пілату? Апостол Павло та євангеліст Лука пишуть, що Господь явився також Петру. Як? Деталі невідомі. Христос явився двом учням дорогою в Еммаус, а також іншим учням у домі братів Зеведеєвих (там не було лише апостолів Хоми та Юди).

За тиждень учні знову зустрілися з Господом у присутності Хоми. Потім Ісус Христос явився семи апостолам на горі Оливній. Апостол Павло пише: «...нараз більше як п'ятистам браттям...» (1 Кор. 15:6). Пізніше Господь явився Савлу, за його власним висловом, «мов якому недородкові» (1 Кор. 15:8). Завдяки цій зустрічі Савл став великим апостолом Павлом. Приймемо ж і ми слова Ісуса Христа: «Блаженні, що не бачили й увірували» (Ів. 20:29).

074. БОГ ЛЮБИТЬ УСІХ

Мене дивує, що різдвяної ночі ангел явився не єрусалимським священикам, які знали Писання, а малограмотним, а може й зовсім безграмотним пастухам. Виходить, що Бог ближче до темної маси...

Бог потрібний усім — і грамотним, і неграмотним. Він любить усіх — і грамотних, і неграмотних. Христос помирав на хресті за всіх — за грамотних і неграмотних. Деякі християни полюбляють критикувати вчених і освічених людей, але ж на світі є різні люди. Бог зважає на слухняних. Мудреці зі Сходу були найосвіченішими

людьми свого часу, і саме вони вирушили на пошуки народженого Царя і піднесли Йому свої дари: золото, ладан і смирну.

Бог очікує покори від кожного, незалежно від ученості. Якби небесний ангел явився єрусалимським священикам і сповістив їх, що в місті Давида народився Спаситель, то вони навряд чи побажали б піти до Віфлеєма, щоб побачити Немовля. Священики не відчували потреби у спасінні й не пішли б до маленького юдейського містечка. Бог про це знав, і Він наскрізь бачив покірні серця пастухів. Тому вони першими й почули ангельську звістку. Пастухи пішли й поклонилися Небесному Немовляті. Натомість священики були на це не здатні.

Бог діяв і діє через освічених людей так само, як і через малограмотних. Вам потрібні докази? Богослов Павло, лікар Лука, а в наші часи — безліч учених зі світовим ім'ям.

1.7. «ЧИМ ВІРУЮЧІ КРАЩІ ЗА НЕВІРУЮЧИХ?»

075. НЕПЕРЕМОЖНА ЗБРОЯ

Багато я пожила на світі, тож на своєму віку зустрічала різних людей. Одні читають Євангеліє, проте живуть як безбожники, інші не читають Євангелія, а живуть як порядні люди. Тож справа зовсім не в Євангелії. Головне, щоб людина залишалася людиною. Хіба це не так?

У тому то й річ: щоб людина була не лише порядною, а й справжньою людиною, потрібен Христос, потрібне Євангеліє.

Господь послав Ісуса Христа для викуплення грішної людини, а Священне Писання дав з подвійною метою: невіруючим — указати шлях спасіння, а віруючим — шлях духовного зростання за образом Христа.

Євангеліє потрібне всім без винятку, бо всі згрішили, всі були позбавлені слави Божої, всі потребують спасіння.

Християни особливо повинні цінувати й любити Слово Боже, прагнути до його точного виконання. Усі проблеми виникають через незнання Писання. Більшість християн добре знають вітчизняну літературу, щоденно читають газети, а того, що написано у третьому розділі Євангелія від Івана, не знають і знати не бажають.

Якось одна жінка читала книгу, тоді як її маленька донька гортала Біблію з картинками. Матері це не подобалося, і вона сказала дівчинці: «Тобі не можна брати цю книгу. Це книга — Божа...» Дівчинка поклала її на місце, та за хвилину знов узяла. І коли мати знову зробила зауваження, донька відповіла: «Скажи, мамо, якщо мені не можна брати цю книгу, і ти також її не читаєш, то чому не повернеш її Богові?»

Щоб протистояти спокусі сатани, Христос використовував Писання. Ісус казав: «Написано...», й лукавий відступив від Нього (Мт. 4:4 і далі). Священне Писання — непереможна зброя в боротьбі з духом зла. Як же ми, люди, можемо обходитися без Писання, коли лукавий чатує на нас на кожному кроці?

Слово Боже — духовний меч, зброя кожного християнина (Еф. 6:17), і хто користується ним, а не лише просто читає, той і житиме як християнин. Тільки читання Євангелія недостатньо. Потрібно прийняти його у своє серце за прикладом псалмоспівця Давида:

«Я в серці своїм заховав Твоє слово...» (Пс. 119:11). Тоді Євангеліє звільнить людину від тягаря гріхів, стане хлібом життя, і таку людину можна буде з упевненістю назвати не просто порядною, а й дітям Божим. А це незрівнянно вище.

076. ЛИЦЕМІРИ В ЦЕРКВІ

Ви радите мені ходити до церкви. Це добре. Але я ніде не бачив стільки лицемірів, як у церквах. Хіба не краще триматися від них якнайдалі?

Так, від лицемірів краще триматися якнайдалі, проте це навряд чи вам вдасться. Адже лицеміри є скрізь, куди б ви не пішли. Є вони й там, де ви працюєте, тим не менш ви не полишаєте свою роботу. Тож чому ви відвертаєтеся від церкви, де, я певен, також є добрі, порядні люди, вірні Богові? Чому ж не наслідуйте їхній приклад?

Про лицемірів я писав неодноразово. Звісно, вони бувають і в помісних церквах. Але я хочу ще раз підкреслити, що лицеміри Бога не побачать, Царства Божого не успадкують. Прочитайте уважно уривок з Євангелія від Матвія, 23:14–33. Чи не буде вам краще кілька років потерпіти таких лицемірних людей на землі, ніж разом із ними, а не з Богом, проводити вічність?!

Знову хочу нагадати: «...кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові» (Рим. 14:12) — і ви, і я, і всі ті, хто, на вашу думку, є лицемірами. Тому не зважайте на інших — гарних або поганих людей, — а покладайтеся на Господа. Лише в Ньому Єдиному ваше та моє спасіння. Хай допоможе вам Бог!

1.8. ХРИСТІЯНИ — КОРИСТОЛЮБЦІ?

077. ПРО ПРОПОВІДНИКІВ

Напишу відверто: коли слухаєш проповідників, то вони здаються просто святими, а коли справа стосується допомоги бідним, то від їхньої святості нічого не залишається. Усе це — бізнес, тому я й не вірю ні в церкву, ні в релігію.

Проповідники, яких насправді покликав Господь, безкорисливо проповідують Ісуса Христа розіпнутого і воскреслого, а не себе. Вони — інструмент у Божих руках. Навіть найкращий проповідник не може бути досконалим. Служителі Божі не всесильні, особливо що стосується надання матеріальної допомоги. Чому? Багато проповідників живуть у злиднях. Одні отримують копійки, а інші нічого не отримують, трудяться на заводах і фермах, заробляючи собі на шматок хліба. Навіть відомий проповідник Біллі Грем, у якого велика родина, отримує менше, ніж лікар (ідеться про США. — *Ред.*). Звісно, серед проповідників є різні люди. Тому благаю: не міряйте всіх однією міркою, інакше ви ніколи не знайдете Господа, а без Нього — морок і жах.

Для надання матеріальної допомоги в кожній державі існують служби соціального забезпечення. Також допомагають нужденним і різні євангельські місії. Але вони роблять це на кошти людей, які жертвують, а таких мало.

«Шукайте Господа, доки можна знайти Його...» (Іс. 55:6). Шукайте Господа, а не досконалих проповідників.

078. БІБЛІЯ — ХЛІБ ЖИТТЯ

Ви возвеличуєте Біблію, бо від неї годується. А якщо я голодний, то мене Біблія не нагодує...

Усе так, Біблія мене годує. Я живу нею, її обітницями. Багато років я відпрацював на одній фабриці й за весь цей період пропустив лише кілька робочих днів. Велика милість Божа до мене! Тому найцінніша для мене книга — не ошадна, а Божа — Біблія. Вона вища за всі інші книги. Вона насичує душу та відкриває їй вічне життя в Ісусі Христі. Я впевнений, що Біблія може й вас нагодувати, якщо ви їй довіритесь.

079. РЕЛІГІЯ — ЦЕ БІЗНЕС?

Наскільки я зрозумів, усі релігії сходяться в одному: всі говорять, що потрібно жертвувати. Чи це не бізнес?

Ваші підозри, ніби всяка релігія — бізнес, безпідставні; вони викликані тим, що ви не знайомі з проявами любові людини до Бога та Бога до людини. Істинна релігія заснована не на жертві людини, а на жертві Бога.

Основа істинної релігії — любов. А любов можна довести лише жертвою, і, звісно, добровільною жертвою. Чим Бог довів Свою любов до грішної людини? Жертвою. Він віддав Свого Однородженого Сина в жертву за гріхи людей. Ми, віруючі, повинні вчитися відповідати любов'ю на любов. Найпалкіші почуття й побажання без жертви подібні до безплідного дерева чи бездощової хмари. Там, де справжнє християнство, жертвне служіння Богу нерозривно пов'язане зі служінням людині. Навіть більше: саме в цьому й полягає служіння Богові.

080. ДУХ І МАТЕРІЯ

Мене завжди обурювало, та й зараз обурює, те, що багато віруючих критикують матеріалістів, а самі з матерією розлучитися не можуть: мають комфортабельні будинки, дорогі меблі та вбрання, столи вгинаються від делікатесів.

Якщо ви заперечуєте первинність матерії, тоді будьте аскетами, але ж цього у вас немає. І виходить, що для вас матерія важливіша за дух. Допоможіть у цьому розібратися.

У житті людини і дух, і матерія мають своє призначення та значення. Тіло без духа перетворюється на труп. Душа — сполучна ланка між духом і тілом.

Матеріалісти вірять, що матерія — сутність усього, що крім матерії нічого не існує. Ми, християни, віримо, що світ виник із волі розумної Особистості — Бога, **який перебуває поза нашим світом**, а людина — Його вище творіння — створена для вічного життя.

Християни не заперечують існування матерії. Усі життєві явища пов'язані з матерією. Людина — істота, однаковою мірою як матеріальна, так і духовна, допоки дихає.

Згадаймо, що в Біблії сказано про створення людини. Спочатку Господь створив її матеріальну сутність, а потім духовну: «І створив Господь Бог людину з пороку земного (її матерію. — М. В.). І дихання життя вдихнув у ніздрі її (дух. — М. В.), — і стала людина живою душею» (Бут. 2:7). Відповідно, матерія може одухотворятися. Матерія створена за задумом всемогутнього Бога, і тому людина, незалежно від того, вірить вона в Бога чи ні, не може нею нехтувати.

Спаситель Господь Ісус Христос, аби повернути грішну людину до Творця, набув матеріальної форми, став людиною в усьому, крім гріха. «І Слово сталося тілом (матерією. — М. В.)» (Ів. 1:14).

Однобічний погляд на світ — серйозна помилка. І матерія, і дух мають своє місце та призначення.

Усі люди, віруючі та невіруючі, за своєю природою — матеріалісти в певному сенсі, тож докоряти віруючим нерозумно. Матеріальні потреби віруючих і невіруючих однакові. Праведний Ной, будуючи ковчег заради слави Божої, їв не менше від своїх одноплемінників. Христос заповідав молитися про хліб щоденний. Гріх людини не в їжі та питті, не в тому, що вона має гарний будинок, а у відсутності духовних запитів, у зневазі до Свого Творця. Важливо, що саме в житті людини посідає перше місце. Якщо людина своє життя заповнює лише вдоволенням власних фізичних потреб, думає виключно про живіт і тілесні утіхи, то вона ставить себе на один шабель із тваринами. Апостол Павло писав віруючим: «...коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть!» (1 Кор. 10:31).

Священне Писання засуджує надмірність в одязі, їжі, питві. Христос, говорячи про згубність надмірностей (Лк. 21:34), ненажерливість ставив перед пицтвом. Надмірність — тягар матеріалізму, що тягне людину на дно, а людина покликана прагнути небесного, духовного, насамперед піклуватися про власну душу, бо тіло — смертне, тимчасове, а дух — вічний. Ось чому не плоть (матерія) повинна володарювати над людиною, а дух. До справжніх християн Бог звертається через апостола Павла: «Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває?»

(1 Кор. 3:16). На жаль, одні цього не знають, а інші забувають.

Аскетизм, про який ви згадували у своєму листі, не наближує нас до Бога й не віддаляє від Нього. Нехтувати життєвими потребами тіла — це гріх проти власного тіла. Не тіло є джерелом гріховності, а наше горде, непокірливе Богові «я».

081. ХТО ВИГАДАВ РЕЛІГІЮ?

Сусід дає мені почитати вашу газету. Він, мабуть, хоче повернути мене до своєї релігії. Але я хочу запитати саме вас: хто взагалі вигадав релігію? Навіть багато релігій. Відповідь проста: пройдисвіти, які хочуть на чужій спині в'їхати до раю. Релігію вигадали попи та принесли нам від євреїв, але зараз релігії настає кінець.

Релігію не могли вигадати «пройдисвіти-попи», бо ні Мойсей, ні Христос, ні навіть Магомет чи Будда не були «попами». За релігію, яка кимось нав'язана, але не народжена в серці людини, ніхто не зголоситься помирати.

Насправді, якби релігію народу нав'язало духовенство, то в нас на батьківщині вже давно б не було релігійних людей, а всі громадяни радянської Росії стали б атеїстами. Але цього нема й не буде! Чому? Чим більше проповідників Євангелія запроторюють за ґрати, тим більше людей навертаються до Бога. Гасло 1920-х років «Знищіть духовенство — і не стане релігії» себе не виправдало.

Коли ж з'явилася релігія? Релігія з'явилася на землі разом із першою людиною. Поглянувши на довколишню природу, на красу неба та землі, людина не могла

не захопитися: «Як це чудово! Але звідки це все?» Таке питання постає й перед людьми нашого віку.

Пробудження релігійного усвідомлення талановито зобразив англійський поет Джон Мільтон у своїй поемі «Втрачений рай». У ній Адам розповідає архангелу Рафаїлу про те, як серед густої трави він уперше розплющив очі й побачив довкілля. Адам запитав: «Хто це зробив? Звідки все це?»

Хай мільйони вчених переконують мене, що ніякої води на світі немає, що воду вигадала буржуазія для збагачення, але коли я потерпаю від спраги, то шукаю можливості її втамувати. Нехай говорять, що їжу вигадали пройдисвіти-кухарі, та коли я голодний, то намагаюся вдовольнити цю потребу.

Так само відбувається і з вірою в Бога, з релігією. Якщо є слух, отже, повинен бути звук. Якщо є зір, то, відповідно, має бути і світло. Якщо людина має вроджене прагнення пошуків творця, отже, є і Творець.

Ні філософія, ні наука, ні мистецтво — ніщо не спроможне вдовольнити потребу духа. Бог — може, і Він це робить.

Ви запитаете: як же атеїсти живуть без віри? Я відповім. Це неправда, що атеїсти не вірять. Вони вірять глибоко, навіть фанатично! Але їхня релігія хибна, вони вірять у сурогати у вигляді мертвої матерії. Я читаю їхні брошури, що видає журнал «Наука і релігія». Там лише гіпотези, прийняті на віру найхімерніші припущення щодо створення світу та людини. Наскільки ж сильною має бути віра, щоб вірити в таку нісенітницю! Тільки довести вони нічого не можуть і не зможуть.

Душа за своєю природою — християнка. Це варто знати кожному. Але ж чому не всі християни? Дайте

душі свободу, і вона обов'язково навернеться до Бога, знайде Його, прийде до Нього.

1.9. РАДІСТЬ ВІРУЮЧИХ І ЗАДОВОЛЕННЯ ЦЬОГО СВІТУ

Див. розділ 6.5.3.

2. БОГ І ХРИСТОС

2.1. БОГ: ЙОГО ОЗНАКИ

082. ХТО СТВОРИВ БОГА?

Що у вас не запитай, на все лише одна відповідь: це створив Бог. Скажіть, а хто ж створив Бога?

Будь-яке явище має причину. Але Бог — першопричина. Якби Бога хтось створив, то не Бог був би Богом, а той, хто Його створив. Бог, як первинна та абсолютна причина, не має початку. Він одвічний. Він дав початок усьому (Кол. 1:16, 17).

083. ЧИ МАЄ БОГ РУКИ?

У своїх бесідах кілька разів наголошували, що Бог — це Дух. Я цього не заперечую. Тоді поясніть мені, як розуміти ваші вислови: «Божя рука нас вела», «Бог прихилив вухо», «Очі Господа дивляться по всій землі» та інші?

Ці вислови не мої. Ми неодноразово зустрічаємо їх у Біблії. А означають вони ось що: Бог — Дух, але діє так, начебто Він має руки, ноги, очі й вуха. Звісно, Бог бачить і чує. Бог має всі якості, що притаманні особистості.

Окрім того, ми не знаємо небесної мови, тому використовуємо зрозумілі нам терміни.

084. БОГ ЗНАЄ ВСЕ

Про це мене запитала моя семирічна дочка, коли я читала їй із Євангелія: «А вам і волосся все на голові пороховано». Вона відразу зупинила мене й каже: «Мамо, Боженька знає, скільки на голові кожної людини волосся?»

Я не пишу вам свою відповідь, але хочу знати, що б ви відповіли на це дитяче запитання?

Я своїй донечці дав би таку відповідь: Бог знає абсолютно все. Богу не потрібно рахувати волосини по одній на твоїй чи моїй голові. Вони вже пораховані. Він знає все заздалегідь. Та чим потрібно нам це знати? Хіба це важливо? Тут Господь Ісус хотів показати учням, що Бог знає абсолютно все, від Нього нічого неможливо приховати. Він знає минуле, сьогодення та майбутнє кожної людини. І, звісно, знає, чого потребує людина, що їй необхідне. Для Бога немає нічого неможливого.

085. НЕБЕСНА КАРТОТЕКА

Ви пишете, що гріхи не пустять грішника на небеса. Я цьому не вірю, бо Господь один, а людей помирає мільйони, навіть мільярди. Хіба Бог на кожного має картотеку?

Запитання такого типу я називаю «дитячими». У Біблії сказано, що в кожній людині є на небесах книга, в якій фіксується все земне життя й учинки цієї людини (Об. 20:12). Який вигляд має ця книга та з чого вона — я не знаю.

Гріхи не пустять грішника на небеса. Це правильно. Жоден грішник не ввійде в Царство Боже, якщо він не розкається у своїх гріхах, якщо він не прощений, не очищений Ісусом Христом. Так написано в Писанні. Бог не потребує слідчих. І картотека не потрібна. Він не має канцелярії. Він бачить душу кожного з нас, мов на долоні. Людина й сама побачить усі темні закутки своєї душі, не вибілені кров'ю Христа, якщо не захоче

їх **позбутися**, живучи в тілі, на землі. Не забудьмо, що совість не вмирає!

086. ГНІВ БОЖИЙ

Багато разів я зустрічав у Біблії такі слова: «І розгнівався Господь...» (1 Цар. 11:9), «...а гнів Божий на нім [грішнику] перебуває» (Ів. 3:36). Я розумію, що Бог ненавидить зло, ненавидить гріх, але чому Богові притаманний гнів? Адже гнів — це гріховна пристрасть...

Ви кажете, що розумієте Бога, який ненавидить гріх, ненавидить зло, і почуття ненависті в Господі вас анітрохи не бентежить, а гнів чомусь бентежить. Почуття гніву та ненависті в Бога стосовно зла виявляє неприпустимість одночасного співіснування добра та зла, світла й темряви. Бог абсолютно святий і живе в недосяжному світлі, й кожен гріх, тобто кожне беззаконня та порушення Його святих принципів, суперечить Його природі. Світло непримиренне щодо темряви. Вони не можуть існувати на одному просторі. Бог не приймає зла та гріха. Він створив людину для спілкування із Собою. Людський непослух порушив цей задум і примусив Бога відвернутися від грішних людей, поки вони не приймуть Його задум відновлення правильних стосунків із Ним. Уникнути Божого гніву може лише той, хто прийняв умови задоволення Його абсолютної святості, тобто жертву розп'ятого на Голгофі Сина Божого Ісуса Христа.

Гріх і його родоначальник — диявол — завжди викликатимуть Божий гнів. І якщо гріх живе в людині, тоді праведний Божий гнів виливається на таку людину. Однак Господь одразу пропонує спосіб виправити

становище. Його любов до людини більша за гнів: «Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилолюбивий. Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховує гнів» (Пс. 103:8–10).

До розділу 2.1 див. також запитання № 013; 016; 018; 020; 024; 047; 068; 070; 101; 113; 152; 177; 178; 193; 210; 369; 370; 375; 376.

2.2. ТРИЄДНІСТЬ БОГА

087. ЧИЯ БІБЛІЯ КРАЩА?

До мене заходить один чоловік, освічений і начитаний. Він каже, що російський переклад Біблії має дуже багато помилок. Він читає свою, англійську Біблію, і запевняє, що Бог не може бути у трьох особах...

Це, напевне, свідок Єгови. Вони переінакшили текст Біблії так, щоб Ісус Христос не був Богом. Доводити і довести — не те саме. Можна все життя безуспішно доводити, що земля стоїть на стовпах. Звертатися до інших перекладів Біблії потрібно не з метою пошуку протиріч, а для уточнення істини.

Істина, що Єгова відкрив Себе в Ісусі Христі, а зараз проявляє Себе у Духові Святому, чітко викладена в одному з найбільш авторитетних англійських перекладів Біблії (Біблія короля Якова), як і в російському Синодальному перекладі. Людське ж мудрування приховує в собі велику небезпеку. Воно не тільки не зміцнює людей в істині, а й послаблює віру в непорушність Слова Божого.

Апостол Павло радив «думати не більш, як написано» (1 Кор. 4:6) та проповідувати Христа розп'ятого,

«щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій!» (1 Кор. 2:5).

Раджу вам уникати цього «начитаного» чоловіка та якомога частіше перебувати в щирій молитві наодинці з Христом.

До розділу 2.2 див. також запитання № 021; 036; 088; 179; 241.

2.3. ХРИСТОС: ЙОГО ОСОБИСТІТЬ, НАРОДЖЕННЯ ТА ВОСКРЕСІННЯ

088. ЧОМУ ХРИСТА НАЗИВАЮТЬ БОГОМ?

Дякую вам за бесіди. Я дуже ними захоплений. Але одне прошу мені пояснити: на якій підставі люди називають Христа Богом? Поміркуйте над віршем: «...Яків породив Йосипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос» (Мт. 1:16). Хіба це не свідчить про людське походження Христа? Це надзвичайно важливе питання. Народжений не може бути вищий за того, хто народив.

Христос родився не від Йосипа, а від Бога, з Котрим Він рівний. Це важливе питання не можна вирішити одним віршем, вирваним із Євангелія. Євангеліст Лука, детально перераховуючи родовід Христа по людській лінії, беззаперечно стверджує, що Ісус — Син Божий (Лк. 3:23–36).

Ніхто достеменно не знає, чому для спасіння людей Господь Бог вирішив відкритися світові в людському образі через Однородженого Сина, через дивовижне зачаття діви Марії. Священне Писання це неодноразово підкреслює.

«Я й Отець — Ми **одне**» (вид. М. В. — *Ред.*), — сказав Ісус Христос про Себе (Ів. 10:30). А Христу можна вірити. У Ньому немає й не було неправди.

Відповідь на запитання знаходиться в Посланні до филип'ян 2:6, 7: «Він [Христос], будши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина». Христос був рівним Богу Отцю у передвічності, та заради спасіння грішників принизив Себе й погодився народитися від жінки, стати підзаконним, виконати весь закон, набути праведності від закону та невинним вмерти за винних, щоб їх викупити. Ангел сказав Марії: «Дух Святий злине на тебе, і Всевишнього сила обгорне тебе, **через те** (вид. М. В. — *Ред.*) то й Святе, що народиться, буде Син Божий!» (Лк. 1:35).

Оскільки це було визначено ще до створення світу, в мить цього рішення в раді Святої Трійці Христос уже народився по відношенню до Бога. Для Господа немає ні минулого, ні майбутнього; все як теперішнє. Апостол Павло говорить про Ісуса Христа: «...роджений перш усякого творива» (Кол. 1:15). Про смерть Христа сказано: «Агнця, заколеного від закладен світу» (Об. 13:8). Оскільки Христос добровільно зробився Сином (навіть рабом) Божим, якось Він сказав: «...більший за Мене Отець» (Ів. 14:28). Але за Своєю природою Христос був, є і залишається навіки віків рівним Богу. Ось чому Він сказав: «Я й Отець — Ми **одне!**» (Ів. 10:30).

Слава Христа — не від людей. Він ніколи не навчався, але всі повинні навчатися в Нього. «...Один вам Учитель», — сказано в Євангелії (Мт. 23:8). Він чистий, святий, непорочний. Навіть Його запеклі вороги не змогли знайти в Ньому жодної провини — довелося шукати

неправдивих свідків. І найголовніше: Він воскрес! Попіл спаленого Будди роздали прихильникам, а Христос воскрес і вознісся у славі! Він — наш Заступник, наш Посередник. Дух Святий замінює нам, віруючим, Його особистість до зустрічі з Ісусом Христом. Він — основа нашої віри. Було б великим безумством поклонятися й молитися тому, хто не є Богом. «Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене», — сказав Ісус Христос (Ів. 13:20). Відкидаючи Христа, людина, фактично, відкидає Бога (1 Ів. 2:23). Давид назвав Ісуса Христа Богом: «...намастив Тебе Бог, Твій Бог» (Пс. 45:8).

Думка, що Ісус Христос — тесля з Назарета, син Йосипа та Марії, учитель і пророк, але не Спаситель і Господь, — згубна та неправдива. Це насіння сатани.

089. ХРИСТОС — САМОЗВАНЕЦЬ?

Щороку, коли наближається Різдво, мій друг, єврей, з яким я працюю, нагадує мені, що ми, християни, самі себе ошукуємо, визнаючи Ісуса Христа за Месію. На його думку, Христос — самозванець. Зізнаюся, мені соромно, бо я не сильний у Священному Писанні, щоб дати йому правильну відповідь. Ось і вирішив звернутися до вас за відповіддю...

Ваш друг, єврей, певно, вірить своїм пророкам. Так от, розкажіть йому, що, відповідно до старозаповітного пророцтва, Христу належало народитися у Вифлеємі юдейському (Мих. 5:1). Це пророцтво свого часу вже здійснилося (Лк. 2:1–7). За пророцтвом Христу належало народитися від діви (Іс. 7:14). І це пророцтво здійснилося (Мт. 1:18–25). За пророцтвом Христос повинен був у плоті походити від насіння Авраама (Бут. 17:7), із

дому Давида (Єр. 23:5). І це пророцтво повністю здійснилося (Мт. 1:1).

Не менше п'ятдесяти пророцтв про Христа–Месію здійснилося достоту, тому щодо «самозванства» Ісуса Христа не може бути й мови. Немає й не буде таких особистостей, які б відповідали всім старозаповітним пророцтвам про Месію. Дві тисячі років історії це підтверджують.

Насамкінець я хотів би порадити вашому другу досліджувати Писання й, поки не пізно, покаятися. Христос — істинний Месія, Спаситель грішників.

090. ДУХОБОРЦІ ТА ВОСКРЕСІННЯ

Ми, духоборці, також віримо у воскресіння Ісуса Христа, але віримо лише в духовне воскресіння. Тілом Господь Ісус не воскрес, бо такий закон природи...

Любий друже, хіба Творець природи не вищий за саму природу? Ісус Христос вищий за природу. І Його діла над природою, чи як заведено говорити, — надприродні.

Бог не підкорюється законам природи. Природа та її закони Всемогутній дав нам, людям.

Послухайте, що каже Петро, апостол Ісуса Христа: «Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих» (Дії, 10:40, 41). Згадаймо, що сказано про зустріч учнів з воскреслим Учителем на березі Галілейського озера (див. Ів. 21).

Дух не може розвести багаття, приготувати на ньому рибу та їсти її разом із учнями. Це був не сон, це

відбувалося насправді. І воскресіння Ісуса Христа також було справжнім воскресінням тіла й духа.

091. КОЛИ НАРОДИВСЯ ХРИСТОС?

Якщо ви вірите в Ісуса Христа, то маєте знати напевне, якого числа Він народився. Чому різні віруючі говорять різне?..

Ніхто достеменно не знає дати народження Ісуса Христа. Бог приховав її від людства. Нам необхідна суть Його вчення, Сам Ісус Христос, а не дата Його народження.

Святкувати Різдво 25 грудня почали ще з IV століття. Напевно, ця дата була вибрана на протиположність язичницькому святу з нагоди зимового сонцестояння. Тому коли язичники веселилися щодо переходу Сонця з Південної півкулі в Північну, християни святкували схід Сонця Правди. Це одне з багатьох імен Христа.

Це не суперечить євангельській розповіді. Отари овець на околицях Єрусалима випасають наприкінці жовтня. Перепис населення зазвичай влаштовували після збирання врожаю, до зимових дощів, тобто десь у жовтні. Згадка Луки про перепис, а також Івана Богослова про те, що пророк Іван Хреститель почав проповідувати «у п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря», не може бути достатньою підставою для встановлення дати народження Христа.

Нам важливо не те, коли народився Ісус Христос, а те, що Він народився для спасіння людей від їхніх гріхів (Мт. 1:21). Дискусії щодо дати народження Ісуса не мають сенсу.

092. ПРОРОК ІЗ ГАЛІЛЕЇ

Ніяк не можу зрозуміти заяву книжників і фарисеїв про Ісуса Христа, що «не прийде Пророк із Галілеї» (Ів. 7:52). Можливо, ви знаєте, що було підґрунтям їхнього твердження?

Ці люди говорили так, тому що не бажали визнати в Ньому Месію. Ідеться про те, чи пророк Ісус. Із пророцтв Самуїла, Ісаї та Михея (2 Сам. 7:16; Іс. 11:1; Мих. 5:2) фарисеї та книжники повинні були знати, що Месію варто очікувати з Віфлеєма в Юдеї. Звідти Він і прийшов, тобто Він там народився, однак їм вигідніше було прискіпуватися до того, що наразі Ісус Христос прийшов із Галілеї «язичницької», звідки не був родом жоден великий пророк (лише декілька малих), і тим більше не міг (та й не повинен був) прийти Месія.

Порадивши Никодиму дізнатися зі Священного Писання, чи дійсно буває пророк із Галілеї, члени синаєдріону, можливо, навмисно не захотіли уточнити справжню батьківщину Христа. Знаючи, що Никодим прихильно ставиться до Ісуса, вони в'їдливо запитали: «Чи й ти не з Галілеї?» (Ів. 7:52). Галілея, внаслідок історичних змін, тоді була в основному язичницькою.

Сьогодні Віфлеєм повністю арабський, однак усе ще чекає на свого Месію: «правовірні» хасиди цитують пророка Михея та називають Віфлеєм місцем, звідки прийде Месія, не зважаючи на абсурдність очікувань. Та Син Божий неодмінно прийде вдруге, але вже не з Віфлеєма, а з неба, однак вони зрозуміють це лише тоді, коли «дивитися будуть на Того, Кого прокололи» (Ів. 19:37).

093. ХТО МІЙ ПОКРОВИТЕЛЬ?

Якщо ви — Микола, та ще й російський, отже, ви відзначаєте день свого покровителя святого Миколи. Вітаю від щирого серця...

Дякую за вітання, та маю зізнатися, що я знаю лише одного Покровителя — Господа Ісуса Христа. «Ісус — покров душі», — співається в одному євангельському псалмі. Якби в Писанні можна було знайти хоч найменше підґрунтя для віри в покровительство чи захист уже померлих святих, то я без жодних сумнівів прийняв би це серцем. Однак Євангеліє, навпаки, вчить, що лише Ісус Христос заступається за нас (Рим. 8:34), Він «заступається за святих» (Рим. 8:27), «один Посередник між Богом та людьми, — людина Христос Ісус» (1 Тим. 2:5), «Господь, твій Спаситель» (Іс. 49:26), «покрова моя» (Пс. 32:7).

До розділу 2.3 див. також запитання № 012; 015; 036; 037; 039; 041; 072; 073; 085; 086; 087; 103; 109; 161; 165; 175; 206; 259; 288; 296; 302; 309; 322; 372.

3. ЦЕРКВА І ЦЕРКВИ

3.1. РЕЛІГІЙНІ РОЗКОЛИ ТА ЕКУМЕНІЗМ

094. ХРИСТІЯНСТВО І ХРИСТІЯНИ

Останнім часом відбувається багато суперечок щодо християнства. Християнських організацій зараз так багато, і кожна проголошує себе правильною, а інші, на їхню думку, помиляються...

Мені подобаються ваші бесіди за їхню зрозумілість. Чи не могли б ви сконцентрувати думки на тому, що таке справжнє християнство?

Християнство — не комерційна чи суспільна організація. Християнство — це Христос у серцях віруючих. Християнство — це живе та особисте сповідання віри у Христа як особистого Спасителя.

Батьки людини можуть бути ревними християнами, та якщо вона сама байдужа до свідчення Євангелія, не вірить, що Христос помер на хресті за гріхи кожного, аби спасти нас від вічного осудження, то ця людина — не християнин. Чому? Вона не має в собі Христового життя. Прочитайте уважно, що написано в Новому Заповіті: «Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя». Та далі Іван пише: «Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви **знали** (вид. М. В. — *Ред.*), що ви, віруючи в Ім'я Божого Сина, **маєте** (вид. М. В. — *Ред.*) вічне життя» (1 Ів. 5:12, 13). Тільки ця істина робить людину християнином. Якщо цю істину заперечити, то нічого від християнства не залишиться. Хто не побачив у Христі свого Спасителя, хто не став Його учнем, той усе ще не християнин. Кожна людина — пропаще створіння, кожен потребує спасіння і може

прийняти спасіння вірою з рук Сина Божого. Християнин — це спасений Христом грішник, який викуплений Його пречистою кров'ю, а християнство — життя цих людей.

Якщо ви, шановний друже, думаєте інакше, то нагадаю вам слова апостола Павла: «Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкви Божі» (1 Кор. 11:16).

095. ЯКА РЕЛІГІЯ СПРАВЖНЯ?

Ви самі знаєте, як багато на землі християнських релігій. Ось і спробуй тут розібратися, яка релігія справжня, а яка — ні. Тому я й тримаюся якнайдалі від усіх цих вчень, а щиро вірю в Господа Бога, наскільки можу...

Бог передбачив, що сатана боротиметься проти істини й розділить християнство на численні секти та групи. І щоб у цьому розібратися, Бог дав нам Євангеліє. Але атаки лукавого на Слово Боже марні. Ми всі можемо досліджувати Писання. Уважно вивчайте Євангеліє. У ньому, наче в дзеркалі, ви можете побачити себе. Євангеліє допоможе розібратися, де правда, а де омана. Дух Святий укаже на християнське вчення, яке найближче до істини, до Євангелія. Пізнавайте людей за плодами — так учив Христос. Якщо вчення добре, то й плоди будуть добрими. Та найважливіше для кожної людини — знайти спасіння, допомогти власній душі знайти спокій. Усі ті, для кого Ісус Христос став особистим Спасителем, єдині й невідимі. Сатана зводить перепони, але вони не доходять до неба. Церква Христова була, є та буде світлом для світу.

096. ЯК ДОВЕСТИ, ЩО ВІРОСПОВІДАННЯ ІСТИННЕ?

В одному мені складно розібратися: як серед безлічі релігійних вірувань знайти правильне? І чим довести, що воно правильне?

Правильне релігійне вірування розпочинається з каяття, адже люди **«всі згрішили»** (вид. М. В. — *Ред.*), — так стверджує Священне Писання (Рим. 3:23). Каяття — рішучий поворот від гріха до Бога, остаточне навернення грішника до Христа. Це — перший крок. Христос закликає людей до віри, але не до віри взагалі, а до віри, що спасає: «Покайтеся, і віруйте в Євангелію» (Мр. 1:15). А щоб вірити в Євангеліє, потрібно його знати. У Писанні також написано: «Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений...» (Дії, 16:31). А щоб вірувати у Христа, необхідно Його знати. Перш ніж вірувати в щось, необхідно пізнати предмет віри.

Предмет віри для спасіння — Христос і Його Євангеліє. «...Віра від слухання, а слухання через Слово Христове» (Рим. 10:17). Тому доказом правильної віри є правильне життя.

097. ЧИЯ ПРАВДА?

Я не християнин, але хочу бути християнином. Почав читати ваші бесіди, а також іншу релігійну літературу. І ось зараз я дійшов цілковитого нерозуміння: де ж правда? Одні говорять, що пекла немає, інші — що всі грішники опиняються в пеклі; одні моляться за небіжчиків, інші запевняють, що це марно й потрібно молитися лише за живих. І так ні кінця ні краю... Стільки

*християнських течій, що голова йде обертом.
Хто допоможе мені вийти із цієї ситуації?*

Тільки Євангеліє може допомогти вам відкрити шлях спасіння. Христос сказав: «Не кожен, хто каже до Мене: Господи, Господи! увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі» (Мт. 7:21). Біблія стверджує, що є лише один правильний шлях спасіння, і застерігає, що буде багато неправдивих учителів і хибних шляхів, що ведуть у погибель. Я не вчитель і не маю богословської освіти. Але колись також був на вашому місці, тому хочу допомогти й відповісти на запитання. Розгорніть Біблію і прочитайте наступні місця: 2 Петр. 2:1–3; Пр. 14:12; Мт. 7:13–16. Розділення християн суперечить молитві Ісуса Христа: «...були всі одно», а також Божому задуму (див. 1 Кор 1:10; Рим. 12:5).

Ви не вийдете з цієї ситуації, поки не виконаєте пораду Христа: «Дослідіть—но Писання...» (Ів. 5:39). Тому читайте релігійну літературу з Біблією в руках: перевіряйте істинність цих книжок. Якщо доктрина заснована не на Святому Писанні, не приймайте її. А якщо вказуються місця з Писання, то прочитайте попередні й наступні вірші, бо вирваним із контексту Біблії словом або виразом можна «довести», що «Бога немає». А це, як ви розумієте, абсурд.

Ті, хто вірить Писанню, мають спілкування одне з одним, живуть у любові та радості, прославляють Бога, бо «Один Господь, одна віра, одне хрищення» (Еф. 4:5).

Не зупиняйтеся на півдорозі, з молитвою продовжуйте свої пошуки, і Бог відкриє вам шлях спасіння. Цей шлях простий: «Покайтеся, і нехай же охриститися

кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете!» (Дії, 2:38). «...Шукайте — і знайдете», — закликав Ісус Христос (Мт. 7:7).

098. ДУХОВНА ЄДНІСТЬ

У своїх бесідах ви рідко виступаєте за об'єднання всіх християн в єдину церкву. А без цього атеїстична ідеологія буде вражати церкву в її слабке місце. Хіба не можна всім релігійним лідерам зібратися разом і перед лицем остаточної загибелі заявити: «Брати, годі розділятися! Віднині ми будемо одна церква, як і наставляв Своїх учнів Ісус Христос: «...щоб були всі одно» (Ів. 17:21).

Дорогий друже, я поділяю вашу тривогу. Але біда в тім, що релігійні лідери ніколи не зважаться на такий крок. Адже їм довелося б тоді відмовитися від самих себе, визнавши одного вождя — Ісуса Христа.

Однак проблема прихована значно глибше. Христос у первосвященницькій молитві просив Отця за учнів: «...щоб єдине були, як єдине і Ми» (Ів. 17:22). Це більше ніж організаційна єдність. Оця єдність має бути з внутрішнім змістом. Саме таку духовну єдність Христос очікує від Своїх послідовників. Що означають очі, вуха, ніс, ноги та інші органи в сукупності? Без взаємозв'язку, без повного підкорення нервовим центрам всі наші органи — не людина, а мертве тіло.

Об'єднання лише за організаційним принципом перетворило б Церкву на труп. Церква — не організація, а організм, у якому все єдино — дух, душа і тіло.

Слава Богові, така Церква Ісуса Христа існує! Її члени люблять Христа, люблять Його Слово, прагнуть Його наслідувати.

Об'єднання через страх не вийде. Багато правителів прагнули об'єднати Церкву, щоб підкорити її власним інтересам, однак об'єднання не вийшло. Справжня єдність Церкви настане лише тоді, коли всі християни, без винятку, визнають найвищим авторитетом Боже Євангеліє, а своїм вождем не папу, кардинала чи митрополита, а Ісуса Христа.

І визнання має бути не на словах, а на ділі!

099. ЩО ЗАВАЖАЄ БУТИ ЄДИНИМИ В ГОСПОДІ?

Чи помічаєте ви, наскільки мудро діє сатана, коли підбурює одних віруючих проти інших, аби не було миру?.. А вони цього не бачать. Чому? Що заважає християнам бути єдиними в Господі?

Насамперед хочу зауважити, що сатана не мудрий, а хитрий. Мудрість і хитрість — не одне й те саме. Бісівською хитрістю рухають зло та мстивість. Диявол сповнений підступних і мерзенних намірів, заздрості та лукавства. Таким чином він веде боротьбу проти Самого Бога.

Чому сатана обманює людей, підбурюючи їх одне проти одного? Тому що не всі навчилися «лічити отак наші дні, щоб ми набули серце мудре!» (Пс. 90:12) і протистояти дияволу.

Коли люди споглядають власне життя лише в одному аспекті — земному, тоді сатані надзвичайно легко їх ошукати й відвести їхню увагу від вічного покликання.

100. ЯКА РЕЛІГІЯ ІСТИННА?

Яка з-поміж двохсот релігій, що існують на світі, правильна? Якщо міркувати логічно, то повинна бути лише одна істинна релігія, як і Бог один.

Релігія — поклоніння Богу. Христос сказав, що істинне поклоніння Богу пов'язане не з тими чи іншими формами й обрядами, а з духом і правдою (Ів. 4:23–24).

Представники всіх релігійних організацій говорять про себе, що вони (і лише вони) поклоняються Богу в душі та правді, а інші відступили від неї. Як же знайти тих, хто дійсно поклоняється Богу в душі та правді? Найкраща відповідь на це записана в Євангелії від Матвія, 7:15–20. Христос сказав: «По їхніх плодах ви пізнаєте їх» (Мт. 7:16).

Які ж плоди істинної релігії? Вкажу на головний: любов, адже «Бог є любов». Ісус Христос сказав апостолам на Таємній вечері: «По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою» (Ів. 13:35).

Хто сповідує істинну релігію, той чинить згідно з Писанням: «Діточки, — любімо не словом, ані язиком, але ділом та правдою!» (1 Ів. 3:18). Діти Божі люблять, а любов означає прощення, підтримку, допомогу.

Істинну релігію можна пізнати за тією ж ознакою, за якою пізнають справжнього християнина. Про це написав апостол в 1 Ів. 3:10: «Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто праведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить!»

101. СУПЕРЕЧКИ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ БІБЛІЇ

Чому Бог допускає так багато незгоди між віруючими щодо тлумачення ключових питань, як наприклад, хрещення, вічне викуплення, дотримання свят — суботи чи неділі тощо? Якби в Біблії про все було написано чітко, тоді не існувало б протиріч. Варто було б розгорнути потрібне місце Священного Писання — і суперечки відразу б зникли.

Складається враження, ніби Бог щось недогледів, даючи людям Біблію. Щось упушено, як мені здається. Це моє ключове питання, на яке я шукаю відповідь.

Ваше питання — дійсно ключове, і відповідь на нього ми можемо знайти лише в Біблії, бо тільки ця книга здатна правильно себе пояснити.

Це запитання і мене турбувало довгий час. Думка, ніби Бог під час створення Біблії щось недогледів, гріховна по своїй суті. Бог досконалий у всіх Своїх ділах, Бог не припускається помилок, бо Він не людина. Але, допускаючи всі ці труднощі у виявленні істини, Всевишній, певно, має якусь мету.

Усе, що робив і робить сьогодні Бог, премудро, корисно і необхідно. За людськими мірками, сорокарічне блукання єврейського народу пустелею на шляху до Ханаанської землі теж здається Божим недоглядом, адже шлях до цієї країни можна здолати всього за місяць. Але Священне Писання дає нам ось таке пояснення: «І будеш пам'ятати всю ту дорогу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокоїти тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоєму, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні» (Повт. 8:2).

Так само й нам не завжди на користь прямі шляхи в пошуках істини. Труднощі йдуть нам на користь.

Розмірковуючи над вашим питанням (колись також шукав на нього відповідь), я дійшов висновку: допускаючи в Біблії так звані «протиріччя», Бог випробовує серце, щоб побачити, чого насправді шукає людина — Бога та спасіння душі чи лише тимчасового вдоволення плотських потреб.

Дуже часто люди дискутують про другорядні речі, бо ще не навчилися відрізняти вічне від плінного, тимчасового. Вони можуть боротися за другорядне до останнього подиху, начебто в цьому вся суть віри. Головне тим часом вислизає від їхньої уваги.

Саме тут людина і проходить випробування: що для неї головне — вічне спасіння душі через жертву Ісуса Христа чи дотримання свят, постів, обрядів і багато іншого, від чого не залежить наше спасіння.

Нещодавно отримав лист із Бразилії, в якому віруюча людина за допомогою Біблії намагалася довести, що всі, хто їсть свинину, не успадковують вічне життя. З огляду на тон листа, людина за це переконання ладна піти на хрест!

Якось до Соломона прийшли дві жінки з немовлям, і кожна запевняла, що це дитя народила саме вона. Соломон запропонував розрубати немовля надвоє, щоб кожній дісталася половина. Це випробування відразу виявило, хто насправді матір дитини. Ця жінка ладна була віддати своє дитя суперниці, аби тільки зберегти йому життя. А іншій жінці не було шкода втратити дитину, бо вона не була її матір'ю.

Так і людині, яка не має любові до Бога, не шкода пожертвувати дорогоцінною істиною заради власного гонору та егоїзму.

Істина Христа проста й зрозуміла для богословів і для тих, хто ледве вміє читати, якщо серце дійсно відкрите для Бога. Але є люди, які ладні «різати істину навпіл», аби тільки не поступитися й не відмовитися від батьківських традицій, власних упереджень, егоїзму та всіляких крайнощів.

У сусідньому селі (там, де я народився) мешкали переважно старовіри — працьовиті й богобоязливі люди. Однак спекотного дня не варто було в них просити води: не дадуть, якщо під рукою немає спеціальної чашки «для невірних». Біблія якщо й читалася, то винятково як богослужбна книга. Учення Христа не доходило до сердець, а очі застила густа завіса упереджень. Ось таким людям Біблія здається сповненою протиріччями. Фактично, протиріччя — у спотвореній людській свідомості.

Якщо людина починає читання Євангелія з упередженням, тобто зі задалегідь сформованою думкою, то відразу опиняється перед «божественним фільтром». І Бог бачить: людина шукає в Біблії підтвердження своїм переконанням і традиційним уявленням чи дійсно бажає пізнати істину й волю Божу, щоб її виконати.

Якщо немає щирості, то під час читання Євангелія людина неодмінно натрапить на протиріччя, бо сатана також розуміється на Священному Писанні та знає, як завадити людині розтопити власний егоїзм у полум'ї Божої любові.

Усі діти Божі стороняться сектантського духу; їхній кругозір широкий. Вони бачать, що «свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!» (Іс. 6:3), що ця слава сприймається людьми по-різному, проте фундамент віри один: Божа любов і благодать на спасіння.

Свою Церкву Христос збирає з різних народів і рас, тому щодо другорядних питань ми можемо мати розбіжності. Не варто стригти всіх під один гребінь.

Пізнання глибини Божественних істин приходить поступово, це залежить від нашого наближення до Бога, як писав апостол Павло: «Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним» (1 Кор. 8:3). Це пізнання сприяє єдності Церкви, а не її розколу.

102. ЧОМУ ЦЕРКВИ НЕ МОЖУТЬ ОБ'ЄДНАТИСЯ?

Найбільше мене хвилює питання про церкви. Яких лише церков немає на світі! І всі називають себе істинними. Якщо так, то чому вони не можуть об'єднатися?

Питання про Церкву дуже важливе. Хоча я й не богослов (усе моє богослов'я — це чотири слова: «Христос помер за мене»), та за допомогою Священного Писання спробую відповісти на ваше запитання.

Церква — містичне Тіло Ісуса Христа, що складається з окремих членів (Кол. 1:24). Церква — не організація, а організм (Еф. 1:22; Кол. 1:18). Вона складається з віруючих в Ісуса душ, викуплених Його кров'ю (Дії, 20:28). Церква Христа єдина, неділима та непорочна, вона кориться Ісусові від дня її заснування (день П'ятидесятниці). Вона жила, живе й житиме ввіки, прославляючи Ісуса Христа, незважаючи на жорстокі переслідування та гоніння.

Основа Церкви — Ісус Христос. Він сказав: «...побудую Я Церкву Свою» (Мт. 16:18). Якби Церква була зведена на Петрові, як багато хто вважає, то вона ніколи б не встояла, давно б зруйнувалася. Оскільки ж основою Церкви є Христос, то вона витримала найтяжчі

випробовування і витримає ті, які ще будуть. З усіх випробувань вона вийде переможницею.

До Церкви Христа вас не може приєднати ні митрополит, ні проповідник, ні кардинал, ні папа. «До Церкви Господь додавав тих, що спасалися», а не люди (Дії, 2:47). Це діло не людське, а Боже. Сатана даремно зводить стіни, розділяючи віруючих на різні конфесії. Ці стіни до неба не доходять. Господь знає Своїх; вівці знають свого Пастиря. Члени Церкви Христа можуть бути розсіяні по помісних церквах, але всі вони однаково розуміють питання спасіння через жертву Христа. Можуть бути деякі розбіжності з другорядних питань, але не в цьому.

Святий Дух не може одних навчати одного, інших — іншого. Істинна Церква Христа — свята й непорочна (Еф. 5:24–27). Проте на землі немає досконалої помісної церкви. У помісних церквах є багато лицемірів. В істинній Церкві Христовій немає жодного лицеміра, та й бути там не може, бо її браму охороняє Сам Господь.

Що треба зробити, аби стати членом цієї Церкви? Найкращу відповідь знаходимо в Діях апостолів, 2:38: «Покайтеся, і нехай же охреститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете!» Така була проповідь апостола Петра в день заснування Церкви. Тільки тоді, коли людина щиро розкалася у своїх гріхах, почала жити новим життям, вона може увійти до однієї з помісних церков.

Чому сьогодні християнство знекровлене та знесилене? Тому що головне правило прийняття до церкви не дотримується. Від вогню, яким мають палати помісні церкви, залишився тільки дим. А в диму, як відомо, складно дихати. Кожен справжній член церкви — храм

Духа Святого (1 Кор. 6:19). Мандрівна, розпорошена по всій землі Церква Христова буде зібрана Ісусом у день Його Пришестя (1 Сол. 4:14–17).

Церква заслуговує на загальну повагу, має власний авторитет, однак останнє слово належить не Церкві, а Біблії. Вчення Церкви повинно опиратися на Слово Боже, інакше це буде не святе вчення (Об. 22:18, 19).

Якось відомий проповідник Джон Уеслі міркував над питанням: яка церква дійсно Христова? І ось уві сні він опинився біля небесних воріт. Проповідник запитав ангела:

- Чи є у вас католики?
- Жодного, — почув у відповідь.
- Чи є пресвітеріани?
- Жодного, — повторив ангел.
- Може, є православні?
- Жодного.

І так проповідник перелічив усі конфесії (тоді їх було не так багато, як сьогодні).

- То хто ж у вас на небі? — у відчаї запитав Уеслі.
- Тільки ті, хто любить Бога, — пролунала відповідь.

А любов до Бога — не порожні слова, їх потрібно довести життям.

103. МИ — БРАТИ

У Росії лунає слово «товариш», у сектантів — «брат», але ж насправді немає ні товариства, ні братства. Коли ж люди дійсно стануть братами?

Це слушне зауваження. У світі немає братства. Але ж його тут і бути не може. Справжнє братство можливе лише там, де люди в іншій людині бачать рівного.

Справжнє братство там, де люди вірять не лише на словах, а на ділі в одного Бога, в одного Викупителя — Ісуса Христа, старшого між братами. Чи є взагалі таке братство? Я ствердно відповідаю: так, воно існує. Якщо ви, читачу, віруюча людина, то чому б нам не бути братами?

Аби стати братами, необхідна спільна мета. Потрібен єдинальний центр, один батько, один учитель. Де він? Відповідь на це запитання в Євангелії: «...ви всі брати. І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. І не звіться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос» (Мт. 23:8–10). Чи зрозуміють це релігійні вожді, які називають себе отцями й учителями?

1948 року я отримав листа від рідного брата. Я вісім років нічого про нього не знав, як і він про мене. Він написав: «Дорогий і рідний брате! Я сів, аби написати тобі листа, але не знаю, чи знайду сили, щоб його написати. Я дізнався, що ти вцілів у страшній війні. Скільки радості та хвилювання! Сам розумієш — кров однієї матері...»

Так, кров однієї матері дуже багато означає. Але кров Ісуса Христа, що лилася за всіх грішників на Голгофі, це незрівнянно більше. Ця кров спроможна по-справжньому ріднити та об'єднувати людей, робити їх щирими братами.

Для мене брат той, з ким я можу молитися одному Богу. А з ким можу разом молитися, з тим я можу жити у мирі, разом працювати. Ми завжди зрозуміємо один одного. «І ввесь людський рід Він з одного створив...» (Дії, 17:26), але цього замало, щоб бути братами по духу. Необхідно бути омитим однією кров'ю, хрещеним одним Духом. Брати по Адаму можуть перерізати один

одному горло, як це зробив Каїн. Брати у Христі люблять один одного. Саме до такого братства й закликає нас Христос. Він кличе кожного повернутися в родину Небесного Отця. Для кого Бог — Отець, той для брата буде братом.

Слава Богові, дух братської любові на землі не зник. Він і сьогодні живе в Церкві Христа, у християнських євангельських громадах, у людях, народжених згори, запечатаних Духом Святим на день викупу (Еф. 4:30). Звісно, бувають непорозуміння й у цьому братстві, але всепрощення та Божа любов перемагають спокуси та наслання лукавого. Я щасливий, що Господь приєднав мене до такої сім'ї.

Всесвітнє братство буде тоді, коли весь світ схилиться перед Ісусом Христом. І такий час настане, бо написано: «Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних...» (Фил. 2:9, 10).

104. ПРАВОСЛАВНІ ТА БАПТИСТИ — ЧИ Є РІЗНИЦЯ?

Сьогодні я вирішила надіслати вам особливе запитання, на яке ніхто мені так і не зміг відповісти. Запитання таке. Ось ми — православні, ви — баптисти. А яка між нами різниця? Ви ходите до церкви, і ми ходимо. У нас піп, а у вас пресвітер. Ми співаємо гімни, і ви співаєте. У вас бувають грошові збори, й ми це також робимо. У вашій церкві є розлучені, й у нас їх вистачає. У вас виходять заміж за невіруючих, у нас також про це ніхто не запитує. У вас, я знаю, є такі чоловіки, що здійсмають руку на дружин, і в нас таких аж занадто. Особливо коли вип'ють... У вас є сердиті

й завжди насуплені, й у нас є. У нас бувають розділення, і ви розділяєтесь.

Скажіть, то яка ж різниця між вами та нами — баптистами та православними християнами?

Сумно, що ви не бачите різниці. А різниця є, і створює її насамперед Сам Господь.

Не кожен баптист, хто називає себе баптистом, звісно, зі свого боку, ви також можете сказати те саме. Але річ у тім, що ті явища, які в нас трапляються як виняток, як патологічні, непримиренні — у вашому середовищі вважаються цілком нормальними. І навпаки, винятком у вас вважаються люди, які не палять, не вживають алкоголь і щонеділі відвідують церкву.

Більшість членів наших церков люблять Господа та Слово Боже, намагаються жити мирно та свято, жертвують, моляться, допомагають одне одному, не ображають дружин і взагалі нікого не ображають, не п'ють, не палять, прагнуть до єдності. Це тому, що вони народжені згори (див. Ів. 3:5, 6).

Тут ми, звісно, говоримо лише про зовнішні ознаки. Що стосується віровчення, то ми не визнаємо авторитетів, окрім Євангелія, яке проповідують щонеділі на кожному богослужінні.

Слава Богові, я багато разів бачив, як люди, раби гріховних звичок, приймали в серце Боже Слово, і біля ніг Христа знаходили прощення та мир із Богом, повне звільнення від поганих звичок, ставали новим творінням. Лише в таке християнство я вірю.

Якщо ви зустрінете баптиста, зовнішнє життя якого не відрізняється від життя невіруючих людей, то не вірте, що він баптист. Це ошуканець. І обманює він тільки самого себе.

Діти Божі, які «ані з пожадлиности тіла, ані з пожадлиности мужа, але народились від Бога» (Ів. 1:13), відрізняються внутрішнім і зовнішнім життям від тих, хто не народився згори.

Істинність слів Євангелія «хто в Христі, той створіння нове» (2 Кор. 5:17) ви можете перевірити на собі. Бог вам у поміч!

Наостанок я вкажу вам на основний критерій, за яким визначається приналежність людини до Царства Божого, незалежно від того, баптист це чи православний: «Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, єреси, завидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадкують вони Царства Божого!» (Гал. 5:19–21). Зрозуміліше й не скажеш.

105. ЧИ МОЖЕ БАПТИСТ СПІЛКУВАТИСЯ З П'ЯТИДЕСЯТНИКОМ?

Чи можна баптисту спілкуватися з п'ятидесятником?

Це не лише можна, але й потрібно. Щирі п'ятидесятники — діти Божі; вони вірять в Ісуса Христа як особистого Спасителя, люблять діло Боже, живуть християнським життям.

Практика християнського життя засвідчила, що дружні стосунки між баптистами й п'ятидесятниками приносять благословення.

На жаль, є так зване крайнє, агресивне п'ятидесятництво. Окремі його члени сіють розлад і сумніви в душах віруючих, проповідуючи лише свою доктрину. Таких краще уникати, як навчає апостол Павло:

«А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади... Цурайся таких!» (1 Тим. 6:3–5).

3.2. КРИТИКА ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ЦЕРКОВ

106. БОГОСЛУЖІННЯ ЄВАНГЕЛІСТІВ

Два роки тому мене запрошували на релігійне зібрання в приміщенні міського театру. Це мене настільки збентежило, що я не знайшов відповіді. Дайте мені відповідь, будь ласка, чому євангелісти не можуть зрозуміти, що богослужіння — то святий акт, і не кожне приміщення для цього підходить? А якщо приміщення не освячене, то богослужіння в ньому не можна проводити...

Якось до Ісуса прийшли люди зі скаргою, що до Єрусалимського храму ввірвалися солдати і кров людей змішали з їхніми жертвами (Лк. 13:1–5). Христос їм відповів: «...коли не покаєтеся, то загинете всі так!» (Лк. 13:3).

Час уже зрозуміти, що не місце освячує людину, а людина — місце. Сьогодні багато релігійних організацій перетворюють храм на театр. І освячений також. Ви самі навели приклад. А діти Божі прагнуть перетворити театр на храм, у присутність Господню, а торговицю цього світу — на місце молитви.

Ви припустилися серйозної помилки, не прийнявши запрошення відвідати зібрання, де проповідувалось

Євангеліє. На тім зібранні ви могли б віднайти мир із Богом, якого ви донині шукаєте і не знаходите в офіційних храмах.

Нехай Господь допоможе вам знайти мир із Богом на тому місці, де ви зараз перебуваєте.

107. СПІВРОЗП'ЯТТЯ АПОСТОЛА ПАВЛА

Мені відомо, що ви заперечуєте чернецтво та подвижництво взагалі. Так ось, розтлумачте мені, якщо, звісно, зможете, що означають слова апостола Павла: «Я розп'ятий з Христом» (Гал. 2:19)?

Подвижництво я не заперечую, бо його не заперечує Священне Писання. Але що таке подвижництво — ось це інше питання.

Співрозп'яття апостола Павла аж ніяк не стосується ні чернецтва, ні інших відомих видів подвижництва, але винятково того факту, що він помер для закону та воскрес із Христом (про це йдеться в контексті). Те преображення, яке відбувається з кожним, хто увірвав у Христа та через Нього навернувся до Бога, Павло називає смертю й воскресінням із мертвих. Цей вислів двічі повторюється в Посланні до галатів. Щоразу йдеться про ототожнення віруючого зі смертю та воскресінням Ісуса Христа. Закон вимагав смерті того, хто його порушував, але Христос на Собі поніс смертну кару за всіх грішників. Тож вийшло, що закон убив Ісуса, а разом із Ним усіх тих, хто вірою приєднався до Нього, але Своім воскресінням Христос воскресив їх і звільнив для служіння Богові. Апостол Павло каже: «Законом я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом (помер у Христі разом із Христом. — М. В.)» (Гал. 2:19).

Це стосується всіх відроджених віруючих, бо Христос помер замість них, і вони були розіп'яті в Ньому та з Ним, а це і називається співрозп'яття.

Справжнє співрозп'яття (та ще співвоскресіння) після істинного народження згори ніколи не минає непомітно. Відбиток хреста буде на всьому, що такий християнин говорить або робить. Кожен вірний і сміливий послідовник Христа, який не соромиться хреста Ісуса Христа і готовий подвизатися за таку євангельську віру, служачи від щирого серця Христу і страждаючи за Його ім'я, — справжній подвижник, бо життя для Христа — це подвиг.

108. ПРО ЗАКОН БОЖИЙ

Мені подобаються ваші бесіди, але чому ви не пишете про Закон Божий? Дивіться, щоб вас самого не осудили...

Щиро дякую за попередження. Стараюсь, і надалі я буду старатися, «щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним» (1 Кор. 9:27), як нас навчає апостол Павло. Закон Божий в основному знають усі, але знання заповідей не спасає. Мало знати закон, потрібно його виконувати. А виконання заповідей без любові — мертво законництво.

Тому основну увагу читачів звертаю не на Синайський закон, а на заповідь Христа. А заповідь Христа дуже проста: «Люби...» (Мт. 22:39), бо «в цьому Закон і Пророки» (Мт. 7:12), — сказано в Писанні. «Бо хто іншого любить, той виконав Закона» (Рим. 13:8). «...Любов — виконання Закону» (Рим. 13:10). До любові закликає Євангеліє. Христу, а не «скрижалям» я надаю першість у бесідах.

Чому в бесідах більше говориться про Христа, але не про закон? Бо «жодна людина ділами Закону не буде виправдана!» (Гал. 2:16). Якщо серце полюбить Христа, довіриться Йому, тоді й заповідь любові виконується легко. А інакше неможливо виконати закон Христа. «Законом ніхто не виправдується» (Гал. 3:11). Це можливо, якщо в серці людини першість належить Христу. «Бо кінець Закону — Христос...» (Рим. 10:4).

Щоправда, Христос не звільняє нас від виконання заповідей, але, Духом Святим оселившись у серці людини, дає силу їх виконати. Наше спасіння — в покаєнні та прийнятті в серці Христа.

109. БОГОСЛУЖІННЯ БЕЗ СВЯЩЕНИКА

Хіба ви не знаєте, що там, де немає священика, не може бути й богослужіння?

Я це знаю і повністю з вами погоджуюся. Слава Богові, що всі ми, віруючі у Христа й викуплені Його кров'ю, тепер маємо Богом даного Первосвященика — Господа Ісуса Христа. Священика потребуємо ми всі. Без священика неможливо наблизитися до Того, перед Ким навіть ангели закривають свої обличчя (Іс. 6:2). І Бог подбав про Первосвященика, про Єдиного Посередника і дав Його нам. «Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося ісповідання *нашого!*» (Євр. 4:14).

У Священному Писанні сказано: «Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої» (1 Ів. 1:9). «Діточки мої, це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника

перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного» (1 Ів. 2:1). Так навчає Новий Заповіт, більш того, апостол Петро пише: «І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на **священство святе** (вид. М. В. — *Ред.*), щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа» (1 Петр. 2:5). «Але ви — вибраний рід, **священство царське** (вид. М. В. — *Ред.*), народ святий, люд власности Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого...» (1 Петр. 2:9).

Для того, хто заперечує чи переінакшує вчення Євангелія про священство Нового Заповіту, нагороджуючи «посередників» перед душами, які щиро шукають Господа, тоді як Бог стверджує, що **один** Посередник (1 Тим. 2:5) і Заступник перед Отцем також **один**, «буде постеля коротка, щоб на ній розтягнутись, а покривало вузьке, щоб накритися ним...» (Іс. 28:20).

110. ХТО МОЖЕ БУТИ ЧЛЕНОМ ЦЕРКВИ

Ми з вами по-різному дивимося на те, хто може бути членом церкви. Ви маєте святих, а в нас двері відчинені всім грішникам. Адже так і написано у двадцять другому розділі від Матвія: «Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля... злих і добрих» (Мт. 22:9, 10). Легко зрозуміти, що всі люди для Бога цінні, й весілля одне для всіх — і для добрих, і для злих. Усім приготоване одне місце...

Тут явне нерозуміння євангельської істини. Правильно, для Бога всі люди цінні — і злі, і добрі. І всіх, злих і добрих, Бог закликає до покаяння та спасіння.

Ви можете запитати: хіба добрі люди потребують покаяння? Мабуть, так. Написано: «**всі** (вид. М. В. — *Ред.*) згрішили, і позбавлені Божої слави...» — і добрі, і злі (Рим. 3:23). Щоб успадкувати вічне життя, і добрі люди, і злі повинні народитися згори. Бог сприймає всіх людей однаково: як загиблих. Тому для всіх, для добрих і для злих, Ісус на Голгофі приготував спасіння.

Никодим був добрим чоловіком, ізраїльським учителем, благочестивим законником, але Христос сказав йому: «Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства» (Ів. 3:3). У згаданій вами притчі читаємо, що **всі**, кого Бог запрошує на весілля, повинні залишити **своє** вбрання в передпокої та вдягнути весільне вбрання господаря. Одяг символізує праведність, а наша праведність, як зазначено в Писанні, — «немов поплямована місячним одіж» (Іс. 64:6). Нам треба звільнитися від своєї праведності та вірою прийняти праведність Божу. Тільки тоді ми можемо бути гідними Царства Божого — «одягтися» в Ісуса Христа та ризи Його святості.

Сотник Корнилій був доброю людиною (Дії, 10:1 і далі). Чоловік молився, постував та давав милостиню, але для спасіння цього було недостатньо. Він не був спасеним. До нього мав прийти апостол Петро й відкрити шлях спасіння через благодать Христову.

Лідія, перша християнка в Європі (Дії, 16:14 і далі), була доброю жінкою, проте для її спасіння цього було замало. Апостол Павло відкрив їй істину, вона увірвала й тільки тоді ввійшла до Церкви Христа.

Скопеець також був добрим чоловіком (Дії, 8:27 і далі). Він їхав не з картярського дому, а з Єрусалима, де поклонявся Богу. Він читав Біблію; але спасеним став

лише тоді, коли прийняв благовістя Пилипа й увірував у Христа Спасителя.

Відомі й інші приклади. Жінку спіймали на перелюбі, та Христос не відштовхнув її, а простив, бо вона покалася (Ів. 8:3 і далі). Розбійник розкався та ввійшов у Царство Боже (Лк. 23:43). Єрихонський єврей, на ім'я Закхей, старший над митниками, розкався у своїх гріхах і був спасений (Лк. 19:2 і далі).

Тож, дорогий друже, згадана вами притча не дає права робити висновок, що для злих і добрих людей Бог призначив одне місце. Місце поряд із Христом призначене лише тим добрим і злим людям, які покалися, визнали Ісуса Христа своїм особистим Спасителем, пережили духовне відродження.

Усі істинно віруючі там будуть, кожен у свій час. Ця притча не дає жодної підстави приймати до Церкви людей, які не навернулися до Бога й не покалися.

До розділу 3.2 див також запитання № 239.

3.3. КРИТИКА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

111. ЯЗИЧНИЦЬКА РОЗКІШ У ХРИСТІЯНСТВІ

Поясніть мені, як сталося, що сьогодні ми бачимо багато язичницької пишності й обрядовості у християнстві? Чи не суперечать Священному Писанню розкішне вбрання священнослужителів із золотими прикрасами та коштовним камінням? Щось тут не видно духа Христа...

На ваше запитання мають відповісти ті, про кого ви пишете. Очевидно, традиції для деяких конфесій

дорожчі за істини. А ці традиції прийшли частково з язичництва, частково зі Старого Заповіту.

Коли язичники не бажали відмовлятися від своїх обрядів і таїнств, знайшлися такі отці Церкви, які дозволили, щоб вони хреститися, зберігаючи власні звичаї. Цим була порушена велика апостольська заповідь: не впрягатися до чужого ярма (2 Кор. 6:14). Компроміс істини з нечистотою завдав Церкві Ісуса колосальних збитків: частина церкви фактично стала відступницею.

Дякуючи Богові, істинна Церква навіть переховувалася в катакомбах, але залишалася вірною істині.

Як свідчить історія, за часів імператора Костянтина у християнську Церкву ввели багато язичницьких обрядів, аби цим дешевим способом залучити на свій бік маси язичників. Язичники продовжували шанувати своїх ідолів, а потім вирушали до християнського молитовного дому поклонятися Ісусу Христу, Якого вони мало розуміли, а любили ще менше.

Хрещене язичництво — це чорна сторінка в історії формального християнства. Нічого проти такого «християнства» як тоді, так і зараз, диявол не має. Він використовує саме таке «християнство» в боротьбі проти Бога.

Суміш християнства з язичництвом не могла, і не може, наблизити людину до Бога. У цьому випадку людина залишається неспасенною, грішною, незважаючи на зовнішню, формальну релігійність.

Тільки чисте, неушкоджене Євангеліє Ісуса Христа може розігнати пільму та ствердити істину: «Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви!» (1 Ів. 1:5).

Як бачите, не варто стригти всіх християн під один гребінець. І Христос так не робить. Він сказав: «Мого

голосу слухають вівці Мої... і за Мною слідком вони йдуть» (Ів. 10:27).

112. ПРО ПЛАТУ ЗА ТРЕБИ

Мабуть, ви читали в газеті про темношкірого чиказького єпископа, який за укладання шлюбу брав великі гроші. Він хотів дати поліцейському хабар, а його арештували. На його великому персні з діамантом написано: «Я вірую». Напишіть, чи мають священнослужителі право брати плату за релігійні треби, як-от вінчання, хрещення, похорон тощо?

Служителі Нового Заповіту — учні Христа, Його послідовники. А якщо так, то не може бути й мови про стягнення платні за вінчання чи похорон. Новий Заповіт не дає на це жодних моральних або юридичних підстав. Це суперечить духу Євангелія, суперечить усій сутності християнства.

Щоправда, апостол Павло зазначав, аби служителі Євангелія жили від благовістя Євангелія (1 Кор. 9:14), і там же додає: «Але з того нічого не вжив я». Тут ідеться про право проповідника користуватися матеріальною підтримкою віруючих. Стягнення платні за релігійні треби є грубим, нічим не прикритим язичництвом. Матеріальна підтримка служителів Євангелія повинна бути добровільною.

У боротьбі проти релігії атеїсти не без успіху користуються фактами зажерливості деяких церковників на кшталт чиказького єпископа, про якого ви мені написали. У дореволюційній Росії (та й у сучасній) більшість церковнослужителів збагачувалися саме церковними поборами.

На превеликий жаль, подібні перекручення у практиці християнства підривають його засади, грають на руку безбожникам. Жертва на справу Євангелія має бути добровільною.

113. ЗВІДКИ ВЗЯЛОСЯ ЗВЕРТАННЯ «ВЛАДИКО»?

Дайте мені відповідь лише на одне запитання, хоча в мене їх чимало. У газеті, яку я читаю, часто трапляються ось такі імена: владика Іоан, владика Нектарій, владика Філарет тощо. Звідки прийшло це слово — «владика»?

Напевне, це слово походить від дієслова «владарювати». Владика — це верховний правитель, государ тощо. У Біблії, наприклад, кілька разів використане це слово, і у більшості випадків воно стосується Бога: «Дякуйте Владиці владик, бо навіки Його милосердя!» (Пс. 136:3); «Владика земних царів» (Об. 1:5); «...до Владики Месії сім тижнів...» (Дан. 9:25) тощо.

Один пресвітер розповідав: «Це сталося в царській Росії, коли церковна влада жорстоко переслідувала євангельських віруючих. Якось одного старця викликали на зібрання до владики, щоб дав пояснення. Однак чоловік мав слабкий зір. Його за руку привели на зібрання та сказали:

— З тобою говоритиме сам владика.

— Який владика? — запитав старий. — Я знаю двох владик. Один на небі — це мій Господь Ісус. Другий — це владика цього світу, сатана. То який владика хоче зі мною говорити? Який на небі чи той, що на землі? — поцікавився чоловік».

Ця історія дещо пояснює...

114. ПРО ТИТУЛИ

В Євангелії я не знайшов тих хитромудрих імен, якими часто величаються наші церковнослужителі. Коли, як і чому ввійшли в церковне життя ці титули?

У перші віки християнської історії про це не могло бути мови. Ще свіжі були в пам'яті слова Христа: «Ви всі брати» (Мт. 23:8). Спочатку навернені до християнства люди приймали хрещення по вірі й повсюди йшли з вістю про спасіння — перш ніж апостоли залишили Єрусалим (Дії, 8). Якщо в якомусь місці з'являлося кілька навернених, то ці люди й склали зібрання. Збираючись по домівках, віруючі переломлювали хліб, повчали одне одного в любові (Дії, 20:7). Якщо ж цих християн відвідував хтось із апостолів, то ставив їм старших для нагляду. **Усі, хто складав Церкву Ісуса Христа, були і мають бути рівноправними.**

Церква — зразок рівноправ'я. Апостол писав: «І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа» (1 Петр. 2:5). Усе зібрання могло тоді співати: «...від Ісуса Христа, а Він "Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика земних царів". Йому, що нас полюбив і кров'ю Своєю обмив нас від наших гріхів, що вчинив нас "царями, священиками Богові" й Отцеві Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь» (див. Об. 1:5, 6). Єдине священство в Церкві Христа — це священство всіх віруючих.

Новий Заповіт не має «двору» для поклоніння, як було в юдейському богослужінні. «Бог є Дух, і ті, що

Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись» (Ів. 4:24).

Нам відомо, що з розповсюдженням християнства з'явилися пресвітери та єпископи. Це були старші брати, брати без титулів і хитромудрих імен. Яким же чином служитель Христа й послідовник звичайних галілейських рибалок, єпископ, замість наставляння християн, відвідування хворих і бідних, почав хазяїнувати над спадщиною Бога? Яким чином раб і слуга Церкви Христа зробився її паном? Звідки взялося звернення «ваше преосвященство» тощо? Хай на це запитання дадуть відповідь ті, хто носить ці мудровані титули.

Священне Писання нас навчає, що Господь через Євангеліє звертається до серця та совісті кожного християнина, проте знайшлися люди, які оголосили себе посередниками між людиною та Богом. Таким чином, уславлений Господь Ісус Христос, Великий Первосвященик і Єдиний Посередник між людиною та Богом, був відсторонений. Щойно відповідальність за охорону Церкви Божої, яка є «стовп і підвалина правди» (1 Тим. 3:15), опинилася в людських руках, відразу ж настав занепад Церкви.

Служителі Церкви Христа не призначаються, а обираються. А обраний служитель, хто б це не був, є ніким іншим, як братом, тобто рівним. Ні Сам Господь, ні апостоли не давали служителям Церкви мудрованих імен і титулів. Павло, Петро та інші апостоли, як свідчать їхні послання, полюбляли називати себе не інакше як «рабами Ісуса Христа» (Як. 1:1; 2 Петр. 2:2; Рим. 1:1). «...Коли хто в Христі, той створіння нове...» (2 Кор. 5:17), і в Ньому ми можемо бути виключно братами.

115. МОВА МОЛИТВИ

Напишіть, будь ласка, чому в деяких церквах молитви виголошують мовою XVII століття, неначе Бог не розуміє сучасної мови?

Є люди, для яких форма понад усе. Вони дотримуються середньовічних форм, бо ставляться до молитви як до містичного явища.

Поміркувавши, нескладно зробити висновок, що кожне слово молитви повинне бути зрозумілим, усвідомленим і прийнятим серцем того, хто молиться. Господь дав нам не лише серце, але й розум. Тому апостол Павло пише: «Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом» (1 Кор. 14:15).

У молитві щирість, сердечність і духовність повинні поєднуватися з розумом. Адже наш розум, хоча й обмежений, — це також Божий дар. Тільки молитва простою мовою може бути дієвою.

Бог не лише розуміє нашу мову, а й читає наші сердечні прохання, молитву без слів, коли людина подумки лине до неба.

116. ЦЬОГО Я НЕ ЗНАЮ

У нашій церкві у Великий четвер читають уривки з Євангелій, і всі бажаючи раз на рік можуть послухати це Писання. Але коли я сказала священику, що мало розумію з того, що читається у церкві слов'янською мовою, він відповів так: «Що вам незрозуміло? Зі страхом і трепетом прийдіть... — це зрозуміло? Цього вам і досить...»

Хочу у вас запитати, чому церква не може перекласти свою службу на зрозумілу та просту мову?

На жаль, цього я не знаю. Про це вам варто запитати вашого священика. Євангеліє — Добра звістка про спасіння людини благодаттю Господа Ісуса Христа — найкраще сприймається простою, зрозумілою людям мовою.

У Євангелії від Луки читаємо: «І сталося, як тиснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже...» (Лк. 5:1). Якби ж Господь Ісус Христос говорив стародавньою, незрозумілою мовою, то народ навряд чи тиснувся до Нього, аби слухати Слово Боже.

У Марка написано: «І багато людей залюбки Його слухали» (Мр. 12:37). Чому б у цьому не наслідувати Христа?

117. ЧИ МОЖЕ СВЯЩЕНИК БУТИ ПОГАНОЮ ЛЮДИНОЮ?

Священик може бути поганою людиною в побуті, полюбляти випити тощо, але в церкві він служить Богові. У церкві він не буває п'яним, у церкві він не лихословить і на ньому Дух Святий...

Це уривок із листа освіченого, культурного та релігійного читача нашого журналу. Він не містить у собі запитання, однак воно з'являється саме по собі, чи не так?

Думку нашого читача поділяють мільйони релігійних, але не народжених згори людей. Яке спрощення! Яке нерозуміння та навіть омана у тлумаченні такого важливого та непростого питання, як життя християнина та його служіння Богові!

Мимоволі хочеться запитати: Боже, як так виходить, що релігійні люди не знають найпростішого — хто в побуті служить дияволу, той не може служити Богу в церкві? Життя християнина та його служіння — неподільні.

Невже не зрозуміло, що та людина, яка пиячить і лихословить, є дитям диявола, а не дитям Бога. Хіба можна стати Божою дитиною на дві–три години лише під час перебування в Божім храмі?

Священне Писання говорить: «Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка?» (Як. 3:11). Чи не таких людей Ісус Христос називав «побіленими гробами»? (Мт. 23:27).

До розділу 3.3 див. також розділ 3.2.

4. ЦЕРКВА І СВІТ

4.1. КОРИТИСЯ ВЛАДІ ЧИ БОГУ

118. ЧИ ПОТРІБНО КОРИТИСЯ ВЛАДІ?

У Посланні апостола Павла до римської церкви написано: «Нехай кожна людина кориться вищій владі...» (Рим. 13:1), а в Посланні до ефесян той самий апостол говорить, що маємо боротьбу «проти початків, проти влади...» (Еф. 6:12). Хіба тут немає протиріччя?

Тут немає протиріччя, навпаки, один текст доповнює та уточнює інший. На жаль, другу цитату ви навели не повністю. Апостол написав: «...ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби» (Еф. 6:12). Саме тому, що «ми не маємо боротьби проти крові та тіла», ми повинні коритися державній владі, якщо, звісно, накази влади не суперечать християнській совісті.

Християни мають бути зразковими, чесними, сумлінними громадянами в державі, бути прикладом для інших. «Світоправителі цієї темряви» — це не конгрес і президент, як ви пишете, а легіони злих духів, що не мають крові та тіла. Тут має бути зрозуміло: кулею та багнетом сатану не зломиш. Отже, апостол Павло закликає нас до духовної, а не рукопашної війни.

У всіх питаннях взаємодії християнина з державною владою варто прислухатися до голосу совісті. Мені розповіли випадок, який стався у Бобруйську за часів німецької окупації. Кілька російських поліцаїв відмовилися розстріляти групу євреїв. За це їх розстріляли та поховали в одній ямі з євреями. Причому їх, цих

росіян, розстріляли свої ж росіяни. Але розстріл — це ще не перемога.

Те, що апостол Павло закликає до духовної боротьби, а не боротьби у прямому сенсі, підтверджує зброя, яку апостол радить використати: «Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, і взувши ноги в готовість Євангелії миру. А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. Візьміть і шолома спасіння, і **меча духовного, який є Слово Боже** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Еф. 6:14–17).

119. ПРОРОКИ ТА ВЛАДА

Багато християн протягом усіх віків виконували й виконують Слово Боже щодо покори владі, як написано в Рим. 13:1. А ось пророк Даниїл не корився владі. Як ви це поясните?

Напевно, ви не зовсім правильно розумієте слова апостола Павла (Рим. 13:1), де йдеться про покору законам держави. Апостол Павло підкреслює, що уряд — керівна влада — встановлений Богом, і заради порядку всі громадяни — віруючі та невіруючі — зобов'язані коритися цивільним законам.

Якщо закон суперечить заповідям Божим (а таке трапляється), то в цьому випадку варто керуватися вказівкою в Діях апостолів, 5:29, де сказано: «Бога повинно слухатися більш, як людей!»

Якщо «імператор» вимагає собі поклоніння та божих почестей, то християнин не повинен коритися. У всіх таких випадках вагоме слово належить совісті. Пророк Даниїл відмовився коритися царю Вавилону,

який зазіхав на його особисте та святе право — молитися своєму Богові. Він учинив правильно, як і сказано в Діях, 5:29.

Чимало випадків непокори владі відзначено в історії Третього рейху в Німеччині. Про схожі випадки повідомляють із тоталітарних країн, де немає повної свободи для проповіді Євангелія.

4.2. БОРОТЬБА ЗА ОНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА

120. «ЗІ СВІТОМ, АЛЕ НЕ У СВІТІ»

Прочитайте, милий друже, що я вам напишу: наша церква не відділяє себе від світу, як і не відділявся від світу Ісус Христос. А вас ми називаємо сектантами, бо ви відгородилися від російського суспільства, захова-лися у своїй шкаралупі.

Неможливо бути справжнім християнином і жити за звичаями світу. Сатана нітрохи не противиться нашій релігійності, якщо ми однією ногою залишаємося у світі. Ви пишете, що церква чинить правильно, не відділяючи себе від світу. А апостол Яків каже зворотне: «Чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божим стається» (Як. 4:4). Що таке світ? Те, що не від Бога, що не прославляє Бога. Господь не може називати чистим і непорочним те, що має запах світу (гріха) і лише вибілене релігійністю. Звісно, місце християнина — не монастир, а світ. Ми покликані жити у світі, але не за мирськими звичаями. Добре, коли корабель тримається на воді, інакше він розсохнеться, але погано, коли вода в кораблі. Християнин має йти

у світ, але не жити, як світ, іти в народ, однак жити за Євангелієм. Священне Писання говорить, що Христос судитиме світ. І суд близько. Христос помер на хресті, «щоб від злого сучасного віку нас визволити» (Гал. 1:4). Хто не відділиться від світу, той із ним загине, незважаючи на релігійність.

У байці Ізмайлова розповідається, як селянин накрив сіттю горобців, які псували городину. Чоловік почав бити птахів хворостою. Одна пташина заблагала: «Не бий мене... Я не горобець, я — вівсянка...» Однак селянин бив і примовляв: «Так тобі й треба. Не літай із проїдисвітами!» У Біблії написано: «...товариство лихе псує добрі звичаї!» (1 Кор. 15:33). Спаситель їв і пив із грішниками, щоб знайти дорогу до їхніх сердець і спасти від гріха. Він пив і їв із ними та залишався безгрішним. Але вам і мені це навряд чи вдасться. Людей цього світу ми повинні любити, проте не повинні брати участі в їхніх поганих справах.

121. ХРИСТІЯНСТВО ТА РАБСТВО

Я прочитав у газеті статтю під назвою «Ухилились». Мені вона не сподобалася тим, що в ній автор прагне повністю відгородити церкву від участі в суспільному житті. Це неправильно.

Християнство втратило багато від того, що мовчки спостерігало за рабством. І коли атеїсти вказують на апостола Павла, який захищав рабство, то Церкві нічого сказати...

Ваш лист містить відхилення від істини. Апостол Павло ніколи не виправдовував та не захищав рабство, але, звісно, і не виступав проти, бо покращення

соціальних стосунків між людьми має прямий зв'язок із євангелізацією.

Апостол Павло дійсно не критикував суспільний лад Римської імперії, але коли він відіслав раба–утікача Онисима до хазяїна — Филимона, то просив прийняти його вже не як раба, а як брата (Филим. 1:10 і далі).

Лише істинні діти Божі, які народжені згори, можуть бути братами один одному. За своєю гріховною природою всі люди, всі без винятку, сповнені зла, й усі не народжені згори душі є носіями цього зла, навіть якщо вони ходять до церкви і, можливо, проповідують. Звідси прагнення до поневолення ближнього. Тільки передові соціальні закони стримують цю гріховну схильність.

Християнство у своїй істинній іпостасі сприяло знищенню ганебної рабської системи, пробуджуючи в людях переконання, що купувати і продавати людей — вершина нищості та ганьби.

122. ХРИСТОС — МИРОТВОРЕЦЬ

Ваша газета повинна активніше висловлюватися за мир у всьому світі, за світове роззброєння. Ви це робите, але з якоюсь обережністю, ніби вас ззаду притримують. Але ж і Христос був миротворцем...

Христос не лише **був** миротворцем, а є миротворцем і сьогодні. Він приходив на землю саме з цією метою, **щоб насамперед примирити людину з Богом**, людину з людиною. Це була, є та буде основна передумова для миру в усьому світі.

Знаючи цю істину, ми підтримуємо світове роззброєння, але не покладаємо на нього великих сподівань.

Це не що інше, як спроба зупинити потоп мішками з піском.

Основою незламного миру є християнське миролюбство, поступливість, незлобивість, лагідність, смиренність, а все це — плоди Духа Святого, Якого неможливо мати, не визнавши Христа особистим Спасителем.

Є підстави не довіряти тим, хто без мира з Богом намагається встановити мир на землі. Колись ліві партії Росії гаряче протестували проти смертної карі: доводили, що вбивство не гуманно, воно протизаконно, що це прояв тваринних інстинктів (який наклеп на тварин!)... Однак, прийшовши до влади, протестувальники, не розбираючи, страчували мільйонів «ворогів народу», а за чверть століття почали їх реабілітувати. Та яка з цього користь безвинно постраждалому, загиблому? Це глузування над людськими сльозами та стражданнями.

Хвала Богові! Він запропонував нам спосіб запобігти всім війнам: «...коли **хто в Христі**, той **створіння нове** (вид. М. В. — *Ред.*)» (2 Кор. 5:17). А нове створіння, народжена згори людина, ніколи не здійме зброю на свого брата.

Брати в Адамі, за прикладом Каїна, вбивають одне одного. Брати у Христі люблять і прощають один одного. Отже, припинити кровопролиття може лише євангелізація світу.

123. ДІАЛОГ З АТЕЇСТОМ

У журналі «Наука і релігія» я читав статтю «Будемо жити без тебе», в якій відбувався діалог між атеїстом і священником. Атеїст загнав опонента у глухий

кут, поставивши йому таке запитання: «У Першому посланні до коринтян апостол Павло написав: „Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те...“ (1 Кор. 7:20, 21). Отже, якщо Бог призначив комусь бути рабом, той, навіть маючи змогу звільнитися, все одно повинен на все життя залишитися тим, ким створив його Бог». Що ви відповіли б тому атеїсту?

Спочатку я розгорнув би свою Біблію та прочитав зазначені вірші більш уважно. Коли атеїсти цитують Священне Писання, потрібно перевіряти контексти й цитати. І я дивуюся, чому це священник не розгорнув Біблію та не прочитав атеїсту все, що апостол Павло написав про рабів і вільних. А в Першому посланні до коринтян написано наступне: «Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся *про те*. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще *це*» (1 Кор. 7:20, 21).

Апостол Павло ніяк не міг закликати невільників до озброєного повстання проти рабовласників. Мета Священного Писання — закликати людей не до кровопролиття, а до каяття — і рабів, і вільних, — бо в очах святого Бога всі раби гріха, всі грішники, і без Ісуса Христа — всі загиблі.

І все ж апостол Павло дав добру пораду: якщо можеш звільнитися від рабства, то скористайся можливістю. Чому священник не сказав про це атеїсту, я не знаю. Можливо, автор статті — атеїст, і він викривив не лише цитати Священного Писання, а й слова священника.

124. НЕ ДОГМАТИКА, А ПРАКТИКА

Ваші бесіди мені подобаються, та якби ви більше уваги приділяли не догматиці, а практиці життя, було б іще краще. Ось, наприклад, дайте відповідь на запитання: як підняти моральний рівень нашої молоді?

Аби підняти моральний рівень нашої молоді, спершу нам необхідно підняти моральний рівень батьків. Сімнадцять мільйонів хлопчиків і дівчаток в Америці ростуть без духовного виховання. Чому? Їхні батьки самі духовно не виховані. Тридцять сім мільйонів молодих людей до двадцяти п'яти років не пов'язані з жодною релігією. Чому? Бо у своїй більшості їхні батьки не мають ніякого відношення до релігії. Вчителі початкових шкіл Нью-Йорка підраховали, що в їхніх школах вісімсот тисяч дітей нічого не знають про Біблію. Чому? Їхні батьки погано знайомі із цією Книгою.

Ось чому вісімдесят п'ять відсотків злочинів, які стаються у наш час, здійснюються молоддю до двадцяти п'яти років. А в Писанні сказано наступне: «Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї» (Пр. 22:6).

Приклад батьків — це головний учитель нашої молоді. Наприклад, як ви можете довести своєму сину, що паління шкідливе, якщо самі палите?

Моя порада така: постійно відвідуйте церкву разом із дітьми, поки це можливо. Разом моліться, читайте з ними Біблію. Цим, звісно, ви не зробите їх ангелами, але допоможете пізнати істину, що поза Христом немає спасіння, немає щасливого життя.

Хай допоможе Господь у цьому батькам, а також автору бесіди.

До розділу 4.2 див. також запитання № 059.

4.3. ЧЛЕНСТВО ХРИСТИЯН У ПОЛІТИЧНИХ І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПИТАННЯ ГРОМАДЯНСТВА

125. ПРО ПРОФСПІАКИ

Я зустрічаю деяких віруючих, які вважають, що бути членом профспілки — це партійність, і тому гріх. Деякі пов'язують це зі знаменом звіра, про яке апостол Іван говорить в Об'явленні, 13:16.

Я мешкаю у США довгі роки, близько двадцяти років є членом профспілки, проте жодної партійності в цьому не бачу. Якщо ж я полишу профспілку, то одразу втрачу роботу. Чи буде це розумно? Чи говорить Біблія щось про робітничі профспілки?

Біблія не говорить про подібні організації, оскільки вони з'явилися нещодавно. У Біблії, однак, немало розказано про взаємні стосунки між робітниками та господарями (1 Тим. 6:1–2; Кол. 3:22–24; Еф. 6:5–9; Лев. 25:43–53). Багато інших текстів Священного Писання закликають господарів до справедливого, сердешного ставлення до робітників, а робітників — до чесної праці. Та на жаль, усі люди схильні до гріха та несправедливості, тому й професійні спілки — логічна необхідність для захисту прав робітників.

Ці організації, якщо вони винятково професійні та не зазіхають на права й обов'язки християнина, не мають нічого спільного зі знаменом звіра, про яке ви згадуєте.

Про звіра ось що написано: «І їй дано провадити війну зо святими, та їх перемогти» (Об. 13:7). Профспілка,

до якої я належав протягом двадцяти двох років, не суперечила моїм релігійним переконанням і ніколи не заважала релігійній діяльності.

Якщо ж профспілка дотримується певної партійної позиції, до того ж атеїстичної, і замість захисту прав робітників утручається в релігійне життя своїх членів, то це зовсім не профспілка. Християнину не варто бути членом такої організації, навіть якщо це пов'язано з втратою роботи.

126. ПРО ОТРИМАННЯ ГРОМАДЯНСТВА

Мій батько все своє життя ухилився від отримання підданства, чи громадянства. Він завжди повторював, що потрібно бути підданим одного лише Господа. Дотримуюся такої ж думки і я, бо вважаю, що мій підпис і фото під час отримання громадянства — це отримання печатки князя світу цього з числом «шістсот шістдесят шість».

Якщо я помиляюся, то в чому?

За вашою логікою, жодна людина, яка має підданство своєї країни, не може бути спасенною. Хіба це не абсурд? Отримання громадянства тієї чи іншої держави — винятково особиста справа. Багато емігрантів живуть у чужій країні по двадцять–тридцять років і навіть більше і з різних причин не отримують громадянства. Однак таку причину, на яку вказали ви, я ще не чув.

Печать антихриста і число «шістсот шістдесят шість» стосується майбутнього тяжкого та нетривалого періоду, тож для нашого часу вони неприйнятні. Біблія, яка є найвищим авторитетом, ніде не згадує, що отримання християнином громадянства тієї чи іншої країни

означає зраду Господу. Усі люди на землі — громадяни тієї країни, в якій вони народилися.

Держава, а відповідно, і влада — Боже встановлення, як написано в Рим. 13:1: «Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога». Не буває держави та влади без громадян.

Якщо це так — а інакше й бути не може, — то для народженої згори людини, яку Бог уже запечатав печаттю Святого Духа, не існує жодної загрози отримання «знамена звірини» на чолі для здобуття громадянства. Прочитайте фрагменти Еф. 1:13, 14 і далі. Сатана не має влади над Божим надбанням.

Отримання громадянства накладає на нас певні зобов'язання, але водночас надає багато привілеїв. А це важливо. Апостол Павло, наприклад, був громадянином Римської держави, і це не раз рятувало його від катувань і тортур, які вороги Євангелія хотіли завдати свідку Христову. Прочитайте уважно про це в Діях апостолів, 22:24–27.

5. ЗАПИТАННЯ ВІРУЮЧИХ ПРО БІБЛІЮ ТА СУЧАСНІ ВЧЕННЯ ЦЕРКВИ

5.1. СМЕРТЬ, ВІЧНЕ ЖИТТЯ, БОЖИЙ СУД, ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ І ВОСКРЕСІННЯ МЕРТВИХ, ПЕКЛО

127. ЗМІШАННЯ ПОНЯТЬ

Коли читав п'ятнадцятий розділ Першого послання до коринтян, в мене виникло запитання. Там написано, що Христос воскрес перший, «первісток серед покійних» (1 Кор. 15:20). Та я відразу ж згадав Лазаря та дівчинку, дочку єврейського начальника, — їх же Христос воскресив раніше, ніж Сам воскрес. Виходить, що Христос воскрес не перший?

Ваша помилка полягає в тому, що ви змішуєте два поняття: повернення до життя й воскресіння. І Лазарь, і дочка єврейського начальника та всі інші не воскресли, а були повернені до життя. Їхні душі повернулися в їхні старі тіла. Їхні тіла залишилися такими ж, якими були раніше. І вони, звісно, померли. Кожен у свій час.

Ісус Христос дійсно є Первістком воскресіння. Спаситель воскрес у прославленому тілі. Саме таким і буде воскресіння народжених згори душ у призначений для цього час.

128. ДВА СУДИ

У брошурі «Скільки вам років» ви цитуєте Священне Писання: «...людям призначено вмерти один раз, потім же суд» (Євр. 9:27). Це зрозуміло. Проте наприкінці ви пишете, що тих, хто увірує в Ісуса Христа, Господь не судитиме. На чому це ґрунтується? Як тоді ви розумієте слова апостола Павла:

«...мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим...» (2 Кор. 5:10). «Всі ми» — тобто віруючі?

У Священному Писанні йдеться про два суди. Тут явне непорозуміння, викликане тим, що ви не зрозуміли смисл усього вірша апостола Павла: «...мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, чи добре, чи лихе» (2 Кор. 5:10).

Отже, тут йдеться не про загальний суд, а про «судилище Христове», де віруючим будуть давати нагороди за прославлення Сина Божого на землі. Зрозуміло, що ледачі та невірні раби отримують на цьому судилищі догану.

Загальний суд буде для тих, хто залишився без Ісуса Христа, хто зумисне відкинув Його заклик і помер неспасеним. Ось про цей суд написано в моїй брошурі. Стосовно віруючих Христос сказав так: «Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той **має** (вид. М. В. — *Ред.*), і на суд **не приходить** (вид. М. В. — *Ред.*), але перейшов він від смерти в життя» (Ів. 5:24).

Цього мені більше ніж достатньо. Я повністю довіряю словам Ісуса Христа. Вони ніколи не розминалися з ділом.

129. ПЕРЕВТІЛЕННЯ ДУШ

Мені кілька разів надсилали журнальчик «Йога». Я не можу прийняти вчення про перевтілення душ, але в журналі стверджується, що їхнє вчення не суперечить християнству? Чи це дійсно так?

Ні, це не так. Християнин повинен дивитися на інші вчення крізь світло Слова Божого. А Священне Писання не тільки нічого не говорить про перевтілення людини на муху чи свиню, але й стверджує зворотнє: душа людини залишається в тому ж стані, в якому її спіткала смерть. За гробом немає ні каяття, ні оновлення.

Мені відомо, що прихильники вчення йоги намагаються також ствердити, що всі релігії ведуть на небо. Але Ісус каже зовсім інше: «Увійходьте тісними ворітьми... Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її!» (Мт. 7:13, 14).

Вчення йоги намагається запевнити, що спасіння людини полягає в самій людині (до речі, саме так казав Л. М. Толстой). Але Біблія навчає іншого: спасіння людини лише у Христі, а не в людині. Спасіння — «дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8, 9).

Та взагалі, християнам потрібно пам'ятати пораду апостола Павла та не піддаватися вченням, що засновані на одному чи двох біблійних віршах. Тримайтеся вчення повного Євангелія. Саме в ньому — незворушна істина.

130. СОРОК ДНІВ ПІСЛЯ СМЕРТІ

Наша релігія навчає, що після смерті людини її душа ще сорок днів перебуває на землі. Чи це так?

Я не маю щодо цього власної думки та досвіду. Але Ісус Христос має і те й інше. Розбійнику, який розкаявся на хресті, Він обіцяв: «...ти будеш зо Мною сьогодні в раю!» (Лк. 23:43).

Сьогодні — це не сорок днів. Розповідаючи про бідного Лазаря, Ісус сказав: «...вбогий умер, — і на

Авраамове лоно віднесли його Анголи» (Лк. 16:22). Тут також немає натяку на те, що перш ніж опинитися на лоні Авраамовім, Лазар сорок днів перебував на землі.

131. ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ

Я чув, як проповідник говорив, що, дивлячись на ознаки, пришествя Ісуса Христа за Його Церквою настане дуже скоро. Проповідник сказав: «Щойно Христос закінчить приготування місць для нас, Він одразу прийде». Оратор у цьому твердженні опирався на слова Христа: «...йду приготувати місце для вас... А коли відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. А куди Я йду — дорогу ви знаєте...» (Ів. 14:2–4).

Ваші сумніви небезпідставні. Прочитайте це місце Писання кілька разів вдумливо, зосереджено, з молитвою, і вам відкриється істина.

Ісус Христос промовив учням: «...йду приготувати місце для вас». На Голгофу. Там Він для всіх спасених душ і для проповідника також уже приготував місце, приготував Своїми стражданнями та кров'ю. Тож Господь має багато осель. Вистачить усім, хто приходить до Нього зі щирим каяттям. Ісус Христос в Євангелії від Івана сказав: «Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так...» (Ів. 14:2) Слава Богові, що саме так!

Це має бути зрозуміло всім дітям Божим, і я здивований, що ваш проповідник, говорячи про вічне життя — життя, що відкривається спасенній душі в іншому вимірі, — міркує земними категоріями.

132. КОЛИ ПРИЙДЕ ХРИСТОС?

Мені не раз доводилося чути: «Скоро прийде Христос! Наближається Друге пришествя!» Чи є підстави так говорити? І коли ж дійсно прийде Христос?

Підстави для пришестья Ісуса Христа — Його обітниця: «Знову прийду» (Ів. 14:3). Час Його Другого пришестья невідомий. Ісус попередив: «А про день той й годину не знає ніхто: ані Анголи небесні, ані Син, — лише Сам Отець» (Мт. 24:36). Отже, марно вираховувати, коли саме прийде Христос. Навпаки, Священне Писання радить лічити свої дні, дорожити ними, «щоб ми набули серце мудре!» (Пс. 90:12). Дні лукаві. Час летить швидко, не встигнеш і оком змигнути — прийде старість. Тому дуже важливо цінувати час, аби завжди, щохвилини, бути готовим до зустрічі з Ісусом.

Чому ж тоді віруючі люди кажуть, що Друге пришестья Христа дуже близько? Річ у тім, що в Євангелії детально сказано про ознаки Його пришестья, а вони в більшості вже виявлені. Ось деякі з них: 1) розвиток знань (Дан. 12:4); 2) настання скрутних часів — «Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи» (2 Тим. 3:1), і в тому ж розділі далі йдеться, що в ці часи переважатимуть грошолобство, гордість, зарозумілість, невдячність, жорстокість, формалізм у релігії тощо; 3) політичні та соціальні труднощі, збентеження народів і зневіра (Лк. 21:25, 26); 4) спіритизм (1 Тим. 4:1), розвиток різноманітних «віровчень»; 5) відступництво (2 Сол. 2:3); 6) всевітня євангелізація «на свідоцтво народам усім» (Мт. 24:14); 7) збагачення: «Ви скарби зібрали собі **на останні дні!** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Як. 5:3); 8) повернення євреїв до Палестини (Ам. 9:15).

Як бачите, ознаки Другого пришествя Ісуса Христа у світі вже виявлені. Їх значно більше. Я відзначив лише основні. Очікувати на Христа й вознесіння Його Церкви — ось життєва сила християн. Хочеться вірити, що й ви з радістю чекаєте на Його пришествя. Якщо ні, якщо страх охоплює ваше серце — то приміріться з Ним якомога скоріше.

133. СТРОКИ НАБЛИЖУЮТЬСЯ

До пришествя Христа ще далеко. Євангеліє проповідується вже майже дві тисячі років, а мільйони буддистів і мусульман як були, так і залишаються нехристиянами. Багато часу мине, перш ніж усі люди стануть християнами, якщо взагалі стануть, бо християнство втратило свою привабливість.

Ви пов'яжете Друге пришествя Ісуса Христа із християнізацією світу. Це неправильно, бо суперечить Писанню. Дійсно, сучасне християнство знецінилося в очах язичницьких народів. Коли християни на практиці не дотримуються заповідей Христа, тоді проповідь християнських догматів не лише не служить для утвердження християнства, а навпаки — применшує його.

Однак, незважаючи на все це, в язичницьких країнах є самовіддані служителі Євангелія, які благовістять про Христову любов і словом, і ділом. І не без успіху. Христос не сказав, що всі в Нього увірують, усі спасуться. Ісус помер за гріхи всього світу, але Сам же й сказав, що не всі люди спасуться.

Це яскраво зображено у притчі про сіяча (Мт. 13:1–23). Зерна сіються скрізь, однак ґрунти бувають різними. Євангеліє Царства Божого буде проповідуване скрізь

і всім, незалежно від того, приймуть його чи ні. Христос сказав: «І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідоцтво народам усім. І **тоді** (вид. М. В. — *Ред.*) прийде кінець!» (Мт. 24:14).

Сили темряви ведуть запеклу війну, щоб завадити здійсненню цих обітниць. Але Христос сказав: «І проповідана буде ця Євангелія». Отже, буде! Ніхто й ніщо не може цьому завадити. Христос прийде, але не тоді, коли всі, без винятку, увірують. Цього ми не дочекаємося. Ісус прийде тоді, коли всьому світу, всім народам буде засвідчено про спасіння через Його жертву на Голгофському хресті. Усе вказує на те, що цей час уже майже поряд.

134. ХРИСТОС ПРИЙШОВ ЗНОВУ?

Надсилаю вам брошуру, в якій стверджується, ніби Ісус Христос уже прийшов у світ і прийшов на «хмарах», якими є великі війни. Чи вірите ви цьому?

Ні. Я вірю так, як написано у Священному Писанні: «Той Ісус, що вознісся на небо від вас, **прийде так** (вид. М. В. — *Ред.*), як бачили ви, як ішов Він на небо!» (Дії, 1:11). Так апостолам сказали ангели, «два мужі у білій одежі» (Дії, 1:10). То кому варто вірити: людям чи ангелам?

Війни тривають з глибокої давнини й фактично ніколи не припинялися. Посилення воєнної активності («воєнні чутки») — це лише одна з ознак наближення пришествя Ісуса Христа, але не Його прихід. Окрім того, є ще багато інших, але всі вони — лише ознаки, що упереджують Його пришествя, але не саме **пришествя**.

Христос прийде не символічно та не як прикмета, а прийде Сам, як Особистість. У якому виді? На це запитання відповіли ангели Господні: «**прийде так** (вид. М. В. — *Ред.*), як бачили ви, як ішов Він на небо!» (Дії, 1:11). А всі апостоли бачили, що Він сходить як Особистість.

Після воскресіння Він сказав учням: «Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю» (Лк. 24:39). Ще точніше про це сказано в Об'явленні, 1:7: «"Ото Він із хмарами йде", і побачить Його кожне око, і ті, що Його "прокололи були..."»

Брошура, яку ви надіслали, нітрохи не переконала мене, що Христос уже прийшов. Вірте тому, що сказали ангели, що записано в Євангелії, а не тому, що про це говорять і пишуть люди. Друге пришествя Христа близько! І тому ми повинні бути готовими до цієї зустрічі.

135. ДЕ ПЕКЛО?

Ви лякаєте людей пеклом, а насправді пекло на землі, а не десь там.

Із вашого листа я бачу, що ви — дуже смілива людина. Але до слухного часу. Пекло та рай беруть свій початок тут, на землі. Це дійсно так. Але на землі пекла немає, по-перше, бо в пеклі не буде води, а ми маємо її в достатній кількості. По-друге, сьогодні я вам проповідую Євангеліє спасіння від пекла, а цього в пеклі вже не буде. І по-третє, на землі все-таки ще є християни. А в пеклі жодного не буде.

136. ХРИСТОС ПРОПОВІДУВАВ У ПЕКЛІ?

Повірите ви мені чи ні, та одне й те саме запитання я ставив чотирьом відомим проповідникам, і всі четверо дали мені різні відповіді. Зараз запитую вас, п'ятого, і навіть уже знаю, яка буде відповідь. Запитання ось яке: як зрозуміти слова апостола Петра, що записані в його Першому посланні, 3:19? Там написано, що Христос «духам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав». Тож виходить, що Ісус Христос був у пеклі й там проповідував?

Авжеж, я цілком упевнений, що всі чотири проповідники на це запитання відповіли по-різному. Також знаю, що й моя відповідь на це складне запитання може бути не зовсім точною, неповною.

Варто визнати, що Священне Писання має такі фрагменти, які нам повністю відкриваються лише у вічності. Багато є таємного та прихованого від нас до певного часу. Добре, що все, що стосується спасіння, дано нам чітко та зрозуміло.

Якщо бажаєте, я дам відповідь на це запитання. В'язниця, куди сходить Христос, не пекло, а місце упокоювання душ, у даному випадку — душ віруючих. Вони повинні були почути проповідь Євангелія. Свого часу вони жили покладанням на Нього. Христос **зійшов туди духом**, залишивши тіло на землі у гробі. Та за три дні Він увійшов у Своє тіло й воскрес.

З цієї позиції дуже легко зрозуміти слова Христа до розкаяного розбійника, сказані Ним на хресті: «...будеш зо Мною сьогодні в раю» (Лк. 23:43). Якщо моя відповідь вас не задовольнила, то разом почекаймо на зустріч із Господом. Тоді все й дізнаємося.

137. ПРО СИЛИ АДОВІ

Христос сказав: «...побудую Я Церкву Свою, і сили адові не переможуть її» (Мт. 16:18). Що це означає — «сили адові»?

Словом «ад» у Біблії перекладені єврейське *шеол* та грецьке *гадес*, що означало «царство мертвих», «підземний світ». Слова «сили адові» означали фізичну смерть. Коли Христос промовляв ці слова, створення Церкви було ще попереду. Він сказав «побудую Я» в майбутньому часі, оскільки Його програма з ізраїльським народом іще не завершилася, і до переходу до наступної програми (побудови Церкви) повинна була настати Його фізична смерть. Але ці «сили адові» не здолають нову будову і не зупинять її зведення. Трохи далі в Євангелії від Матвія Ісус Христос уже говорить про Свою близьку та неминучу фізичну смерть (Мт. 16:21).

138. «ДЕЯКІ НЕ СКУШТУЮТЬ СМЕРТИ»

Чи можете ви пояснити, про кого і про що йдеться у Мт. 16:28? Я маю всі три ваші книги запитань і відповідей, але там я не знайшов пояснення, про кого говорив Христос: «...деякі з тут-о приявних не скуштуютъ смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своім (Мт. 16:28).

Христос говорив ці слова Своїм учням, які стояли біля Нього. Із наступного вірша (Мт. 17:1) стає зрозуміло, що цими «деякими» були Петро, Яків та Іван. Преображення Христа на високій горі (певне, горі Оливній) показало трьом учням Христа, Який гряде у Своїй

славі. «І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло» (Мт. 17:2).

Петро, Яків та Іван побачили те, що обіцяв їм Учитель.

139. МОЛИТВА ЗА ПОМЕРЛИХ

Біблія не говорить, що потрібно молитися за померлих, а якщо таке повеління все ж є, то вкажіть, де саме. І прошу вас пояснити, як ви розумієте слова зі Священного Писання про те, що зі смертю людини все закінчується (Екл. 9:5, 6)?

Як і ви, я також не знаходжу в Євангелії вказівки молитися за померлих. Молитися потрібно за живих, і це Біблія повторює безліч разів. Але це все не означає, що померлі зникають із пам'яті Бога й не несуть перед Ним жодної відповідальності за своє земне життя, хоча в Екл. 9:5, 6, на перший погляд, про це говориться.

Ви просите пояснити даний фрагмент Священного Писання. Аби мати контекст, наведемо вірші з четвертого по шостий: «Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж левові мертвому! Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздрощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється!»

Читаючи Книгу Еклезіяста, перш за все ми повинні пам'ятати, що тут Соломон ділиться своїми пошуками істини, своїми роздумами про мінливість земного життя. Тільки в останніх віршах останнього розділу він говорить, до якого висновку дійшов: «Підсумок

усього почутого: Бога бійся, і чини Його заповіді, бо належить це кожній людині! Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!» (Екл. 12:13, 14).

Ось тепер, прочитавши ці слова — «підсумок усього», — нам буде легше розібратися, про що ж написано в Екл. 9:4–6. Під час поверхневого читання здається: померлі ідуть у забуття і після смерті зникають безслідно, тому, цілком імовірно, не несуть жодної відповідальності перед Богом. Але ж ми щойно прочитали фрагмент, де Еклезіяст, за натхненням Святого Духа, пише, у чому полягає сутність усього: «Бога бійся й чини Його заповіді... Бог приведе кожну справу на суд».

Що означають ці слова? Поміркуйте над ними. Вони говорять про відповідальність людини перед Богом за все прожите земне життя і що померлий повинен постати на суді перед Богом.

Єдина можливість уникнути Божого осудження — це вірою прийняти викупну жертву Христа, адже сказано: «Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого» (Ів. 3:18).

В Екл. 9:4, 5 ідеться про переваги людини, котра живе на землі, перед померлою. Для живого «ще є надія», і «живі знають, що помруть», а ось померлий позбавляється щонайменшої надії змінити свій стан, виправити своє життя.

Далі читаємо: «забута і пам'ять про них». Зауважте: «пам'ять про них», а не їхня пам'ять. Їхня пам'ять жива. Хто згадує про тих, хто помер сто–двісті років тому? Вже за рік по нашій смерті рідко хто згадуватиме про нас, окрім наших дітей і близьких. Але й вони

з часом про нас забудуть. Потім і вони будуть забуті. Про це й пише Екклезіяст. Однак наша пам'ять як духовне виявлення не зникає навіки.

В Екл. 9:6 читаємо: «...і їхнє кохання, і їхня ненависть, та задрощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється!» Хто не погодиться з цими словами? Однак свідки Єгови використовують ці слова Екклесіяста для спроби довести, що після смерті від людини нічого не залишається, як кажуть атеїсти: «Померла людина, її зариють у землю, й на цьому все скінчиться».

Так, любов, ненависть, ревності тощо закінчуються, але той же Екклесіяст говорить: «І вернеться порох у землю, як був, а дух вернеться знову до Бога, що дав був його!» (Екл. 12:7).

Що можна додати до цих слів? Нічого! Тут Дух Святий сказав усе, що людина повинна пам'ятати.

140. ПРО МОЛИТВУ ЗА ПОМЕРЛИХ

Друг надіслав мені брошуру архієпископа Іоана «Про молитву за померлих». Мені цю брошуру надіслав давній друг.

Ця брошура мене спантеличила, хоча я залишаюся православним. Прошу вас дати коментар на цю брошуру.

Аби прокоментувати надіслану вами брошуру, мені необхідно познайомити читача з її змістом. В уривку, який я наведу нижче, вже є відповідь на запитання, чому вкоренилося вчення про молитву за померлих. Між іншим, у всій брошурі не наведено жодного посилення на Священне Писання.

«...Багатьма явленнями померлих нам дано знати, що відбувається з душею, коли вона полишає тіло. Коли гасне зір її тілесних очей, тоді відкривається духовний зір. Часто це починається в померлих іще перед смертю; вони ще бачать навколо себе людей і спілкуються з ними, та водночас бачать те, чого інші не бачать. Полишивши тіло, душа опиняється серед інших духів — добрих і злих.

Протягом двох днів душа має відносну свободу, може відвідувати на землі місця, які дуже любила, а на третій день вирушає в інші простори. До того ж вона проходить крізь юрми злих духів, які перетинають її шлях і звинувачують у різних гріхах, на які вони ж самі й підштовхують.

Згідно з одкровенням (але ж яким? — М. В.), існує двадцять перепон, так званих митарств; на кожному з них випробовується той чи інший різновид гріха; пройшовши одне митарство, душа потрапляє на інше, і лише добре пройшовши через усе, душа може продовжувати свій шлях, а не бути відразу кинутою до геєни вогненної.

Страшним для душі померлого буває третій день, як і дев'ятий, і тому душа особливо потребує молитви за неї. Добре пройшовши митарства й поклонившись Богові, душа ще протягом тридцяти семи днів відвідує небесні оселі та пекельні урвища, ще не знаючи, де вона опиниться, і лише на сороковий день визначається її місце до воскресіння мертвих. Одні душі перебувають у стані передчуття вічної радості та блаженства, а інші у страху вічних мук, які настануть після Страшного суду.

Доти ще можливі зміни у стані душі, особливо через принесення за них безкровної жертви».

Під кінець вустами Феодосія Чернігівського сказано: «Принесення за літургією сильніше від молитви».

Дорогий друже, хочу вам повідомити, що ні Христос, ні апостоли не говорили про молитву за померлих, але вчили та заохочували молитися про живих. (Як людина не може замість іншої людини спати чи їсти, так не може й молитися замість когось. Про інше та про інших молитися — це велика та свята справа.)

Доля померлих вирішується на землі. У притчі про багатія та Лазара (Лк. 16:19–31) сказано чітко: «...поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас» (Лк. 16:26). Якщо Христос сказав «не переходять», то хіба можуть молитви, а точніше людське белькотіння або приношення щось змінити? Звісно, ні.

Священне Писання неодноразово нагадує віруючим, що необхідно молитися про живих — друзів, близьких, керівників країни, навіть за ворогів, поки вони ще живуть на землі й мають можливість навернутися до Бога.

141. СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ НА НЕБЕСАХ

Як ви розумієте слова з Євангеля від Матвія, 22:30: «Бо в воскресенні ні женяться, ані заміж виходять...»? Чи це означає, що на небесах не буде сімейного життя? Я не уявляю собі, як можна бути щасливим без дружини та дітей?

Хочу зізнатися, що я, так само як і ви, не можу уявити, яким буде життя на небесах і на новій землі.

Звісно, на цій землі щасливе подружнє життя — велика радість і благословення. Що ж стосується життя

у вічності, то ми теж можемо сказати словами апостола Павла, що «тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці» (1 Кор. 13:12).

Бог обіцяє віруючим життя вічне, сповнене радості, й ця радість, очевидно, буде значно вищою, ніж та, яку ми здобуваємо в подружньому житті. Шлюб Христа і Його Нареченої—Церкви вищий та щасливіший за його земне відображення. До того ж не всі шлюби щасливі та не всі діти слухняні.

142. ІНША РАДІСТЬ

Учора я був свідком дискусії. Це була не суперечка, а звичайна дружня бесіда про те, що на небесах не буде тварин, до яких ми так звикли.

Мені здалося це несправедливістю та великою втратою, якщо Бог позбавить людину радості спілкування з тваринним світом. Яким сірим та одноманітним було б наше життя без домашніх тварин! А вдома я згадала, що десь у Біблії сказано, що на небесах лев буде грати з ягнятком, а змія — з дитиною.

Дайте відповідь на це запитання, щоб любителі тварин знали, що й на небесах Господь не позбавив їх цієї радості.

Життя на небесах — це життя в душі, а тварини духа не мають, тому тварин на небесах не буде. Але від цього радість людини не зменшиться.

На небесах Бог відкриває спасенним інше коло інтересів. Джерелом цієї неймовірної радості буде Господь: «...Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!» (1 Кор. 2:9).

Що стосується наведеного вами уривка з Писання, то в ньому йдеться про життя під час Тисячолітнього Царства Ісуса Христа на землі, а не про життя на небесах: «І замешкає вовк із вівцею, і буде лежати пантера з козлям, і *будуть* разом телятко й левчук, та теля відгодоване, а дитина мала їх водитиме! А корова й ведмідь будуть пастися *разом*, разом будуть лежати їхні діти, і лев буде їсти соломую, немов та худоба! І буде бавитися немовлятко над діркою гада, і відняте від перс *дитинча* простягне свою руку над нору гадюки...» (Іс. 11:6–8).

143. ЯКЕ ТІЛО МАТИМУТЬ НЕГРИ?

Біблія вчить, що після воскресіння з мертвих усі віруючі матимуть таке тіло, яке мав Ісус Христос після воскресіння. Це означає, що негри після воскресіння стануть білими?

Ваше запитання несерйозне та підступне. Ви самі розумієте, що, коли говорилося про тіло воскресіння, ішлося не про колір шкіри, а про нову якість безсмертя і слави. Христос Сам був смуглявим, бо багато східних народів, у тому числі араби та євреї, що мешкають у Палестині, мають доволі темну (інколи майже чорну) шкіру. Колір шкіри не має ніякого значення для спасіння і прославлення віруючих. Слова «будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є» (1 Ів. 3:2) стосуються не зовнішнього вигляду, а винятково духовних якостей Ісуса Христа.

Тому головне — народитися згори, віднайти мир із Богом, щоб удостоїтися воскресіння мертвих і життя на небесах із Христом. А будемо ми там чорними, білими

чи поцяткованими, це зовсім неважливо. Спасенним у Христі Бог обіцяє: «...будем подібні до Нього». Слава Господу за таку дивну обітницю!

До розділу 5.1 див. також запитання № 032; 039; 068; 073; 130; 139; 140; 181; 329; 330; 331; 332; 343; 350.

5.2. АНГЕЛИ: ЧИ ІСНУЮТЬ ВОНИ І ЯКІ ВОНИ?

144. НЕБЕЗПЕЧНІ СУМНІВИ

Я вірю в Бога, Творця неба, землі та людини. Але вважаю дуже сумнівним існування ангелів. Мені здається, що ангелів вигадали люди. Чи погоджуєте ви з моїми міркуваннями?

Ні, не погоджуюся. Ангелів неодноразово згадував Ісус Христос. Якщо ж ви не вірите Христу, то прочитайте Євангеліє від Матвія, 18:10; 13:41; 26:53.

Згідно з Біблією, ангели створені Всевишнім. «Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо... а небесне військо Тобі вклоняється!» (Неєм. 9:6). «Бо то Ним створено все на небі й на землі, видиме й невидиме...» (Кол. 1:16).

Ангели, на відміну від людей, — безтілесні духи (Євр. 1:14). Як духи вони незримі, та як вісники Божі вони з'являються людям у людській подобі. Кількість ангелів незліченна (Йов, 25:3; Євр. 12:22).

Ангели беруть участь у здійсненні Божого задуму спасіння та в житті Церкви на землі. Вони радіють покаяттю кожного грішника (Лк. 15:7), стежать за боротьбою Церкви з силами пекла (1 Кор. 4:9), вони охороняють усіх, хто боїться Господа (Пс. 34:8).

Ангели супроводжуватимуть Ісуса Христа під час Його Другого пришестя (Мт. 25:31). Я щиро вам раджу вірити всьому тому, що написано про ангелів, і взагалі всьому, що написано в Біблії.

145. РІД АНГЕЛІВ

Маю до вас децю делікатне запитання: до якого роду належать ангели — чоловічого чи жіночого? Ангелів завжди зображують із жіночим обличчям, а граматика подає слово «ангел» у чоловічому роді.

Вирішити це, як ви висловилися, делікатне питання граматика нездатна, а Слово Боже — може. У Посланні апостола Павла до євреїв (1:7, 14) говориться, що ангели — «всі вони духи служебні, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?» Якщо ангели — духи, то зрозуміло, що вони без статі.

Чому ж усе-таки слово «ангел» — чоловічого роду? Згідно зі Священним Писанням, ангели ніколи нікому не з'являлися в жіночій подобі, це можна дослідити за їхніми іменами, наведеними в Біблії: ангел Гавриїл (Лк. 1:26), архангел Михаїл (Юд. 9) тощо.

Біблія свідчить, що ангели в чоловічій подобі являлись Аврааму, Лоту, Ісусу Навину, жінкам біля гробу Христа, а також Його учням.

146. АНГЕЛ-ОХОРОНЕЦЬ

Коли я була ще маленькою, не раз чула від мами та від інших, що кожна людина має свого ангела-охоронця. Якщо це правда, то чи можете ви підтвердити свою відповідь Священним Писанням?

Розповсюджена думка, ніби кожна людина має свого ангела-охоронця, ймовірно, ґрунтується на словах Христа, що записані євангелістом Матвієм: «Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу-бо Я вам, що їхні Анголи повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі» (Мт. 18:10).

Цей вірш говорить, що істинні діти Божі мають ангелів, які за ними спостерігають. Що ж стосується взагалі особистої «ангельської охорони», то існують різні тлумачення цього питання, і заглиблюватися немає сенсу. Головне — варто пам'ятати: Господь посилає Своїх ангелів охороняти тих, хто Йому вірний (Пс. 34:8; Євр. 1:13, 14).

Грішник, який не навернувся до Бога, жорстоко помиляється, коли, продовжуючи безбожне, грішне життя, розраховує, що ангел його охоронятиме. Такого захисту Господь нікому не гарантує.

До розділу 5.2 див. також запитання № 074; 372.

5.3. САТАНА І ДЕМОНИ

147. ЧИ ІСНУЮТЬ ДЕМОНИ?

Євангеліє описує, як Ісус Христос виганяв із людини демонів. Чи існують демони сьогодні?

Так, існують. У вік матеріалізму люди можуть на-сміхатися з таких речей. Можуть кепкувати і з моєї ствердної відповіді. Але те, що описане в Євангелії від Луки (Лк. 8:26–39), стається й зараз. Хіба мало на землі живе людей, які нездатні себе контролювати? Людина виходить із себе і робить неймовірні дурниці та навіть

чинить злочин. Називайте цей дух як завгодно, та для мене він — демон.

Відомо, що демонічний дух володів Гітлером. Духи зла особливо намагаються оволодіти диктаторами, щоб завдати людству якомога більше зла. За часів російської революції та під час Другої світової війни людей катували садисти. Мордування людини (інколи вже померлої) — не що інше, як тріумф демонів.

Демони — духи зла. Легіони цих демонів діяли за часів Ісуса Христа. Сьогодні їхня кількість не зменшилася. Такі ж самі дикі, норовливі неконтрольовані люди зустрічаються й зараз.

Духи зла бояться Христа і коряться Йому. «Благаю Тебе, — не муч мене» (Лк. 8:28), — сказав Христу дух, який оволодів чоловіком. Якщо людина повністю підкорилася Ісусу, то духи зла, рятуючись, зникають. На жаль, багато одержимих духами зла людей говорять або думають приблизно так: «Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього?» (Лк. 8:28) або «Не турбуй мене, я хочу жити, як душа забажає...»

Коли демони оволодівають людиною, вона стає неприборканою. Тоді навіть у фізично слабкого з'являється неймовірна сила. Це стосується не тільки тих бідолашних божевільних, яких лікують у спеціальних закладах. Я говорю про всіх, до кого ці духи мають доступ. Зараз таких людей дуже багато. Зазвичай цих людей ми називаємо знервованими. Але це прояв не розхитаної нервової системи, а справжнісіньких демонів. А навіть якщо й нервової системи, то хто нею керує?

Чи можливе зцілення? Можливе! До того ж повне, абсолютне зцілення. Воно — в Ісусі Христі. А прийти до Ісуса Христа просто: станьте перед Ним на коліна з вірою, зверніться до Нього, і Христос зцілить негайно.

Він сказав: «...хто до Мене приходить, Я не вижену геть» (Ів. 6:37).

До розділу 5.3 див. також запитання № 014; 099; 136; 178; 191; 368; 373.

5.4. ІДОЛОПОКЛОНСТВО

Див. запитання № 044; 051; 206; 207; 248; 320.

5.5. ЄВРЕЇ ТА АНТИСЕМІТИЗМ

148. ПРО ОБРАНІСТЬ ЄВРЕЇВ

Я чув, що слово «єврей» означає «обраний для спасіння». Отже, вірить єврей у Христа чи ні, а все одно буде спасений. Що вам про це відомо?

Це дійсно лише версія. Священне Писання говорить: «...не той юдей, що є ним назовні... але той, що є юдей потаємно, *духово*, і обрізання серця духом, а не за буквою...» (Рим. 2:28, 29). Я не вивчав давньоєврейської мови, але якось прочитав про це слово у Біблійному словнику. Там сказано, що «єврей» (давньоєврейською «іврим») — «приходьки» або ж «прийшли з іншої країни» — назва, за якою інші народи знали ізраїльтян (див. Бут. 40:15; 1 Сам. 4:6; Ів. 1:9). Уже Аврам називався євреєм (Бут. 14:13), тому що був чужинцем, мандрівником із далекого краю до обітваної землі.

У такому сенсі всі віруючі в Ісуса Христа також «єврей» — діти Авраама по вірі й чужинці та приходьки на землі.

149. ЧОМУ БОГ ВИСТУПАЄ ПОКРОВИТЕЛЕМ ЄВРЕЇВ?

Якщо Бог не зважає на особу, то чому Він опікувався і опікується донині лише одним народом з усіх — євреями? Якщо Бог зробив такий вибір, то цей вибір був не дуже вдалий...

Бог не обирав єврейський народ, Він його створив. У Своїму провидінні Господь зупинився на одній людині з потенціалом велетенської віри й обрав її, щоб від неї пішов народ. Цією людиною був Аврам. Бог наказав йому полишити язичницьке місто Ур у Халдеї та вирушити до країни, на яку Він Сам укаже. Цією землею був Ханаан, який пізніше назвали Палестиною, а нині це держава Ізраїль. Аврам за життя так і не побачив цієї землі. Але до неї ввійшли його нащадки.

Бог пообіцяв бездітному Авраму, що від нього піде численний народ. Авраам повірив Богові, і це йому було «залічено в праведність». Крім Авраама, Господь обрав Ісака, сина Сарри, а з синів Ісака — тільки Якова, сина Ревеки. Чому? Не нам про це запитувати в Бога. Якби Він радився з людьми, то не був би Богом.

Нам лише відомо, для чого Бог створив цей народ: аби свого часу від нього народився Викупитель — Месія—Христос, прищестя Якого і смерть за гріхи світу Він призначив іще до створення світу. Лише заради цього Бог оберігав ізраїльський народ; не за його добродієність і покору Йому, а для явлення через нього Своєї слави. Бог сказав Аврааму й повторив його сину Ісаку та внуку Якову, що в їхньому насінні «благословляться... всі племена землі» (Бут. 12:3), маючи на увазі Спасителя, Який прийде у світ. Чи помилився

Бог у своєму виборі? Ні! Бог ніколи не помиляється. Христос прийшов у цей світ як виходець із цього народу, про Нього постійно нагадувалося у пророцтвах Священного Писання.

Із цього народу вийшли всі апостоли, які заснували першу церкву та написали Новий Заповіт. Для світової культури цей народ зробив безцінний внесок. За своє відступництво він був тимчасово відсторонений (як народ у цілому, а не як окремі особи), поки до Церкви Христової не ввійде повне число язичників, тоді останок прийме Месію і весь світ переконається в безпомилковості Божого вибору.

Не можна сказати, що Господь опікується лише євреями або лише їх любить. Прочитайте молитву Соломона під час освячення Єрусалимського храму: «...почуєш *це* з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував» (1 Цар. 8:43).

Згадаймо апостола Павла: «...де нема ані геллена, ані юдея... але все та в усьому Христос» (Кол. 3:11). Ісус Христос усіх, хто в Нього увірував, об'єднав в одне Тіло — Свою Церкву. У Ньому всі — діти Божі. Христос неодноразово повторював, що Господь бажає спасти всі народи землі, в кожному народі є діти Божі, але для народження Спасителя потрібен був лише один народ, і Бог для цієї мети обрав лінію праведного Авраама, яка поступово привела до царя Давида, від царського роду якого народився Ісус Христос. Де ж тут помилка? Слава дивному провидінню Бога, Який любить увесь світ!

150. СЕРЦЕ З ПЛОТІ

Бог пообіцяв євреям взяти в них серце кам'яне, а натомість дати їм серце із плоті (Єз. 36:26). Коли ж це станеться? З огляду на останні події в Палестині, в євреїв як були кам'яні серця, так і залишилися.

По-перше, ви узагальнюєте, стверджуючи, нібито в євреїв (маючи на увазі народ) серця залишилися кам'яними. Як нація, Ізраїль іще не визнав свого Месію—Христа, це ще попереду. Але окремі особистості визнавали Його раніше та визнають сьогодні. В Ізраїлі є немало месіанських (тобто християнських) громад, незважаючи на те, що ортодоксальним рабинам це не подобається, і кожен єврей—християнин платить високу ціну за свою віру в Ісуса Христа.

По-друге, пророцтво Єзекіїля не слід виривати з контексту. Воно стосується відновлення та очищення Ізраїлю, його національного та духовного відродження: «Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили» (Єз. 36:22). Це пророцтво цінують віруючі євреї та чекають на його здійснення. Воно скоро здійсниться. Слідкуйте за подіями на Близькому Сході («погляньте на фігове дерево» — Лк. 21:29). Це відповідь на ваше «коли?».

З огляду на те, що багато образів Старого Заповіту символізували Церкву, ці образи відновлення та відродження Ізраїлю прийнятні для того нового життя, яке всім грішникам дає Христос. Після покаяння у гріхах Він Сам бере грішне, кам'яне серце людини й замінює його на нове, із плоті, що народжена від

Господа Бога. Іншого шляху спасіння в цьому світі немає. Цим самим шляхом сьогодні спасається кожен єврей, який визнає Ісуса Христа своїм Господом і Спасителем (Месією).

До розділу 5.5 див. також запитання № 001; 164.

5.6. ЗАПИТАННЯ ПРО БІБЛІЙНУ КУЛЬТУРУ, ОКРЕМІ КНИГИ ПИСАННЯ, НЕЗРОЗУМІЛІ МІСЦЯ БІБЛІЇ, СУЧАСНІ ВЧЕННЯ...

151. АДАМЕ, ТИ ДЕ?

У Писанні сказано, що Бог запитував Адама: «Де ти?» (Бут. 3:9). Виходить, що Бог не знав, де перебуває Адам? Як це узгоджується з тим, що Бог всюдисущий і всезнаючий?

Бог запитував першого чоловіка «де ти?» не тому, що не знав, де він, а тому, що хотів звернути увагу Адама на той факт, що він узагалі ховається від Бога. Не було Адама там, де вони зазвичай зустрічалися в саду, коли віяв денний холодок. Чоловік разом із дружиною, який раніше тішився спілкуванням із Богом, зараз не поспішав назустріч Йому. Господь знав, що Адам і Єва згрішили, також знав, чому вони ховаються, але Він хотів, аби перші люди самі сказали Йому про це.

Гріх примушує людей ховатися від Бога. Люди, які грішать, відмовляються відвідувати церкву й уникають віруючих, не читають Біблії, бо вона викриває гріх. Але ховатися від Бога безглуздо, в чому незабаром Адам і Єва переконалися.

152. ПРОХАННЯ ДО БОГА

В Євангелії від Луки Ісус Христос розповідає притчу про те, як хтось прийшов до друга вночі та просив позичити три хлібини (Лк. 11:5–8). Друг дав йому ці хлібини лише через невідступність.

Цю притчу проповідники трактують як зразок стосунків Бога та людини, і таким чином принижують Бога. Егоїсти ніколи не дають щиро після першого прохання, а лише після чисельних вимог, як той друг...

Не завжди притчі Ісуса Христа тлумачаться правильно, а особливо деякими горе–проповідниками. У цій притчі (Лк. 11:5–8) егоїстична поведінка сусіда не відтворює характер Бога. Її можна використати до наших стосунків із Богом не за принципом порівняння, а за принципом контрасту.

Христос хотів цією притчею сказати, що коли егоїстичний сусід задовольнив прохання невідступного друга, то тим більше це зробить Бог, Який радіє можливості здійснити прохання людини, коли вона з вірою приходять до Нього.

Цією притчею Христос хотів показати необхідність постійності в наших молитвах. Ще одне: наші молитви не повинні бути егоїстичними — не варто просити лише для себе, винятково для власних потреб. Чоловік просив у сусіда три хлібини не для себе, а для друга, що прийшов з дороги. Якщо ми просимо в Бога те, що готові дати іншим, то Господь не затримається з відповіддю на таку молитву.

Таємниця, чому молитва залишається без відповіді, часто в тому, що ми просимо лише задля власного вдоволення, забуваючи, що Бог очікує від нас

дотримання Його умов: «Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам!» (Ів. 15:7).

Христос ніколи не відмовляє тому, хто просить. Він не скаже: «Не турбуй мене, вже замкнені двері, пізно...» Двері, що ведуть до Ісуса Христа, відчинені вдень і вночі.

«...Хто до Мене приходить, Я не вижену геть» (Ів. 6:37), — сказав Христос, і тому Він не схожий на егоїстичного сусіда.

153. ЧОМУ БІБЛІЯ?

Чи можете ви пояснити мені походження слова «Біблія»? Чому Священне Писання називається Біблією?

Слово «Біблія» походить від грецького слова «біблос» чи «бібліон». Грецькою це «книга». Греки ж назвали книгу «біблос» тому, що в давнину всі книги писалися на папірусі, який називався «біблос».

154. ШЛЯХ СПАСІННЯ ПРОСТИЙ

Чому ви не пишете про Об'явлення? Цю книгу всі тлумачать по-різному... Там багато незрозумілого для пересічного читача...

Основне вчення Ісуса Христа таке просте і зрозуміле, що його можуть зрозуміти навіть діти. Навіщо ж його ускладнювати непотрібним тлумаченням? Мета бесід — не тлумачення Біблії, а скромна спроба вказати людям на Ісуса Христа, бо, крім Нього, «нема ні в кім іншим спасіння» (Дії, 4:12).

У цьому вченні немає нічого незрозумілого. Шлях спасіння простий, а це те, чого всі ми потребуємо. Я готовий допомогти розібратися в питаннях, пов'язаних зі спасінням душі. Об'явлення ж Ісуса Христа, дане через апостола Івана, — їжа тверда і для багатьох взагалі «важка для переварювання». Варто братися за вивчення Нового Заповіту не з останньої, а з першої сторінки. Хто прийме у серце та добре засвоїть третій розділ Євангелія від Івана, тому й Об'явлення поступово відкриється.

155. ХТО НАПИСАВ ПСАЛМИ?

У своїй статті «Велике чому» ви написали, що сімдесят другий псалом із Книги псалмів написав якийсь Асаф. Я довгий час вважав, що Псалтир написаний псалмоспівцем Давидом. Тож виходить, що псалми писав не Давид?

Усього в Біблії сто п'ятдесят псалмів. Із них Давиду приписують сімдесят вісім. Сини Кореєві, левіти, написали одинадцять псалмів, дванадцять — пророк Асаф, вісімдесят дев'ятий написав Мойсей, вісімдесят сьомий — Геман, вісімдесят восьмий — Етан.

Богослови вважають, що в одну книгу всі псалми зібрав первосвященик Езра.

156. ПІСНЯ НАД ПІСНЯМИ

Маю запитання щодо книги Пісня над піснями. Що означає ця фраза: «Ліва рука його — під головою моєю, правиця ж його — пригортає мене!» (Пісн. 2:6)? Невже це від Духа Святого?

Ви знаєте, що це означає. Вона описує фізичну любов подружжя, яку Бог благословив на початку створення людини, сказавши: «Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом» (Бут. 2:24). Книга Пісні над піснями (чи Пісня над всіма піснями) ввійшла в канон Біблії, отже, вона від Духа Святого. Люди, більш компетентні, ніж ви та я, вирішували, чи богонатхненна вона. Чиста шлюбна любов і шлюбний союз символізують шлюб Ісуса Христа та Церкви, Його Нареченої. У любові Соломона до Суламітки євреї завжди бачили образ Божої любові до Ізраїля. Ці дивні прообрази та й сама по собі поема, яка оспівує любов двох людей, свідчить, що Бог ухвалює подружню інтимну близькість і ніжність, що шлюб повинен бути постійним союзом посвячених одне одному сердець.

У Пісні над піснями йдеться про те, що інтимне життя подружжя — це не бруд, а щось природне та чисте. Тут вихваляється моральна цнота шлюб (Пісн. 4:12). Виключається можливість дошлюбного зв'язку, який відсутній **у Божому задумі** про шлюб (Пісн. 2:7; 3:5). Вірність одне одному до шлюб та після його прийняття не лише передбачається, але й високо шанується (Пісн. 6:3; 7:11; 8:12). Така вірність і любов у подружньому житті чудово висвітлює Господню любов і Його посвячення Своєму народу.

Хай вас не шокує опис фізичної любові. Якщо ви будете читати цю книгу уважно і з молитвою, то отримаєте багато корисних уроків. Кому відкрилася любов Христа, хто полюбив Його всім серцем, тому легко зрозуміти, що ця книга не містить нічого спокусливого. У ній відкривається прообраз чистої, святої любові до Того, чий «уста... солодощі, і він увесь — пожадання» (Пісн. 5:16),

Хто «кращий від людських синів» (Пс. 44:3) — любов до Христа Його ширих чад.

Нам варто частіше перевіряти себе, оцінювати свою любов до нашого Небесного Нареченого. Чи носимо ми Ісуса Христа в серці, як носила Суламітка свого нареченого, а потім чоловіка? Чи шукаємо ми молитовного спілкування з Ним? Чи відповідаємо любов'ю на Його любов?

157. ПРО САМАРЯН

Напишіть, що вам відомо про самарян: коли та як вони відділилися від євреїв?

Мешканці провінції Самарії — змішаний народ, переважно язичницького походження, про нього йдеться у 2 Цар. 17:24 і далі. Після падіння в 721 році до н. е міста Самарії, його поневолених мешканців було виселено, а замість них цар асирійський оселив там людей з різних міст Вавилону. Подібна колонізація відбувалася й раніше. Спочатку переселений язичницький народ не шанував Бога, за що Бог наслав на нього левів. Коли асирійський цар про це дізнався, то відправив туди одного з полонених священиків, аби той навчив людей поклонятися живому Богу. Змішаний народ незабаром навчився поклонятися живому Богу, однак не припинив служити ідолам довколишніх народів.

Отак виник самарянський народ, який так ненавиділи євреї.

Існує також версія, що самарянський народ ввібрав у себе рештки розпорошених десяти колін, які збереглися в Палестині, про що свідчать деякі фрагменти Біблії (2 Хр. 30:6, 10, 18; 34:6, 9; Єр. 41:5).

Христос не забув про самарян, проповідуючи Євангеліє. Більш того, в одній із притч (Лк. 10:25–37) Він на прикладі доброго самарянина показав Свою любов до людства, до кожного грішника.

Не будемо забувати, що один із десяти хворих на проказу — саме той, хто повернувся, щоб подякувати Христу за зцілення, — був самарянином (Лк. 17:16). Самарянина знову поставили за приклад єврейському народу. А самарянці біля колодязя Ісус Христос сказав: «Наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді...» (Ів. 4:23).

158. ПРО ПЕРВОСВЯЩЕНИКА

Напишіть, будь ласка, ким був первосвященик і чим він відрізнявся від інших священиків?

Перша частина слова говорить сама за себе: перший, старший або головний. Первосвященик є начальником священиків. Обряд посвячення детально описаний в двадцять восьмому та двадцять дев'ятому розділах Книги Вихід і у восьмому розділі Книги Левит.

Тільки первосвященик міг входити до Святого святих. Первосвященик був прообразом Спасителя Ісуса Христа (Євр. 5:5; 4:14).

159. «СУБОТНІЙ ШЛЯХ»

У Діях апостолів написано, що учні Ісуса Христа повернулися до Єрусалима з гори Оливної, що була від міста на відстані суботнього шляху (Дії, 1:12). Що це була за відстань?

Зрозуміло, що пересуваючись зі швидкістю п'ять кілометрів на годину, людина може здолати значну відстань. Рабини встановили правило, за яким у суботу не можна проходити більше одного кілометра в будь-якому напрямку від дому. Більш тривалі прогулянки вже вважалися працею, а це вже був гріх. Суботній шлях дорівнював двом тисячам ліктів або дев'ятистам метрам, тобто приблизно одному кілометру. Саме на такій відстані від Єрусалима височіє гора Оливна.

160. ЩО ОЗНАЧАЄ «КОРВАН»?

У Євангелії від Марка (7:11) вжито незрозуміле слово «корван». Воно пояснюється так: «дар Богові те, чим би ти від мене скористався». Однак це тлумачення мені нічого не говорить. Не могли б ви більш детально пояснити це слово?

Сповнені жадоби юдейські священики вчили народ, що жертва Богові значно важливіша за дар дітей старим батькам. Згідно з їхнім ученням, у випадку, якщо батько й матір будуть просити у своїх дітей вівцю, гроші або щось інше, діти можуть відмовити батькам, промовивши таке казуїстичне слово «корван». Іншими словами: «Ні, батьку, те, що ти просиш, я віддаю в дар Богові, і ти не можеш вимагати цього від мене».

Немає необхідності доводити, що це абсолютно суперечило Божій волі, Його закону про шанування батьків. Насправді ж люди, які вимовляли слово «корван», нічого не приносили Богу й нічого не давали своїм батькам.

161. СВЯТА МІСІЯ

Вісім років я з великим інтересом читала в «Новій зорі» ваші відповіді на запитання. Я звикла до них. Зараз я прочитала вашу газету й дуже рада, що ви пристали до цієї святої справи.

Цього разу я прошу дати відповідь на таке запитання: чому Ісус Христос пішов до Єрусалима, хоча знав наперед, що там Його розіпнуть юдеї?

Відповідь на ваше запитання дуже проста. Христос вирушив до Єрусалима відкрито, і те, що сталося в місті перед Пасхою, не було для Нього несподіванкою. Ісус добре знав, що в Єрусалимі на Нього очікує мученицький хрест. Ісус заздалегідь повідомив Своїм учням, що «Він мусить іти до Єрусалиму» (Мт. 16:21). Вхід Христа до Єрусалима був у Божому задумі. Христос не ухилився від добровільної місії — викупити на хресті рід людський. Це було метою Його пришестя на землю.

162. «ХТО ДО МЕНЕ ПРИХОДИТЬ, Я НЕ ВИЖЕНУ ГЕТЬ»

Маю до вас одне запитання, на яке я ніяк не можу знайти відповідь ось уже кілька років. Чи не допоможете мені в цьому? Ісус Христос сказав: «Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені...» (Ів. 6:37). І далі в цьому ж вірші ми читаємо інші слова Христа: «...того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть». Я бачу тут два твердження, де, на мій погляд, друге твердження спросто-вує перше. Як ви поясните цей текст?

У цих словах Ісуса Христа, які ви запропонували мені для обговорення, полягає суть усього богослов'я.

Дійсно, тут використано два твердження, однак вони аж ніяк не спростовують одне одного.

Христос небагатослівний. Він говорив стисло, просто, але конкретно та зрозуміло. Його слова — діаманти, що виграють на світлі. Кожне Його слово сповнене благодаті та істини, тому суперечностей у словах Ісуса Христа просто не може бути. Потрібно лише глибше в них зануритися, вдуматися в їхній сокровенний смисл, повірити їм.

«Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені» — найбільша обітниця, яку Бог дав грішнику. Це фундамент, на якому тримається наше спасіння. Ці слова пояснюють, що спасіння — це зовсім не те, що повинна зробити людина, а те, що робить Бог. Отець Небесний віддає душі людей Своему Сину. І всіх, кого дасть Отець, Син охоче приймає. Усі, хто прийшов до Ісуса Христа, — вони «народились від Бога» (Ів. 1:13), — запевняє нас апостол Іван.

Це й називається благодаттю. «Бо спасені ви благодаттю через віру... не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8, 9). У спасінні немає людської заслуги. У здійсненні спасіння вся слава належить лише Ісусу, Його Голгофській жертві. У цьому істинна радість спасеного грішника!

Жодна з душ, які Небесний Отець дав Ісусу, не загине! Бог сильніший від диявола. Якби загинула хоч одна душа з народжених від Бога, яка прийшла б до Ісуса, тоді цей фрагмент звучав би так: «Майже всі прийдуть до Мене, що Отець дав Мені». Але в Біблії немає цього «майже всі». Також не сказано «всі, крім одного». Христос чітко проголосив: «**Усе** (вид. М. В. — *Ред.*) прийде до Мене, що Отець дає Мені». Немає жодних винятків.

Далі Христос сказав: «...того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть». Ця велика обітниця стосується кожного, весь світ. Якби весь світ прийшов до Ісуса Христа, то всі були б спасенні. Але цього, на жаль, не було і не буде.

Ніхто не прийде до Ісуса помилково. Прийде лише той, кого Отець дав Своему Синові: «Ніхто–бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене...» (Ів. 6:44). Коли Дух Божий кличе грішника до Христа, то ця людина може бути впевнена, що вона з–поміж тих, кого «Він призначив... покликав... і виправдав» для спасіння (Рим. 8:30). Це легко перевірити: повір, прийди, покайся у гріхах — і будеш спасений. Навіки спасений. Іншого спасіння в Бога немає.

163. СПАСІННЯ ЧЕРЕЗ ДІТОРОДЖЕННЯ?

Якось читав Новий Заповіт, і мене дуже збентежив один вірш. Ось він: «Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою» (1 Тим. 2:15). Як зрозуміти цей вірш? Спасіння не по вірі, а через народження дітей?

У Бутті, 3:15, жінці Єві дається обітниця Викупителя (народженого від насіння жінки). Народжене від жінки (Марії) Дитя (Син Божий) стало Спасителем для всіх — чоловіків і жінок. Через дітородження прийшов Ісус (Спасіння). Коли Єва народила Каїна («набула чоловіка від Господа»), вона вирішила, що спасіння вже прийшло через народження цієї дитини. І після неї, аж до самої Матері Ісуса Марії, всі жінки в Ізраїлі думали та сподівались, що народять Месію (Спасителя). Але й Марія повинна була повірити в Ісуса як свого Господа

та Спасителя, хоча й стала Його Матір'ю. Навіть це єдине серед свого роду Дітородження, що стало спасінням для всього людства, не спасло Марію.

Апостол Павло лише уточнює становище жінки. Нагадуючи Тимофію про трагедію людського гріхопадіння, він виказує наступну думку: «Дивися, що буває, коли чоловік і жінка міняються ролями, одначе не все втрачено для спадкоємців праматері Єви...»

Роль жінки в сім'ї, роль матері та дружини, знімає з неї ту тінь, що кинула Єва, позбавляє неповноцінності. Її пов'язані з вагітністю та народженням дітей страждання, її покора чоловікові унікальні, притаманні лише їй і мають очищувальну дію, але спасається вона зовсім не ними (навіть народивши п'ятнадцять дітей), а лише в тому випадку, якщо «пробуватиме в **вірі й любові, та в посвяті з розвагою** (вид. М. В. — *Ред.*)» (1 Тим. 2:15). Без віри ніхто не спасається: ні чоловік, ні жінка — «нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спаслися ми мали» (Дії, 2:12).

164. «ВІВЦІ... НЕ З ЦІЄЇ КОШАРИ»

Поясніть мені слова Ісуса Христа з Євангелія від апостола Івана: «Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари...» (Ів. 10:16).

Відомо, що до пришествя Христа всі народи, що населяли Землю, поділялися на євреїв та язичників. Євреї поклонялися одному істинному Богу, а язичники численним богам — ідолам.

Слова, які ви навели, відкривають велику істину Ісуса Христа: Він прийшов не тільки для спасіння

євреїв, але й для того, щоб відкрити шлях спасіння всьому світу, всім людям, усім націям, усім народам.

Євреї вважали, що Месія має прийти лише для Ізраїля й бути царем тільки над Ізраїлем. Христос оголосив, що віднині до обраної отари Божої ввійдуть і язичники, «вівці... не з цієї кошари». «...І буде отара одна й Один Пастир!» (Ів. 10:16). Слава Богу за цю обітницю!

165. ЩО ТАКЕ МОДЕРНІЗМ?

Останнім часом я чую багато розмов про модернізм, але маю дуже слабке уявлення про це. Модернізм проникає в Церкву, але як по-іншому, адже Церква повинна йти в ногу з часом...

Істинна релігія — це жива, спасительна віра в Бога та посланого Ним Його Сина Ісуса Христа. Часи змінюються, але істина незмінна, і тому не може та й не повинна відповідати сучасним тенденціям.

Модернізм — це нова і досить ефективна форма боротьби проти непохитних Божих істин. Модернізм — це псевдовчення, що намагається спрямувати християнство на шлях толстовського раціоналізму: «Що не розумію — те не приймаю».

Але це ще не все. Неприйняття Божої істини — це лише півбіди. Модерністи підривають авторитет Священного Писання, витравлюючи з нього елемент чудодійності Бога. Цим вони намагаються звести Бога до рівня людини. Тому відкритий атеїзм не настільки небезпечний, як модернізм.

Модерністи ж намагаються знекровити християнство, позбавити його животворної сили, похитнути

фундамент. Вони не вірять, що без покаяння та народження згори, без того, щоб увірувати у викупну жертву Ісуса Христа, немає та не може бути спасіння.

Модернізм — останній козир сатани. Він, як великий стратег і тактик, намагається захопити віруючих людей псевдовченням, що не дає ні надії на спасіння, ні сили протистояти гріху.

Ми живемо в такий час, коли релігійні вожді номінального християнства руйнують віру в непохитність і вищий авторитет Священного Писання, коли устами, соборні рішення, батьківські перекази та катехізиси витісняють Писання.

Доктори богослов'я та священники багатьох церков, відомі богослови, які втратили, а можливо, ніколи не мали живого зв'язку з Богом, не проповідують народження згори від Слова та Духа Святого, тому що самі його не пережили.

Єпископ англійської церкви Джеймс А. Пайк історію гріхопадіння Адама та Єви назвав казкою. Далі він додав наступне: «Я не знаю жодного члена англійської церкви — єпископа, пресвітера, диякона, мирянина, — який би сприймав історію Адама та Єви так, як написано в Біблії».

Історію про непорочне зачаття Ісуса Христа єпископ Пайк також вважає легендою. Але ж хіба один єпископ Пайк веде боротьбу проти фундаментального християнства? На жаль, відступників від істинного вчення Євангелія тисячі. Проти згубного вчення модернізму справжні християни повинні виступати єдиним фронтом.

Священне Писання неодноразово попереджає, що в останні часи люди «від правди відвернуть та до байок нахилияться» (2 Тим. 4:4), що люди обиратимуть

собі за духовних лідерів тих, хто їм подобається, а не тих, хто проповідує істину та викриває гріх.

У такі часи ми живемо. Писання здійснюється буквально, з точністю до йоти. Дух омани діє енергійно, а християн охоплює сонливість! Релігійні лідери заявляють, що моральний закон Господа застарів. І це, наскільки можна судити, подобається людям. Інакше вони виключали б із церкви тих, хто не вчить того, чого навчали Ісус Христос і Його апостоли.

Архієпископ Кентерберійський та інші депутати британської палати лордів наполегливо рекомендували визнати гомосексуальні стосунки між дорослими чоловіками легальними. І тепер, на жаль, цей гріх узаконений.

Хіба можна уявити собі щось жахливіше? Ці священники–модерністи забули про Содом, про Боже покарання за порушення моральних законів.

Апостол Павло нізачо не погодився б з єпископом Кентерберійським. Він писав: «Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники... Царства Божого не впадкують вони!» (1 Кор. 6:9, 10; див. також Рим. 1:24–32; Лев. 18:22).

Ми підкреслюємо, що в Писанні сказано: «Вийдіть **із нього** (вид. М. В. — *Ред.*), люди мої, щоб не сталися ви спільниками гріхів його, і щоб не потрапили в карання його» (Об. 18:4). Священники–модерністи не погоджуються з апостолом Павлом, який переконував християн уникати блуду (див. 1 Кор. 6:18).

У короткій відповіді неможливо назвати всі ті переінакшування Священного Писання, які модерністи запровадили у своїх церквах. Тож ми будемо твердо

додержуватися вчення Євангелія Ісуса Христа та остерігатися хибних, гріховних вчень.

166. ХТО ТАКІ УНІВЕРСАЛІСТИ?

Я переїхав до нового району, і моїм сусідом виявився дуже хороший американець. Я спробував поговорити з ним про Бога, і він виявився віруючим. Однак мене здивувало, що чоловік не ходить до церкви. Коли я запитав його: «Якої ж ви віри?», сусід відповів: «Універсаліст». Мені незручно було запитувати, що це за віра, тому вирішив спочатку звернутися до вас...

Уперше універсалісти з'явилися в Америці 1750 року. Вони ніколи не створювали організації, а діють поодиночки чи невеличкими групами.

Вони не вірять, що у вічності є покарання для не-навернених до Бога затятих грішників. Основна доктрина універсалістів полягає в тому, що все людство буде врятоване Богом, ніхто не загине. На небесах Господь введе у Свою славу всіх людей без винятку. Таким чином, їх не цікавить проповідь Благої звістки. Якщо всі люди спасуться, то навіщо проповідувати Євангеліє?

Одного з таких універсалістів інколи зустрічаю на роботі. Якось я його запитав про те, що у вічності буде з гвалтівником, якого стратили на електричному стільці за гвалтування та вбивство дівчини-християнки? Вони разом, через одні ворота підуть на небеса й будуть там разом у присутності святого Бога та Його святих ангелів?

На це запитання універсаліст нічого конкретного мені так і не відповів. Хоча він також хороша людина

(в наших очах), але ця доброта не врятує його від вічного осудження, якщо не навернеться до Христа.

167. «НЕ ВІТАЙТЕ В ДОРОЗІ НІКОГО»

Це питання в мене виникло випадково. Багато разів я читав Євангеліє, але не замислювався над словами Ісуса Христа, які Він сказав учням, посылаючи їх на проповідь: «...не вітайте в дорозі нікого» (Лк. 10:4). Це як — іти на проповідь і ні з ким не вітатися?

У східних народів був звичай вітати зустрічних на дорозі не поклоном, не рукостисканням, а обіймами, поцілунками. На такі церемонії витрачалося багато часу.

Сімдесят учнів, яких Христос посилає на проповідь, повинні були проповідувати саме в тих містах, куди потім за ними йшов Христос. Вони повинні були цінувати час і не зупинятися для вітальних церемоній.

Пізніше, посылаючи учнів на проповідь Євангелія, Ісус Христос сказав: «Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте! Хто увірує й охриститься, — буде спасений, а хто не ввірує — засуджений буде» (Мр. 16:15,16). Як бачите, в цьому випадку Ісус Христос не сказав Своїм учням: «Не вітайте в дорозі нікого».

168. ПРОПОВІДЬ ЄВАНГЕЛІЯ В САМАРІЇ

Маю запитання, яке ми розбирали в недільній школі та по-різному відповідали на нього. Запитання таке: чому Ісус Христос після воскресіння сказав учням, аби вони вирушали проповідувати Євангеліє до Самарії (Дії, 1:8),

а раніше Він тих самих учнів застерігав, аби вони не заходили до самарянських міст? (Мт. 10:5, 6).

Коли Христос посилав учнів у місіонерські подорожі, Він сказав: «На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого» (Мт. 10:5, 6).

Цими словами Христос не забороняє проповідувати Євангеліє спасіння самарянам. В одній із притч Господь показав, що самаряни більш блаженні, ніж євреї (Лк. 10:29–37). Христос зцілив десять прокажених, окремо відзначивши вдячність одного самарянина (Лк. 17:11–19). Спаситель також проповідував жінці–самарянці біля криниці Якова, а пізніше — і багатьом іншим у самарянському місті (Ів. 4:4–43).

Щодо заборони заходити до самарянських поселень (Мт. 10:5, 6), це стосувалося лише того часу. Христос прагнув принести звістку спасіння насамперед для «овечок загинулих дому Ізраїлевого» (Мт. 10:5, 6), дати їм першим можливість здобути спасіння.

Після воскресіння ситуація змінилася. Перед вознесінням Ісус Христос наказав учням свідчити про Нього в «Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі» (Дії, 1:8).

Як бачите, хоча на першому місці все ще залишався Єрусалим та Юдея (тобто євреї), до них додалася Самарія та «край землі». Відомо, що перша церква в Єрусалимі, яку очолив Господній брат Яків, складалася з євреїв–християн, оскільки першими, хто увірував за словом апостолів у день П'ятидесятниці, були євреї з різних провінцій Палестини. Посланням Петра до Корнилія розпочалася проповідь Євангелія язичникам.

169. «ГІДНИЙ ПЛІД ПОКАЯННЯ»

Іван Хреститель сказав: «...учиніть гідний плід покаяння» (Мт. 3:8). Чи можете ви відповісти, що це за плід?

Плід покаяння — це результат покаяння. Покаяння призводить до зміни способу життя. Той, хто раніше служив гріху, після каяття повинен служити Богові. Той, хто покався і прийняв Боже прощення, має лише одне бажання — «ходити в оновленому житті».

Якщо цього оновлення немає, отже, не було й щирого покаяння, а відповідно — не було й народження згори.

170. ПЛІД ДУХА СВЯТОГО

У нашому невеличкому класі недільної школи нещодавно говорили про плоди Духа (Гал. 5:22, 23). Дехто впевнений, що не всі ці плоди обов'язково повинен мати кожен віруючий. Інші вважають, що кожний віруючий повинен мати їх усі.

Головне, що в Гал. 5:22, 23 йдеться не про плоди Духа Святого, а про плід Духа Святого — любов, радість, довготерпіння тощо (всього дев'ять проявів Духа Святого).

Дари Духа даються віруючим індивідуально та різною мірою (1 Кор. 12:4–11), але плід Духа Святого має абсолютну єдність. Плід Духа Святого — єдиний, але проявляється по-різному. Різні його прояви пов'язані між собою. Наприклад, без любові не може бути терпіння, радості — без віри, лагідності — без смирення тощо.

Народжений згори отримує дар Святого Духа, а головне — наскільки людина довіряє Богові та дає Йому свободу діяти у своєму серці. Що більше людина віддає себе Господу, тим яскравіше в її житті проявляється плід Святого Духа.

171. ПРО ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО

Ми чуємо дедалі більше розмов про любов до ближнього. Розмов багато, а любові не видно. Написано: «Люби свого ближнього, як самого себе». Але любити самого себе — це ж егоїзм! Ісус Христос іще нам говорить: «...хай зречеться самого себе... та й іде вслід за Мною» (Мт. 16:24). Як це сумістити? Чи не можете ви пояснити з біблійної точки зору, що означає любити ближнього, як самого себе?

Я не впевнений, що можу достатньо глибоко та зрозуміло відповісти на ваше запитання, але з Божою допомогою спробую. Чи є в заповіді Ісуса Христа любити ближнього свого, як самого себе, елемент самолюбства? Адже ніхто не може сказати, що він не любить себе самого, і до того ж понад усе на світі. І як тоді розуміти «зречеться самого себе»?

До речі, я пригадав слова Священного Писання: «Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву» (Еф. 5:28, 29).

Тут сказано, що немає людини, яка не любила б власне тіло, і далі, що чоловік і жінка — одне тіло. Двоє стають одним. Тому чоловік повинен любити свою дружину, а дружина — чоловіка. Той, хто порушує

подружню вірність і руйнує любов, матиме покарання від Господа.

Знову поміркуймо над фразою: «Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла...» Отже, Сам Творець вклав у людину любов до власної плоті, любов до себе. Навіть тоді, коли наше тіло стає для нас тягарем і завдає багато клопотів, болі, труднощів, — навіть тоді людина турбується про своє тіло, доглядає його. Це свого роду інстинкт, який Творець заклав у людину для самозбереження.

Уявімо собі, що ми переходимо вулицю з пожвавленим рухом. Ми намагаємося бути обережними, щоб хтось не завдав шкоди нашому тілу. Чому ми це робимо? Ми любимо наше тіло, самих себе. Ми ж не хочемо, щоб наші кістки були пошкоджені.

Водночас Біблія стверджує, що через гріхопадіння людина втратила любов до свого ближнього. Люди стали суперниками, вони більше не довіряють одне одному. Кожен шукає привілеїв, кращого становища і найчастіше — за рахунок інших. Немає потреби це доводити, це й так усім відомо. У душі людини панує самолюбство, а самолюбство — це любов до себе самого. У виправно-трудових таборах була приказка: «Ти помри сьогодні, а я — завтра». На цьому й стоїть увесь світ.

Самолюбство — такий стан, коли людина любить лише саму себе. Самолюбна людина всі свої інтереси концентрує тільки навколо себе. Вона не бажає думати про інших — таких самих, як і вона сама.

Таким чином, любов до самого себе — не гріх, та коли людина ставить себе в центр всесвіту, вимагає, щоб усі служили лише їй, її інтересам, — оце вже гріх.

Христос сказав: «Люби свого ближнього, як самого себе» (Мт. 22:39). Що це означає? Те, що ми повинні

любити, ми можемо любити, здатні любити, і любов до ближнього повинна бути не меншою, ніж любов до самого себе. Те, що ми собі бажаємо, ми повинні бажати й ближньому. Якщо ж ми чогось собі не бажаємо, то не повинні бажати цього й ближньому, як сказано в Писанні: «...усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви» (Мт. 7:12). Це Божа постанова про любов до ближнього.

Тепер найголовніше: справжня любов до самого себе відкривається тільки після примирення з Богом, після покаяння. Лише тоді людина буде спроможна проявляти таку ж любов до свого ближнього.

Якщо придивитися до життя невіруючих людей, то ми побачимо, що вони не знають, у чому має проявлятися любов до самого себе, навіть до власного тіла. Якщо ж людина не дбає про своє спасіння, то як вона може любити себе? Вона не виходить за межі егоїзму. Така людина може прагнути зробити щось хороше для свого ближнього, але це буде проти її природи й не матиме сталості. Але якщо ми перебуваємо в Господі та прийняли від Нього нову духовну природу, тоді наша любов до ближнього виявлятиметься постійно, і вона буде не меншою, ніж наша любов до самих себе. Адже мій ближній — це мій брат, якщо не у Христі, то принаймні в Адамі.

172. ЧОМУ ХРИСТОС ВИБРАВ ЮДУ?

Ніяк не зрозумію, навіщо Ісус Христос обрав Юду Іскаріотського до складу Своїх дванадцятьох апостолів?

Під час обрання дванадцяти апостолів Юда Іскаріотський іще не був зрадником, але потім «зрадником став»

(Лк. 6:16). Кожного грішника можна вважати потенційним зрадником. Перед пасхальною вечерею, коли Ісус омивав ноги учням, диявол «уже був укинув у серце синові Симона Юді Іскаріотському, щоб він видав Його» (Ів. 13:2). Ми не бачимо, щоб Юда протистояв дияволу, хоча міг це зробити. І тоді на Таємній вечері «в нього ввійшов сатана» (Ів. 13:27), бо вчасно не відігнав думку про зраду, а двері його серця були відчинені.

У тринадцятому розділі Євангелія від Івана Ісус Христос говорить про блаженство тих, хто знає, що раб не більше за свого господаря, і дотримується цього. Але одразу додає: «Не про всіх вас кажу. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збулося Писання: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту свою!“» (Ів. 13:18). І додає: «Уже тепер вам кажу, перше ніж *те* настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я» (Ів. 13:19). Ось дві причини.

Обрання Юди Іскаріотського не було ні випадковістю, ні помилкою у Божому задумі. Ісус обрав зрадника до складу дванадцяти апостолів, аби здійснилося Священне Писання; і хоча Він передбачав учинок Юди, та до останньої миті давав можливість відмовитися від його здійснення. Оскільки Юда мав вільний вибір, він винний у своєму вчинку. Злочин Юди не був визначений наперед, він був лише передбачений Богом, тому його й узяти до числа учнів: «щоб збулося Писання» (Ів. 13:18) і «щоб... ви ввірували, що то Я» (Ів. 13:19).

Саме так Священне Писання вустами Ісуса Христа пояснює причину обрання Юди до складу дванадцяти апостолів. Тут жоден із Божих принципів не порушений, і причина погибелі Юди прихована в ньому самому. Чоловік це усвідомив, і тому, повернувши тридцять срібняків юдейським старшинам, сказав: «Я згрішив,

невинну кров видавши» (Мт. 27:4). Після здійсненого Юда не заперечував своєї вини і, не бачачи для себе можливості спасіння, пішов і повісився.

173. ЧОМУ ЗАГИНУВ ЮДА?

Як могло статися, що спасенний Христом Юда, якому Ісус омив ноги, відпав і загинув?

Звідки вам відомо, що Юда був спасенний? Христос сказав учням: «Чи не Дванадцятьох Я вас вибрав? Та один із вас диявол...» (Ів. 6:70). Отже, Юда був дияволом до зради й не був омитий кров'ю Христа — тому й омивання ніг йому не допомогло.

174. ДОБРЕ ДІЛО ВОРОГУ

Як зрозуміти слова, написані в Рим. 12:20, що, роблячи добре діло ворогу, ми згортаємо розпалене вугілля йому на голову?

То вас дивує словосполучення «розпалене вугілля»? Зрозуміти його допоможе вірш із Послання апостола Павла: «...перемагай зло добром» (Рим. 12:21).

Любов до ворога, немов вогонь, спопеляє його задуми. Любов — очищувальний вогонь. Якщо ви нагодуєте голодного ворога чи дасте води, коли він потерпає від спраги, — це буде несподіванкою, яка може розм'якшити холодне серце вашого недруга, як вогонь розтоплює лід.

Якщо на вас нападають, недостатньо промовчати чи нічого не робити. Продовжуйте робити добро. Це й буде «розпалене вугілля» на голову ворога.

Якось я почув кумедну й водночас досить повчальну історію.

Одна жінка запитала свого пастиря про те, як можна виправити її невіруючого чоловіка, який був грубим, непоступливим, часто влаштовував сварки. Пастор поцікавився:

— А ви пробували «розпалене вугілля»?

— Ні, — відповіла вона, — розпалене вугілля не пробувала, а от окропом уже двічі його обливала...

На жаль, більшість саме таким чином намагається зробити «друзями» своїх ворогів. Пробують — і не виходить. Поради апостола Павла перевірені життям і доконалі, тому що це — Слово Боже.

175. ЧОМУ МОВЧАВ ХРИСТОС?

Чому Христос не відповів Пілатові на запитання: «Що є правда?» Складається враження, ніби Ісус Христос перед Пілатом поводився зверхньо...

Ні, у поведінці Христа не було й тіні зверхності. Він не мовчав, а багато сказав Пілату у відповідь на його запитання. Ісус сказав, який Він Цар: «„Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не виданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси“... Сказав же до Нього Пілат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. **І кожен, хто з правди, той чує Мій голос** (вид. М. В. — *Ред.*)“.

Говорить до Нього Пілат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов ви-йшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої“» (Ів. 18:36–38).

Відповідь, як завжди, у самому Слові Божому. Я виділив його напівжирним написанням. Якби Пілат був від істини, тоді він слухав би Христа, ішов би за Ним і, взагалі, не запитував би «що таке правда?», бачачи її перед собою. Намісник не тільки показав, що не був від істини, але й після свого запитання навіть не зачекав на відповідь, а відразу ж пішов. Зверхність проявив саме намісник Пілат, а не Ісус Христос.

Так буває і сьогодні. Хто дійсно прагне пізнати істину, той знайде її у Христі, а хто цікавиться цим не надто серйозно, то, поставивши запитання про істину, як Пілат, не буде чекати на відповідь.

176. ЗНАННЯ НЕ СПАСАЄ

Пілат сказав народу про Христа: «Я невинний у крові Його! Самі ви побачите...» (Мт. 27:24). Цікаво дізнатися, звідки тоді намісник Пілат знав, що Ісус Христос — Праведник?

Ви пам'ятаєте, що дружина Пілата просила чоловіка: «Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього...» (Мт. 27:19). Можна припустити, що Пілат повірив словам своєї дружини, але, на жаль, не проявив свою віру на ділі й тому загинув!

Це вкотре підтверджує, що знання про істину людину не спасає. Можна напам'ять знати Євангеліє та загинути. Пілат назвав Ісуса Христа праведником — і загинув, а Петро у скрутну мить відрікся від Христа — і залишився найбільшим апостолом.

Пілат **заглушив голос серця**, омив свої руки водою, а Петро вмився слізьми, покаюся, прийшов до Христа й отримав прощення.

177. ЛЮДИНА БІЛЬША ЗА БОГА?

Як зрозуміти ваш вислів: «Дозвольте Богу вас направляти»? Із вашої бесіди можна зробити висновок, ніби людина більша за Бога: може Йому дозволяти чи не дозволяти собою керувати.

Ви дійшли неправильного висновку. Людина, творіння Боже, не може бути більшою за Творця. Але людина створена за образом і подобою Божою і наділена від Господа незалежною волею. Творець дав людині волю та право вибору. Господь не прагне примусово заволодіти серцем людини, як це робить сатана, який діє не тільки силою, а й обманом. Дух Святий входить у серце лише тоді, коли людина дозволяє Йому, навіть більше: молитовно запрошує. Відкриєш серце — Він увійде, не відкриєш — не ввійде. Бог діє любов'ю і тільки любов'ю, нічого більше.

Бог може, але Він не бажає й не буде керувати людиною, поки людина сама Йому не довіриться. Спробуйте — і самі переконаєтесь, що це дійсно так. Господь Бог не може спасти людину всупереч її волі. І сатана не може погубити людину, якщо вона повністю віддасться Богові.

Через свою гріховну природу людина опинилась у стані ворога. Тільки той, хто добровільно, з вірою піде за Христом, буде спасений.

178. ЧИЄ СРІБЛО ТА ЗОЛОТО?

Відповідаючи аноніму, ви написали, що земним багатством може розпоряджатися не лише Господь Бог, а й сатана. А як ви пояснити цей фрагмент Писання:

*«Моє срібло й Моє золото, говорить Господь Саваот»
(Ог. 2:8)?*

Я теж міг би запитати, як ви поясните наступний фрагмент зі Священного Писання: «Говорить Господь Бог: ...усі душі Мої». А чи дійсно всі душі належать Господу? Так відбувається із золотом і сріблом.

Як людина віруюча, ви повинні знати, що сатана лукавством і обманом переманив людину на свій бік. Тому Богу був необхідний задум спасіння людської душі з-під влади сатани.

Те саме відбулося із золотом та сріблом, які належать Богу, а користуються ними (звісно, тимчасово) противники Бога у власних цілях, тоді як багато місіонерів, які сповіщають Євангеліє народам, живуть у скруті, немов злидарі.

179. ДУХ СВЯТИЙ БІЛЬШИЙ ЗА ХРИСТА?

У Євангелії від Матвія (12:31, 32) зазначається, що богозневага на Сина Людського прощиться, а богозневага на Духа Святого не прощиться. Чому так? Хіба Дух Святий більший за Христа?

Дух Святий не більший за Ісуса Христа і не менший від Нього. Нам Дух Святий даний як викривач гріха (Ів. 16:8). Дух Святий приводить душі до покаяння. Коли людина свідомо ганьбить Духа Святого й навмисне Його відкидає, то хто ж тоді переконає її покаятися? А без покаяння не буває прощення.

У цьому випадку яскравий приклад самого апостола Павла. До навернення він зневажав ім'я Христа й навіть переслідував Його послідовників, але отримав

прощення, бо чинив так через незнання (1 Тим. 1:16). Коли ж йому явився Христос, Дух Святий викрив Савла, то чоловік покався і отримав прощення.

Бога, який жив у людській подобі серед людей, не розуміли й не приймали всі без винятку. Ось чому людині дано послаблення: «І як скаже хто слово на Людського Сина (тобто людину. — М. В.), то йому проститься *те...*» (Мт. 12:32). І якщо особистість Ісуса ще можна було не вповні зрозуміти, то проявлену Ним силу вже неможливо було зрозуміти хибно, особливо духовним вождям.

Під впливом своїх духовних вождів народ ладен був прийняти рішення із невідворотними наслідками. Вони намагалися приписати сатані силу Святого Духа й у такий спосіб учинити зневагу Святого Духа. Ось це приписування силі сатани чудес, які здійснював Бог Ісус Христос силою Святого Духа, і є непростим гріхом — зневагою Духа Святого, Трійці! Хто зневажає Святого Духа, той не може розраховувати на спасіння. Коли дружина Йова порадила чоловікові проклясти Бога та померти, Йов відмовився це зробити й відповів: «Ти говориш отак, як говорить яка з божевільних!..» (Йов, 2:10). Він прийняв від Бога гірке, як колись приймав і солодке, й отримав винагороду за своє довготерпіння та віру.

180. ЧИ ВОРОЖИВ ЙОСИП?

Уперше читаю власну Біблію. Тривалий час я позичав Біблію у друзів. Під час читання сорок четвертого розділу Книги Буття в мене виникло запитання. У н'ятому вірші сказано, що Йосип ворожив над чашею, яку підклали в мішок його брата Веніямина. Відомо, що Йосип — чоловік Божий і прообраз Ісуса

Христа. Як же він міг ворожити над чашею? Адже ворожіння заборонене Богом...

Усе правильно, Бог заборонив ворожбитство ізраїльському народу, однак ця заборона з'явилася **після** їхнього виходу з Єгипту. Ми читаємо про цю заборону у третій частині П'ятикнижжя Мойсея — Левит. Знаючи, що Божий народ навчився єгипетських звичаїв і забобонів, Господь Бог дав їм нові, Свої правила для життя та поклоніння.

Історію Йосипа викладено в Книзі Буття. Значна частина подій його життя відбувається в Єгипті. Йосип жив при дворі фараона обіймав високу посаду і, можливо, робив багато того, що пристало робити в тому оточенні.

Коментатори говорять, що навряд чи Йосип дійсно ворожив на якійсь чаші, але в розумінні братів він — намісник фараона — був єгиптянином, а не євреєм, і тому Йосип сказав начальнику свого дому, посилаючи його навздогін своїм братам: «Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та їй скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке“. І той їх догнав, і сказав їм ті слова» (Бут. 44:4–6).

Йосип мав усі підстави для таких слів. Можливо, йому просто хотілося, щоб брати відчували перед ним іще більше побожне тремтіння. Можливо, він вирішив випробувати їхнє ставлення до найменшого брата Веніямина. Цього ми не знаємо напевно. Знаємо тільки, що не можна порушити Божу заповідь, якщо її немає. Такої заборони чи постанови тоді ще просто не існувало.

181. ПОГРЕБІННЯ ТА ЦАРСТВО БОЖЕ

В Євангелії написано, що Ісус Христос покликав одного чоловіка йти за Ним, але той відповів: «Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати». Що ж сказав Христос: «Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже» (Лк. 9:59, 60). Але ж віддати останню шану тілу батька — хіба це не святий обов'язок сина?

Дійсно, поховати батька — це остання шана сина, але в даному випадку, вочевидь, ідеться про інше. Юдеї, зазвичай, ховали своїх мерців у день смерті. Ймовірно, цей чоловік хотів попідкуватися про свого старого батька, поки той не помре.

Звісно, це гарне бажання, та оскільки в сім'ї, очевидно, були й інші діти чи родичі, які могли б подбати про батька, то Христос сказав: «Зостав мертвим (духовно. — М. В.) ховати мерців своїх» (Лк. 9:60), а йому Христос дав більш важливіше доручення — благовістити Царство Боже.

Тут немає нічого осудливого, бо доручення Христа важливіше за всі земні справи.

182. СВІТИЛЬНИК ДЛЯ ТІЛА

Надсилаю вам запитання, яке в нашої невеличкій церкві викликало розбіжності. Христос сказав: «Око — то світильник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, то яка ж то велика та темрява!» (Мт. 6:22, 23). Про що тут ідеться?

Я, наприклад, вважаю, що Христос говорив про церкву, як про тіло, і про пресвітера, як про око. Пресвітер церкви — її світильник. Якщо пресвітер живе нечистим, грішним життям, то як тоді церква Христова буде чистою?

Інші говорять, що око — це душа та совість, якщо совість чиста, то й тіло чисте. Тільки до чого тут наше тіло, якщо спасіння потребує душу?

Христос не міг мати на увазі лише пресвітерів і церкву. Коли Він говорив ці слова, серед слухачів не було жодного пресвітера. Ці слова адресовані всім віруючим. Про чистоту свого «ока» має дбати кожний член церкви, а не лише пресвітер.

Око, про яке йдеться, має більш широке значення. Тут око — не тільки орган зору, але й поняття, погляд на речі. «Око» має алегоричне значення, як і в іншому вислові Ісуса Христа: «І чого в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш?» (Мт. 7:3).

У звичайному оці ні колода, ні заскалка поміститися не можуть. Отже, слова «око», «заскалка», «колода» мають алегоричний зміст. І під словом «тіло» потрібно розуміти не лише наше фізичне тіло (руки, ноги, обличчя), а те, що являє сама людина — дух, душа, тіло, її думки, бажання, вчинки.

Іншими словами, якщо в людини погляд на речі та події правильний, чистий, то й учинки її будуть правильні та чисті. І навпаки: якщо людина у своїх судженнях і поняттях нечиста, то й діла її будуть нечисті. Щоб тіло було «світлим», щоб людина «сяяла», мають бути чистими її сердечні мотиви, прагнення, почуття й думки.

183. ЗВІДКИ БУЛИ КОШТИ У СВЯТОГО СІМЕЙСТВА?

У Євангелії сказано, що Йосип із Марією втекли з Немовлям Ісусом від Ірода до Єгипту. На які кошти вони тікали? Вони ж були бідними євреями. А шлях неблизький, і там потрібно на щось жити...

Марія та Йосип дійсно не мали б коштів для такої далекої мандрівки, якби Небесний Отець не послав їм східних волхвів із дарами — золотом, ладаном і миром. Мирю в алебастровій пляшечці, яку Марія, сестра Лазаря, вилила на ноги Ісуса, Юда оцінив у триста динарів. Ладан цінувався нарівні із золотом. Цього Йосипу та Марії цілком вистачило, щоб дійти до Єгипту. Головне, що Господь Бог був із ними. Можна припустити, що в Єгипті Йосип не сидів склавши руки, а працював — він же був теслею — і на зароблені гроші міг годувати своє святе сімейство.

184. ЧОМУ У СТАРОМУ ЗАПОВІТІ НЕМАЄ СУМЛІННЯ?

У статті «Коли говорить сумління» (у книзі «Тихі води») ви писали, що у філософському словнику, виданому в Москві, ви не знайшли слова «сумління». Це не дивно. Але я не знайшов із Симфонією слова «сумління» також і в Старому Заповіті. Чим це пояснити?

Старий Заповіт був написаний давньоєврейською мовою, в якому відсутнє слово «сумління». Замість нього використовується слово «серце».

Наприклад: «...моє серце не буде ганьбити ні одного з днів моїх» (Йов, 27:6). У деяких перекладах Біблії цей уривок перекладено так: «сумління не буде ганьбити».

Проте в Новому Заповіті слово «сумління» зустрічається двадцять дев'ять разів.

185. ПРОРОЧА НАГОРОДА

Як розуміти слова Ісуса Христа: «Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу....» (Мт. 10:41)?

Зрозуміти смисл цього вислову не складно, якщо з'ясувати, що означає «приймати пророка». Той, хто бере участь у служінні пророка, хто піклується про його утримання як служителя Божого, той, фактично, приймає пророка. Така людина, хоча сама й не є пророком, але певного часу отримає пророчу винагороду. Іншими словами, вона буде відзначена Господом так само, як і пророк. Пророк Нового Заповіту сповіщає Божий задум спасіння.

Я глибоко вірю, що ті християни, які сьогодні підтримують місіонерів і проповідників Євангелія молитовно та матеріально, отримають таку ж винагороду, як самі місіонери та проповідники.

186. СТРАВИ...

Учора в нас під час обговорення Священного Писання тривала розмова про фрагмент Євр. 13:9. Виявилось, що ми по-різному тлумачимо слово «страви». Одні говорять, що це солодощі, а інші — що це просто їжа. Чи не можете ви пояснити значення слова «страви»?

У цьому випадку нам допоможе «Академічний тлумачний словник», який дає визначення слову «страви»:

«Приготовлені для їди продукти харчування» або «Те, що їдять, вживають для харчування».

Апостол Павло писав: «Бо річ добра зміцнити серця благодаттю, а не стравами...» (Євр. 13:9), маючи на увазі людей, у яких духовні запити дуже обмежені. Коли люди насамперед переймаються тим, аби смачно поїсти й попити, начебто це основна мета їхнього життя, вони грішать. Ми вживаємо їжу, щоб жити, а не живемо, щоб тільки їсти.

Захоплення стравами веде до ненажерливості, коли людина заради наповнення свого шлунку ладна, подібно до Ісава, віддати все, навіть власне первородство. На жаль, таких людей запросто ми можемо знайти й серед християн.

187. БЛАГОДАТЬ НА БЛАГОДАТЬ...

В Євангелії від Івана апостол написав: «А з Його повноти ми одержали всі, – а то благодать на благодать» (Ів. 1:16). Що означає отримати «благодать на благодать»?

Це цитата з першого розділу Євангелія від Івана. Про що взагалі там ідеться? Про Слово, яке стало плоттю, тобто про Ісуса Христа, Сина Божого. Слово, яке стало плоттю, є джерелом благодаті — сукупності всіх духовних благ, які Бог дарує Своєму народу. Слова «ми... всі» стосуються всіх відновлених християн, а також і апостола Івана, автора цього Євангелія. Завдяки повноті Божої благодаті, що виражена у втіленні вічного Слова, ми отримуємо одне благословення за іншим (благодать на благодать), подібно до хвиль припливу на морському узбережжі. Життя

істинного християнина — це прийняття хвиль Божої благодаті, що постійно змінюють і перекривають одна одну.

У цьому вислові немає нічого таємничого, ніякого прихованого змісту, хоча багато хто й ламає над ним голову, вигадуючи всілякі теорії. Апостол Павло багато пише про рясноту благодаті, про надмірну благодать. Апостоли (та й ми самі) пережили на собі ці постійні хвилі Божої благодаті — Його безкінечні милості до тих, хто Його любить, і нічим не заслужене добре ставлення до тих, хто прийняв Вічне Слово — Сина Божого, Ісуса Христа.

188. ЧЕРВОНИЙ КІНЬ В ОБ'ЯВЛЕННІ ІВАНА

Цікавлюся тлумаченням Об'явлення. Багато що мені незрозуміло. А от нещодавно прочитав книжку Романа Гуля «Кінь червоний». Думає, що там знайду пояснення цього символу. За Гулем, «кінь червоний» — це анархізм. А що ви про це думаєте?

Мені, як і вам, багато що в Об'явленні Івана незрозуміло, проте немало й відомо віруючим. Вважають, ніби вершник на червоному коні означає кровопролиття та війни. Вершнику на цьому коні був даний меч, і «було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного» (Об. 6:4).

Та в шостому розділі Об'явлення зустрічається білий кінь, що означає невинність, святість, чистоту, мир, благословення (Об. 6:2). Вершник його — Господь Ісус: «І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він справедливо судить і воює» (Об. 19:11).

Світ не прийняв цього Вершника. Була знята друга печатка, а за нею відкривається червоний кінь, що означає голод, хвороби та страждання (Об. 6:3,4). Усе це належить випробувати світові, який відрікся та продовжує відрікатися від Білого Вершника.

189. ЧИ ХРЕСТИВ ХРИСТОС?

Я знайшов в Євангелії суперечність, і це мене збен-тежило. Євангеліє від Івана, 3:22, говорить: «...прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив». А в наступному розділі цього ж Євангелія (Ів. 4:2) написано ось що: «...Ісус не христив Сам, а учні Його». Як же це зрозуміти: в одному місці сказано, що «Ісус христив», а в іншому — «не христив»?

Дійсно, під час поверхневого читання здається, що тут є суперечність. Але вдумливо прочитайте ці вірші два–три рази й ви обов'язково знайдете відповідь. Перша цитата з Євангелія від Івана пояснюється другою.

Ось невеличкий приклад. У підручнику з історії написано: «Такого–то року такий–то король завоював таку–то країну». Кожному зрозуміло, що не сам король завоював країну, завоювала його армія. А зараз повернімося до вашого питання. Христос не христив, а хрестили Його учні, які були з Ним, як сказано більш конкретно у другому випадку (Ів. 4:2).

У Священному Писанні це не єдине місце, де, на перший погляд, ховаються суперечності. Однак при більш детальному дослідженні суперечностей зникають. Біблія не містить суперечностей.

190. ПРО ТВЕРДЬ

Коли я читав перший розділ Біблії, мене збентежило слово «твердь». Написано: «І назвав Бог твердь Небо» (Бут. 1:8). Як зрозуміти слово «твердь»?

Аби дати відповідь на ваше запитання, мені довелося зазирнути в кілька словників. Хай вас не бентежить слово «твердь».

Єврейське слово «ракіа», перекладене як «твердь», означає простір. Безповітряний простір не назвеш твердю, отже, мається на увазі земна атмосфера. Знаючи про її «твердість» (щільність), конструктори космічних кораблів покривають їх захисними плитками, але й вони обгоряють. Якби не тверда оболонка атмосфери, в якій згорають метеорити, наша Земля зазнавала б постійного «бомбардування» з космосу.

Захисна «твердь» оберігає Землю і від шкідливих ультрафіолетових променів. Зараз, коли в озоновому пласті над Землею з'явилися «діри», лікарі заговорили про збільшення небезпеки захворіти на рак шкіри. Ось наскільки важлива «твердь» над нами! Слава Богу за неї!

6. ЗАПИТАННЯ ПРО ВІРУ

6.1. СПАСІННЯ

6.1.1. Гріх і каяття; чим грішник відрізняється від праведника

191. ЧИ МОЖНА ОБІЙТИСЯ БЕЗ ЄВАНГЕЛІЯ?

Про Бога можна дізнатися і без Євангелія...

Цілком слушна думка. Про Бога свідчать і доквілля, і явища природи. «Небо звіщає про Божую славу, а про чин Його рук розказує небозвід» (Пс. 19:2). Але знати й пізнати — не те саме. Знання ми отримуємо за допомогою розуму, а пізнаємо серцем, на досвіді. «Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове» (Рим. 10:17). Христос сказав: «Дослідіть—но Писання, бо ви думаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене!» (Ів. 5:39). Та навіть маючи Слово Боже, ми пізнаємо Господа тільки частково, а по-справжньому, в усій повноті, пізнаємо Його тільки у вічності. Важливо знати, що тільки Слово Боже приводить нас до покаяння та спасіння. Тому одного зовнішнього свідчення буде замало. Необхідно внутрішнє викриття у гріху Духом Святим, покаяння та прийняття жертви Ісуса Христа за нас. Усе це дає лише Євангеліє.

192. ЧИ ОСУДИТЬ МЕНЕ БОГ?

Людина не винна в тому, що вона народжується у гріхах. Якщо це дійсно так, то яким я народився, таким і помру... І Господь Бог не осудить, бо судити мене немає за що...

Це ваша особиста справа — як померти. Проте ваша самовпевненість — «Бог не осудить» — не опирається ні на Писання, ні на логіку. Наприклад, людина голодує та злидарує. Сусід говорить: «Маю багато хліба. Прийди, візьми скільки хочеш». Але людина не йде, не просить, не бере. («Бідним народився, бідним і помру».) І помирає зі своєю гордістю, впертістю та самовпевненістю. Помирає від голоду. Скажіть, хто в цій ситуації винний? Багатий сусід? Ні. Винний той, хто не прийняв дар, навідріз від нього відмовився.

Ви пишете: «І Бог не осудить», а Господь через Священне Писання говорить: «...хто ж не вірує, той вже засуджений» (Ів. 3:18).

193. ЧОМУ СПАСІННЯ У ВІРІ?

Чому саме через віру людина може спастися? Хіба у Всевишнього не було інших шляхів для спасіння людської душі?

Можливості Бога нічим не обмежені, та якби всемогутній Бог обрав для людини інший шлях спасіння, то у вас могло б виникнути таке ж запитання: «Чому можна спастися тільки таким шляхом?»

Тепер ви бачите, що у самому вашому запитанні криється нерозуміння всемогутності Бога. Вам складно зрозуміти чому, як, для чого? Слова та обітниці Божі приймаються лише вірою.

Господу було завгодно саме таким шляхом дати людині можливість знайти спасіння. Бог ні з ким не обговорює Свої плани та рішення. Хіба наше діло запитувати, чому саме так, а не інакше виглядає задум спасіння? Можемо бути впевненими, що задум спасіння через

віру — найкращий з усіх можливих, оскільки Бог досконалий у всьому.

194. КОГО МОЖНА НАЗВАТИ ХРИСТІЯНИНОМ?

Як собі хочете, а по-нашому — хто народився у християнській родині, той і є християнином. Хай і поганий християнин, але християнин. А як же інакше?

Вчення Христа абсолютно однакове для всіх. Його не можна трактувати ні «по-вашому», ні «по-нашому». Повторю те, про що колись уже писав: аби називатися та бути християнином, недостатньо народитися у християнській родині. Необхідно народитися від Бога, від Духа Святого, народитися згори, як сказав Ісус Христос Никодиму (Ів. 3:3–5).

Усі люди обтяжені первородним гріхом незалежно від того, в якій родині вони народилися, яку релігію сповідували їхні предки. Про дітей Господь Ісус сказав: «Царство Небесне належить таким» (Мт. 19:14; Мр. 10:14; Лк. 18:16). Але розпочавши свідоме життя та згрішивши, вони також починають потребувати покаєння. «...Всі згрішили, і позбавлені Божої слави...» (Рим. 3:23). Якщо в Євангелії сказано «всі», отже, винятків бути не може. Усім без винятку необхідно здобути нове життя. А воно у спадок не передається. Це життя приніс на землю Ісус Христос. Його можна прийняти лише через Христа, і тільки від Нього, до того ж особисто й безпосередньо. Христос приніс на землю не християнську доктрину, а життя. «Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали», — одного разу сказав Він Своім учням (Ів. 10:10). Ми всі потребуємо такого життя.

Християнин — це той, хто не тільки вірить, а й несе в собі життя Христа. Воно певною мірою відображається в ньому. Так розуміли християнство апостоли та їхні послідовники. Уперше слово «християнин» зустрічається в Діях апостолів (Дії, 11:26). Християнами називалися люди, які не тільки прийняли вчення Ісуса Христа, а й жили за цим ученням. Це визначення залишається чинним і сьогодні. Чи багато таких християн на землі? Це зовсім інше питання: «...тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і **мало таких** (вид. М. В. — Ред.), що знаходять її!» (Мт. 7:14).

Є чотири факти, що проливають світло на ваше запитання:

- 1) через одну людину (Адама) гріх увійшов у світ;
- 2) із гріхом у світ увійшла смерть;
- 3) смерть перейшла на всіх людей;
- 4) в Адамі всі згрішили, а в Ісусі Христі всі оживуть (див. 1 Кор. 15:22), незалежно від того, ким були батьки; головне — бути у Христі (Рим. 5:17).

195. НАВЕРНЕННЯ ТА СЛУЖІННЯ

Часто в бесідах ви використовуєте слова: «наверніться до Бога», «навернені християни» тощо. Усі християни звертаються до Бога. Виходить, що ви добуваєтесь у розчинені двері. Коли молимося, ми всі звертаємося до Бога, а не до сатани...

З вашого листа видно, що ми маємо різні думки щодо цього питання. По-вашому, щоразу, коли людина промовляє: «О Господи!», вона навертається до Бога. Але так буває не завжди. Можна все життя «звертатися» і померти ненаверненим. Краще розгорнімо

Біблію та подивімося, що має на увазі Бог, говорячи: «Зверніться до Мене... всі кінці землі» (Іс. 45:22).

Усі люди за своєю природою — це грішники, богопротивники та «діти гніву» (див. Еф. 2:3), як сказано в Писанні, — поки вони не звернуться до Бога за прощенням, поки не покаються і не розпочнуть із Ним спілкування. Можна відійти від світу, відвернутися від ідолів, жити у Божім страху — і не бути наверненим. Навернений християнин — це означає народжений згори. Як народжене дитя відразу ж подає ознаки життя, так і навернений християнин негайно починає служити Богу, використовуючи той чи інший дар. Навернення нерозривно пов'язане зі служінням. Одне від іншого невіддільне. Служіння — це життя наверненої до Бога особистості. Ненавернена людина мертва для Бога, бо живе у гріхах і злочинах, «за зви-чаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа (тобто диявола. — М. В.) ...у пожадливостях на-шого тіла, як чинили волю тіла й думок...» (Еф. 2:2,3).

Бог полюбив людину та довів Свою любов на ді-лі. Ісус Христос помер за наші гріхи заради нашого спасіння. Бог щодня служить людині Своїми дарами, благами землі. Тому служіння Богу наверненої люди-ни — річ цілком звичайна. Водночас служіння Богу без навернення втрачає свою цінність, бо марне; Бог відкидає його. «Нащо Мені многота ваших жертов? говорить Господь... хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подвір'я Мої? Не приносьте ви більше мар-нотного дару, *ваше* кадило — огида для Мене воно... усі ваші свята — ненавидить душа Моя їх... Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! Навчіться чи-нити добро...» (Іс. 1:11–17).

Як же служити Богу? Служити Богу — означає служити ближньому. Ісус Христос сказав: «Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. Був нагий — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене» (Мт. 25:35, 36); «...Що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили» (Мт. 25:40).

Служити Богу — це не означає у певні дні ходити до церкви, читати Біблію, молитися. Бог ні в чому не має потреби. Усе це потрібно нам самим, як легеням потрібне повітря. Якось одна жінка сказала мені: «Завтра в нашій церкві буде велике служіння». — «Яке?» — запитав я. — «Будуть співати „Царю Небесному“ з трьома колінопреклоніннями». Багато людей називають це служінням Богу. Звісно, славити Бога у співі — блага діло. Але дозвольте розповісти вам один випадок, аби краще зрозуміти, якого служіння очікує від нас Бог. Багатий американець запросив біженців із Європи, подружню пару. Він надав їм комфортне житло, одяг, трохи грошей і запас продуктів. Їхнім обов'язком був догляд за будинком та садом. Чоловік із дружиною не могли натішитися своїм господарем і називали його добродієм. Але господар залишився ними невдоволений, бо подружжя не виконувало своїх обов'язків. Урешті-решт хазяїн їх вигнав, а натомість знайшов собі інших слуг.

Ні, не всі ті, хто звертається до Бога в молитві, — навернені християни. Всевишній говорить нам через Священне Писання: «Зверніться до Мене й спасетесь, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше *іншого Бога!*» (Іс. 45:22).

196. ЩО НАС ОЧІКУЄ У ВІЧНОСТІ?

Як зрозуміти слова з Першого послання апостола Івана: «Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо» (1 Ів. 3:2). Виходить, що на землі людина не може знати, що з нею буде у вічності. А ви говорите: «Ми спасенні, ми спасенні...»

Той, хто став дітям Божим на землі, буде ним і у вічності. Вічний Бог не спасає людей тимчасово. «А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його...» (Ів. 1:12). Так сказано в Писанні. Але ніхто з дітей Божих не знає, що на нього чекає у вічності. Ми цього не можемо, бо живемо в тілі. Однак апостолу Івану було відкрито найголовніше, про що він далі говорить у своєму посланні: «...коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є» (1 Ів. 3:2).

Зараз ми, віруючі, не можемо собі уявити, що переживатимуть наші душі у вічності. І це зрозуміло. Немовля не може осягнути душевних переживань дорослого. Ми не спроможні уявити собі всю повноту радості, яку відчуємо, коли побачимо Ісуса Христа «як Він є». Тільки через молитовне спілкування з Господом можна частково уявити, наскільки великою буде радість спасенного грішника у вічності.

Фрагмент із Першого послання Івана не дає жодних підстав стверджувати, що, живучи на землі, діти Божі не можуть знати, чи будуть вони із Христом у вічності. Ісус сказав: «...де Я, там буде й слуга Мій». Писання стверджує: «Хто вірує в Сина, той має **вічне життя** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Ів. 3:36). Тож поміркуйте над цим віршем.

197. ГРІШНИК ПОВИНЕН ПОКАЯТИСЯ

*В одному журналі ви писали, що Бог не слухає грішників.
Виходить, що грішник даремно молиться...*

Це говорю не я, а Священне Писання: «...грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він» (Ів. 9:31). Від першої до останньої сторінки Євангеліє навчає, що Бог очікує від грішника покайної молитви. Таку молитву Бог приймає, прощає грішника, відроджує його до нового життя; робить із грішника праведника. Немає праведника, який не був би грішником. Ніхто, крім Христа, не народився праведником. Приймаючи Ісуса в серце вірою, людина приймає і праведність Христа.

198. ПРОЩЕННЯ ТИМ, ХТО КАЄТЬСЯ

У Радянському Союзі я був активним членом союзу безбожників, читав антирелігійні лекції, і через мене навіть постраждали деякі священики. Чи можу я тепер розраховувати на прощення?

Прощення дано буде всім, хто розкається у гріхах. Їх «кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує... від усякого гріха» (1 Ів. 1:7). Савл переслідував Христову Церкву, але Ісус його простив, покликав, наповнив Святим Духом і зробив великим апостолом Павлом, який поніс Євангеліє спочатку юдеям, а потім язичникам. І вас, активного члена союзу безбожників, Бог також може простити, якщо ви усвідомите свій гріх і покаєтесь. З вашого листа видно, що ви прагнете це зробити. Одного разу очищеного від гріха Бог продовжує очищувати у крові

Свого Сина щоразу, коли душа людини, вже спасенна, спіткнеться і знову попросить прощення. Покаявшись перед Богом, попросіть прощення у Нього заради крові Ісуса Христа. Отримавши Його прощення, почніть ходити у світлі Євангелія. Світло вижене пільму з життя, і мир, який вище від усякого розуму, наповнить душу.

199. ЧИ НЕ ЗАПІЗНО СПАСАТИ ДУШУ?

Я нещодавно приїхав з Аргентини. Я ніколи не був релігійною людиною, хоча мені вже шістдесят один рік. Випадково мені потрапила до рук газета, де ви відповідаєте на запитання про агностику. Відповідь так запала мені в серце, що захотілося прочитати Євангеліє. Відтоді я регулярно читаю ваші бесіди та думаю: чи не запізно зібрався я спасати свою душу?

Народна мудрість стверджує: «Краще пізно, як ніколи». А Євангеліє говорить іще конкретніше: «Ось тепер час приємний, ось тепер день спасіння!» (2 Кор. 6:2). Тепер — означає сьогодні, цієї миті.

Щоб приготувати душу для прийняття спасіння, Дух Святий працює над нею довгі роки. А увірувати й відродитися людина може за одну мить.

Запізно буде думати про душу, коли ви помрете. Але поки ви живі, то подбайте про свою душу, читайте Євангеліє та інші корисні книжки, ходіть до церкви, де проповідується Слово Боже. Господь вам допоможе.

200. МАРНИЙ СТРАХ

Хочу вам зізнатися, що в моєму житті не раз траплялися моменти, коли я бажав порвати зі світом та

гріхом і стати на шлях Євангелія. Мене лякало те, що я не встою, а лицемірити я не люблю.

Ваше переймання знайоме багатьом, хто ступив на шлях Євангелія та з Божою допомогою йде ним і донині. Якщо я стою на цьому шляху, то лише тому, що мене тримає Всемогутній Господь. Якщо віруючий віддає себе в сильні руки Христа, Він бере людину, щоб її зберегти, провести по цьому шляху до кінця.

Яким чином справжні християни залишаються вірними Богові до кінця свого життя? Відповідь знаходимо у Священному Писанні: «...силою Божою через віру на спасіння...» (1 Петр. 1:5). Натомість віруючий також намагається бути вірним заповіту з Христом.

І якщо ви дійсно не хочете лицемірити, тоді вам нічого не залишається, як схилитися перед Христом і... поки є час... повністю віддати себе у Його руки. Ісус сказав: «Ніхто їх не вихопить із Моєї руки» (Ів. 10:28). Христу вірити можна.

201. ВІРА ТА РОБОТА

Звісно, бути правдивим християнином добре, але хто в цьому світі може ним бути? Я, наприклад, маю таку роботу, що бути віруючим мені не підходить.

Бути істинно віруючим, бути праведним християнином така велика перевага, що в порівнянні з цим усі скарби світу — мішура. Якщо ваша робота має щось нечисте, сьогодні ж її полишіть, аби вона не була перпоною для спасіння. Господь говорить так: «Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені!» (1 Сам. 2:30).

Не зневажайте Ісусом Христом заради роботи. Він має для вас дещо більше та краще — життя вічне.

202. РОЗБІЙНИКИ ТА ЦАРСТВО БОЖЕ

Дві мої сестри працювали в полі. Одній було дев'ятнадцять років, а іншій — сімнадцять. Дорогою додому на них напали розбійники й убили. Якщо ці розбійники увірують в Ісуса Христа, то вони успадкують Царство Небесне, а мої сестри, які не знали істину, виходить, загинули навіки. На землі вони страждали й у вічності страждатимуть. Я ніяк не можу з цим погодитися.

Дорогий друже, ви пишете: «Якщо розбійники увірують...» Але жорстокосерді люди рідко приходять до покаяння. Кров Ісуса Христа очищає лише тих грішників, які покалися. Один із двох розбійників, які були розіп'яті поряд із Христом, був спасений, бо покався та увірував у викупну жертву Сина Божого. Але це зовсім не означає, що всі розбійники щиро розкаються у своїх злочинах. Хто знає, чи покались убивці ваших сестер?

Чому ваших сестер спіткала така недоля? Чому Бог допустив таке нещастя? Про це ви дізнаєтеся лише у вічності. Є багато таємниць, які нам не дано розгадати в земному житті. Але не турбуйтеся про своїх сестер. Бог — справедливий Суддя, і тому вони не будуть безвинно звинувачені. Хто знає, можливо, вони в Господа?

Опираючись на Рим. 2:13–16, можна сміливо сказати, що Бог подумав і про таких, як ваші сестри. Ніхто не загине даремно та не спасеться випадково. Звісно, цей фрагмент Писання не стосується тих, хто неодноразово чує заклик Ісуса Христа, але свідомо відкидає його та

залишається без покаяння й, відповідно, без примирення з Богом, без спасіння.

203. ПРОДОВЖУЙТЕ МОЛИТИСЯ

Якщо ми любимо когось і молимося за нього, чи можливо, що він буде прийнятий Господом разом зі спасеними, хоча й не іде за Богом? Я маю на увазі свого чоловіка, за якого молюся Господу ось уже двадцять років.

Я співчуваю і розумію ваше палке бажання, щоб ваш чоловік був спасений. Дуже добре, що ви молитесь за нього, за його спасіння. Але навернення до Господа — винятково особиста справа. Якщо ваш чоловік сам не звернеться до Бога з покаянням, він не буде спасений. Продовжуйте невпинно молитися за свого чоловіка, і Господь Свого часу відповість на ваші молитви.

204. «СПАСЕННИЙ ЯК ЧЕРЕЗ ОГОНЬ»

Апостол Павло писав про віруючих, які будуть спасенні так, «як через огонь». Що це означає — спасіння «як через огонь»?

Священне Писання стверджує, що спасіння — «дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім!» (Рим. 6:23). Що це означає? Це означає, що за місце віруючих на небесах заплачено жертвою Ісуса Христа. Але не варто забувати: наші діла йдуть услід за нами (див. Об. 14:13), і якщо цих діл виявиться мізерно мало, то спасенний віруючий залишиться без винагороди.

На ваше запитання відповідає апостол Павло. Усі діла віруючих, великі та малі, пройдуть випробування

вогнем. І якщо ці діла не були від Духа Святого, який діє в нас, а були ділами плоті, то всі вони згорять, як сіно чи солома. Таким чином, віруючий буде спасеним «як через огонь» (1 Кор. 3:15).

Згадую пожежі, які мені не раз доводилося бачити на батьківщині в посушливі літні дні. Бувало так, що господарі, захоплені пожежею зненацька, вибігали з дому лише в одному спідньому. Дерев'яні будівлі горіли, як порох. Інколи від усього надбаного майна залишався лише обгорілий одяг. Люди, звісно, раділи, що не загинули. Але хіба це становище можна порівняти з тим, коли людина отримує не тільки спасіння, а й велику винагороду з рук Христа за добрі та святі справи, що здійснені нею на славу Божу?

205. ВАШЕ ПРАВО

Днями читав вашу книжку «Пропадав і знайшовся». Усе добре, але дозвольте мені засумніватися у вашому «увіруванні». У вас багато удаваної, сектантської радості, а не радості спасіння, як ви пишете. Радість спасіння ми пізнаємо не на землі, а коли потрапимо на небо.

Ніхто не потрапить на небо, якщо не спробує цього неба на землі. «Скуштуйте й побачте, який добрий Господь!» — запрошує псалмоспівець, маючи на увазі, звісно, не небо, а землю (Пс. 34:9). Слово «увірування» ви берете в лапки. Напевне, вам це здається неможливим. Та коли пропонують делікатеси, ви не можете нічого про них сказати, поки не покуштуєте, чи не так? Я писав лише про те, що сам пережив, не про чужий досвід, а про свій власний. Звісно, ви

маєте право сумніватися. А я залишаю за собою право свідчити істину. У Царство Небесне ввійде лише той, у кого вона буде в серці.

206. ВІРИТИ В ЛЮДИНУ ЧИ В ХРИСТА?

Я чула, як один пастор у своїй проповіді критикував «Записки емігранта», в яких ви написали: «Я не вірю більше в людину». Начебто цим ви принижуєте людину... Я була б рада почути вашу думку щодо цієї критики.

Це зовсім не критика, а звичайне непорозуміння. Кожна більш–менш освічена особа повинна бачити різницю між виразами «вірити в людину» та «вірити людині». Вірити людині можна. Без цього складно будувати суспільне життя. Але віра в людину — зовсім інше. Це створює культ особистості й не тільки при- меншує, а й узагалі заперечує віру в Бога. Саме про це говориться в Біблії: «Проклятий той муж, що надію кладе на людину...» (Єр. 17:5). Істинна віра у Христа починається там, де закінчується віра в людину.

Книжники та фарисеї ходили за Ісусом Христом, немов гончі, але не для того, щоб слухати Його вчення, а щоб підловити на брехні. Деякі люди читають мої бесіди та записки тільки для того, щоб знайти помилки. Але не помиляються лише мертві. У даному ж випадку, повторюю, помилки не було. Фразу «не вірю більше в людину, відтоді як увірував у Христа» я можу написати великими літерами. Це повністю відповідає вченню Біблії, яке ваш пастор, вважаю, добре знає. Він також знає, що писав псаломспівець Давид: «...людські сини — як та пара, сини й вищих мужів — обмана:

як узяти на вагу — вони легші від пари всі разом!» (Пс. 62:10) — це й мене стосується також. Тільки в Ісусі Христі нове творіння отримує в очах Божих іншу оцінку.

Наостанок нагадаю слова з Біблії: «Відкинься ж собі від людини, що віддих у носі її, бо защо її поважати?» (Іс. 2:22). «Зверніться до Мене й спасетесь», — закликає Господь.

207. СЛОВО ПРО ХРЕСТ

Уважно читаю ваші бесіди. Ви жодного разу не писали про хрест, але ж хрест — це сила Божя для спасіння.

На одному з пагорбів Лос-Анджелеса височіє велетенський хрест. Він світиться вночі, тому його видно здалека з багатьох районів великого міста.

Хрест встановлений на будівлі, в якій виставлена картина польського художника Іоана Стики «Розп'яття». І будівля, і хрест зведені на відомому цвинтарі «Форест Лоун». Кожному вони говорять про різне: одним — про смерть, іншим — про християнство взагалі, а комусь — про Спасителя. Я ж хочу нагадати про хрест, який видніється з кожного куточка землі, з усіх островів і материків. Це Голгофський хрест Ісуса Христа. І хоча насправді хреста на Голгофі немає, і ніхто його не знаходив, та світло, що лине від нього, розливає благословення на світ, на кожну людину зокрема. Цей хрест — найбільша проповідь любові Божої. Вона, ця проповідь, привела до Христа мільйони людей, а з-поміж них і автора цих рядків. Цей хрест оновив їхнє життя, влив у них новий потік від джерела вічного життя.

«...Бо ж слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа!» (1 Кор. 1:18). Не сам хрест є силою Божою, як багато хто вчить, а «слово про хрест», тобто його внутрішній, духовний зміст. Справа, звісно, не в хресті, а в Христі, Який добровільно зійшов на хрест заради нашого викуплення. Якщо людина живе у гріху й думає лише про земне, то хрест їй не допоможе. Допоможе Христос, якщо людина в покаянні схилиться перед Ним. Хрест Христа — сила Господня для спасіння грішника, але хрест Христа, а не хрестик, який деякі люди носять на шийі.

У Другій книзі царів ідеться про царя Єзекію, який «понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив **мідяного змія** (прообраз Ісуса Христа. — М. В.), якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все **кадили йому й кликали його: Нехуштан** (вид. М. В. — *Ред.*)» (2 Цар. 18:4). Ось і вирішуйте самі, чи можна перетворювати символ на предмет поклоніння.

До розділу 6.1.1 див. також запитання № 010; 011; 042; 060; 069; 074; 075; 094; 095; 097; 106; 107; 109; 110; 129; 135; 154; 163; 166; 169; 170; 175; 187; 216; 223; 224; 230; 231; 233; 236; 250; 252; 255; 313; 332; 347.

6.1.2. Закон і благодать; Закон Мойсея і сучасне християнство

208. ЩО ТАКЕ БЛАГОДАТЬ?

Ми часто використовуємо слово «благодать». Ось я і хочу запитати у вас, як ви розумієте це слово?

Благо, яке ми розуміємо під благодаттю, може давати лише Бог. Що Він дав людям? Усе, «що потрібно для життя та побожності...» (2 Петр. 1:3). Головне — «дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). «Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8, 9). Підкреслюю: **ви спасені**, а не «можливо, будете спасенні, якщо...» У слові «можливо» дуже мало радості, а Євангеліє — це радісна, добра звістка.

Закон же був даний через Мойсея, «а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа» (Ів. 1:17). Життя, що регламентоване законом, — це рабське життя, тому закон і не дає людині сил протистояти гріху, перемагати його. Бог про це знав, тож відкрив людині шлях спасіння по Своїй благодаті, вірою.

Життя по благодаті також не досконале, далеко не безгрішне життя. Але в житті по благодаті сила гріха знищена, обвинувачення зняте, відкрита дорога до перемоги над гріхом силою Христа.

Є ознаки, за якими можна дізнатися про присутність благодаті у серці: щоденне очищення в молитві, освячення через читання Євангелія, розвиток християнських чеснот, головна з яких — любов, відмова від гріха, прагнення свідчити про любов Христа іншим, хто Його не знає, жертвувати на справу Євангелія не «від залишку», прагнення до миру з усіма (але не з гріхом), очікування Другого пришестя Ісуса.

209. СПАСІННЯ ТА ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ

Чи можна, повністю дотримуючись усіх десяти заповідей, бути упевненим у спасінні?

Я не маю такого досвіду. Напевно, можна мати упевненість у спасінні, дотримуючись усіх десяти заповідей, але де гарантія, що ви точно виконуєте **всі** десять заповідей? Апостол Павло стверджує, що всі десять заповідей повністю виконав лише Ісус Христос. Окрім Нього ніхто ніколи не виконував усі заповіді достоту (див. Рим. 3:19–23).

Ось чому шлях спасіння Господь відкрив нам по благодаті, незалежно від справ закону. Спасіння людини не у виконанні закону, а в благодаті.

Віра в Ісуса Христа як особистого Спасителя, за Словом Божим, дає повну упевненість у спасінні. Читайте про це в 1 Ів. 5:7–13.

До розділу 6.1.2 див. також розділ 6.7.4 та запитання № 035; 108; 180; 290; 291; 292; 294.

6.1.3. Свобода волі, обрання наперед

210. БОГ МОЖЕ, ЛЮДИНА НЕ ХОЧЕ

Усе-таки не розумію, чому так стається: всесильний Бог знає, що всі люди пропащі, але не може зробити, щоб усі спаслися.

Бог прагне спасти **всіх** людей. Він не говорить: «Спасайся, хто як може!» Шлях спасіння Господь відкрив для всіх. Він не тільки закликає до спасіння, але допускає такі обставини, за яких, здавалося б, людині нікуди подітися: потрібно йти тільки до Бога. Я сам не розумію, як усе-таки людині вдається стояти осторонь, а частіше — виправдовуватися: «я волів купив», «одружився», «ніколи» тощо.

Бог всесильний, однак Він не бажає позбавити людину свободи волі. У цьому випадку людина не була б людиною. Питання спасіння — **ваше** питання, і вирішити його повинні ви самі. Бог діє, допомагає, але остаточне рішення за вами. І коли людина погоджується пристати на запропоновані умови та звертається до Бога, Господь виконує Свою обітницю і спасає того, хто кається.

Бог здійснює Свою місію досконало. Тому нам і даний був Ісус Христос як особистий Спаситель. Невже складно прийти до Христа, визнати себе грішником і схилитися до Його ніг? Спасіння лише в Ньому.

211. БОЖА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

У Біблії написано, що Бог обрав одних людей до спасіння, а інших на погибель. Прочитайте Рим. 8:29, 30. Чи вважаєте ви це справедливістю?

Істинний християнин не може сумніватися в Божій справедливості. Нерозуміння цього питання викликає не тим, що більшість не знає характеру Господа. Бог — це абсолютна справедливість. Бог не може обирати людей для погибелі, бо головою пропавших і загблих є не Бог, а сатана. Врешті-решт він також загине разом із тими, хто заперечує спасіння.

У Писанні сказано: «Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом» (1 Сол. 5:9). Коли ми читаємо Рим. 8:29, 30, то може здатися, що Господь несправедливий, обираючи одних до спасіння, а інших — начебто на погибель. Насправді в цьому ж вірші говориться, що коли ми ще не народилися та нічого не зробили — ні доброго, ні

поганого, — Бог уже перебачив, прийемо ми Його чи відвернемося.

Якщо серед читачів є люди, які дійсно бажають народитися згори, полишити гріхи, щоб свято ходити перед Богом, я можу їм сміливо заявити: ви обрані Богом до спасіння. Прийміть Його сьогодні у своє серце — і будете спасенні.

«Бо кого Він **передбачив**, тих і **призначив**, щоб були подібні до образу Сина Його... А кого Він **призначив**, тих і **покликав**, а кого **покликав**, тих і **виправдав**, а кого **виправдав**, тих і **прославив** (всі вид. М. В. — *Ред.*)» (Рим. 8:29, 30). Такий порядок Божого «обрання до спасіння».

212. СПАСІННЯ — ДАР БОЖИЙ

Спасіння — дар Божий, і якщо Бог визначив, кого спасти, Він знайде шляхи та можливості, як спасти. І не буде запитувати людей...

Бог не визначив, а передбачив, хто відгукнеться на Його поклик. Помиляється той, хто думає, ніби Господь не запитуватиме людину про спасіння. «Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?» — запитав Христос у сліпого (Мр. 10:51). Блаженний Августин у своєму богословському дослідженні мудро зауважив, що без Бога ми не можемо себе спасти, а без нас Бог не хоче.

Віра — вольовий акт. Без віри не тільки не можна спастись, а й «догодити ж без віри не можна» (Євр. 11:6). Євангеліє — це світова Конституція, але прийняття Євангелія без участі волі людини неможливо. Божа благодать сприяє тому, щоб серце грішника відкрилося, і спонукає його волю прийняти спасіння.

213. СВОБІДНА ВОЛЯ

У брошурі «Скільки вам років?» ви писали, що людина, створена за образом і подобою Божою, вона має свободну волю. Я погоджуюся з цим; але чому людина повинна підкорятися Божому закону? Якщо я підкорюсь закону, то вже не вільний...

Людина, яку ошукав диявол, фактично невільна. Вона була створена вільною, однак через непослух утратила свободу. Зараз у людини залишилася свобода вибору. Хочеш — стань на шлях Божий і будеш спасений; не хочеш — залишайся на широкому шляху, що веде до погибелі.

Наведу приклад. Америка має хороші дороги, що поділені розміткою. Правою частиною дороги можна їхати куди завгодно та як завгодно: швидко, повільно. Але можна їхати й лівою частиною, але це означає смерть. Людина має право вибору: життя або смерть.

Так само і в духовному житті. Хочеш жити вічно з Господом — переходь на Його територію та живи вічно. Якщо не хочеш — твоє право, проте знай: широкий шлях веде до погибелі.

До розділу 6.1.3 див. також запитання № 131; 162; 177.

6.1.4. Чи можна бути впевненим у своєму спасінні?

214. НЕ ВІРИТИ ПИСАННЮ — ГРІХ

У християнстві найголовніше — скромність. Тому апостол Павло наприкінці життя говорить: «Прагну

пізнати силу воскресіння Христового». Одне це вже заперечує гордовитій заяві деяких віруючих: «Ми спасенні!» Це відкрито тільки Богові...

Наведений вами фрагмент Священного Писання взятий із Послання до филип'ян, 3:10. Апостол розповідає, як він від усього відмовився (хоча й був праведним за законом), аби «придбати Христа, щоб знайти в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, щоб пізнати Його й силу Його воскресення, та участь у муках Його, уподоблюючись Його смерті, аби досягнути якомусь воскресення з мертвих» (Флп. 3:8–11). Апостол перелічує все, заради чого він відмовився від свого «праведного» фарисейського минулого, та говорить, що волів би спасіння по вірі у Христа. Далі він свідчить: «Життя ж наше на небесах, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа» (Флп. 3:20). Ці слова не що інше, як упевненість у спасінні.

Скромність дійсно відіграє важливу роль у християнстві, проте не вірити Священному Писанню — це не скромність, а гріх. Тому й говорить апостол Павло в Посланні до ефес'ян: «...спасені ви благодаттю через віру, а **це не від вас** (вид. М. В. — *Ред.*), то дар Божий» (Еф. 2:8).

Прагнення пізнати силу воскресіння Христова повинно бути бажанням кожного віруючого. Це не просто скромне, а найважливіше та основне бажання, тому що без цієї сили, яка перемогла диявола та смерть, не може бути християнського життя. Від дня воскресіння Христова вона дається всім віруючим. Якби Христос не воскрес, ми залишалися б іще в наших гріхах. Ця сила дає нам перемогу над дияволом.

У Слові Божому є підстава для впевненості у спасінні. Апостол Іван писав: «Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя» (1 Ів. 5:12, 13).

215. ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЧНОСТІ

Усі ми грішники, і говорити про це не варто. Не пишайтеся примарною надією на спасіння на землі. Досконалими ми будемо лише на небі...

Так, дійсно, всі ми — грішники. Та чи знаєте ви, що Ісус Христос прийшов спасти тільки грішників? Досконалими на землі ми не будемо. Це також правильно. Але жити за Словом Божим можна. І любити можна — навіть ворогів, якщо в серці живе Христос. Жодна людина з вовчими звичками та вовчими зубами не ввійде в Царство Боже. Якщо поховали «вовка», то «вовк» і воскресне. Покаяння та відродження змінює гріховну природу людини. Потрібно стати вівцею Христової отари, і тоді місце на небесах буде гарантоване. Приготування до вічності — мета нашого земного життя.

216. ЩО ОЗНАЧАЄ БУТИ СПАСЕННИМ?

Багато років тому я довірив своє життя Ісусу Христу, але минув час, і я духовно впав і відійшов від Нього. Минулого тижня після довгих роздумів і читання християнської літератури я призвав ім'я Господнє та попросив Його ввійти в моє життя знову й простити мені моє минуле, моє відступництво та моє падіння. Але

минув тиждень, я знову не встояв і впав. Я три-чотири рази на день просив у Бога прощення, але в душі відчуваю розчарування, і мені здається, що всі люди, віруючі та невіруючі, — тільки грішники, і залишаться грішниками до самої смерті.

Я пригадав свою маму. Ще хлопчиком разом із нею я ходив на зібрання жіночого гуртка. Там мама поводитися як християнка, та коли поверталася додому — поводитися деспотично і з батьком, і з родиною. Це мене, пригадую, дуже бентежило. Я знаю, що не маю права когось осуджувати, тим паче власну матір, але цим я хотів сказати, що, якими б не були хорошими християнами, ми залишаємося грішниками, тож наше спасіння в небезпеці.

Може, я ще не спасений? Чи можна знати про це напевно?

Видно, ви ще не повністю засвоїли одну істину: що означає бути спасеним. Від чого грішник має бути спасеним? Ці питання необхідно з'ясувати насамперед. Багато віруючих, на жаль, бачать спасіння у зміні своїх звичок і традицій. Але спасіння означає набагато більше.

З Божою допомогою я хочу вам пояснити, що означає спасіння грішника. Насамперед, ви, як і кожна людина, повинні знати, що всі ми народилися грішниками й перебуваємо у стані погибелі. І спасти самі себе ми не здатні. Але Біблія має для нас радісну звістку: спасіння можливе, воно приготоване Самим Богом. Спасіння від чого? Від вічного покарання за наші гріхи, за супротив Богу, спасіння від влади князя цього світу — сатани, від влади гріха та зла. Усе це можливо завдяки Господу Ісусу Христу. Як цього досягнути?

Спершу людина має визнати себе грішною, побачити власну погибель. Хто може крикнути: «Рятуйте, я гину!..»? Тільки той, хто бачить свою погибель. Ось так і щодо спасіння від вічного покарання. Коли людина усвідомить свою погибель і повірить благій звістці Євангелія, вона звертається до Бога: «Господи, я нечиста, грішна людина. Я знаю, що заслуговую на кару та вічне позбавлення Твоєї любові, й ніхто та ніщо не може мене спасти. Тому я й звертаюся до Тебе, Боже, та заради Христа прошу: будь милостивим до мене, грішного. Спаси мене. Я вірю, що Христос помер на хресті за мої гріхи, і визнаю Його своїм особистим Спасителем...»

Якщо ви, дорогий друже, зверталися до Бога таким чином, то Господь не може не прийняти вашу покайну молитву. Ісус Христос сказав: «...хто до Мене приходить, я не вижену геть» (Ів. 6:37).

Що відбувається під час молитви? Отець Небесний, в ім'я Ісуса Христа, прощає та дає вам нове життя, нове народження, вічне спасіння. Бог дає спасіння як дар, безкоштовно, лише по вашій вірі. Чи відбулося це з вами, коли ви вперше звернулися до Бога? Я не знаю, але якщо ви грішили, жили без Бога багато років і це не хвилювало вашу совість, виходить, що ви не пережили народження згори. Звідси й причина вашого падіння.

Але тепер, коли ви знову звернулися до Господа та попросили в Нього прощення, вам варто пам'ятати, що ваша стара Адамова природа не знищена. Так, старе минуло, тепер усе має бути новим, — але не ваше гріховне тіло. Воно залишається з вами. І через нього сатана знову спробує відвести вас від Христа. Тіло протистоятиме духу — «супротивні вони один одному» (Гал. 5:17). Старий Адам не помирає. Його природа назавжди пошкоджена гріхом. Від голови до п'ят у ньому

немає здорового місця: рани, синці, болячки. Ось чому головною умовою цілковитої перемоги над владою гріха, тілом, Адамом є перебування в Ісусі Христі.

Відтоді як ми народилися згори та віддали своє серце Христу, Господь перебуває в нас, а ми в Ньому. Але це не одне й те саме. Коли християнин перебуває в Христі, сатана безсильний захопити його в полон. «Я все можу в Тім, Хто мене підкріпляє, — в Ісусі Христі», — писав апостол Павло (Флп. 4:13).

Пам'ятайте, якщо ви віддали своє серце Христу, то вже не належите собі самому, ви викуплені високою ціною. Це й означає спасіння. Христос — Цар вашої душі та життя. Раніше, до навернення до Христа, ви вважали себе господарем власного життя, та насправді це було не так. Сатана керує життям ненавернених грішників. Вони — раби гріха. Вони противляться Богові через навіювання сатани. Але тепер, коли грішник віддає своє життя Христу, він більше не належить собі самому. Він — дитя Бога, і все піклування про нього бере на Себе Бог. Він заплатив за нас величезну ціну, й тому має на нас повне право.

Усвідомлення цього допоможе вам здобути духовну перемогу над спокусами та звабами. Якщо вони трапляються, негайно звертайтеся до Христа: «Господи, я безсильний, однак я — Твоє надбання. Ти викупив мене високою ціною. Візьми мене у Свої руки та дай сили протистояти спокусі».

Якщо ви довіритесь Господу, Він дасть необхідні сили для перемоги над гріхом. Апостол Яків писав віруючим: «Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь диаволові, — то й утече він від вас» (Як. 4:7). Пам'ятайте, що диавол вас не боїться, але Христа боїться як вогню. Ось чому важливе наше перебування у Христі.

Я раджу вам прийняти тверде рішення перебувати в Господі, підтримувати з Ним молитовне спілкування. Пам'ятайте, що відбулося з вами, коли ви призивали ім'я Господа, але не пильнували.

Яким не було б ваше минуле життя, та якщо ви твердо вирішили віддатися Господу і зробили це, отже, Господь прийняв вас. Тепер ви — дитя Боже, Він прийняв вас у Свою сім'ю. Ви носите Його ім'я. Христос Святим Духом живе у вашому серці. Ваше ім'я написано на небесах. У вас є всі підстави дякувати за спасіння.

Ви пишете, що знову згрішили. Тож дійте зараз за Словом Божим: «Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всіякої» (1 Ів. 1:9).

Раджу вам читати Слово Боже, в якому Бог говорить про Свої задуми, які вас стосуються. Читайте щодня, знайдіть для цього час. Почніть з Євангелія від Івана. Читайте знову й знову — щоразу вам буде відкриватися нова глибина істини.

По-друге, не забувайте молитися. Знаю, що ви молитесь, коли потрапляєте в біду, але нехай ваша молитва стане частиною вашого життя. Ви дихаєте безперервно, бо ваше життя залежить від притоку повітря в легені. Ви регулярно харчуєтеся, бо потребуєте оновлення сил. Так само регулярно моліться Господу, тому що вам, як і кожному християнину, необхідно постійно оновлювати духовні сили.

У Біблії сказано: «...не маєте, бо не прохаєте» (Як. 4:2). Відкривайте Богу свої потаємні бажання, довіряйте Йому в усьому.

Ще одна порада: цінуйте спілкування з іншими віруючими. Не шукайте дружби з тими, хто принижує Бога, відкидає Його задум спасіння. Відвідуйте церковні

зібрання. Розповідайте про Христа іншим. Здобуйте душі для Христа, якщо ви затвердені в істині. Розмірковуюте в серці про той небесний спадок, який Бог пообіцяв усім, хто в Нього вірить. Ходіть у світлі Божої присутності, тоді ви не будете падати, як падали донині. Хай допоможе вам Господь.

217. ЧИ ВІДРОДЖЕНИЙ?

Цей лист від невідомого вам друга. Я ніколи не цікавився духовними питаннями, але коли прочитав ваші бесіди, Євангеліє стало головним у моєму житті. Відтоді я постійно шукаю Божу правду, й через це друзі від мене відвернулися. Від цього мені погано: як люди не можуть зрозуміти, що душа дорожча за тіло? Я вірю у Христа й молюся Йому своїми словами, але як дізнатися, відроджений я чи ні?

Я прочитав ваш лист дуже уважно. Мене тішать ваші наполегливі пошуки Божої істини. І ви знайдете, якщо не будете віддалятися від її джерела — Євангелія. Той, хто намагається доповнити чи виправити вчення Євангелія людськими переказами, ніколи не матиме міцного фундаменту віри.

Ви пишете, що друзі змінили своє ставлення до вас. Не дивуйтеся, це лише початок. Коли я вирішив іти за Христом, друзі називали мене ненормальним, вони навіть оголосили це публічно. І це було правдою. Той, хто став нормальним для Бога, буде ненормальним для світу. І навпаки: нормальний для світу — ненормальний для Бога.

Сатана не залишить вас у спокої. Поки ваші думки крутилися навколо релігії взагалі, він вас не турбував.

Але щойно ви наблизилися до Христа, він перейшов у наступ, використовуючи ваших друзів. Тому Христос сказав учням: «І вороги чоловікові — домашні його» (Мт. 10:36). Побачивши зміни у вашому житті, ближні спочатку почнуть озлоблюватися. Терпіть і моліться. «Як мене переслідували, то й вас переслідувати будуть», — сказав Христос (Ів. 15:20). Він же сказав: «Учень не більший за вчителя» (Лк. 6:40). Христос не обіцяє віруючим у Нього дорогу, що вистелена пелюстками троянд, але хто Йому довіриться, той переможе.

Як дізнатися, відроджені ви чи ні? Дух Святий відкриє це вам, підкаже, дасть упевненість і наставить на істину. Дух Святий дає внутрішнє свідчення, що ви — дитя Боже. Ознаки відродженої людини такі:

1. Людина всім серцем вірить написаному в Євангелії. Вірить, що Христос сплатив за її гріхи на Голгофі, простив її, дарував вічне життя.

2. Результатом цієї віри буде радість спасіння в серці.

3. Людина боїться гріха, уникає його. Гріхи, які вона раніше робила з насолодою, тепер викликають огиду.

4. Якщо з необачності людина знову згрішить, її душа не матиме спокою, поки гріх не буде сповіданий перед Господом.

5. Виникає потреба в читанні Божого Слова, духовно-моральної літератури.

6. Людина прагне спілкуватися з іншими віруючими, що здійснюється головним чином через церкву.

7. Вона прагне благовістити, свідчити іншим про Христа.

Хай береже вас Господь, і хай укріпить Він вас на шляху спасіння. Свої починання Бог завжди доводить до кінця.

218. ПРОЩЕННЯ ГРІХІВ

Самообманом і гордістю палають ваші слова, коли ви говорите, що прощені. Хто ж може знати про це на землі? Ви Бога про це запитували?

Після проповіді до відомого проповідника Дуайта Муді підійшла жінка із запитанням, яке схоже на ваше: «Я вважаю вашу впевненість щодо прощення гріхів духовним нахабством». Муді відповів: «Пані, я вважаю нахабністю не вірити Слово Божому». А в Біблії сказано: «Направду ж Він немочі наші узяв і наші болі поніс... А Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був... на Нього Господь поклав гріх усіх нас!» (Іс. 53:4–6). Іще: «...прощення гріхів через Нього звіщається вам» (Дії, 13:38).

Якщо Євангеліє сповіщає мені, грішнику, прощення гріхів, я приймаю це та говорю: «Я — прощений грішник». Окрім того, про прощення свідчить і совість людини: з її душі спадає тягар гріхів, вона відчуває приплив радості й знаходить душевний мир.

Євангеліє містить багато інших підтверджень цієї істини. І прийняття істини — не гордість, а смирення. Гордість там, де прощення намагаються заслужити.

6.1.5. Чи можна втратити спасіння?

219. ЧОМУ ДЕХТО ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ЦЕРКВИ?

Із ваших бесід я зрозуміла, що потрібно лише раз покаятися — і людина вже спасенна, вже свята й чиста. А я знаю людину, яка називала себе спасенною, проповідувала іншим, а зараз не ходить до церкви, повернулася

у світ і живе, як усі безбожники, навіть гірше. Чому так трапляється?

Через покаяння людина починає спілкування з Богом завдяки жертві Христа, спасається за умови полишення гріхів. Але покаяння буває і щирим, і поверхневим. Тільки щире каяття дає людині нове серце та нове життя. Немає прощення без каяття. Якщо людина вчора покалася, але сьогодні повторює ті ж самі гріхи, у яких каялася, то щербата копійка ціна такому покаянню. Можна сповідувати гріхи, але не розкаятися в них. Така людина може ввійти до церкви разом з іншими спасеними, називати себе спасеною, але майбутнє покаже, що це не так. Вважаю, щось подібне відбулося й у наведеному вами випадку.

Відроджені християни прагнуть бути у світлі Ісуса Христа. Вони постійно очищують себе молитвою. Той, хто проповідує покаяння іншим, а сам живе у гріху, неодмінно загине, якщо не покається. Тим, хто полишає церкву та живе «як безбожник, навіть гірше», нагадаю слова апостола Петра: «Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а *потому* знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого. Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювотини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“ ...» (2 Петр. 2:20–22).

Бог не зважає на особу. У Книзі Числа розповідається про Валаама, який був пророком Всевишнього та навіть виголосив одне з чудових пророцтв про зірку Якова та берло Ізраїля (Чис. 24:17–19). Коли Валаам

повертався додому після благословення Ізраїля і дав погані поради моавитянам і мідійцям — спокусити Ізраїль до блуду та служіння Фегору, — настав Божий суд, і тоді загинуло двадцять чотири тисячі осіб (Чис. 25:7–9). Потім під час битви мідійців з ізраїльтянами Валаам був убитий (Чис. 31:8).

Юда, безперечно, був серед сімдесяти учнів, яких Ісус Христос послав проповідувати. Бог дав їм владу зціляти, пророкувати та творити чудеса. Учні хвалилися: «...навіть демони коряться нам...» (Лк. 10:17). Але Юда не потрапив на небеса, бо від «спотворених голгоф стежина стелиться до юдиних осик», а не на небеса. Бог осміяним не буває.

220. НЕ СУДІТЬ БЛИЖНІХ

Я знаю одного чоловіка, та й ви його знаєте. Він залишив вашу релігію, хоча був членом церкви. Але пам'ятаю, як у Німеччині він вихвалявся: «Я тепер спасений, покався, буду в раю...» По тому, як він живе зараз, не видно, що він спасений. Що ви на це відповісте?

Ви знаєте одного такого чоловіка, а я знаю їх декілька. Чи будуть вони спасенні для вічності? — про це складно судити заздальгідь. Бог знає, як упокорити та поставити на коліна таких дітей, якщо вони дійсно були спасенні.

Цілком імовірно, що про вашого знайомого, який був «у нашій релігії», можна сказати словами апостола Івана: «Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші» (1 Ів. 2:19).

221. ПРО ДИМАСА

Мені не раз доводилося чути такі думки щодо вислову апостола Павла про свого співробітника: «Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши» (2 Тим. 4:10). Хіба ці слова не свідчать про відступництво Димаса від Ісуса Христа й, відповідно, про втрату вічного життя, яке він мав? Чи правильні такі висновки?

Ми не можемо виходити за межі Священного Писання, однак на це запитання Писання не має ствердної відповіді. Апостол Павло ім'я Димаса згадує тричі. У Посланні до Филімона Димас названий співробітником (Филім. 1:24), у Посланні до колосян (Кол. 4:14) його ім'я назване без жодних коментарів. У Другому посланні до Тимофія сказано, що Димас залишає апостола Павла, бо полюбив цей вік (2 Тим. 4:10).

Що це означає? Імовірно, навернувшись до Христа, Димас не врахував тих труднощів, з якими стикалися всі послідовники Ісуса, — аж до гонінь, тюремного ув'язнення і навіть смерті. Зіткнувшись із такими труднощами, чоловік швидко втратив запал і залишив апостола Павла, вирішивши пошукати «легкого шляху».

У наших церквах можна зустріти чимало таких димасів, які з ентузіазмом ішли за Ісусом Христом, літали, мов на крилах, але потім утомлювалися і, замість того щоб трудитися для Господа, почали зводити будинки, примножувати багатство... Ви, звісно, не посилаєте таких людей до пекла. Бог знає, що з ними робити, якщо вони дійсно діти Божі.

Є інша версія про долю Димаса. Річ у тім, що Димас — це форма імені Димитрій, яке двічі згадується в Новому Заповіті. Один Димитрій очолював бунт золотарів

проти апостола Павла в Ефесі (Дії, 19:24). Проте у Третньому посланні Івана ми читаємо: «Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве» (3 Ів. 1:12). Таким чином, у другому уривку наведена позитивна характеристика Димитрія. Хто знає, можливо, йдеться про одну й ту ж особу? Спочатку він виступав проти апостола Павла, потім покаювся, як і апостол Павло, навернувся до Бога та допомагав Павлові певний час, а потім... А потім охолонув і залишив апостола, полюбивши цей вік. Пізніше, можливо, благодать Божа знову торкнулася його, викрила та зробила слугою істини, і про нього почали говорити позитивно, включаючи апостола Івана, якому не можна не вірити.

Життя народженого згори християнина — це не рівна стежина, а горбистий, тяжкий шлях, як співається в євангельській пісні: «То йду далеко, то приходжу знову». І право судити людей, включаючи й Димаса, належить не нам, а лише Господу.

До розділу 6.1.5 див. також запитання № 166; 227.

6.2. ХРИСТІЯНИН І ГРІХ

6.2.1. Гріхи й помилки, духовні падіння, освячення, сповідь

222. ЧИ ОСУДЖУЄ НАС БОГ ЗА ПОМИЛКИ?

Я не раз чув, як деякі віруючі молилися: «Прости, Господи, мої помилки...» Бог осуджує нас за помилки? Яка різниця між помилками та гріхами?

Є чимало людей, які вважають, що інші згрішили, а вони лише помилилися. Коли людина просить у Бога прощення за помилку, Господь прощає, але з гріхом справа зовсім інша. Гріх ніколи не може бути помилкою, а помилка — гріхом.

Коли я називаю Кирила Дем'яновича Кирилом Івановичем — це помилка. Та коли я, йдучи вулицею, бачу Кирила Дем'яновича й переходжу на протилежний бік, аби тільки з ним не вітатися, то це вже не помилка, а гріх. А гріх Господь прощає лише тим, хто кається.

223. СПОВІДЬ І ГРІХ

Учора я сповідувалася, а сьогодні знову згрішила. І так триває все життя. Сатана спокушає. Як не крути, а всі ми грішники. Бажаєш одне, а отримуєш зовсім інше...

Сповідь — справа хороша. Але ж можна сповідувати гріх і не розкаятися, а, як і раніше, його любити. Коли ви зненавидите гріх у своєму серці та розкаєтесь в ньому перед Богом, Він дасть вам відразу до гріха. Ви бажатимете одного, а робитимете інше, допоки не дозволите Христу оселитися Духом Святим у своєму серці. Ваші переживання мені добре знайомі. Про них знав і апостол Павло, коли писав: «...я-бо чиню не те, що хочу, але що ненавиджу, те я роблю» (Рим. 7:15). Але апостол на цьому не зупинився. Він зрозумів, що коли «я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені» (Рим. 7:20). І вже в наступному розділі він пише: «...закон духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті» (Рим. 8:2).

Бог у Христі дарував апостолу Павлу перемогу над собою та над гріхом. Така перемога потрібна кожній людині. Ви також можете її здобути — довіртеся Христу, і Він переможе.

224. ГРІХ ЮДИ

Я дійшов висновку, що дев'яносто п'ять відсотків християн своїм життям зраджують Ісуса Христа. До них належу і я. Журюся, каюся і сам себе за це ненавиджу. І тому немає в моєму серці спокою.

Кожен із нас більшою чи меншою мірою причетний до гріха Юди. Нелегко повірити, що Ісуса Христа зрадив Його обраний послідовник, але це факт. Чи всі християни розуміють, що зраджувати Христа сьогодні більш жахливий злочин, ніж злочин Юди? Чому? Тому що той, хто вважає себе учнем Христа, а своїм життям відрікається від Нього, чинить цей злочин при яскравому світлі Євангелія, якого за часів Юди ще не було.

Мої читачі в листах запитують: чому християнство наших днів утратило вплив на світ? Відповідь проста: дуже складно відчувати межу, де закінчується світ і починається християнство. Усе змішалось: світ і церква майже невіддільні. Більшість християн живе в тіні віри батьків, не переживши духовного відродження. Зрозуміло, що вони поводяться так само, як і невіруючі люди. Де ж вихід?

«І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“... А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“» (Мт. 26:21, 22). Якщо кожен християнин себе запитуватиме: «Чи не зраджую я Господа?» — то

християнство стане найбільшою моральною силою, що змінює світ.

Усі, хто согрішив, знайдуть утіху в словах апостола Івана: «Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої» (1 Ів. 1:9).

225. ЧОМУ ХРИСТОС МЕНІ НЕ ДОПОМАГАЄ

Ось ви всі пишете: Бог допоміг, Христос допомагає... А скажіть, чому Він вам допомагає, а мені — ні, хоча я багато разів молилася? У мене, зізнаюся щиро, огидний характер, і я неодноразово просила Бога допомогти мені позбутися цієї вади, але допоки все безрезультатно...

Існують різні причини того, чому ви залишаєтеся без допомоги Господа. Можливо, ви просите Господа допомогти вам, але самі нічого не робите, аби змінити характер. Якщо людину привалило камінням і вона починає кликати на допомогу, це означає, що людина й сама намагається звільнитися. Багато людей просять Бога про допомогу, але самі й пальцем не хочуть поворухнути. Якщо людина не прагне й не намагається позбутися того чи іншого гріха, то вона може щодня молити Бога про допомогу й залишатися з цією вадою. Це нагадує ситуацію, коли людина зачиняє в кімнаті всі вікна, а потім скаржитись на темряву: відчини вікна — і сонце наповнить твій дім.

Запевняю, якщо ви всім серцем зненавидите свою погану вдачу, побажаєте позбутися її та звернетесь до Христа — Він неодмінно вам допоможе. Христос сказав: «Того, хто до Мене приходить, я не вижену геть» (Ів. 6:37).

226. «УСТАВАЙ ТА Й ХОДИ!»

Я морально впавав. Не буду про це детально писати — надто довга історія. У цьому вся моя біда. Ось уже чотири роки я не відвідаю церкву. Думаю, якщо піду до церкви, то як на мене дивитимуться люди? Вони ж усе знають...

Так, можливо, люди знають про вас усе, а хіба Бог не знає?.. У церкві мають потребу не лише святі, а насамперед грішники. Ви впали. То хутчіш підводьтеся! Такий і заклик Божий: «Уставай та й ходи!» (Мт. 9:5). Побачивши вас у церкві, справжні християни зрадіють разом із ангелами та Господом. А хто зловтішатиметься, той не гідний уваги. Насамперед думайте про свою душу. Бійтеся Бога, а не людей.

Якось пророк Єзекіїл, почувши голос Бога, охоплений страхом пав долу. Але Господь сказав: «Сину людський, зведися на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!» (Єз. 2:1), і він підвівся. Тому наслідуйте приклад пророка чи приклад Петра, який одного разу відкріс Христа. Апостол підвівся і пішов, далеко пішов, навіть до смерті хресної...

227. ОСОБИСТА СПРАВА

Певний час я старанно читала Євангеліє, але мене за це били з усіх сторін, і били боляче, називали ненормальною. Навіть чоловік говорив, аби я звернулася до лікаря. Були й інші насмішники. Маю слабку вдачу, от і повелася на їхні умовляння. Неприємно було, коли почали прозивати сектанткою. Усього лише двічі в церкві побувала. Ось тепер, за дев'ять років, я усвідомила

свою помилку. Якось прочитала вашу книжку й увесь вечір проплакала: «Господи, прости мені, грішницю. Я послухалася людей і нашкодила своїй душі...»

Небагато можна додати до вашого зізнання. Воно саме за себе свідчить і тому цінне для Бога. Вам не потрібно сумніватися в Його любові до вас, любові, що прощає, милує і тішить. Слава Йому! Бог не полишив вас, Він переконав вас, що поза Нього — життя немає.

Не ображайтесь на чоловіка та друзів. Можливо, вони щиро опікувалися вами, але й щиро помилялися. Людям, які стають на шлях богошукання, як і тим, для яких суспільна думка дорожча за спасіння душі, потрібно знати деякі факти євангельської історії. Колись старійшини та фарисей підбурювали народ вбити Ісуса, а Варавву звільнити (Мт. 27). Народ не сказав: «Почекайте, спершу розберімося, чи це так? Хоча ви й старійшини, але ви — люди, а людям властиво помилятися». Ні. Збуджений натовп кричав Пілату: «Розіпни Його! Розіпни! Звільни Варавву!» Така психологія натовпу. Покладатися на неї в питаннях, пов'язаних із вірою, — найбільша помилка.

У драмі О. С. Пушкіна «Борис Годунов» є сцена, яка точно передає психологію натовпу. Бояри вмовляють Бориса посісти престол. Усі стали на коліна, плачуть. Чоловік каже сусіду: «Всі плачуть. Заплачмо, брат, і ми». Той відповідає: «Силкуюсь, брат, та сліз нема...» — «Я теж. Потерти б очі! Цибуля є?» — «Немає, я послиню...»

Людина — істота суспільна. Ми покликані жити в суспільстві, однак питання віри кожен повинен вирішувати самотійно, незалежно від чоловіка, дружини, батька, брата. Пілат зробив найбільшу помилку,

повівшись на вимогу натовпу. «А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?» — запитував він, роблячи усе можливе, щоб ухилитися від рішення. Нарешті він вийшов наперед і на очах натовпу вмив руки: «Я невинний у крові Його! Самі ви побачите» (Мт. 27:24).

Згідно з переказами, Пілат вічно мие руки, проте щоразу із жахом виявляє, що вони знов у крові Праведника. Ні, ніколи не змити наміснику Пілату крові Ісуса Христа, бо він сліпо послухався натовпу, книжників і фарисеїв, хоча серце й підказувало зворотнє.

Питання віри — найважливіше в житті людини. Вирішувати його доведеться кожному. «Умити руки», ухилитися від рішення нікому не вдасться. Особисте ставлення людини до Христа визначає її долю у вічності. Відповісти на це запитання має кожен. Якби Євангеліє вказувало хоча б на найкрихітнішу можливість спастися за гробом, після смерті — проповідь Євангелія була б непотрібною. Тоді доречно було б сказати: «Живіть, хто як може! Спасатися будемо після смерті!» Але Христос для того й прийшов на землю, щоб дати людям спасіння та вічне життя вже тут.

Тепер, коли ви побачили помилку та прийшли до пізнання істини, що поза Христом немає життя, немає спасіння, присвятить залишок свого земного шляху Ісусу Христу, а ті, хто колись заважав вам прийти, можуть виявитися поряд із вами.

228. ВІРУЮЧИЙ ТА ГРІХ

Я розумію, що коли людина грішить, то гріх віддаляє її від Бога. Гріх — стіна між Богом та людиною. Але як віруючому, який згрішив, дізнатися, що його стосунки

з Господом відновлені, що йому не загрожує вічне відділення від Бога?

Якщо згрішить віруючий, дійсно народжений згори, то перше, що відбувається в його душі, — це втрата радості спасіння. Він не втрачає спасіння, а тільки радість спасіння, мир із Богом. Дитя Боже відчуває це відразу.

Тим і відрізняється християнин від невіруючого, що невіруючий може перебувати у гріху, і гріх не позбавлятиме його спокою. Він вважає гріховне життя нормальним. І навіть більше: гріх приносить йому тимчасову насолоду, вдоволення, за яке, звісно, доведеться дорого заплатити.

Якщо народжений згори згрішить перед Господом, то його викриватиме Дух Святий, і це викриття не даватиме душі спокою. Він буде переживати, втратить мир, радість спілкування з Богом. І це триватиме доти, поки християнин не стане на коліна, не принесе свій гріх до ніг Господа і не покається в ньому. Тільки покаєння може відновити спілкування віруючого з Богом.

Християнину дана Божа обітниця: «Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої» (1 Ів. 1:9).

Якщо ж віруючий перебуває у гріху, живе у гріху, їй це нітрохи його не турбує, і він не бажає очистити себе та примиритися з Богом жертвовною кров'ю Христа, то це свідчить, що він не народжений згори, тому потребує покаєння та визнання Ісуса Христа особистим Спасителем.

Коли людина приходить до Бога через Ісуса Христа і щиро кається, то Бог, заради Христа, прощає їй усі гріхи та дає в серце заставу Духа Святого — віднині та

назавжди вона дитя Боже. Її гріхи в минулому та майбутньому викуплені жертвою Ісуса Христа. Син Божий такій людині дає сили здолати владу гріха. Але це не означає, що вона більше ніколи не згрішить. Поки ми живемо на землі в цьому тілі, небезпека згрішити залишається. Проте нам дана Божа обітниця: «Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе» (Євр. 13:5). Христос сказав: «Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки» (Ів. 10:27, 28). Ця обітниця Ісуса Христа стосується лише дітей Божих, християн, які пережили народження згори та запечатані у день викуплення Святим Духом.

Християнин, згрішивши, не віднайде спокою, поки не сповідує свій гріх перед Господом і не покається в ньому. Після цього до нього повертається радість спасіння, а стосунки з Богом відновлюються.

229. ЗІЗНАВАЙТЕСЬ У ПРОГРІХАХ

Мене надзвичайно бентежить один вірш із Писання: «признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах...» (Як. 5:16). Якось зізнався одному брату у своєму гріху, а за рік це призвело до біди. Він усе розповів іншим, і ми стали ворогами.

Напевне, ви неправильно зрозуміли цей фрагмент Священного Писання. Якщо ви образили брата, то вам потрібно було зізнатися у своєму гріху та попросити в нього прощення, інакше ваші молитви Богу були б марними. Коли ви отримали прощення брата, то Бог прийме вашу сповідь перед Ним. Спокутувати власну провину перед ближнім можна лише зізнанням. Але

якщо ви вчинили прогріх, який аж ніяк не стосується вашого брата чи друга, то такий гріх повинен бути сповіданий насамперед перед Богом, і Господь простить. У цьому можна зізнатися лише тому, кому ви повністю довіряєте, хто може щиро за вас молитися, а не зловживати вашою відвертістю. Якщо ж про ваше зізнання дізнаються, то хай і в цьому буде прославлене ім'я Боже. Скажіть: так, було, але Бог милостивий, і Він мені простив.

До розділу 6.2.1 див. також запитання № 118; 236; 339; 353.

6.2.2. Викриття

230. ЧОМУ ДЕЯКІ ЛЮДИ БОЯТЬСЯ ЄВАНГЕЛІЯ?

Минулого місяця одружився мій останній син. Залишилися ми з дружиною самі. Звісно, сумуємо. Цілий тиждень чекаємо на ваші бесіди, настільки ми звикли їх читати. Є в нас сусід. Начебто людина хороша, та часто випиває. Щойно почнемо говорити йому про Євангеліє, чоловік одразу тікає. Чим пояснити, що деякі люди бояться Євангелія?

У Сакраменто, в місті, де я живу, зносили цілі квартали: через місто прокладали автостраду. Бувало, в будинку, призначеному на знесення, піднімуть прогнилу дошку, а під нею — жах! — і мокриці, і черв'яки, й павуки, а то й пацючий виводок. І вся ця нечисть розбігалася від несподіваного яскравого світла.

Я вірю, що ваш сусід — добра людина. Але він у полоні гріха, а гріх боїться світла. Ось тому він і тікає від Євангелія до свого темного закутка. Йому варто було б

зробити навпаки: відкрити своє серце світлу. Христос сказав про Себе: «Я Світло для світу» (Ів. 8:12). Якби ваш сусід дозволив небесному світлу освітити тайники його душі (вони ж і нариви), скільки схованої нечисті кинулося б до виходу!

Біда в тім, що люди звикають до гріха, несуть цей тягар, утомлюються від такого життя, а коли їм пропонують звільнення, тікають. Кажуть, що люди звикають і до в'язниці. Таким складно допомогти.

Якщо ви вірите в силу молитви, моліться за свого сусіда, проявляйте до нього увагу та виявляйте щирі любові. Дуже важливо, щоб чоловік вам довіряв. Христос може упокорити його серце завдяки вашій молитві. Таких прикладів безліч.

231. ЧОМУ ЛЮДИ НЕ ЛЮБЛЯТЬ ЄВАНГЕЛІЄ?

Відомо, що всі люди — грішники. А якщо людина — грішна, отже, вона пропаща, їй потрібне спасіння. І всі це знають, але мене дивує, чому люди не люблять Євангеліє, чому від нього відвертаються?

Річ у тім, що Євангеліє закликає всіх людей до духовної революції, до радикальної зміни образу життя та мислення, а для більшості з них це незвично. За своєю природою люди — не просто грішники, а консервативні грішники.

Один лікар розповідав, як часто безпорадні люди відмовляються від допомоги, якщо вона пов'язана зі зміною способу життя. Він розповів один випадок. Похилого віку бідне подружжя перебувало на утриманні міста, не маючи навіть власного ліжка. Із меблів у них були тільки столик і стілець, на якому спала жінка.

Старий чоловік спав на матраці. Незабаром чоловік помер. Відділ охорони здоров'я наказав звільнити кімнату, проте жінка навідріз відмовлялася підвестися зі стільця. Незважаючи на протести, її все-таки підняли. І там, під подушкою, вони побачили вузлик із п'ятьма з половиною тисячами доларів.

Багато людей не люблять Євангеліє, бо воно непокоїть їхню совість, вимагає полишити гріхи та відмовитися від звичок. Їм не подобаються проповіді, бесіди, навіть вірші євангельського змісту. Вони на чомусь «сидять», бояться втратити власні «скарби», а Євангеліє закликає людей саме до цього. «Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше!» — сказав Ісус Христос (Лк. 12:34).

Полюбити та прийняти Євангеліє здатен лише той, хто зненавидить гріх у собі самому. Щасливий той, хто це зробить.

232. ВИКРИВАЙТЕ НЕЧЕСТИВИХ

Віруючий повинен не мовчати, коли бачить гріх, а викривати. Так і написано в Біблії. Але тоді трапляється біда: якщо когось викриєш — одразу наживаєш ворога. Як тут бути?

У своїх посланнях апостоли дійсно неодноразово радили «винуватити всіх безбожних» (Юд. 1:15). Апостол написав Титу: «...докоряй їм суворо» (Тит. 1:13). Однак ви не забувайте одного: викривач сам повинен бути позбавлений того, в чому він звинувачує іншого. Як можна винуватити у скупості когось, якщо сам не відрізняєшся щедрістю? А головне, викриття не повинно містити докорів. Звинувачення має виходити з мотивів чистої християнської любові. Так і Господь

говорив: «Кого я люблю, тому докоряю...» (Об. 3:19). У нашій життєвій практиці буває інакше: людина докоряє не тому, кого любить, а докоряє тому, кого не любить. Такі докори не приносять користі. І такими докорами, звичайно, можна нажити собі ворогів.

Уміти докоряти — це дар згори. Необхідно спочатку полюбити людину, переконати її в вашій любові, і тільки тоді можна зробити наступний крок — обережно дорікнути. Якщо це не допоможе, тоді ви вільні перед Господом.

233. НЕ ОБГОВОРЮЙТЕ НЕДОЛІКИ

Я б порадила вам писати лише про Божу любов, оминаючи недоліки. Ми їх самі знаємо...

А я б порадив вам почитати Священне Писання, хоч перший розділ Книги пророка Ісаї. Це ж суцільне викриття недоліків — гріхів цілого народу. Таких місць у Писанні дуже багато.

Якби люди знали про свої недоліки, вони поспішили б до Бога любові за прощенням. У тому й біда, що люди не бачать власних недоліків, тому й не відчують необхідності в покаянні та спасінні, говорячи «ми не гірші від інших» або «я не вбивав, не крав, не гвалтував, у чому ж мені каятися?»

Ви говорите, що самі знаєте власні недоліки, але це добре в тому випадку, якщо присутнє і прагнення їх позбутися. Одного разу лікар повідомив неприємну правду, що я маю виразку шлунка, і прописав жорстку дієту. Я не образився на нього. Завдяки лікарю, тепер я краще почувався. З Божою допомогою, сьогодні я здоровий.

Наш лікар — Ісус Христос. Він установив діагноз: «...всі згрішили, і позбавлені Божої слави» (Рим. 3:23), «нема праведного ані одного» (Рим. 3:10). Він вказав на найголовніший наш недолік, а потім уже запропонував нам лікування: «Покайтеся і віруйте в Євангелію!» (Мр. 1:15), і одним віршем Євангелія від Івана виказав глибину Божої любові: «Так бо—Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

Я не можу пристати на вашу пропозицію та перестати вказувати на людські недоліки, пропонуючи їм засіб позбавлення від них.

234. ЧИ ВИКРИВАВ ХРИСТОС НЕДОЛІКИ?

Багато разів мені доводилося слухати в церкві проповідників, які понад усе любляють викривати недоліки віруючих. Чи робив це Христос? Звісно, ні. Ісус Христос змащував єлеєм рани, лікував ніжно, не так, як ці проповідники...

Ісус Христос дійсно «змащував єлеєм рани, лікував ніжно». Але якщо християнин скупий, то це не рана, а гріх. Таку «рану» Христос не може «змастити єлеєм», Він, як хірург, викриває Своїм Словом.

Згадаймо, яким «єлеєм» Ісус Христос «змащував рани» книжників і фарисеїв, сухих, безсердечних законників того часу. Ось що Він голосно, щоб усі почули, їм говорив: «Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти!» (Мт. 23:27), «О змії, о роде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни?» (Мт. 23:33).

Погано лише, коли проповідники знають тільки одну тему: докори християнам, забуваючи, що людину потрібно й утішати.

235. УНИКАЙТЕ ГРІХА

Ви часто пишете про любов, та водночас, як на мене, відсторонюєтесь від тих, хто не з вами, вважаючи їх грішниками...

Усіх людей Біблія називає грішниками, і навряд чи хтось із людей, які живуть на землі, наважиться це заперечити (див. Пс. 51:7). Але між людьми є різниця: одні ненавидять гріх усередині себе, біжать від нього, очищують себе кров'ю Ісуса Христа, а інші полюбляють гріх, насолоджуються ним, і Христос для них — лише ім'я. У перших із другими не може бути справжньої дружби.

Мені здається, що ви дещо перегинаєте. Несправедливо докоряти у відсутності любові тим, хто не заплющує очі на гріх, картає його. Звідси й удаване «відсторонення». Відгороджуватися від людини — гріх, але відгороджуватися від гріха — наш обов'язок.

Якось я побував на весіллі, де на кожного гостя призначалася пляшка горілки. Коли урочистість перетворюється на пиятику, християнину там нічого робити. Це не означало, що я не любив наречених. Але краще не йти в ліс, якщо знаєш, що там сидить голодний вовк. Якщо вовк не з'їсть, то покалічить.

Ніхто не може дорікнути євангелісту Івану в недостатності любові. Він був апостолом любові, але любові не сентиментальної, піддатливої, яка благодушно потурає злу, порокам і неправді. У ньому проявлялася

любов Христа, який любить грішників, але ненавидить і карає гріх.

Віруючого, який не дотримується заповідей Христа, цей смиренний апостол у своєму посланні називає «неправдомовцем» (1 Ів. 2:4). Також цей же апостол любові говорить: «Кожен, хто ненавидить брата свого, той душоуб» (1 Ів. 3:15); «Хто чинить гріх, той від диявола...» (1 Ів. 3:8). Подобається нам це чи ні, але так говорить Священне Писання. Істина понад усе. Грецькому філософу Сократу приписують слова: «Платон мені друг, та істина дорожча».

Звісно, той, хто в людині викриває неправду, лицемірство та зло, покликаний любити саму людину і любити на ділі, інакше його старання не принесуть користі. Хтось сказав: «Будь обережним, коли хочеш бити в людині по дияволу, щоб не зачепити в ній Бога». Намагаюся про це не забувати.

236. НЕ БІЙТЕСЯ ВИКРИТТЯ ГРІХІВ

Читаю ваші бесіди, і мені здається, що ви мало пишете про Святий Дух, а тільки викриваєте... Потрібно й вам проповідувати повне Євангеліє.

Я знаю тільки повне Євангеліє Ісуса Христа, читаю повне Євангеліє, вчуся жити за повним Євангелієм та вказую на нього іншим. Якогось іншого Євангелія я не знаю.

Я вірю, що Божа обітниця про Святий Дух здійснилася у день П'ятидесятниці (Іоїл, 3:1), і відтепер успіх християнського життя повністю залежить від того, як цією обітницею користуються віруючі. Я неодноразово на це вказував.

Учні Христа, сповнені Святого Духа, творили великі справи. І кожен християнин, сповнений Святого Духа, може зробити багато для прославлення Христа. Церква, яка не має дару Святого Духа, — мертва. І сьогодні таких церков тисячі. Плоди Святого Духа наступні: радість, любов, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, лагідність, здержливість. Ось дев'ять елементів, які утворюють спектр Христової любові. За наявністю цих якостей можна визначити дію Святого Духа як в окремих членах, так і в церкві загалом. Що потрібно, щоб підняти духовний рівень християн?

Якось до однієї духовно мертвої християнської общини приїхав проповідник, «повний віри та сили», схожий на Степана (Дії, 6:8). Він запропонував розпочати з молитви, організував окремі групи, назвавши їх «фортецями молитви», а кожного керівника такої групи — «комендантом фортеці». Кожен учасник цієї святої справи стояв на своєму посту: молився та працював. Святий Дух щедро на них вилився. Кожен приходив у дім молитви і приводив із собою друзів і сусідів. За кілька тижнів дім молитви уже не вмещав усіх бажаючих, Дух Святий викривав їхні гріхи, люди сповідувалися та каялися.

Без оновлення Духом Святим усі наші починання будуть марними, як і прагнення. І я, пишучи ці рядки, потребую такого ж духовного оновлення та всім серцем прагну до нього.

Сумно, що більшість християн бояться викриття, уникають його, пишуть мені про це в листах. Дух Святий спочатку викриває нас і тільки потім приводить до Христа, в Якого ми знаходимо прощення та очищення. Після цього Святий Дух наповнює нас силою, щоб нам іти за Ним.

В одній церкві пресвітер запропонував мені виголосити проповідь, але попередив: «Тільки, прошу, обережно... Не говори про наші недоліки». Так на дверях деяких лікарняних палат можна зустріти напис: «Прохання не турбувати». Схоже, що й на дверях деяких церков є такий напис. Такі приходи й общини ніколи не прокинуться від духовної сплячки. Те ж можна сказати і про християн, які бояться викриття. Неможливо допомогти людині, яка вважає, ніби з нею все гаразд, а всі біди приходять від інших. Один солдат говорив: «Уся рота крокує не в ногу, а я в ногу...» Якщо людина здорова, забезпечена, посідає високе становище, то її серце немов огорожене стіною. Але Святий Дух може знайти до неї шлях.

237. МОВЧАТИ НЕ МОЖУ

Ви пишете одне й те саме: все про душу, про душу... Та як би захоплююче ви не починали свої оповіді, а кінець я знаю заздалегідь. Кожну річ ви починаєте «за здоров'я», а закінчуєте «за упокій»...

Думаю, вам варто було б сказати інакше: «Кожну річ ви починаєте за упокій, а закінчуєте за здоров'я». Це було б правильно.

Річ у тім, що Бог пробудив мене від духовної сплячки, покликав від смерті до життя, і тому тепер я не можу про це не писати. Якби я знайшов більш значущу та потрібнішу тему, то переключився б на неї. Але ні, не було й ніколи не буде теми важливішої та серйознішої, ніж тема вічного життя, тема душі. Адже вічне важливіше за тимчасове, чи не так? Душа потребує хліба життя. А морити душу голодом, пригнічувати її — справжній

злочин. А хліб для душі — тільки в Євангелії. Ось чому у своїх працях я не відступаю від цієї Книги, навіть якщо й пишу про буденні речі.

Писати про різні дрібниці чи просто мовчати з мого боку було б найбільшим злочином. Чому? Поясню на прикладі. Декілька років тому на хімічному заводі в Техасі стався вибух. Загинуло кілька людей, завод зазнав колосальних матеріальних збитків. Почувши про це, одна жінка сказала сусідці: «Я так і знала, що станеться вибух... Покійний чоловік говорив, що на заводі одну трубу встановили неправильно. Він там працював деякий час...»

Про це стало відомо слідчим органам, які розслідували причини катастрофи.

— Ви дійсно сказали сусідці правду? — запитав жінку слідчий.

— Звісно, правду, — підтвердила вона.

— Отже, ви та ваш чоловік — убивці. Чому ви не повідомили про це заздалегідь?

Жінка зрозуміла свою невиправну помилку та гірко заплакала.

Як можна мовчати, коли весь світ мчить у прірву, коли люди гинуть у гріхах, як метелики в полум'ї, тоді як спасіння поряд: «покайтеся, і віруйте в Євангелію» (Мр. 1:15). Над світом можна проспівати «за упокій», але, вказуючи людям на Христа, я співаю «за здоров'я». А іншої, більш гідної пісні я і не знаю.

238. ПИСАННЯ ВИКРИВАЄ

У ваших бесідах мені не подобається дух викриття. Ви не маєте права звинувачувати, особливо православну церкву.

Право викриття — це право для всіх. Не викривати тих, хто потребує викриття, означає не любити. Викривати — це вказувати людині на її гріх. Якщо людина ковтає отруту, а ви, спостерігаючи за цим, мовчите, — ви чините злочин. Буває, і мене люди викривають, вказуючи на мої недоліки, і я тільки дякую їм за це.

Звісно, не всім подобається викриття. Якщо хвалять — добре, а якщо викривають — біда. Апостол Павло писав Тимофію: «... **докоряй** (вид. М. В. — *Ред.*)» (2 Тим. 4:2).

Цар Ірод шанував Івана Хрестителя, охоче слухав його, поки пророк не почав йому докоряти: «Не годиться тобі мати за дружину жінку брата свого!» (Мр. 6:18). І кожному з нас потрібно себе перевіряти: небезпечно, якщо серце не здатне приймати докорів. Погано, коли й церква їх не приймає. А викривач церкви — Євангеліє, вчення Ісуса Христа. Якщо докори справедливі, а Біблія докоряє тільки справедливо, тоді чому б їх не прийняти?

Буває, що навіть люди цього світу викривають церкву. Хіба Герцен помилявся, називаючи нашу церкву азійською, що схиляється не перед Христом, а перед царем? Ось і вийшло, що «...велика була та руїна його» (Мт. 7:27). Знаменитий критик В. Г. Белінський у листі до Гоголя писав, що церква стала опорою батога й деспотизму. На це багаторазово вказував і Л. М. Толстой. Якби ж ці викриття вчасно сприйняли серйозно!

6.2.3. Шкідливі звички: пияцтво, паління тощо

239. ПАЛІННЯ — ЦЕ ГРІХ?

Я чув, що у вас тих, хто палить, не приймають у членни церкви. Чи правда це? Скажіть, де написано, що паління — це гріх? На мою думку, ніде в Біблії не осуджується паління.

У Біблії справді паління прямо не осуджується. І це, вочевидь, тому, що за часів створення Священного Писання тютюн іще не вирощували, і люди не набули цієї рабської звички.

Якщо не Біблія, то кожен добросовісний лікар може підтвердити, що паління шкодить здоров'ю. Та й на кожній пачці американських сигарет тепер написано: «Паління призводить до захворювання на рак». Отже, паління — це гріх проти свого тіла, а тіло віруючого — храм Духа Святого (1 Кор. 6:19). Тому наша церква вважає, що кожний розкаяний грішник повинен кинути палити.

Якось у зоопарку я побачив, як мавпа, яка в усьому наслідувала людину та копіювала всі її вчинки, ніяк не погоджувалася взяти до рота запалену сигарету. Тварина негайно її викидала та сердито дивилася на того, хто її пропонував. Виходить, що в цьому випадку мавпа... (Хоча не варто закінчувати речення. Ви самі здогадалися, що я хотів сказати.)

240. ЗЛОВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЕМ

Ви дуже енергійно виступали проти вживання алкоголю, але не знаєте, що Біблія заохочує пиття вина.

Читайте, що написано у Приповістях Соломонових: «Дайте напою п'яного тому, хто гине, а вина — гірко-духим...» (Пр. 31:6).

Ви вириваєте слова з контексту тридцять першого розділу. Прочитайте початок цього розділу, хоча б із першого по дев'ятий вірші, й ви легко переконаєтеся, що у Священному Писанні наведена порада не пити, але утримуватися від зловживання вином. Цар Лемуїл, про якого тут ідеться, віддаючись гріху, захоплювався жінками (вірш 3) та вином (вірш 407). На початку розділу мати попереджає сина про небезпеку перелюбу та алкоголізму. Її порада повторюється у Пр. 20:1; 23:20–31, 29–35. У малій кількості «напій п'яний» і вино були й залишаються знеболювальними засобами (навіть зміїна отрута в малій кількості має цілющі властивості). Коли наркозу ще не існувало, солдатам на війні, яким проводили ампутацію кінцівок, давали кілька ковтків міцного напою для знеболювання. Убитій горем матері, яка втратила дитину, давали ковток вина для тимчасового заспокоєння та розслаблення. Апостол Павло радив Тимофію вживати трохи вина для лікування хворого шлунка (1 Тим. 5:23). Невелику кількість червоного вина радять вживати перед їжею тим, хто має поганий апетит. Але це зовсім не пропаганда алкоголізму, яке осуджується в усій Біблії.

До розділу 6.2.3 див. також запитання № 186; 339.

6.3. БІБЛІЯ, ХРИСТІЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА І НЕБІБЛІЙНІ ОДКРОВЕННЯ

6.3.1. Як ставитися до Біблії та чи можна читати християнську літературу?

241. ВІРТЕ ПИСАННЮ

Мені здається, що, відповідаючи на запитання, вам варто наводити більше цитат із Біблії. Тоді людина скоріше повірить...

Спасибі за гарну пораду, але нею не завжди можна скористатися. Якщо читач не вірить, що Біблія від Бога, то він навряд чи стане досліджувати тексти Писання і ставитися до них, як до авторитету. Такій людині потрібні не цитати, а факти, чітка логіка та чесні аргументи.

Наприклад, одного разу мені про Трійцю поставила запитання людина, яка не вірила Біблії, проте довіряла арифметиці. Чи допоможуть їй цитати зі Священного Писання, навіть якщо я заповню ними всю сторінку? Вочевидь, ні. Людина потребує фактів.

Коли ж мова про тих, хто довіряє Біблії, то в цьому випадку ваша порада — пречудова, і я намагатимусь її дотримуватися. Краще та вірніше за Біблію ніхто не скаже. На жаль, не всі люди їй вірять.

242. ДВІ КРАЙНОСТІ

Один із ваших віруючих був моїм сусідом. Я часто його зустрічала. Він мав стареньке, геть пошарпане Євангеліє. Вдома воно лежало в чоловіка то на ліжку, то на столі, то на підвіконні, навіть на

плиті поряд із пиріжками. У Євангелії він зберігав різноманітні записки, адреси та що завгодно. Чоловік мав гроші на нове Євангеліє, просто він зневажливо ставився до Святої Книги. У нас в церкві Євангеліє лежить на найпочеснішому місці — на святому престолі. Ми здійснюємо перед Євангелієм поклоніння й навіть цілуємо...

Зустрічаються дві крайності: перша — вкрай неповажне та недбале ставлення до найвеличнішої Книги, Євангелія; друга — шанування без читання. І те й інше погано.

Я зустрічав віруючих, Біблія яких була настільки поширена, що я не міг утриматися, щоб не зауважити: — Вам час придбати нову Біблію...

— Нову? — зазвичай дивувалися люди. — Ця книга привела до Бога мою матір, а потім і мене. Вона для мене дорожча за мільйон доларів. Я не проміняв би її навіть на золоту...

Що ви на це скажете?

Шанувати Євангеліє, не приймаючи його у своє серце, — не що інше, як гріх. Так, я пам'ятаю, дуже добре пам'ятаю тих віруючих, які цілували Євангеліє й одразу заперечували його своїм життям.

243. У ЧОМУ ДУХОВНІСТЬ

Ваш журнал я читаю дуже уважно. Це добре, що він християнський, але чому ви друкуєте такі оповідання та вірші, в яких не згадується ім'я Бога?

У Біблії є Книга Естер. Вона, як і всі інші книги Біблії, богонатхненна. Однак у всій цій благословенній

книзі жодного разу не згадується ім'я Бога. Чому вона ввійшла до складу Біблії? Тому що в ній розповідається про чудесні діла Божі, про перемогу правди над злом.

Обираючи оповідання та вірші для друку, редакція керується одним правилом: чи буде користь людині від того чи іншого твору, чи не суперечить він загальним християнським принципам? Якщо твір закликає до добра, правди, справедливості, то ми вважаємо такий твір духовним, навіть якщо в ньому не згадується ім'я Бога.

Згадаймо заповідь Господа: «Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надаремно...» (Повт. 5:11). Якщо у статті, оповіданні чи вірші автор намагається за щось поквитатися чи сіє зло, майстерно прикриваючись іменем Бога, то такі твори ми не вважаємо духовними й не друкуємо.

Згадування у творі імені Бога не завжди є ознакою його духовності, а також духовності автора.

244. НАСАМПЕРЕД ЛЮДИНА

Те, що журнал роблять зі знанням справи та смаком, — це беззаперечно. Дивує лише, що у вашому журналі, який ви називаєте християнським, зустрічаються імена мусульман, наприклад, Расула Гамзатова, а також твори атеїстів. Можливо, вам нічого друкувати?

Расул Гамзатов — не мусульманин. Він атеїст і, здається, член компартії. Проте це не заважає нам друкувати його твори, оскільки вони не суперечать християнській моралі. Якщо язичник говорить мудро, то чи варто його відкидати лише тому, що він не

християнин? Не забудьмо, що кожен із нас — насамперед людина.

Адже творіння талановитих, геніальних людей приносять користь усьому людству, якщо їхнє служіння узгоджується з істиною. У Книзі Еклезіяста сказано: «Слова мудрих — немов оті леза в гірлизі, і мов позабивані цвяхи, складачі ж *таких слів*, — вони дані від одного Пастиря» (Екл. 12:11).

Хто знає, може завтра сьогоднішній язичник стане християнином? Журнал проповідує не філософію безбожництва, а Євангеліє. Християнин не може заперечувати загальнолюдську культуру. Не забудемо, що й апостол Павло цитував твори язичницьких поетів і філософів.

До розділу 6.3.1 див. також розділи 1.1; 6.3.2 та 6.5.1.

6.3.2. Авторитет Біблії, нові одкровення, стародавні та сучасні пророки, важливість сновидінь

245. «ПОВНЕ» ТА «НЕПОВНЕ» ЄВАНГЕЛІЄ

Мені хочеться з'ясувати декілька питань. Я вважаю, що ми повинні знати й розуміти Євангеліє та приймати його як єдиний авторитет з питань спасіння та християнського життя, а також нашого майбуття у вічності. Але я вже не раз зустрічав людей, які вірять у Бога, вірять, що Євангеліє від Бога, вважають себе спасеними, але на додачу до Євангелія розповідають і пишуть про різні Божі одкровення. Усе це суперечить тому, що сказано в Євангелії, особливо

словам останнього розділу Об'явлення: «Коли хто до цього додасть що, то накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій» (Об. 22:18). А люди віднімають та додають, і тільки таке Євангеліє називають «повним». Що означає «повне» та «неповне» Євангеліє? Яке Євангеліє ви називаєте «повним»?

Ви поставили дуже важливе запитання. У наш час збільшилася кількість віруючих, яких не задовольняє те, що написано в Євангелії, і тому вони звертаються до видінь, снів, «надзвичайних одкровень» тощо — до такого, що є доповненням до слів, які вже «написані в книзі оцій», як говорить Ісус Христос в Об'явленні апостола Івану (Об. 22:18). Дуже небезпечно, коли людей не вдовольняє те, що Бог уже відкрив нам через Євангелія та послання апостолів. Їхні «видіння» та «одкровення» не що інше, як вигадка. Такі «одкровення» та «пророцтва» йдуть не від Бога, тому християнин повинен бути дуже обачним і не виходити за межі того, що Господь наказав написати і дати нам як керівництво для спасіння та християнського життя.

Дуже легко ухилитися від біблійної істини, якщо припустити, що Бог насправді не все сказав у Новому Заповіті й продовжує давати одкровення через людей, начебто доповнюючи та розширюючи Євангеліє. Це і є не що інше, як фальшиве євангеліє.

Сьогодні повинні керуватися словами Христа, які Він промовив для Своїх послідовників. Спаситель сказав: «Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверима в кошару, але перелазить деінде, — той злодій і розбійник» (Ів. 10:1). Про кого тут ідеться? Про тих, кому недостатньо Євангелія; про тих, хто створює власні релігії та конфесії, що основані нібито на

Євангелії, яке насправді доповнене новими відкриттями, пророцтвами та видіннями. Такі «євангелії» мали Джозеф Сміт — засновник церкви мормонів, Єлена Уайт — засновниця церкви адвентистів, Чарльз Расселл — засновник церкви свідків Єгови та багато інших. Їм недостатньо було того, що написано в Біблії, вони начебто заслужили бачити особливі сни чи, як вони називали, «надзвичайні одкровення», і до того ж такі, про які нічого не знали учні та апостоли Ісуса Христа.

Ось чому Священне Писання багато разів попереджує віруючих: «Стережіться фальшивих пророків» (Мт. 7:15). Христос називає їх злодіями та розбійниками: «Злодій тільки на те крадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали» (Ів. 10:10).

Вівці Христа йдуть за істинним Пастирем, бо знають Його голос, за чужим же не йдуть, але тікають від нього, тому що не знають цього чужого голосу (див. Ів. 10:4, 5). А слова Христа застерігають, що в тенета фальшивих вчень потрапляють головним чином не народжені згори та не затверженні в істині християни.

Біблія вчить нас, що Бог спрямовує Своїх дітей до істини й оберігає їх від фальшивих пророків, але водночас попереджає: «Стережіться фальшивих пророків». Якщо я знаю, що в лісі водяться вовки, то мені не варто туди йти. Якщо вовк і не загризе, він усе ж таки може нас покалічити.

Апостол Іван пише: «...випробуйте духів, чи від Бога вони...» (1 Ів. 4:1). Слава Богові, це нескладно. Не потрібно бути богословом, аби зрозуміти: від Бога те чи інше явище чи не від Бога. Діти Божі знають еталон віри — Євангеліє Господа Ісуса Христа та вчення

апостолів, які входять до канону Нового Заповіту. Якщо Священне Писання не підтверджує того чи іншого «одкровення» чи «видіння», можна сміливо вважати, що воно фальшиве, чуже для Євангелія. Воно може здатися духовним, захоплюючим і начебто не суперечливим Євангелію Христа, але ми повинні негайно перевірити: чи говорить про це Священне Писання, чи просто людина намагається власні мрії видати за одкровення згори?

Людині притаманна цікавість. Кожному хочеться підглянути, що відбувається в потойбічному світі. І ось з'являється «пророк», який стверджує, ніби Бог дав йому особливі одкровення щодо раю та пекла. Виходить, що Бог забув дати через Ісуса Христа чи апостолів опис деталей потойбічного життя, а ось зараз, дві тисячі років по тому, про це згадав і дає додаткові відомості. Тільки одному Всевишній відкриває одне, а іншому — інше, і кожен «пророк» видає свої видіння, а можливо фантазії, за істину. Люди полюбляють сенсації, сприймають фальшиві одкровення за істину; з'являються прибічники, послідовники вчення, для якого у Священному Писанні немає жодної підстави.

Якщо ви щирий віруючий, то що може бути для вас істинним і беззаперечним авторитетом? Тільки Біблія. Ми не повинні додавати свої мудрування до слів цієї Книги чи скорочувати її, відкидаючи те, що нам, можливо, не подобається. Якщо хтось у бесіді з вами заявляє, що вірить у Євангеліє, та водночас указує на інші джерела, які начебто розширюють та доповнюють істину, то знайте, що ви маєте справу з фальшивим євангелістом.

Є безліч прикладів із життя християнських громад, які довірилися фальшивим пророкам на кшталт Джона, що отруїв сотні своїх послідовників у Південній

Америці, та, відхилившись від учення Євангелія, завдали своїм душам не виправної шкоди.

Усі Божі одкровення про спасіння та наше майбуття викладені в Євангелії, тому до цього нічого додати. Якщо нам щось невідомо, наприклад, стан душ, які відійшли до Господа, це просто означає, що Бог вирішив не повідомляти про це, і тому навіть такі апостоли, як Іван чи Павло, писали, що ми можемо бачити посмертне майбуття «ніби у дзеркалі, у загадці» (1 Кор. 13:12). Чому? Це неможливо пояснити людською мовою: «Чого око не бачило й вухо не чуло... те Бог приготував був тим, хто любить Його!» (1 Кор. 2:9).

Якщо Бог говорить: «...кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть *що*, то накладе на нього Бог кари...» (Об. 22:18), а людина відповідає: «Ні, Бог не закінчив посилати людям одкровення і продовжує давати їх через Своїх обраних», то це не що інше, як бунт проти Бога, недовіра до Його Слова. Це означає, що Слово Боже не вважається остаточним авторитетом.

Ми живемо в такий час, коли люди, як ніколи раніше, схильні довіряти ересі. Загальною рисою всіх цих ересей є переконання в тому, що Бог продовжує доповнювати Своє Євангеліє через видіння, одкровення, пророцтва, незнайомі мови тощо.

У Священному Писанні сказано, що віруючий живе вірою, а не видіннями та чудесами, а тим паче знаменнями. Знамень і чудес шукали фарисеї, але Ісус Христос сказав, що «рід лукавий і перелюбний шукає ознаки» (Мт. 12:39), але віруючий вірою буде жити. Біблія стоїть незрушно і не потребує додаткових одкровень.

Питання християнського життя не повинні пояснюватися одним чи двома віршами, що відірвані від усієї

Біблії. Кожна проблема повинна розглядатися з урахуванням того, як вона висвітлена в різних місцях Священного Писання.

Сатана часто вбирається в шати ангела світла, і перевірити його можна й потрібно лише за допомогою Священного Писання. Багатство Біблії безмежне, і все, що необхідно знати людині, сказано Богом. Шукати особливі одкровення в інших сумнівних джерелах — означає засмучувати Бога.

Бути слухняним не «голосу згори», який може бути й не від Бога, а Слову Божому, вже записаному та даному, — тільки таким шляхом ми можемо уникнути фатальних помилок і падіння. Часто те, що люди називають «голосом згори», насправді є «голосом знизу».

Звісно, Біблія містить чимало висловів і окремих віршів, які для нас усе ще незрозумілі. Варто мати на увазі, що ми лише люди, і наші можливості пізнання обмежені. Не все ми можемо пояснити, але можемо прийняти це вірою, пам'ятаючи, що Бог помилок не робить.

246. «УСЬОМУ СВІЙ ЧАС»

Я давно передплачую та читаю ваш журнал «Віра і життя». Знаходжу в ньому багато корисного для душі, для духовного зростання. Маю до вас прохання: дайте відповіді на кілька моїх запитань, якщо можливо — через журнал. Як ви ставитеся до видінь? Чи потрібні видіння християнину в наш час? Знаю, в Біблії багато говориться про віру, про надію, про уповання, але не знаю, чи необхідні видіння.

На мою думку, в серці народженого згори християнина, який прийняв нову духовну природу від Бога, живе Дух Святий. Хіба цього не достатньо? Якщо

я маю живу віру, що веде до спасіння, то навіщо мені видіння? Для самовихваляння та примноження гордості? У Біблії написано: «...праведний житиме вірою» (Рим. 1:17). Дайте мені відповідь: чи правильні мої думки? Якщо ж ні, то вкажіть на помилку.

Ми, євангельські християни–баптисти, повністю поділяємо вашу думку щодо цього питання. До написаного можна лише додати, що Бог використовував видіння для передачі Своєї волі людині тоді, коли Його воля ще не була викладена у книгах Нового Заповіту.

А зараз уже все, що людині потрібно знати про Божий задум спасіння грішника, Бог сказав у Своему Слові, у книгах Нового Заповіту, куди включені чотири Євангелія, Дії апостолів, їхні послання та Об'явлення, дане через апостола Івана. Це все. На цьому канон Нового Заповіту закритий. Усі інші начебто Божі одкровення про майбутнє людства через різноманітні голоси, одкровення, видіння, пророцтва — вже інше євангеліє, яке я пишу з малої літери. Воно багатьох вводить в оману.

Ці видіння та пророцтва, як правило, не здійснюються, бо йдуть не від Бога. Вони лише породжують суперечки, розділення, розчарування, і всі ми неодноразово були цьому свідками.

Справжній християнин покликаний вірити в одне Євангеліє Господа Ісуса Христа. Хто Йому вірить, і лише Йому, той ніколи не розчарується. Бог дав нам Святого Духа, віродив нас духовно, дав Його як Наставника, Провідника, Учителя, Викривача й Утішителя. Він ніколи не буде суперечити пророцтвам Книги. Християнин повинен пам'ятати слова з Об'явлення:

«Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть *що*, то накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. А коли хто *що* відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій» (Об. 22:18, 19).

Але прихильники доповнення Євангелія всілякими видіннями та одкровеннями можуть заперечити, що апостол Петро в день П'ятидесятниці, проповідуючи в Єрусалимі, навів слова пророка Йоїла: «...будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнаки ж ваші бачити будуть видіння...» (Дії, 2:17). Звісно, тут ідеться про видіння та пророцтва, а в Діях апостолів ми бачимо, що вони відбувалися тоді, коли ще не було записаного Слова Божого.

Бог незмінний, але Божі дії, Його методи впливу на людину за різних часів різні. Пригадаймо слова, якими апостол Павло розпочинає своє Послання до євреїв: «Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив» (Євр. 1:1, 2).

Був час, коли Господь говорив із людиною (Адамом) віч–на–віч. Відомо, що апостоли Петро, Павло і багато інших дітей Божих мали видіння, але це було у той період, коли Слово Боже не було доступне людині. Бог не обмежений у Своїх діях — Він може проявити Себе і через одкровення. Але в таких випадках до одкровення потрібно підходити з великою обережністю: чи дійсно воно від Бога? Сьогодні духовний світ наповнений усілякими демонічними створіннями, цей світ також повний ошуканців — диявол надягає на себе

образ ангела світла. Але християнин, народжений від Духа Святого та Слова Божого, для якого Євангеліє Господа Ісуса Христа — єдиний авторитет, не дозволить себе ошукати. Він знає, що Бог подбав про нього, давши йому Своє Слово. Приймаючи це Слово в серце, християнин уникне тих пасток, які диявол розкладає на його шляху.

Будемо вірити слову Христа так, як повірив царедворець, якому Син Божий промовив: «Іди, — син твій живе!» (Ів. 4:50). Чоловік повірив слову, яке йому сказав Ісус, і син тієї ж миті одужав. Повірити Слову, не чекаючи на знамення та видіння, — ось те, чого прагне від нас Бог.

247. ЧИ ІСНУЮТЬ ПРОРОКИ?

Хочу поставити запитання, що вже давно ношу у своєму серці. Єрусалимська церква мала пророків. А чи існують вони у ваших церквах?

Слово Боже вказує, що Святий Дух наділяє церковних служителів різними дарами. Пророцтво — один з них. Але в період благодаті, в який ми живемо, пророцтв не повинно бути більш, аніж їх написано (див. Об. 22:18). То в певному сенсі проповідники Євангелія здійснюють служіння пророків, якщо вони мають дар згори звертатися до людських сердець і якщо говорять не більш того, про що вже написано.

У Писанні зазначено: «А хто прокоує, той людям говорить на збудування, і на умовлення, і на розраду» (1 Кор. 14:3). Благословенні пророки, чи, висловлюючись мовою нашого часу, — проповідники, які передають людям не власні мудрування, а істинне Слово Боже,

відкривають народу волю Господа та не затьмарюють простий і прямий шлях спасіння через Ісуса Христа, а підказують його людям.

Бог наділив дарами Своїх служителів в Єрусалимській церкві в апостольські часи. Те саме Він робить і сьогодні в тих церквах, які опираються на Євангеліє, а не на людські перекази; це ті церкви, де Святому Духу дозволяють вільно діяти. Для вірних учнів Христа Його благодатний єлей не зубожів і сьогодні. Він здійснює Свою обітницю просто зараз: «І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом» (Єр. 3:15).

Слава Богу, таких пастирів маємо й ми. На жаль, інколи трапляються проповідники-самозванці, які не вирізняються ні глибоким знанням Слова Божого, ні мудрістю, ні розважливістю.

Тільки того проповідника, який знає Слово Боже та всебічно розвинутий, а головне — помазаний згори, можна назвати пророком Всевишнього.

248. ПРО ПРОРОКІВ

Тільки-но отримав газету, негайно шукаю вашу статтю й перечитую її кілька разів. Оскільки ви іншим відповідаєте на запитання, то дайте відповідь і мені: хто такі дібровні пророки? Чи вірите ви сучасним пророкам?

Усі дібровні пророки — це фальшиві пророки, служителі язичницьких богів, яким приносилися жертви у спеціально відведених для цього дібровах. Царі Ахав і Манасія займалися цим (1 Цар. 16:33). Але Бог поставив царя Осію, і він спалив ці діброви.

Особливою пошаною користувалися чотириста дібровних пророків Єзавелі, дружини царя Ахава. Божий пророк Ілля показав усьому народу на горі Кармел, що дібровні пророки обманюють народ, вводять його в оману (1 Цар. 18:18 і далі). Є вічний Бог, Єгова, Він, і лише Він, може відповідати на молитви, і тільки Його вісники — справжні пророки.

У наш час, коли Божа воля вже викладена в Біблії, пророками можна назвати тих, хто повідомляє цю волю іншим людям, які її не знають. І в наш час є істинні вісники Божі, які помазані Святим Духом, аби правильно передати Його Слово, а є й фальшиві пророки. Як їх розпізнати?

Істинні вісники ніколи не суперечать Євангелію, тому, що вже проповідували Ісус Христос і Його учні. Апостол Павло писав: «Але якби й ми або Ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий!» (Гал. 1:8).

Шлях спасіння та майбутнє світу вже сповіщені Богом та записані в Біблії. Однак Бог може звіщати найближче майбутнє через своїх обраних служителів. Як їх упізнати? Якщо те, що вони говорять, не здійснюється, отже, вони самозванці, в них говорить плоть, а не Святий Дух.

249. ПРО СНОВИДІННЯ

Чи вірите ви у сновидіння?

Сновидіння — продукт діяльності мозку під час сну. Одні сновидіння залишаються у пам'яті надовго, інші відразу зникають. Природа сновидінь донині психологією та медициною повністю не вивчена. Але досвід

показує, що одним сном можна довіряти, а іншим — ні. Є сни від Бога, пророчі сни, а є сновидіння «порожні», викликані зовнішніми причинами, наприклад, тяжкою їжею, спожитою перед сном.

Як розрізнити ці сновидіння? Кожному необхідно опиратися на власний досвід. Так званим «сонникам» я не вірю. У Біблії написано: «Бо Бог промовляє і раз, і двічі, та людина не бачить того: **у сні, у видінні ніч-ному** (вид. М. В. — *Ред.*), коли міцний сон на людей нападає, в дрімотах на ложі, — тоді відкриває Він ухо людей, і настрашує їх осторогою, щоб відвести людину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, щоб від гробу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на ратище» (Йов, 33:14–18). Отже, Господь може говорити з нами і через сновидіння.

До розділу 6.3.2 див. також розділи 1.1; 6.5.1 та запитання № 052; 097.

6.4. ХРИСТІЯНИН І ЦЕРКВА

6.4.1. Церква: її сутність, проблеми, духовний стан; відвідування церкви

250. СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ УТВОРЮЮТЬ ЦЕРКВУ?

Напишіть, будь ласка, скільки людей можуть утворити церкву? Один проповідник сказав, що для цього потрібно сім осіб, інший — дванадцять...

Це залежить від законів кожної країни. У США необхідно десять осіб. Священне Писання не встановлює кількості осіб, які можуть утворити помісну церкву.

Але там сказано про мотиви людей, які утворюють церкву: «Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них» (Мт. 18:20). Багато людей можуть збиратися, та якщо вони зібралися не заради Христа, то про церкву не йдеться.

Грецькою мовою слово «екклезія», яке ми перекладаємо як «церква», означає «зібрання». Не будемо наслідувати середньовічних схоластів, які сперечалися про те, скільки волосин має бракувати на голові, щоб назвати людину лисою. Церкву можуть створювати і сім, і дванадцять осіб, якщо вони дійсно народжені згори і не тільки збираються в ім'я Христа, а й сповіщають шлях спасіння тим душам, які ще не знають цього шляху.

251. ЧОМУ НЕОБХІДНО ХОДИТИ ДО ЦЕРКВИ?

Дайте мені, будь ласка, відповідь на таке запитання: щоб бути християнином, невже потрібно відвідувати церкву?

Щоб бути християнином, насамперед потрібно народитися згори, прийняти в серце Христа. «А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його» (Ів. 1:12).

Хто такі християни? Це ті, «що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога» (Ів. 1:13). Коли людина стає християнином у повному сенсі цього слова, тоді в неї не виникає сумнівів, якою має бути відповідь на поставлене запитання. Вона скаже: «Я хочу йти до церкви. Я люблю церкву, сім'ю дітей Божих, де мої брати вірять у Бога, як і я, прагнуть славити Бога та служити Йому так

само, як і я». Неможливо бути християнином, учнем Христа, і не любити Його Церкву.

252. РАННЬОХРИСТІЯНСЬКА ЦЕРКВА

Чим пояснити, що ранньохристиянська церква мала такий великий успіх, а сьогодні в наших церквах занепад і постійні проблеми?

Цілком правильно, Євангеліє в нас те ж саме, проте апостоли вже не ті. На ваше запитання складно відповісти стисло. Свого часу я також багато над цим розмірковував. Відповідь я знайшов у Діях апостолів. Там розповідається, наскільки потужною тоді була дія Божої благодаті. «І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися» (Дії, 2:47). У цій книзі показано життя християн, яке вирізнялося простотою, неприйняттям гріха та прагненням до святості. Сьогодні це рідко зустрінеш, тому церкви й у занепаді. А якщо говорити про те, чому сьогодні християни так не живуть, то хай кожен відповість сам за себе. Слово Боже може ввійти лише у просте серце, а люди відійшли від простоти, звідси й духовний занепад.

Настав час поміркувати про своє ставлення до Бога й запитати себе: «Як я живу?» Нерозумно журитися за всім світом, а самому залишатися без віри, без Бога, без спасіння.

253. ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ ПРОБУДЖЕННЯ?

Що зараз відбувається в церквах, ви знаєте краще за мене. Але ось таке питання турбує щирі душі: що потрібно зробити, щоб настало пробудження?

По-перше, ті, хто вважає себе пробудженим, духовним, повинні об'єднатися для праці та молитви.

Думаю, ніхто не може заперечити істину, що «риба гниє з голови». В історії Ізраїлю знаходимо чимало яскравих прикладів. Коли царі були богобоязливі, благочестиві, тоді благословення перебувало й на народі. Кілька царів, що правили до Езекиї, схилили народ до ідолопоклонства. Коли ж на престол зійшов цар Езекія, він одразу ж повирубав усі діброви, знищив мідного змія, очистив храм Божий.

Це показує, що пробудження повинне розпочинатися з пастирів, священиків, дияконів, церковних комітетів. Вогонь любові повинен запалати в них, аби потім поширитися на простих членів церкви. Коли вони, як Езекія, понищать «пагірки», очистять свої серця від гордині, владолюбства, егоїзму та упокоряться Богові, тоді й народ зробить те саме. Тоді церкви наповняться радістю, за якою тужать ширі душі. Тоді й розпочнеться пробудження, яке нам необхідне, про яке багато хто молиться.

Коли ж існує незгода, навіть ворожнеча між керівниками церков, то про пробудження не може бути й мови. У такій ситуації необхідне одне: палка молитва тих Божих дітей, які ще не втратили живої віри та духовного запалу. Потрібно молитися, щоб Господь дав дух покори тим, хто надто зарозумілий і не бачить прийдешнього покарання.

254. СЛАБКОСТІ ВІРУЮЧИХ

У серії ваших статей я прочитав розділ «Що потрібно?». На це запитання ви відповідаєте просто: каяття. Якщо ваші церкви складаються з тих, хто вже

покаявся, то, кладучи руку на серце, щиро мені скажіть, звідки серед ваших заздрощі, злість, егоїзм і непримиренність?

Американці мають звичай приклеювати на задній бампер машини якийсь вислів, що відповідає їхнім поглядам. Один мені надзвичайно сподобався: «Я не досконалий. Я прощений». Наші помісні церкви — це не зібрання досконалих людей. Це зібрання душ, які покалися у гріхах і прощені Божою милістю. **Після** покаяння і духовного **народження** йде період **немовлят** — ніхто не народжується дорослим — і тільки тоді людина починає духовно зростати. Спочатку немовлятам дають молоко, а вже потім тверду їжу. Господь щедро пропонує їжу, і все залежить від того, як ново-навернені скористаються Його дарами. Той, хто добре «їсть», починає рости та міцніти й поступово досягає **зрілого віку Ісуса Христа**. А ті, хто довго харчується лише молоком, схильні до всіляких хвороб. Ось чому в нашому середовищі зустрічаються духовно немічні люди, в яких проявляється їхня колишня гріховна природа. Апостол Павло радив сильним християнам підтримувати слабких молитвою та словом, що й робиться певною мірою в різних церквах.

Ніхто не може сказати, що слабких віруючих у наших церквах більше, ніж сильних, але вони є. У відповідь на запитання «Що нам потрібно?» можу додати: нам необхідне боговедення та богопізнання (Ос. 4:1).

Знання про Бога та пізнання Бога набуваються шляхом прийняття Слова Божого без усіляких перекручень і додавань (2 Кор. 2:17). Людина повинна залишити колишній спосіб життя, свої упередження, звички та все, що суперечить Священному Писанню. Це відбувається

поступово, за допомоги Святого Духа та за умови повного посвячення себе Господу.

Покаяння знімає провину гріха й дозволяє здобути прощення та спасіння, а все інше здійснює в нас Дух Святий — протягом усього життя. На землі немає церкви, усі члени якої були б досконалими. Не шукайте — не знайдете. Та все ж тих, хто прагне святості, більше там, де обов'язковою умовою для входження до церкви є покаяння та прийняття Сина Божого як особистого Спасителя.

255. ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО

У нас церковне життя зовсім завмирає. Служіння відбуваються щонеділі, однак церкви майже порожні, й навіть ті, хто ходить до церкви, постійно між собою сперечаються. Немає в нас взаємодопомоги, навіть між віруючими.

Молитися Богу, коли в душі ненависть і злість, — усе одно що говорити по телефону, коли немає зв'язку. Молитися скільки завгодно, став свічки, відбивай поклони, та якщо серце не очищене від зла та гріха, то ціна всього цього — щербата копійка.

Чи можуть у людських серцях оселитися мир, одностайність і взаємодопомога? Звісно, якщо люди спочатку примиряться з Богом і приймуть у серце Христа. Тільки Ісус може навчити нас любити одне одного (2 Кор. 5:18, 19). Апостол Павло писав християнам: «І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, тепер же примирив смертю в людським тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою...» (Кол. 1:21, 22). Ось що

робить Ісус Христос для віруючих у Нього. Скільки було б радості на землі, якби християни дійсно пережили це примирення! Світ би змінився! А церкви не залишалися б порожніми.

В Африці є особливий різновид мурах. Його представники, як і всі мурахи, вирізняються працьовитістю, але вони мають ще одну особливість — взаємодопомогу. Коли один із членів цієї великої родини від старості чи хвороби не в змозі пересуватися, більш сильні беруть його та на собі виносять із мурашника на свіже повітря. А хіба люди не більші за комах? Людині варто було б у них повчитися. Коли егоїзм, корисливість і злість заповнюють серця людей, вони самі від цього страждають і псують життя іншим.

Чи є вихід із цього становища? Звісно є. Потрібно покаятися та довіритися Ісусу Христу. Замість кам'яного Він дає нове серце, з плоті, що здатне радіти й любити ближнього, як самого себе (див. Єз. 36:26).

256. НЕДБАЙЛИВИЙ ПАСТИР

У нас така проблема: церква маленька, однак могла бути більшою, якби не наш недбайливий пастир, який мешкає тут уже понад двадцять років. Щороку, коли громада починає про це розмову, він твердить: «Мені Дух Святий відкрив, що я не повинен полишати це місце». І люди, звісно, бояться... Ось тут і виникає запитання: чи дійсно Бог хоче, щоб цей чоловік був пастирем? Як дізнатися волю Божу?

Непросто буває відрізнити волю Божу від волі людської, коли вона маскується під волю Божу і таким чином їй протидіє.

Коли віруючий повністю довіряє Христу та покладається на Духа Святого, тоді його воля стає інструментом у руках Господа. Якщо ваша церква складається з дітей Божих, то вашому пастору не варто боятися найпростішого способу пізнати волю Божу: після молитви влаштувати таємне голосування.

Довіряти Духу Святому — це не лише вірити у сни, але й вірити словам Ісуса Христа: «Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя» (Ів. 8:12).

Бог не може благословити служіння пастора церкви, якщо більшість її членів не бажають його слухати. Пастор, який усіма силами тримається за своє місце, просто не довіряє Святому Духу чи ж навіть взагалі не вірить у Нього.

Пресвітер церкви, до якої я належу, на щорічному зібранні говорить так: «Я хочу знати волю Божу: чи бажає Він, щоб я був пресвітером цієї церкви? Брати й сестри, я вийду, а ви помоліться та проголосуйте...» І воля Божа відразу виявилася: всі віддали голоси за нього, лише один утримався.

Цілком імовірно, що Господь уже давно приготував вашому пастору інше місце, де він принесе більше користі та благословення справі Божій.

257. ПРАВДУ НЕ СХОВАЄШ

Це дійсно правда, що ви написали про дев'ять невдячних хворих на проказу, яких зцілив Ісус Христос. Хоча вас і сварили за це, проте від правди не сховаєшся. Наша еміграція посіла позицію Ізраїля, якому Господь говорив так: «І потовстів Єшурун та й брикатися став. І ти потовстів, погрубів, став

гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Скелю спасіння свого злегковажив» (Повт. 32:15).

Дякую вам. Мені нічого додати.

258. СХІДНА ТА ЗАХІДНА ДУХОВНІСТЬ

Мені часто доводилося чути критику щодо західного християнства, що воно духовно змертво, захопилося матеріалізмом. Говорять, що східне християнство, навпаки, вирізняється щирістю, теплотою, духовністю, і тому нам нема чого вчитися у Заході. Чи погоджуєтеся ви з цією думкою?

Якщо за порадою Кузьми Пруткова подивитися «в корінь», то різниці між тим та іншим християнством ми не виявимо. Гріхи всіх людей однаково противні Богу, а Бог — Отець усіх народжених згори, «але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить правду» (Дії, 10:35). Це основа.

Форми шанування Бога можуть бути різними, бо кожен народ має власні особливості, але суть поклоніння — одна. Про духовне життя судять зі справ, а не з розмов про справи.

Так, слов'яни часто критикують західних християн, називаючи їх «мертвими», проте вони звіщають Євангеліє всьому світу, і ми, слов'яни, багато чим їм завдячуємо. Журнали та газети, які ви читаєте, видаються завдяки допомозі «мертвих» християн Заходу, бо від східних, «живих», допомога мізерна.

Вплив духа часу позначається на західних християнах так само, як і на східних. Бути вірним Христу в умовах повної релігійної свободи та матеріального

добробуту не так легко, як вам здається. Серед західних християн, як і серед східних, є палаючі світильники, а є «баласт», який Господь, коли настане час, відкине.

Ми повинні не критикувати одне одного, а обмінюватися досвідом.

До розділу 6.4.1 див. також запитання № 076; 094; 226; 301; 307; 322.

6.4.2. Хрещення

259. ХРЕЩЕННЯ ВСТАНОВЛЕНЕ БОГОМ

Я погано розумію суть хрещення Івана Хрестителя. Звідки в нього ця ідея? І навіщо потрібно було хреститися Ісусові Христу?

До Івана хрещення практикували есеї та фарисеї, але це було винятково зовнішньою церемонією, до якої вдавалися при посвяченні дітей Богові чи прийнятті юдаїзму прозелітами. Напевне, Іван Хреститель просто використовував цей юдейський обряд.

Іван — великий пророк. Йому згори було доручено приготувати народ до приходу Месії. Оскільки духовність ізраїльтян перебувала в занепаді, то Іванове хрещення, за свідченням Марка та Луки, було «хрещення на покаяння — для прощення гріхів» (Мр. 1:4; Лк. 3:3). Воно було зовнішнім проявом покаяння та спокути. Проповідь Івана мала за мету «готових людей спорядити для Господа» (Лк. 1:17). Покаяння та прощення гріхів було необхідною умовою для хрещення. Зовнішнє обмивання водою символізувало внутрішнє очищення.

Навіщо потрібно було хреститися Ісусові Хресту, якщо Він був безгрішним? Під час хрещення Дух Святий указав Івану, що Христос — Месія, Якого послав Бог (Ів. 1:33). Ісус був непорочний і мав право на першість серед нових людей Ізраїлю й без хрещення. Це питання хвилювало Івана, тому Христос відповів прямо: «...так годиться нам виповнити усю правду» (Мт. 3:15). Таким чином, хрещення було і є не людською, а Божою постановою.

260. СУТНІСТЬ ХРЕЩЕННЯ

Ось уже кілька років я читаю ваші бесіди, але ще жодного разу не читав про хрещення. Напишіть, як ви розумієте хрещення?

Я розумію хрещення так, як про нього сказано у Священному Писанні. На ваше запитання чітко та зрозуміло відповідають Христос і Його апостоли:

1. «...Хрещення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління» (1 Петр. 3:21).

2. «...Ми поховані з Ним хрещенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя» (Рим. 6:4).

Як це відбувається на практиці, ми читаємо в Діях апостолів: «Та **коли йняли віри** (вид. М. В. — *Ред.*) Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися» (Дії, 8:12); І далі: «І звелів, щоб повіз спинився. І обидва — Пилип та скопец — увійшли до води, і охристив він його» (Дії, 8:38). Ісус Христос наказав апостолам наступне: «І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте! Хто увірує

й охреститься, — буде спасений, а хто не ввірує — засуджений буде“» (Мр. 16:15, 16).

Як бачите, немає необхідності доповнювати Писання. Хрещення саме по собі людину не спасає, однак є свідченням спасіння.

261. ПІДСТАВА ДЛЯ ХРЕЩЕННЯ

У нас, молокан, хрещення не визнається. Ми маємо для цього підстави. А на якій підставі ви хрестите дорослих людей?

Ми не хрестимо ні дітей, ні дорослих, ні старих. Ми хрестимо лише тих, хто пережив духовне народження згори. Так учить Писання. І хрестимо ми не на одній, а на двох підставах: перша — особистий приклад Самого Ісуса Христа, друга — Його веління. Прочитайте Мт. 28:19. Ви не написали, на чому базується ваша позиція. Напишіть.

262. ХРЕЩЕННЯ НЕМОВЛЯТ

У Діях апостолів написано, що у Филипах в'язничний сторож був хрещений з усією родиною (Дії, 16:33). Хіба цей факт не виправдовує хрещення немовлят?

Абсолютно ні. Про цей випадок написано: «І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його» (Дії, 16:32). Скажіть, чи можна проповідувати новонародженому немовляті? Це все одно що проповідувати мертвому. І далі: «...і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога» (Дії, 16:34). Скажіть, чи здатне немовля радіти, що «ввірувало в Бога»? Тож немовлят,

очевидно, у домі не було. Усі слухали, всі увірували, всі були хрещенні у свідомому віці. Дітей потрібно посвячувати Господу при народженні, навіть до народження, молитися за них, але не давати їм хибної надії на вічне життя тим, що вони хрещенні в дитинстві. Уважно читайте Писання.

263. СПОЧАТКУ ПОКАЯННЯ, ПОТІМ ХРЕЩЕННЯ

Ось уже багато років мене бентежить питання про хрещення, і я дійшов висновку, що головне — бути хрещеним, а коли — у дитинстві чи зрілому віці — різниці немає.

Євангеліє вчить: «Покайтеся, і нехай же охреститься кожен із вас...» (Дії, 2:38). Бог нікому не дав право переставляти слова в цьому реченні: спочатку хреститися, а потім каятися. У математиці є правило: від перестановки доданків сума не змінюється. Але в Євангелії перестановка слів веде за собою неправильне розуміння істини з усіма можливими наслідками.

264. ХРЕЩЕННЯ В РІЧЦІ

Я дуже хотіла прийняти хрещення по вірі просто неба, як Христос хрестився в Йордані. Але мене охрестили в басейні під дахом, та ще в підігрій воді. Відтоді я весь час думаю: чому я не наполягла на своєму? Виходить, що християни, навіть баптисти, не беруть приклад із Христа?..

Хрещення — велика заповідь Божа для тих, хто увірував у Христа. Але я не погоджуюся з вашою точкою

зору: якщо Ісус Христос хрестився в річці, то й усі Йо-го послідовники обов'язково повинні прийняти водне хрещення.

Головне — переживання вашого серця, а не місце. Не важливо, буде це річка, океан чи басейн. Хрещення — символічне відтворення погребіння вашого духовного життя та воскресіння до вашого нового життя в Ісусі Христі. Якщо це відбулося у вашій душі, в особистому переживанні, то ваше хрещення дійсне і в басейні.

До розділу 6.4.2 див. також запитання № 189.

6.4.3. Проповідь Євангелія та проповідники

265. МОВА ПРОПОВІДІ

Учора я слухав одну радіопрповідь. Це була настільки безграмотна мова, що в мене вуха палали. Коли таку мову чуєш із вуст іноземця, то дивуватися нічому; та коли хтось береться повчати своїх співвітчизників і зізнається їм: «Я блудив у лісі весь день» (натомість «я блукав у лісі»), то це жахливо. Слухати таку засмічену мову нестерпно. Вічна істина Євангелія приймається таким байдужим ставленням до мови, якою воно сповіщається. У Різдвяній програмі проповідник читав: «Волхви принесли скарби свої» (з наголосом на «и»). І навіщо люди беруться за справу, до якої вони не здатні?

На це запитання складно дати відповідь, яка б вас задовольнила. Підготувавши Своїх учнів до великого служіння, Ісус Христос наказав їм: «Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!»

(Мр. 16:15). Заповідь дійсна і сьогодні, бо ще не всі чули звістку Євангелія про спасіння грішників. Тому наші церкви обирають благовісників, але, на превеликий жаль, вибір обмежений. Ті, хто достатньо грамотний (є й такі), зазвичай зайняті своїми особистими справами. Їм ніколи проповідувати Євангеліє. Інші ж нерідко говорять безграмотно.

Звісно, сатана користується недоліками мови благовісників. Але не варто забувати, що головне не те, **як** людина говорить, а що **вона** говорить. Мова може бути бездоганно грамотною, але порожньою. Хіба так не буває?

Зрозуміло, що це нітрохи не виправдовує тих, кому довіряють вибір ведучих передач. Тепер так само, як і колись, — одних Господь посилає на служіння, а інші йдуть **самі**, без покликання згори. Інколи при виборі радіопроповідників керуються не вказівками Святого Духа, а власними міркуваннями.

Змінити таке становище дуже складно. Будемо молитися про це Господу, пам'ятаючи, що й учні Христа були люди «невчені» (Дії, 4:13) і, можливо, говорили простою мовою, навіть малограмотною.

До розділу 6.4.3 див. також запитання № 077; 133; 168; 185; 207; 237.

6.4.4. Жінка в церкві

266. СЛУЖІННЯ ЖІНКИ В ЦЕРКВІ

Апостол Павло написав: «...непристойно-бо жінці говорити в Церкві» (1 Кор. 14:35), а я чув, як у вашій церкві жінки голосно моляться та ще виходять перед

приходом і читають Євангеліє. Хіба цим вони не порушують заповіді?

Я не бачу нічого осудливого в тому, що жінки моляться на зібраннях або читають Євангеліє. Порушують заповіді ті дружини, що повчають чоловіків, намагаються панувати над ними. Якщо ми звернемося до чотирнадцятого розділу Першого послання до коринтян, то зауважимо, що апостол Павло не радив жінкам повчати у церкві, брати на себе служіння пресвітера. Але якщо жінки моляться, свідчать про Ісуса Христа — це справжня ознака духовності церкви.

Жінки були першими благовісницями воскресіння Ісуса Христа. Христос наказав їм: «...йдіть, скажіть...» (Мр. 16:7). Як у Старому, так і в Новому Заповіті ми читаємо про жінок-пророчиць. Інші у простоті та любові служили Ісусу й апостолам.

До речі, дружина не має права панувати над чоловіком не тільки в церкві, а й удома. «...Хай з любов'ю все робиться у вас!» — наказує нам Священне Писання (1 Кор. 16:14).

267. ДУША ЛЮДСЬКА

Усім відома різниця між тілом чоловіки та жінки. А чи є різниця між душею чоловіка та жінки?

Біблія не розділяє душі чоловічі та жіночі, вона просто говорить про душу людини. В очах Бога цінна душа і чоловіка, і жінки. Заради спасіння душ — як тих, так само й інших, — Він «...дав Сина Свого Однородженого, щоб **кожен** (вид. М. В. — *Ред.*), хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

Бог дає всім однакові можливості для спасіння. Він однаково любить і чоловіка, і жінку.

268. ПРО ПОКРИТУ ГОЛОВУ

Як розуміти слова апостола Павла про покриття жінками голови: «...замість покривала дана коса їй» (1 Кор. 11:15)? Цей фрагмент викликає в нашій церкві суперечки. Хтось розуміє його так, хтось інакше. А як ви розумієте це місце? У Першому посланні до коринтян написано: «...коли ж жінці сором стригтися чи голитися, нехай покривається!» (1 Кор. 11:6). Як це розуміти? У нас вимагають покривати голову, як написано: «...жінка повинна мати на голові знака влади над нею...» (1 Кор. 11:10).

У першому столітті як серед євреїв, так і серед греків та римлян жінкам у публічних місцях потрібно було покривати голову. **Покривала були різні, та переважно це частина верхнього вбрання, що накидалася на голову на зразок кашюшона.**

Місто Коринт було відоме розбещеністю, і гасло «все дозволено» пролізло й у церкву. Жінки в Коринті відмовилися від цієї характерної деталі вбрання. А найгірше те, що вони відкинули саму ідею покори всередині церкви (а можливо, і в суспільстві), а з нею і культурний символ — головний покрив. Апостол Павло побачив у цьому акті не емансипацію, а приниження. «Бо коли жінка не покривається, хай стрижеться вона; коли ж жінці сором стригтися чи голитися (ознака сорому. — М. В.), нехай покривається!» (1 Кор. 11:6), щоб не соромити себе та не ганьбити свого духовного главу — чоловіка. «Чи ж природа

сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього? Коли ж жінка косу запускає, — це слава для неї, бо замість покривала дана коса їй» (1 Кор. 11:14, 15). Сама природа говорить, що жінці потрібно мати покриту голову, але волосся — це природне покривало. Чи достатнього такого покривала?

Більшість дослідників Біблії вважають, що слова Павла «замість покривала дана коса їй» (1 Кор. 11:15) усе як слід пояснюють, і, здавалося, більше немає про що сперечатися. Але в російській синодальній Біблії після вищезазначених слів апостола Павла стоїть знак питання, хоча саме речення не містить у собі ніякого питання. Ні англійська, ні німецька, ні українська Біблія знака питання не мають. Та через це в деяких церквах спалахують суперечки, хоча апостол Павло в тому ж розділі чітко сказав: «Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкви Божі» (1 Кор. 11:16).

«Коли ж жінка косу запускає, — це слава для неї, бо замість покривала дана коса їй» (1 Кор. 11:15), — це порада апостола Павла. Чи поширюється ця порада на наш час і на нашу культуру? Звісно! На жаль, сьогодні багато жінок носять короткі зачіски і це, звісно, є порушенням християнської традиції та церковного порядку. Але апостол Павло не встановлює догм щодо волосся, оскільки дане питання не важливе для нашого спасіння, і не прагне про це сперечатися.

269. ЖІНКА ТА ПРОПОВІДУВАННЯ

Таке питання визріло в мене давно. Старші брати стверджують, що на основі Божого Слова жінка на зібранні повинна мовчати й навіть молитися пошепки,

як Анна, матір Самуїла. А в Америці жінки навіть проповідують у зібраннях зі сцени. Хіба в Америці інше Євангеліє Христове?

Ваше запитання добре висвітлене у Священному Писанні. Жінка–християнка може й повинна служити Господу, брати участь у служінні церкви. Виховуючи дітей, жінка–матір здійснює велику святу справу. Щоправда, це обов'язок і чоловіка, однак матір виконує його краще.

Жінка може служити Господу на терені благодійності. Жінки, які йшли за Ісусом Христом, служили Йому своїми коштами (Лк. 8:3). А приклад диякониси Фіви (Рим. 16:1, 2), яка допомагала у благовісті апостола Павлу та іншим апостолам, — хіба не зразок славного служіння?

Чи може жінка говорити в зібранні? У Першому посланні до коринтян, 11:5, написано: «...кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою голову...» Із цього видно, що за тих часів жінки молилися та пророкували на зібраннях. То чому ж тепер не можна? А чотири доньки Пилипа, які пророкували (Дії, 21:9)? Вони ж пророкували не на цвинтарі чи в лісі, а в зібранні. А Еводія та Синтихія, дві сестри, про яких пише апостол Павло (Фил. 4:2, 3)? Якщо міркувати, як ваші старші брати, то й пророчиця Анна не мала права славити Господа і говорити про Нього тим, хто очікував на спасіння в Єрусалимі (Лк. 2:38).

«А жінці навчати я не дозволяю», — говорить апостол Павло (1 Тим. 2:12). Це зовсім інше. Одна справа повчати братів, панувати над ними — це проти Священного Писання, і жінка не має такого права, а інша — сповіщати

людям про дивні діла Божі, про любов Ісуса Христа до всіх людей. Це Господь заохочує.

Інколи й старші брати можуть помилятися.

270. ЧОМУ У ЦЕРКВІ МАЛО ЧОЛОВІКІВ?

Мене цікавить одне психологічне питання. Із СРСР туристи привозять фото, на яких люди моляться у храмах. Придивившись — лише жінки. Чоловіків зовсім мало. І в наших церквах так само. Чи не думали ви, чому так?

Я не експерт із психології, та мені здається, що причина проста. За своєю природою серце жінки не таке грубе, як серце чоловіка. Жінки співчутливі, поблажливі та більш довірливі, ніж чоловіки. Заклик Христа до спасіння базується на довірі: «...коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне!» (Мт. 18:3). Жінки ближче до серця сприймають життєві негаразди, особисті переживання, тому, цілком природно, жінки частіше шукають вирішення своїх проблем у Господа.

Зараз євангельські громади відвідує дуже багато молоді. Фотознімки туристів не завжди відтворюють реальність.

До розділу 6.4.4 див. також запитання № 163.

6.5. ХРИСТІЯНИН І СВІТ

6.5.1. Ставлення до музики, танців, літератури, кіно і телебачення

271. ЛІТЕРАТУРА, АЛЕ ЯКА?

Я зустрічаю релігійних людей, які заперечують усе, крім Священного Писання. Як ви ставитеся до літератури взагалі?

Люди, які, крім Біблії, нічого не читають, багато втрачають. Хоч ваше запитання винятково особистого порядку, проте я дам на нього відповідь. Для мене перша книга — Біблія. Я не заперечую книг, читання яких виховує людину, навчає, інтелектуально розвиває. Л. М. Толстой говорив, що на землі книжок багато, а життя коротке, тому до їхнього вибору потрібно підходити обережно. Є книги, немов прозорі озера, в яких бачиш себе та світ. Прочитаєш таку книжку, і немов із чистої води вийдеш — свіжий і бадьорий. Проте є книжки, що подібні до брудних смердючих калюж. І таких книжок сьогодні більше, а особливо американської белетристики. Такі книжки потрібно викидати з полиць!

Ще одне зауваження: якщо людина не знаходить часу на читання Біблії, то вона не повинна мати часу й на інші, навіть хороші книжки.

272. ЧИ ПОТРІБНА БІБЛІОТЕКА ПРИ ЦЕРКВІ?

Чи вважаєте ви правильним існування при церкві бібліотеки? Хіба бібліотекою не повинні займатися світські організації?

Бібліотеки бувають різні. Якщо бібліотеки заповнені книжками духовно–етичного змісту, то це більш ніж хороша справа.

Не забудьмо, що апостол Павло особливо опікувався своєю бібліотекою, цінував свої книжки, потребував їх. Він писав Тимофію: «Як будеш іти, то... принеси... книжки, особливо пергаменові» (2 Тим. 4:13). Звісно, це були книжки чистого, духовного змісту.

До вибору книг у церковній бібліотеці варто підходити дуже обережно. Церкві не личить мати у своїй бібліотеці книжки, що не закликають людей до Бога та підривають моральні й етичні норми. У наш час на книжковому ринку багато таких книжок, місце яким не в бібліотеці, а на звалищі.

273. ПРИТЧІ ТА БАЙКИ

У вільний час я читаю дітям, і за це мені часто перепадає від дружини... На її думку, дітям потрібно читати лише Біблію, оскільки байки принижують людину. А хіба притча — це не різновид байки?

Звісно, дітям корисно читати Біблію, але не Біблію взагалі, а те, що може зрозуміти дитячий розум. Якщо говорити про байки, то тут доречно пригадати слова Бога, звернені до пророка: «...як здобудеш дорогоцінне з нікчемного, будеш як уста Мої...» (Єр. 15:19).

Сумно, що люди ототожнюють байки з чимось облудним. Це зовсім не так, бо вигадка в літературній творчості — це не облуда. Байка як літературний жанр відкриває правду у формі вигадки. Що таке неправда? Це приховування істини. А байки Крилова (або Л. І. Глібова. — Прим. *Ред.*) розкривають духовні істини та містять чисту розумну думку, хоча й одягнену у форму вигадки. Звісно, байки не можна порівняти з притчами Христа. Притчі вищі та шляхетніші, оскільки в них реальні як духовна складова, так і той матеріал, на основі якого вони створені.

«Притчу завжди легко зрозуміти», — стверджують деякі люди. Але це не так. Притчі не всім зрозумілі, і не всі здатні їх правильно тлумачити. Тут необхідна чиста й велика віра. Притча — одкровення Боже, а байка — філософське, житейське одкровення людини.

Що означає релігійне виховання? Це не лише зубріння текстів Священного Писання. Навколишнє життя спроможне багато чого навчити, якщо від нього не відгороджуватися, але вміти з нікчемного видобувати дорогоцінне.

І. А. Крилов присвятив цьому служінню все своє життя. Сила морального впливу на душу молодого покоління дуже велика. Але біда в тім, що наші батьки не прищеплюють любові навіть до Біблії, бо самі її не читають, а байки Івана Крилова взагалі майже забуті.

Є такі критики, які в байках Крилова не бачать моралі, навіть спотикаються на тому, що письменник начебто підіймає тварин до рівня людини, наділивши їх людською мовою. На думку таких критиків, це принижує образ Божий у людині. Це крайність — адже Творець дав особливу мову і тваринам. А ось гріховні почуття та вчинки людини, які Крилов приписував тваринам,

більше принижують тварин, аніж саму людину. Людина відповідальна за свої вчинки, а тварина — ні. Грішна людина порушила гармонію світу, й у результаті страждають навіть тварини. Жодна істота не приховує у собі стільки морального бруду, скільки не навернена до Бога людина. Ось чому байки Крилова нітрохи не принижують людину.

Прочитайте фрагмент з Ісаї, 23:4, і ви зрозумієте, як за допомогою алегорії можна передати істину.

274. МУЗИКА — МОВА ДУШІ

Ви якось писали про ставлення християнина до літератури. Я погоджуюся з вами, що Священне Писання має бути першою нашою книгою. А як ви ставитеся до музики?

Музика — мова душі, одна з форм вираження людських почуттів, рідна сестра поезії. Але душі різні, тому й музика різна. Від народжених від Бога, осяяних небом душ лине дивовижна музика хвали Богові — псалми Давида, хорали Баха, ораторія Генделя «Мессія», понад вісімсот гімнів Фанні Кросбі, перекладених майже на всі мови світу, інші дивні пісні та гімни, які віруючі співають на своїх зібраннях, тощо. Чиста, справжня музика має небесне походження. Музика досконаліша за слова, якими виразними не були б вони. Якщо на землі існує щось небесне, то це музика. На жаль, більшість творів сучасних композиторів не кличуть душу до неба, а пригинають до землі, бо самі «творці» цієї музики не знають живого Бога та не прагнуть до Нього. Сучасна музика має і сатанинські жанри, які псують молоді душі. Бог дав віруючим Святого Духа та здібності

розпізнавати духів — чи від Бога вони. Гріха варто уникати в усьому, і в музиці також.

275. «НЕБЕСНИЙ БАРАБАНЩИК»

Ви добре критикуєте інші релігії, особливо у брошурі «Не підемо вслід Ізраїлю», а у ваших церквах що відбувається? Грають на піаніно, скрипці, акордеоні й навіть на трубах. Не вистачає лише барабана.

У Священному Писанні сказано: «Хваліте Його на бубні та танцем, хваліте Його на струнах та флейті! Хваліте Його на цимбалах дзвінких, хваліте Його на цимбалах гучних!» (Пс. 150:4, 5). Хіба ж це не підстава для того, щоб вихваляти Бога, славити Його — на акордеоні, скрипці, піаніно?

Розсилаючи людям брошуру «Не підемо вслід Ізраїлю», я дійсно хотів у руках Божих бути «барабанщиком», аби пробудити людей від духовної сплячки. Цю брошуру я перевидавав чотири рази. Але нещодавно з'явилася необхідність видати її знову.

«Все, що дихає, — хай Господа хвалить!» — так закінчується сто п'ятдесятій псалом. Хваліть і ви Його, бо Він гідний вихваляння. Славте Його у словах, піснях, на музичних інструментах. І найголовніше — вихваляйте Його своїм життям.

276. ЩО ПОГАНОВОГО В ТАНЦЯХ?

Мені сорок дев'ять років, але все життя я полюбляв і тепер полюбляю танці. Це мої розваги та спорт. Я люблю після робити порадіти. Та коли я прочитав вашу книжку «Не підемо вслід Ізраїлю»,

я здивувався — чому ви проти танців? Що в цьому поганого?

Дивіться в корінь речей. Якщо ви полюбляєте танцювати — зачиніть двері й танцюйте разом із дружиною. Тоді в цьому не буде нічого поганого. Поміркуйте, чому вам хочеться танцювати з іншими? Сатана — вправний «рибалка». Він добре знає, як своїми сітями ловити людські душі.

Якщо ж ви дивитеся на танці як на спорт, то спробуйте себе в таких видах спорту, які не мають згубного впливу на душу. Не забувайте про душу, її запити та **вічну цінність**. Християнин тішиться в Господі вічною радістю (див. Фил. 4:4). Пам'ятайте: ніщо тимчасове не може задовольнити вашу душу. Думайте про вічне, небесне, святе.

277. ПРО КІНО

Чи можна ходити в кінотеатри? Багато стрічок нищать мораль. На деякі афіші страшно дивитися. Чому мовчать духовні лідери? Хіба в нас перевелися мудрі правителі, які могли б зупинити це неподобство? Прошу, напишіть про це...

Рух за абсолютну свободу вже охопив увесь світ. Усі прагнуть мати таку конституцію, яка б передбачала свободу слова та вчинків. Демократія та ідея правової держави мають багато гарного, проте мають і серйозні недоліки. Стало неможливим відділити справжнє мистецтво від порнографії, самовираження від розбещеності. Немає критеріїв, аби визначити, яка стрічка хороша та корисна, а яка веде до розпусти.

Ісус Христос показав нам приклад життя у світі, але не за звичаями світу. Нашим дороговказом для життя та благочестя виступає Біблія, за її настановами ми прагнемо жити. Ми — сіль землі, тільки завдяки нашій присутності у світі, він іще остаточно не прогнів. Люди світу позбавлені цієї якості.

Як на мене, то мирські кінотеатри краще зовсім не відвідувати, за рідкими винятками, коли вони демонструють фільми на зразок «Життя Ісуса Христа» або «Десять заповідей». Ці художні стрічки перекладені багатьма мовами світу і наближають людей до Господа Бога.

Для віруючих існує чимало хороших християнських стрічок, які можна демонструвати молоді та дітям. Також існують серії цікавих і корисних лекцій для батьків, стрічки про місіонерську роботу в різних країнах, науково-популярні фільми. Сьогодні християни мають власну кіностудію, і нам легко не брати участі у справах темряви.

Мудрі правителі не перевелися, проте вони пов'язані надто ліберальними законами, тому їхній тихий голос перебивається гомоном голосів, які відстоюють здобуту протестами свободу. З іншого боку, завдяки можливості протестувати, в Америці, наприклад, деяким церквам вдалося шляхом чисельних пікетів домогтися закриття порнографічних кінотеатрів у багатьох містах.

278. ПРО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Ваші бесіди глибоко зачіпають моє серце. Я по кілька разів їх перечитую, та все чекаю, коли ж ви напишете, чи можна дивитися телевізор?

Телебачення як наукове досягнення — дар Божий. Та й усе, що винаходять учені, вивчаючи закони природи, передбачені Божим задумом. Але біда в тім, що сатана обманює людей. Він намагається використовувати нові відкриття для боротьби проти Бога. Потрібно бути дуже обережним, аби не потрапити на гачок лукавого.

Телефон — гарний винахід, але багато людей грішать, користуючись телефоном. Радіо — велика послуга людству, однак скільки просякнутих отрутою передач наповнюють ефір сьогодні! Читання книжок — блага справа, проте й книжки бувають різними. Те саме можна сказати й про телевізор.

У Лос-Анджелесі мешкають двоє моїх знайомих. Вони прийшли до Христа і присвятили Йому своє життя, слухаючи проповіді по телевізору. Бувають хороші, корисні програми, однак їх так мало!

Здебільшого творці програм люди невіруючі, тому їхні передачі завдають душі великої шкоди. Не кожен здатен вибрати зі сміття перлину. Золото також не завжди знаходять у вигляді самородків. Дорогоцінний метал вимивають із піску. Відроджений християнин знає, де пісок, а де золото.

На жаль, цього не можна сказати про дітей. Діти не мають права вмикати телевізор і дивитися, що заманеться. Телевізор без батьківського контролю завдає дітям великої, інколи непоправної шкоди. У такому випадку краще викинути цей апарат на звалище, щоб не погубити дітей.

6.5.2. Косметика та прикраси

279. ПРО ОБРУЧКИ

Слово Боже вчить, що християнин повинен прикрашатися не золотими оздобами, а духовними чеснотами (1 Петр. 3:3, 4). Чому ж багато віруючих носять обручки? Хіба це не суперечить апостольським настановам?

Обручка — це не прикраса, а знак шлюбного союзу, і тому не суперечить апостольським настановам. Ця традиція має глибоке історичне коріння, символічний зміст і не суперечить Слову Божому: віднині чоловік і жінка — нерозривне ціле й належать одне одному. Звісно, коли між чоловіком і дружиною любові немає, то обручка не допоможе, навіть якщо вона надзвичайно коштовна.

Я читав історію про одну християнку, яка вважала, що носити обручку — гріх. Коли вона народила дитину, її чоловік був за кордоном у службових справах, тому не міг бути поряд.

У неділю до лікарні прийшли віруючі. Вони співали християнські гімни, а потім підходили до хворих, аби поспілкуватися та підбадьорити.

Чомусь біля цієї жінки віруючі не затримувалися, а із сумом відходили. Це її збентежило. Не витримавши, вона вирішила запитати в медсестри про дивну поведінку. Та пояснила:

— Вас вважають гулящою жінкою, яка поза шлюбом народила дитину.

— Чому?

— Ви не носите обручки.

Жінка негайно наділа обручку, і ставлення до неї змінилося.

У листі ви згадуєте апостольську пораду щодо золотих прикрас. Я щось не знайшов цього в Писанні. Якщо ви маєте на увазі 1 Петр. 3:3, 4, то прочитаймо цей фрагмент у контексті. По-перше, тут апостол не говорить, що християнин узагалі не повинен носити золоті прикраси. Йдеться не про християн обох статей. Тож ваше питання дещо неточне. Тут ідеться про **покору дружин невірющим чоловікам**, «щоб і деякі, хто не кориться слову, були приєднані без слова поведженням дружин, як побачать ваше поведження чисте в страху. А окрасою їм нехай буде не зовнішнє, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одєж, але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала...» (1 Петр. 3:1–6). Тобто Сарру прикрашали не оздоби, а **покоря чоловіку**. Це не заборона носити прикраси — ми знаємо, що й Сарра, і Ревека, і Рахіль їх носили. Авраам дав своєму слuzі подарунки для нареченої Ісака Ревеки «золоту сережку, — півшекля вага їй, — і два наручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм» (Бут. 24:22). Немає сумнівів, що ці подарунки відправили зі згоди матері Ісака, Сарри, а можливо, ці речі навіть їй належали. Це були традиційні для того часу подарунки майбутній невістці, а коли вона ставала дружиною, їй дарували ще більш коштовні прикраси. До того ж одну сережку для двох вух не дарують. Ця «сережка», ймовірно, була прикрасою для носа! «Чи панна

забуде оздобу свою, наречена — про стрічки свої?» (Єр. 2:32), — запитує Господь у Книзі Єремії.

Ми схильні випускати найголовніше, відціджуємо комара, а верблюда ковтаємо (див. Мт. 23:24). Апостол Петро **не** говорить «**окрасою їм нехай не буде**» те-то й те-то, але «**окрасою їм нехай буде**» (вид. М. В. — *Ред.*). Не зовнішність головна чеснота жінки, а **послух чоловікові**. Якщо виконувати заповіді апостола буквально, то чому б нашим сестрам не почати **коритися чоловікам** (навіть тим, хто не кориться Слову, тобто невіруючим або відступникам!) та **називати їх панями**, як Сарра називала Авраама.

Апостол Петро говорить, що краса — це добре, проте є дещо значно важливіше за зовнішність, і радить на це звертати більше уваги. Ось і все. Законницька заборона щодо обручки не відповідає духу Священного Писання. Золота обручка — символ нетлінності та безкінечності. Коли на руці жінки бачать обручку, то знають, що вона заміжня, і це її захищає від чоловічих залицянь. Однак звичаї змінюються. Старозаповітні жінки носили багато прикрас і навіть інколи сережку в носі (Єз. 16:12). Сьогодні це вважається непристойним.

«**А окрасою їм нехай буде... захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом** (вид. М. В. — *Ред.*)». Але замість того щоб зосередити увагу на цих якостях, ми наклали заборону взагалі на красу зовнішнього вбрання жінки й у **дусі осуду** з докором дивимося на тих, хто носить коштовну обручку чи капелюшок. Які ж ми насправді далекі від нетлінної краси «лагідного й мовчазного духа»!

280. ЗЛОВЖИВАННЯ КОСМЕТИКОЮ

Газети повідомляють, що американці витрачають на косметику приблизно мільярд доларів на рік. І ще більше на прикраси.

Скажіть, будь ласка, як ваша церква реагує на зловживання косметикою?

Про це я вже доволі детально писав у збірці «Так відповідає Біблія». Якщо ви її маєте, то розгорніть і почитайте. Щоб не повторюватися, скажу стисло. Церква, до якої я належу, в цьому питанні дотримується поради апостола Петра: «А окрасою їм нехай буде не зовнішнє, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одєж, але захована людина серця в неглітні лагідного й мовчазного духа...» (1 Петр. 3:3, 4). Тут, звісно, немає заборони, проте апостол Петро вказує, що саме прикрашає жінку та й людину взагалі. Християнин і християнка в першу чергу повинні вирізнятися зовнішньою та внутрішньою чистотою, а вже потім всім іншим.

І якщо чоловік із гігієнічних міркувань користується одеколоном, а жінка кремом, то це не віддаляє душу від Бога. Але людина повинна пам'ятати, що не можна бути гарнішою, ніж є насправді. Усі спроби сховати зморшки косметикою — це жалюгідна комедія, марна витрата часу, глузування із себе самого. І кому це потрібно? Власникам косметичних компаній і продавцям. Людині від цього немає жодної користі. Закони природи неблаганні. Жінки, які прагнуть здаватися гарними, і цим подобатися чоловікам, глибоко помиляються. Справжні чоловіки люблять чистоту, простоту та природність.

6.5.3. Чи можна християнину веселитися? Радість у Господі та мирські задоволення

281. У ЧОМУ СПРАВЖНЯ РАДІСТЬ?

Я вважаю, що життя нам дане для радості, тож потрібно брати від нього все можливе. А жити з пісним обличчям, як роблять багато віруючих, — це не життя. Усі ці віруючі здаються мені жалюгідними та бідолашними людьми, і я дуже здивований, що ви пристали до таких людей. Що вас спонукало це зробити?

Я пристав не до людей, а до Ісуса Христа. Приєднатися до Нього мене спонукала Його любов. «Пісні» обличчя мають ті люди, які не повністю довірилися Христу. А ті, хто вірить Йому всім серцем, мають обличчя щирі, сяючі та радісні.

Стосовно життєвих радощів, то є різні розуміння, різні погляди на життя. І радіємо ми по-різному. Радість, про яку ви пишете, заради якої ви ладні віддати своє життя, — короткочасна, «дешева». Блудний син, полишивши батьківський дім, також радів, але недовго. Незабаром він став злидарем, і радість змінилася слізьми. Радість — палке почуття, проте його природа буває різною. справжня радість не в багатстві, не у славі, не в насолоді. Цар Соломон мав усе, ні в чому собі не відмовляв, звів для себе розкішні палаци, насадив виноградники, сади та гаї, вирив водойми, купив слуг, зібрав багато срібла та золота, мав співаків і співачок, оточив себе дружинами-красунями. Соломон говорив: «Та коли я звернувся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився

був, роблячи, — й ось усе це марнота та ловлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного!..» (Екл. 2:11).

Справжня радість — у спасінні душі. Релігія без упевненості у спасінні душі дійсно робить обличчя «пісним». Але Євангеліє — це радісна звістка, звістка про те, що «хто вірує в Сина, той має вічне життя» (Ів. 3:36). Я відчув радість лише тоді, коли сам повірив і припав до ніг Христа. Дійсно, серед віруючих можна зустріти багато лицемірів, але справжню радість у Господі підробити неможливо.

Закуті в кайдани Павло та Сила раділи у в'язниці. Із римського підземелля, із в'язниці жорстокого Нерона апостол писав: «Радійте в Господі завсіди, і знову кажу: радійте!» (Фил. 4:4). **Маленький ерихонський єврей**, на ім'я Закхей, тішився вічною радістю, влаштувавши у своєму домі частування для Ісуса Христа (Лк. 19:2 і далі).

Ісус Христос сказав віруючим: «...щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість!» (Ів. 15:11). Коли? На тому світі? Ні, тут, на землі, коли ми у Христі, а Христос у нас.

Чому не всі християни тішаться радістю в Господі? Гріх краде справжню радість християнина. Якщо видалиш гріх, виправишся перед Богом, покаєшся, як зробив це Давид, — і Господь одразу ж поверне радість спасіння (див. Пс. 51:14).

Але існує ще одна радість, вища за всі радості. Це радість від зустрічі з Ісусом Христом під час Його Другого пришествя. Радіти будуть всі, хто на Нього чекає. Він витре сльози з наших очей (Об. 7:17). Що це будуть за сльози? Сльози радості? Не знаю. Можливо, сльози невимовного жалю, що, живучи на землі, ми не вмiли вповні радіти в Господі.

Справжню радість, мій друже, ви відчуєте лише тоді, коли Ісус Христос стане для вас реальністю, вашим особистим Спасителем.

282. РАДІЙТЕ!

Дякую за брошуру «Не підемо вслід Ізраїлю». Ви в самісіньке око влучили. Багато в ній гіркої правди, проте я не погоджуся з вами, що живій людині не можна ні порадіти, ні повеселитися.

Відповідаю словами апостола Павла: «Радійте в Господі завсіди, і знову кажу: радійте!» (Фил. 4:4). А ось що говорить пророк Ісаїя: «Я радісно буду втішатися Господом» (Іс. 61:10). Воскреслий Христос сповістив учнів: «Радійте!» (Мт. 28:9). Християнину цього достатньо, щоб радіти навіть у скорботі. Коли Спаситель наповнює серце віруючого Своєю любов'ю, він не потягнеться за чаркою горілки, щоб «відвести душу», не піде до пивної, аби штучно викликати почуття радості, «гарний» настрій. Пояснити радість християнина неможливо. Вона пізнається на особистому досвіді, коли людина повністю віддається в руки Божі.

283. КУЛЬТУРА І ХРИСТІАНСТВО

Маю запитання, на яке вже давно хочу знайти відповідь: чому церква заперечує культуру та прогрес? Я чула, як один церковний критик затято відкидав мистецтво. «Нам не потрібно нічого знати, крім Христа розін'ятого», — наполягав він. Той проповідник знає самі лише заборони: радіо слухати не можна, читати газети не можна тощо. Ось ви видаєте бесіди, але ще

жодного разу не підіймали цього питання. Я запитала про це одного віруючого, і він відповів: «Читай Біблію...» У житті є радість. Чому віруючі їх відкидають?

Церква Христова не заперечує ні культуру, ні прогрес. Питання лише в тім, що саме вважати культурою та прогресом. Справжній християнин нітрохи не заперечує радощів земного життя. Він утримується лише «від тілесних пожадлиностей, що воюють проти душі», як у своєму посланні пише апостол Петро (1 Петр. 2:11). А це зовсім інше. Віруючі люди несуть радість іншим. Її джерело не тільки у вірі в Христа, але й у тих незчисленних дарах, які Отець Небесний посилає людям.

Дійсно, є християни, які нічим не цікавляться, заявляючи: «Ми віримо в Біблію...» Вірити в Біблію — гарна річ, але Святе Писання не вчить людей множити заборони, які Господь не накладав.

Я чув різку критику на адресу всесвітньо відомого молодого піаніста Ван Кліберна: «Який же він християнин, якщо грав у Москві для кремлівських вождів?!» Але ж це неправда. Він грав для росіян, і якщо серед них був М. Хрущов, то це на краще. Критикам варто було б пам'ятати біблійну історію про юного Давида. Своєю музикою він міг заспокоїти і змінити серце жорстокого царя Саула (1 Сам. 16:23). Музика — дар Божий. Справжній християнин не може не захоплюватися великими творами мистецтва. Усе дивовижне, прекрасне, радісне йде від Бога. Послухайте, що сказано в Біблії: «Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни» (Як. 1:17).

У світі, сповненому гріхів і пороків, Господь обирає окремих людей і дає їм особливі дари — таланти, що

осявають їхні душі високими почуттями. Бог не обмежений у Своїх діях, і для здійснення Своїх намірів і планів може діяти через віруючих і невіруючих.

Те саме можна сказати й про поезію, що прославляє красу Всесвіту, творіння Боже. Я не уявляю собі християнина, який би заперечував поезію, що закликає до правди та справедливості. Бог наділив людей розумом, мудрістю та уміннями, щоб славилася Його ймення. Справжня, життєствердна культура невід'ємна від християнства.

284. РАДІСТЬ ВІРУЮЧИХ

Хіба можлива радість у житті, коли людина живе у постійному страху: «Ой, хоч би не згрішити!..» Невіруючі більше радіють, ніж віруючі, принаймні на землі...

Ваш висновок абсолютно неправильний. Я маю цілковите право так стверджувати, оскільки був на вашому місці, а ви на моєму — ні. Я був невіруючим і знаю «радість» невіруючого, про яку пишете. Ви поквапилися з висновком, не зазнавши радості прощення, радості в Ісусі Христі.

Правильно, я боюся згрішити, але не тому, що таким чином позбудуся спасіння, а тому що цим я засмучу Господа та втрачу радість спасіння. Пам'ятайте молитву царя Давида: «Верни мені радість спасіння Твого, і злагідним духом підтримай мене» (Пс. 51:14). Як це буває? Ось вам приклад.

В інституті, де я навчався, викладав один старий професор-філолог П. І. Расторгуєв. Зустрічаючись зі студентами, професор перед кожним знімав капелюха, з усіма широко вітався, нужденним давав по два-три

рублі на обід, хоча сам одягався скромно, жив бідно, але до всіх був настільки добрий, що прийти до нього на екзамен непідготовленим і отримати двійку було просто неможливо — совість не дозволяла. Цим ми боялися засмутити нашого викладача. Ми зубрили латинь і старослов'янську мову, й полюбили ці дисципліни, тому що любили свого викладача.

Хто щиро полюбить Ісуса Христа, той зненавидить гріх. Для відродженого християнина неприпустимо жити у гріху, і якщо він з необережності згрішить, то не в змозі заспокоїтися, поки не сповідує свій гріх Христу й не отримає прощення. Радість прощення покриває всю гіркоту від гріха. Така радість — найбільша радість, бо саме в цьому наше спасіння. Ми всі грішимо, всі спотикаємося, але підвестися й отямитися може лише той, кому подобається ходити, **радіючи у світлі Божому**.

285. АЗАРТНІ ІГРИ

Один мій знайомий виграв у лотерею за один долар автомобіль «форд». Відтоді я витратив на такі лотереї близько сотні доларів, однак доля поки що мені не усміхнулася. А зараз цей знайомий кличе мене в Рино (штат Невада) випробувати щастя.

І ось я думаю: чи має право християнин брати участь у таких лотереях?

Віра християнина ґрунтується не на «усмішці фортуни», а на Слові живого Бога. Навіть якщо б ви злидарювали, то й у такому разі подібні ігри та картярство зокрема — самообман. Бог знає, чого насправді потребують віруючі в Нього.

Філософія цього світу — отримати щось задарма — не підходить християнину. Прочитайте Послання до филип'ян, 2:3. Краще б ви віддали програні вами сто доларів на місіонерство.

6.6. ЯК ДІЗНАТИСЯ ВОЛЮ БОГА? ПЛАНУВАННЯ ТА БОЖА ВОЛЯ

286. БОГ ПРОТИ ПЛАНУВАННЯ?

У Посланні апостола Якова (Як. 4:13–17) сказано, що християнин не повинен планувати своє життя. Чи це дійсно можливо? Усі люди складають плани на майбутнє — віруючі та невіруючі. А як інакше жити?

Ви зробили хибний висновок із зазначених вами віршів. А краще прочитайте їх уважно знову. «Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“» (Як. 4:15). Священне Писання не проти планування життя, проте не всі наші плани ухвалюються Богом. На це потрібно зважати. Бог краще знає, що для нас корисно, а що — шкідливо.

Пригадайте, як часто змінюються наші плани. Ось чому краще зважити на пораду апостола Якова й казати: «Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те. Якщо ж Господь змінить мої плани, то я від усього серця скажу: „Хай буде воля Твоя!“».

287. ЯК ДІЗНАТИСЯ ВОЛЮ БОЖУ?

Я навчаюся в коледжі й раніше ніколи не цікавився релігійними питаннями. Прочитав вашу книжку «Вчора та сьогодні». Бог звернувся до мого серця. Однак маю

багато запитань. Якщо людина стоїть на роздоріжжі, то яким чином вона може дізнатися волю Божу?

Для цього є лише один шлях — Біблія. Коли ви підходите, як ви кажете, до роздоріжжя й хочете дізнатися, куди далі вам рухатися, то Біблія на це питання не відповість — праворуч або ліворуч. Однак у Священному Писанні є багато такого, що дозволить зважити ваш шлях на Божих терезах.

Візьмемо, наприклад, шлюб. Як зробити правильний вибір? Ви прагнете дізнатися волю Божу. У Біблії читаємо: «До чужого ярма не впрягайтесь з невірними...» (2 Кор. 6:14). Тут відкрито говориться про те, в чому полягає воля Божа: віруючий чоловік повинен обирати в супутниці життя християнку. Про це варто подумати, перш ніж щось вирішити.

Тому в кожній ситуації повинні пам'ятати слова Ісуса Христа: «Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, — а все це вам додасться» (Мт. 6:33). А також: «Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть!» (1 Кор. 10:31). Чим більше та глибше ми вивчаємо Біблію, тим більш сприйнятливими стаємо до волі Божої. Ми ж маємо можливість проаналізувати свій вибір і узгодити його зі Священним Писанням.

Але трапляється і таке: ви обрали один шлях, але існує й інший, дуже схожий на перший, який також здається праведним. Ми обираємо, наприклад, перший шлях, але несподівано Бог його закриває. Ми вважали, що цей шлях правильний, та якщо Бог його закрив, це означає, що нам потрібно погодитися та зрозуміти, що в цьому воля Божа, й обрати собі інший шлях.

Наприклад, ви прагнули здобути вищу освіту, однак не отримали тих коштів, на які розраховували. Легко зрозуміти, що на це не було Божої волі, інакше Господь знайшов би спосіб вас забезпечити.

Чи, наприклад, ви вчилися певний час, але не змогли здолати одну якусь дисципліну. Тут вам варто замислитися: чи є в цьому воля Божа? Господь, відкриваючи нам Свою волю, обов'язково дасть і можливість її здійснити.

Дуже складно зрозуміти волю Божу тим, хто позбавлений тісного спілкування з Господом. Якщо ви будете перебувати в Господі, то для вирішення того чи іншого питання Бог знайде шлях відкрити вам Свою волю. Насамперед ви повинні свою проблему принести до Господа в молитві.

288. АРХІТЕКТОР ЖИТТЯ

В останній проповіді, розмірковуючи про розумного та нерозумного будівничого, ви сказали такі слова: «Людина — архітектор свого життя». Це неправильно. Архітектор життя — Ісус Христос.

У своїй проповіді я сказав: людина — архітектор свого життя. Ви стверджуєте, що це неправильно і що «Христос — Архітектор життя». Різниця полягає в тому, що я говорив про власне життя, а ви говорите про життя взагалі. Звісно, Христос — Архітектор, тобто Творець усього життя. Він — Бог. Та оскільки людина має свободу волі, то сама будує **своє** життя. Людина вільна розпоряджатися ним як заманеться, вільна обирати «матеріал» за власним бажанням. Бог ніколи не ламає волю людини.

Людина повинна сама вибрати фундамент — пісок або камінь, тому я й порівняв людину з архітектором. Це нітрохи не принижує Ісуса Христа. У проповіді було чітко підкреслено, що єдиною надійною основою нашої віри може бути винятково Ісус Христос.

Як будувати — особиста справа кожного. Життя переверить фундамент і побудоване на ньому на міцність. На додачу наведу слова апостола Павла: «А коли хто на цій основі будує з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є» (1 Кор. 3:12,13).

Святий Дух є Архітектором Церкви Христа, дивної споруди Божої, яка зводиться для Нього ось уже двадцять століть. У цій споруді Ісус Христос — наріжний камінь.

Немає підстав говорити, що Ісус Христос — Архітектор життя кожної людини.

289. ПОМАГАЙ БОГ

Коли я ще був язичником, то часто замислювався над такими фразами: «Помагай Бог», «З Божою допомогою», «Нехай Господь помагає» тощо. Чи можемо ми, люди, брати Бога собі в помічники, коли Сам Господь дає життя, подих і все інше? Як я можу брати Бога собі в помічники, а сам перетворюватися на «боса»? Потрібно робити все навпаки. Як ви на це дивитеся?

Ті, хто просять: «Боже, допоможи мені!» чи «Боже, прийди мені на допомогу!», підкреслюють, що вони — не бездушні манекени, а люди, які насамперед прагнуть досягнути тієї чи іншої мети. Якщо людина

просить Бога про допомогу, а сама й за холодну воду не береться, то таке прохання Господь проігнорує.

Якщо я кличу сусіда допомогти підійняти якийсь вантаж, це означає, що я вже намагався зробити це самотужки й переконався, що не можу впоратися сам, тому вирішив звернутися по допомогу. Звісно, ця ситуація жодною мірою не стосується питання спасіння, що здійснює в нас Сам Господь. Спасіння — дар Божий, але й тут важлива роль людини. Бог не може спасти того, хто не шукає й не бажає знайти спасіння. Навіть більше: Бог не може спасти людину, яка так чи інакше не намагалася сама себе спасти, а вже потім переконалася у власному безсиллі та нездатності це зробити.

Повертаючись до вашого запитання, я раджу подивитися на нього інакше. Ви пишете, що не Бог повинен допомагати людині, а навпаки... То поміркуйте, чи потребує Бог вашої допомоги?

Цю істину добре знав псалмоспівець Давид: «Ти сироті помічник» (Пс. 9:35); «Ти був мені поміч...» (Пс. 27:9); «Бог для нас — ...допомога в недолях» (Пс. 46:2); «Ось Бог помагає мені» (Пс. 54:6). Апостол Павло повторив слова Давида у Посланні до євреїв: «Господь — мені помічник, і я не злякаюсь *нікого*: що зробить людина мені?» (Євр. 13:6).

Добре мати такого Помічника, Котрий здійснює все, якщо тільки бачить у нас віру та щире, дієве бажання.

До розділу 6.6 див. також запитання № 026; 256; 302; 345.

6.7. ТРАДИЦІЇ ТА ОБРЯДИ

6.7.1. Дотримання суботи. Субота і неділя

290. ПРО СУБОТУ

Будемо вдячні, якщо дасте відповідь на наступне запитання: чи святкувалася субота до Мойсея?

Ні, субота до Мойсея не святкувалася. Бог наказав Ізраїлю святкувати суботу в пустелі Цін за дві тисячі п'ятсот років після створення людини. Прочитайте про це у Книзі Вихід (Вих. 16:1–23).

291. БЛАГОДАТЬ БІЛЬША ЗА ЗАКОН

У Євангелії від Матвія (Мт. 5:17, 18) Ісус Христос сказав, що Він прийшов не порушити закон, а виконати, і що «ані йота єдина, ані жаден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все». Чи не вказує це на те, що християни повинні виконувати закон, включаючи й суботу?

Якщо ви уважно та з молитвою прочитаєте ці вірші, Дух Святий відкриє вам, що Христос не говорив, що Старий Заповіт залишиться незмінним. Ісус Христос говорив про Свою вірність у покорі Отцю Небесному, про те, що **в Ньому** буде виконаний весь закон до найменших деталей, — усе, що було передречене в Законі Мойсеєвім, пророках і псалмах. Прочитайте Євангеліє від Луки, 24:25–27.

У тому ж п'ятому розділі Євангелія від Матвія, порівнюючи Старий і Новий Заповіти, Ісус Христос

шість разів повторює: «А Я вам кажу...» (Мт. 5:22 і далі), підкреслюючи цим, що благодать Божа більша за закон Мойсеїв.

Дорогий друже, апостола Павлу було відкрито Богом більше, ніж вам і мені. Слухайте ж, що Дух Святий написав рукою апостола Павла: «Коли-бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону» (Євр. 7:12).

Серед основних десяти заповідей Старого Заповіту не вистачало найголовнішої — про спасіння через кров Ісуса Христа, і там зовсім не було написано про народження згори, без якого ніхто «не може побачити Божого Царства» (Ів. 3:3).

Якщо говорити про **дотримання** суботи, то до цього питання потрібно підходити особливим чином. Я дуже сумніваюся, що на землі є хоч одна людина, яка дійсно дотримується суботи саме так, як було написано Мойсеєм.

Євангеліє від Матвія, 19:16–19, розповідає історію: хтось підійшов до Ісуса Христа і сказав Йому: «„Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. Той питає Його: „Які саме?“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй неправдиво. Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“».

Зрозуміло, Христос перелічив тут основні та найбільш необхідні заповіді. А де ж субота? Христос не згадав про суботу, проте додав заповідь про любов до ближнього, без якої неможливе спасіння. Адже у Десяти заповідях Мойсея вона була відсутня!

292. ЩЕ РАЗ ПРО СУБОТУ

Я хотів би почути пояснення щодо святкування суботи, про що йдеться у четвертій заповіді. Чи можуть християни працювати в суботу? Чи є недільний день заміною суботи?

По суті, ваше запитання складається з кількох питань. Бог передбачив, щоб людина працювала шість днів, а сьомого дня вона відпочивала. Це дуже важливо. Дивовижно, що Бог поділив рік на тижні, а тижні на дні. Дні відпочинку відомі всім поганським народам. Уже в ассирійців і вавилонян був семиденний тиждень і сьомий день призначався для відпочинку, хоча це й не було пов'язано з релігійними постановами.

Закон Мойсея освятив цей день і зробив його для євреїв обов'язковим на згадку про вихід Ізраїлю з Єгипту. Мусульмани відзначають п'ятницю, буддисти — четвер. Якби не було дня відпочинку, освяченого Словом Божим, жадібність людська не мала б жодних меж.

Відомо, що вожді французької революції намагалися замінити семиденний цикл декадою — днем відпочинку був лише десятий день, але вже за кілька років такий порядок скасували.

У СРСР теж була спроба скасувати недільний день. Тоді ввели п'ятиденки, проте із цього також нічого не вийшло, і недільний день повернули.

Чому ми не святкуємо суботу? Усе просто — часи Старого Заповіту вже минули. Закон був виконаний Сином Божим. Виконати закон ніхто з людей не міг виконати закон. Закон лише відкривав нашу гріховність. Якби на землі жила хоч одна людина, яка була здатна досконало виконати всі десять заповідей, тоді Христу

не потрібно було б приходити у світ і вмирати на хресті. На землі не було жодного праведника, тому Ісус Христос узяв на себе **замісну смерть грішника**. Він помер і воскрес, за одностайним свідченням чотирьох євангелістів, воскрес у неділю, перший день тижня.

Із Дій апостолів ми бачимо, що учні Христа та апостольська церква відзначали день воскресіння Ісуса Христа. У перший день тижня учні у Троаді збиралися для ламання хліба (Дії, 20:7). Апостол Павло радить коринфській церкві саме в перший день тижня збирати пожертвування для допомоги нужденним в єрусалимській церкві (1 Кор. 16:2, 3). У неділю Іван Богослов отримав одкровення про долю світу (Об. 1:10).

Апостол Павло взагалі був проти відзначання особливих днів і місяців, насамперед суботньої постанови, і тому те, що передбачалося для суботи, ми не переносимо на неділю, а просто вважаємо неділю днем відпочинку, необхідним для накопичення фізичних і духовних сил на наступний тиждень. Цього дня християни перших століть вітали одне одного словами: «Христос воскрес!»

Немає прямої вказівки святкувати неділю, як і немає вказівки відзначати Великдень або Різдво, проте Біблія не забороняє встановлювати певні дні для того, щоб відзначати особливі події нашої історії, а тим паче події, пов'язані з життям і ділами нашого Господа Ісуса Христа.

293. ВІДПОЧИНОК ХРИСТА

На уроці в недільній школі ми розбирали перший вірш четвертого розділу Послання до євреїв. Там ідеться про відпочинок. У Старому Заповіті субота

називалася днем відпочинку. Чи варто вважати, що в цьому вірші також ідеться про суботу?

Щоб читач зрозумів, про що йдеться, я наведу цей вірш повністю: «Отже, біймося, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився» (Євр. 4:1).

Немає підстав вважати, що апостол Павло у цьому вірші говорив про суботу. Відпочинок Христа — це не субота, це відпочинок протягом усіх семи днів тижня. Пригадаймо Його благий заклик: «Прийдіть до Мене, усі стружені та обтяжені, — і Я вас заспокою!», тобто дам вам відпочинок (Мт. 11:28). Христос обіцяє та дає відпочинок душі щодня, відпочинок у земному житті, а не лише за гробом. Людина потребує відпочинку на землі, де її обтяжують фізичні, матеріальні та духовні недуги. Христос може та хоче дати людині відпочинок, однак і людина повинна бути готова взяти на себе «ярмо» Христа (Мт. 11:29). Це вже не важкий тягар, це правильний стан душі. Такий тягар не подвиг, а благо. Христос сказав: «...тягар Мій **легкий!** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Мт. 11:30). Якщо людина страждає та мучиться через хвилювання, духовні спокуси, це означає, що вона повинна увійти в Божий «відпочинок», про який і говориться в зазначеному вами вірші.

Дотримання суботи не допоможе людині без довіри Ісусу Христу. Для віруючих Нового Заповіту відпочинок Божий — Христос, і аж ніяк не субота.

294. ЧИ ДОТРИМУВАТИСЯ СУБОТИ?

Вісім років тому я увірнула в Бога та Його Євангеліє. Працюю медсестрою, живу з мамою та сином. Коли

увірувала в Господа, чоловік мене покинув, але не Господь... Коли я вивчала Священне Писання, в моє серце закрався сумнів: навіщо християни замінили Божу суботу неділею, і цим порушили закон? Мене це бентежить. Допоможіть мені з'ясувати це питання. Я знаю, що наше спасіння — Ісус Христос, але ж Він не скасував заповіді, а виконав. Суботу Він не порушив, творячи в суботу добрі справи. Христос — Господь суботи (див. Мк. 2:28). Чи не скаже Бог тим, хто не дотримується суботи: «Відійдіть від Мене, хто чинять беззаконня!» (Мт. 7:23)? Як ви вважаєте?

Я дивлюся на це питання так, як говорить Священне Писання: «...людина виправдується вірою, — без діл Закону» (Рим. 3:28); «...жадне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним...» (Рим. 3:20); «А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. <...> Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто висить на дереві“» (Гал. 3:10, 11, 13); «Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує» (Рим. 10:4); «Попередня—бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність. Бо не вдосконалив нічого Закон» (Євр. 7:18, 19).

Бог дав суботу лише єврейському народу. Ні Адаму, ні Ною, ні Аврааму Господь не давав суботи, а дав її за часів Мойсея тільки ізраїльському народу на згадку про єгипетське рабство та як знак заповіту з цим народом: «Пильнуй дня суботнього... <...> І будеш пам'ятати, що

був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день» (Повт. 5:12, 15).

Із наведеного уривку зрозуміло, що субота була дана Богом обраному народу з певною метою. Господь сказав через пророка Єзекиїля: «І вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. <...> І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх» (Єз. 20:10, 12). Як бачите, йдеться лише про синів Ізраїлевих. Субота — знак заповіту Бога з Ізраїлем. Однак Той самий Божественний Законодатель «за днів тіла Свого» (Євр. 5:7) «відмінняє Він перше, щоб друге поставити» (Євр. 10:9), тобто скасовує Старий Заповіт, а натомість укладає зі Своїми послідовниками Новий Заповіт і нові знамення заповіту, виголосивши: «Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається» (Лк. 22:20).

Як до суботи ставилися учні Ісуса Христа? Апостоли, зібравшись у Єрусалимі, щоб вирішити, чи потрібно християнам із язичників дотримуватися Законів Мойсея, вирішили не обтяжувати учнів Ісуса Христа тягарем Закону Мойсея, «якого ані наші отці, ані ми не змогли понести... <...> Бо зволилось Духові Святому і нам, — тягара вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: стримуватися від ідолських жертв та крові, і задушенини, та від блуду...» (Дії, 15:10, 28, 29). Тут нічого не сказано про дотримання суботи. У жодному соборному посланні апостолів не знайдете і слова про суботу. Апостол Павло написав за натхненням Духа Святого тринадцять послань, піддавши ретельному догматичному розгляду всі засади християнського життя

та віри, проте ніде не нагадав, аби християни шанували суботу. Навпаки, він пише: «Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питво, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи...» (Кол. 2:16). Перелічуючи Божі заповіді (Рим. 13:9), апостол Павло не згадує про суботу.

Пам'ятайте, що ваше вічне викуплення, ваше спасіння — діло Божої благодаті через жертву Ісуса Христа. А закон Христа, закон любові, стоїть вище за Десять заповідей, які Бог через Мойсея дав єврейському народу на горі Синай. Щоб у цьому переконатися, зосереджено, з молитвою прочитайте фрагмент із Євангелія від Матвія, 5:20–48.

295. ПРАЦЮВАТИ В НЕДІЛЮ — ГРІХ?

Зараз я глибоко переконаний, що неможливо пізнати Христа за підручниками. Ось я в гімназії вивчав Закон Божий, ще й як вивчав! І знав Закон, але це була лише теорія. Розпочалася революція, потім еміграція — і все забулося. Уже на схилі життя я зустрівся з людьми, які допомогли мені розібратися та зрозуміти, що християнство — це насамперед віра та життя, а не лише знання. За ці роки я прочитав багато ваших статей. Хоча ми з вами й не зустрічалися, та мені приємно вам повідомити, що зараз ми маємо однакові уявлення про віру та спасіння. Але на одне питання мені все ж таки хочеться отримати відповідь. Уже шостий рік я щонеділі працюю, тоді як віруючі йдуть до церкви. Робота хороша — на міському водосховищі. Однак це мене постійно турбує, хоч і знаю, що нас спасають не дні та свята. Хочу дізнатися вашу думку: працювати в неділю — гріх чи не гріх?

Той факт, що робота в неділю постійно турбує вашу совість, свідчить, що ви повинні докласти всіх зусиль і знайти іншу роботу, щоб неділя була вихідним днем.

Дійсно, святкування суботи чи неділі нас не спасає, та оскільки недільний день усіма християнами вважається днем прославлення Господа та служіння Йому, то не раджу вам позбавляти себе церковного життя. Це завдасть вам духовної шкоди.

Я певен, якщо ви почнете молитися про це Господу, то Він дасть вам роботу, що звільнить вас для спілкування з Ним і з дітьми Божими в неділю.

Християни — це не «недільники» та «суботники». Дотримання недільного дня від «А» до «Я» — це дух законництва. У неділю віруючі так само втомлюються, як і звичайного, робочого дня. У неділю вони не тільки прославляють Господа, але й служать Йому, відвідуючи хворих, самотніх, свідчать про Бога іншим, наскільки дозволяє час.

Спробуйте, помолившись, поговорити зі своїм роботодавцем. Відверто поясніть йому свою християнську позицію. Господь може відкрити його серце, і керівник зробить для вас неділю вихідним днем.

До розділу 6.7.1 див. також розділ 6.1.2 та запитання № 159.

6.7.2. Дотримання інших свят

296. ЧОМУ МИ ВІДЗНАЧАЄМО РІЗДВО?

Ісус Христос ніколи не говорив, щоб люди згадували Його день народження. Навпаки, Він говорив, щоб віруючі згадували смерть: «Це чиніть на спомин про Мене!» (Лк. 22:19). Звідси й запитання: чому святкують день

народження Ісуса Христа — Різдво, якщо це супроти Його волі?

Не знаю, звідки ви взяли, що святкування Різдва суперечить волі Ісуса Христа. Ніхто достеменно не знає, якого саме дня народився Син Божий, але якщо люди один день на рік присвячують згадці про те, що у світ прийшов Спаситель, і дякують Йому за Його невимовний дар любові, то що в цьому гріховного?

Що стосується заповіді Ісуса Христа про ламання хліба, то в церкві, до якої я належу, це здійснюють дванадцять разів на рік.

297. ЯК СВЯТКУВАТИ РІЗДВО?

Повірте, щороку, коли настає Різдво Христове, від утоми я просто падаю з ніг — стільки маю справ. Але якщо не зробити те, що потрібно, люди скажуть: та яка ж вона християнка!

Важливо, що скаже про вас Ісус Христос, а не люди. У Першому посланні Петра написано: «Ніхто з вас хай не страждає, як душолюб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те» (1 Петр. 4:15, 16). Правильно також «ліпше добре ім'я за багатство велике» (Пр. 22:1), тож нам не байдуже, що про нас кажуть люди. Усе дуже просто: Різдво — день народження Ісуса Христа. Отже, на першому місці цього дня повинен бути «Винуватець свята» і потрібно робити те, що може Його потішити. клопоти втомлюють, а користі душі не приносять. Навіть невеличка допомога заради Христа тому, хто

потребує, хто самотній, старий, хворий, хто перебуває в ув'язненні, — більше за урочисті вечери, вітальні листівки та біганину по магазинах. Христос сказав, що «блаженніше давати, ніж брати» (Дії, 20:35). Ви можете навчити своїх дітей цього дня служити іншим, а якщо не маєте дітей, то самі послужите народженому у світ Спасителю від серця та по змозі. Я переконаний, що Господь тішитиметься разом із вами, а люди не осудять.

298. ЯКИЙ КАЛЕНДАР ПРАВИЛЬНИЙ?

Ми святкуємо Великдень за юліанським календарем, а католики та протестанти — за григоріанським. Який же календар істинний, і, відповідно, хто правильно святкує Великдень?

Правильно святкує Великдень той, хто духовно воскрес від смерті до вічного життя силою воскреслого Ісуса Христа, хто став новим творінням, дитям Божим, хто живе воскресінням Христовим. Головне не числа та строки, а наш духовний стан.

Христос воскрес майже дві тисячі років тому. Календарні строки — відносні, юліанський календар не якась там святиня. І григоріанський календар далеко не точний, бо кожні 4240 років випереджає сонячний календар на один день. Календарні строки не мають того значення, якого їм надають люди. Зміст важливіший за форму.

В історії Церкви існує канонічна соборна постанова від 20 листопада 1583 року, Сигилліон, яка закликає рішуче, навіть «до кровопролиття», дотримуватися юліанського календаря, а порушникам загрожує анафемою та

відлученням від Церкви Христової. Це явне порушення Писання. «...Наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений» (1 Кор. 5:7), — говорить апостол Павло. Для віруючої людини Великдень — кожна неділя.

Добре чинить Церква, коли один день на рік проводить особливе зібрання, що присвячене воскресінню Христа. За яким календарем? Для мене це не має жодного значення. Головне, щоб співало серце: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть здолав, і **мені**, коли я жив у гробі, життя дарував».

Якось батько зробив сину на день народження подарунок. За кілька років син сказав батькові, що його скринька стоїть у нього вдома на комоді. «Яка скринька? — здивувався батько. — Я ніякої скриньки тобі не дарував. Я подарував тобі коштовний камінь у скриньці...» Тут син і зрозумів, що, захопившись оздобленням скриньки, він забув зазирнути всередину. Так і в релігії буває. Собор ладен був захищати свій календар «до кровопролиття», до відлучення від церкви, а Ісус Христос натомість говорить: «Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте!» (див. Мт. 23:24). «...Буква вбиває, а дух оживляє» (2 Кор. 3:6), — наставляє апостол Павло.

До розділу 6.7.2 див. також розділ 6.1.2 та запитання № 306.

6.7.3. Утримання від їжі. Піст

299. ЧИ ПОТРІБНО ПОСТУВАТИ?

Як відомо, зараз у нас триває семитижневий піст, і я намагалася дотримуватися цього правила. Але щоразу з'являлися спокуси, і я порушувала піст. Тому зараз

я зовсім не постую. Як вважаєте, чи потрібно постувати в наш час?

Украй необхідно. Більше, ніж будь-коли. Темні сили зла та гріха тепер у світі діють більш жорстоко та рішуче. Ісус Христос сказав Своїм учням: «Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом» (Мт. 17:21). Тому піст і молитва — це два надзвичайно дієвих засоби, за допомогою яких можна вирішувати всі наші проблеми.

Чи практикували піст перші християни? Так. Це написано у Священному Писанні (Дії, 13:3; 14:23). Але про семитижневий піст, як і взагалі про сезонні пости, в Писанні немає ні слова. Та й узагалі нерозумно сорок дев'ять днів утримуватися від їжі. Бог ніколи не пропонував людині робити неймовірне. Адже не можна назвати постом зміну страв: припустімо, вчора людина обідала шматком баранини, а сьогодні в неї піст, і тому вона обідає смаженим судаком і соленими грибами. Таким способом можна не лише сорок дев'ять днів постувати, а й увесь рік, ось тільки душі від такого посту користі жодної.

Звідки ж це все прийшло? Скажуть: із глибини віків. Цілком можливо, проте не з Біблії. Біблія зовсім інше говорить про піст: «Чи ж *ось* це не той піст, що Я вибрав його (говорить Господь. — М. В.): розв'язати кайдани безбожності, пута ярма розв'язати й пустити на волю утиснених, і всяке ярмо розірвати? Чи ж не *це*, — щоб вламати голодному хліба свого, а вбогих бурлаків до дому впровадити? Що як побачиш нагого, — щоб вкрити його, і не сховатися від свого рідного? Засяє тоді, мов досвітня зоря, твоє світло, і хутко шкірою рана твоя заросте, і твоя справедливість ходитиме перед тобою,

а слава Господня сторожею задньою! Тоді кликати будеш — і Господь відповість...» (Іс. 58:6–9).

Ізраїльтяни колись постували й запитували Господа: «Чому ми постуємо, а Ти не бачиш?» Ось що відповів Господь: «Отак, — у день посту **свого** ви чините волю **свою**... (вид. М. В. — *Ред.*)» (Іс. 58:3). Ось та вагома причина, чому Господь Бог не відповідає на молитви багатьох.

Піст — особиста й добровільна справа. Я маю на увазі піст за Писанням, тобто відмову від їжі взагалі. Так, як постував Господь, постували пророки й апостоли. Кожен може встановити собі піст залежно від власних потреб. Бувають особливі потреби, особисті чи церковні. У цьому випадку Священне Писання радить: «Оголосіть святий піст...» (Йоїл, 1:14; 2:15). Церковна практика свідчить, що піст — один із потужніших засобів, який Господь Бог дав нам для досягнення певних богоугодних цілей.

Можна всією родиною в день (чи в дні) посту відкласти для нужденних те, що зазвичай витрачається на їжу. Це відповідає Священному Писанню: «...владати голодному хліба свого...» (Іс. 58:7). Ще одне: піст без молитви — пустоцвіт. Піст має супроводжуватися молитвою.

300. МАЙ ВІРУ ПЕРЕД БОГОМ

Пояснить, як краще зрозуміти фрагмент Рим. 14:21, 22: «Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твоїй гіршиться, або спокушується, або слабне. Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується!»

Щоб зрозуміти це місце Священного Писання, то нам необхідно прочитати увесь чотирнадцятий розділ Послання до римлян і побачити, про що взагалі тут ідеться і на що особливу увагу звертає апостол Павло. Рання церква спочатку складалася переважно з євреїв, які увірували в Ісуса Христа. Вони звикли до своїх традицій — «не їж», «не бери», «не торкайся» — і запроваджували ці правила в церкві, нав'язуючи їх наперне-ним язичникам. Тому виникали суперечки, що можна вживати в їжу, а що ні, оскільки колишні язичники мали власну звичку — вживати ідоложертовне м'ясо. Бог відкрив їм усім, що для викуплених кров'ю Ісуса немає нічого нечистого, і християнин може їсти все, що «на ятках м'ясних продається» (1 Кор. 10:25). Тому на самому початку цього розділу апостол Павло й говорить: «Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог-бо прийняв його. Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його» (Рим. 14:3, 4). Тобто апостол Павло насамперед закликає нас ставитися з повагою до духовного життя братів і сестер: «Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю поводишся ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. <...> Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Свя-тім. <...> Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! Не руйнуй діла Божого ради поживи, — **усе-бо чисте** (вид. М. В. — *Ред.*), але зле людині, що їсть на спотикання. Добре не їсти м'яса...» (Рим. 14:15, 17, 19–21).

«Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будує не все! Нехай не шукає ніхто свого

власного, але кожен — для ближнього» (1 Кор. 10:23, 24). Мир і повага до духовного життя наших братів і сестер важливіші за наші уподобання. Якщо в єврейському домі не їдять свинини, а ти християнин, і можеш їсти все, то не влаштовуй сцен у будинку господаря, а їж із подякою все, що запропонують. Це дозволить тобі спілкуватися з господарем і дасть свободу Духу Святому діяти в його серці.

Апостол Павло підкреслює найвищі принципи Божого Царства: праведність, мир і радість у Святому Дусі. Але диявол не дремає, і тому деякі общини потерпають від незгоди через другорядні та зовнішні речі: чи можна чоловікам носити краватку; чи дозволено жінці приходити до церкви в капелюшку, а не в хустці; якої довжини мають бути коси чи спідниці тощо. Ти віриш, що те чи інше гріх, — то не гріши, але для того, хто в цьому не бачить гріха, твої зауваження слугуватимуть підставою для роздратування та порушення спокою. Усе це ніяк не стосується нашого спасіння. Точних указівок щодо цього немає. Ми тільки знаємо, що повинні мати пристойний і скромний вигляд, оскільки духовний стан нашого серця важливіший.

Більш важливо привести людину до Христа, ніж переконати її в тому, що носити краватку гріх тільки тому, що вам так здається. І якщо когось (слабкого у вірі) спокушає те, що ти їси, не їж у його присутності, щоб він через тебе не грішив. «Не руйнуй діла Божого ради поживи» (Рим. 14:20), «Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробовується!» (Рим. 14:22). Будьмо чуйними одне до одного. Намагайтеся не спокушати інших, але й не нав'язуйте свої погляди тим, хто на основі того ж самого Слова Божого бачить і розуміє

речі зовсім по-іншому. «Хай з любов'ю все робиться у вас!» (1 Кор. 16:14).

До розділу 6.7.3 див. також розділ 6.1.2 та запитання № 068.

6.7.4. Інші запитання

301. ПУБЛІЧНЕ БОГОШАНУВАННЯ

Дайте мені відповідь на одне запитання: чому кожен, хто вірує в Бога, має публічно Йому поклонятися? Чи вимагає цього Бог? Хіба не можна визнавати Бога, не влаштовуючи з цього ритуалів?

Поклоніння віруючої людини Богові йде від вдячності, адже людина своїм існуванням зобов'язана саме Творцю. Справжнє поклоніння без зовнішніх проявів і ритуалів, сердечне поклоніння пов'язане з бажанням людини прославити свого Творця.

Якщо людина цього бажання не має, то виникає запитання: чи дійсно вона вірує в Бога? Можливо, така людина, як ви сказали, лише визнає Бога, але до віри в Нього та Його Слова ще не дійшла.

Біблія, Слово Боже, навчає людину благоговіти перед Господом. І це потрібне насамперед людині. Без цього неможливо ходити у страху Божому. Іншими словами, без благоговіння перед Господом людина втрачає моральні засади, а це, у свою чергу, призводить до занепаду моралі, розбещеності й анархії.

Псаломспівець Давид любив поклонятися Господу, співати Йому хвалебні псалми: «Прийдіть, поклонімося, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив!» (Пс. 95:6).

На запитання: для чого це потрібно, чітко відповіли ангели в Об'явленні Івана Богослова: «Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив...» (Об. 4:11).

302. ОБРЯДНІСТЬ І ВІРА

Марія Єршова у статті «Міркування про Різдво» написала, що реліквії та обряди в релігії більше впливають на моральне вдосконалення людей, аніж абстрактне мислення про Бога.

А мені здається навпаки: правильне мислення про Бога дає значно більше, ніж реліквії та символи. Чи правильно я міркую?

Абстрактне, тобто відсторонене та неконкретне міркування про Бога небагато користі приносять людській душі. Тож я з Марією Єршовою згоден. Проте моральне життя тих віруючих, які заперечують реліквії та обряди, незрівнянно вище, ніж тих, хто їх дотримується. Це знають усі, це незаперечний факт. Ісус Христос поклав край реліквіям і обрядам. Вони були необхідні за часів Старого Заповіту. Вони вказували на прийдешнього Месію, на цьому заснована старозаповітна релігія. Коли Викупитель прийшов і здійснив спасіння людей, то необхідність в обрядах відпала.

Релігія, яка не має живого спілкування з Господом, вимушена маскувати такий недолік або абстрактними міркуваннями про Бога, або зовнішніми формами поклоніння — реліквіями, символами, обрядами. Хто пізнав живого Бога, той реліквій уже не потребує. Адже Господь Бог у Дусі Святому в людському серці діє без сторонніх засобів.

303. ОБМИВАННЯ НІГ

Якось ми випадково опинилися в одній церкві, коли там здійснювалося ламання хліба. І ось люди почали бігати з мисками, обмивати одне одному ноги, і мені також. Я не знала, що робити: йти геть або залишитися? Після зібрання мене почали переконувати, що обмивання ніг — це така ж заповідь, як і ламання хліба. Це мене збентежило. Чи це так?

Ваше запитання потребує детального розгляду. Його не можна відривати від реалій і від атмосфери того часу. Опис даної події ми знаходимо в Євангелії від Івана (Ів. 13:1–27).

З Євангелія від Луки (Лк. 22:24) видно, що перед цією подією апостоли сперечалися, хто з них головніший, хто кому має служити. Також відомо, що в юдеїв існував давній звичай обмивати ноги мандрівникам. У деяких місцях Палестини цей звичай зберігся і до сьогодні. Згадаймо, як до Авраама прийшли троє мандрівників. Авраам одразу подбав, щоб обмити подорожнім ноги (Бут. 18:1–5). Те саме зробив і Лот, коли мандрівники прийшли до нього в Содомі. Однак Лот не обмивав їм ноги, а лише запропонував гостям води (Бут. 19:1, 2).

Чому такий звичай увійшов у життя східних народів? Тому що на Сході люди ходили босоніж або у відкритих сандалях. Ноги подорожніх були вкриті курявою, а підлогу в помешканнях вистеляли килимами. Заходячи в будинок, люди біля порогу залишали взуття, мили ноги, а вже потім уможувалися на подушки.

У давнину ноги гостям обмивали раби. Ні Авраам, ані Лот не обмивали ноги подорожнім, це робили їхні слуги. Це написано в 1 Сам. 25:41. Обмивання ніг

тоді вважалося рабською працею. Ось чому, коли Ісус Христос підійшов до Петра, щоб обмити ноги, апостол Йому заперечив: «Ти, Господи, митимеш ноги Мені?» (Ів. 13:6). Учні вважали, що менший повинен обмивати ноги більшому, а не навпаки. Згадаймо, що Христос сказав фарисею Симону: «Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води...» (Лк. 7:44). Аби принизити Ісуса Христа, фарисей Симон не тільки не наказав слугам обмити Йому ноги, але навіть не розпорядився подати води.

А зараз повернімося до кімнати, де двоє учнів приготували Пасху. Усе було приготовлене, однак обмивати ноги своїм братам ці учні не збиралися. Коли Ісус Христос з іншими учнями зайшов у горницю та «сів до столу, і апостоли з Ним» (Лк. 22:14), Він спеціально розпочав розмову про те, хто з них головний, оскільки дорогою до Єрусалима між учнями щодо цього виникла суперечка. Христос хотів надати їм наочний приклад. Він Сам налив води в посудину та почав обмивати учням ноги: Великий — нікчемним. **«Я вам приклада дав** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Ів. 13:15), — сказав Христос. Не заповідь, а приклад. Іншими словами: «...майте один одного за більшого від себе» (Фил. 2:3). Отже, це була не постанова, не наказ, не заповідь (як про ламання хліба), а лише приклад.

Що ж тут незрозумілого? Учні правильно зрозуміли урок свого Наставника, тому після цього вже ніколи не сперечалися, хто головний. Тому жоден апостол в жодному посланні не обмовився щодо обмивання одне одному ніг перед ламанням хліба. Цього немає і в Діях апостолів. Апостол Павло у Першому посланні до коринтян в одинадцятому розділі дав чіткий послідовний опис, як потрібно здійснювати ламання хліба. Він не

пропустив жодної деталі, але про обмивання ніг і слова не написав.

Обмивання ніг як форма, як обряд не наближує людей до Бога та не робить їх рівними. Це робить лише кров Ісуса Христа, Його всиновлення. Можна десять разів обмити ноги брату, але все одно залишитися гордим і заздрісним.

У Палестині обмивання ніг і зараз вважається чесною. І сьогодні непогано запропонувати гостю помити ноги перед сном, особливо якщо гість здолав чималий шлях, але запроваджувати це дійство в церковну практику як обряд — помилка.

Апостол Павло в Посланні до євреїв (Євр. 6:1, 2) перелічує церковні постанови, але, знову-таки, про обмивання ніг він не згадує. Апостол Павло добре знав, що в обмивання ніг Ісус Христос вклав повчальний, а не обрядовий зміст.

Іще зважмо, що Ісус Христос обмив учням ноги не перед вечерею Нового Заповіту, а перед старозаповітною (зі Священного Писання видно, що Ісус Христос здійснив дві вечері, й на новозаповітній вечері Юди Іскаріотського вже не було). То на якій же підставі прибічники обмивання ніг прив'язують цей обряд до новозаповітньої вечері?

Із обмивання ніг учням, яке Ісус Христос здійснив перед старозаповітною Пасхою, ми повинні отримати урок: як Христос, будши вищим за всіх, зробив Себе Слугою для всіх, так і ми не повинні підносити себе над іншими, хизуватися своєю соціальною чи суспільною вищістю, а вважати себе меншим братом і слугою всім людям. Ось це, а не буквальне обмивання ніг, і є здійсненням заповіді Ісуса Христа про любов до свого ближнього.

304. СКІЛЬКИ РАЗІВ ПЕРЕЛОМЛЮВАТИ ХЛІБ?

Вибачте, що пишу вам про це особисто. Я маю ваші книжки питань і відповідей, і я погоджуюся з вашими думками. Зараз маю до вас таке запитання: у нашій церкві щонеділі ламають хліб на згадку про смерть Господа. І це за Священним Писанням. Я дуже здивований, що у вашій церкві ця заповідь здійснюється лише раз на місяць. Отже, не за Священним Писанням. Що ви на це скажете?

Дуже добре, що ваша церква згадує про смерть Господа щонеділі. Однак ви помиляєтеся, що здійснення ламання хліба щонеділі — за Писанням, а раз на місяць — не за Писанням.

Здійснюючи вечерю зі Своїми учнями, Ісус Христос сказав: «Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!» (1 Кор. 11:25). Як бачите, тут не написано: «Творіть раз на тиждень, або раз на місяць, або щодня».

Якщо ви берете за приклад первоапостольську церкву, то на підставі другого розділу Дій апостолів вам варто було б здійснювати хліболамання щодня чи принаймні на кожному зібранні.

У Діях сказано: «мали все спільним» (Дії, 2:44). Якщо дотримуватися букви Священного Писання, то членам вашої церкви також варто було б принести все до ніг пресвітерів і мати все спільне. Ця традиція не збереглася. Лише те, що Боже, залишається навіки.

Якщо ви запитаєте, як усе-таки здійснювати хліболамання — щомісяця чи щотижня, — то я відповім: так, як церква вирішить за потрібне, але головне, щоб це було від широго серця, від усієї душі.

305. ЩО ВАЖЛИВІШЕ: БІБЛІЯ ЧИ СЛУЖІННЯ?

Дайте, будь ласка, відповідь на таке запитання: що для християнина важливіше — читання Біблії, молитва чи служіння?

Ваше запитання звучить так, начебто ви запитали, що для людського організму важливіше: дихати, їсти, рухатися чи спати? Усе важливо, і без жодної із цих функцій людина не могла б існувати.

Читання Слова Божого поглиблює наше пізнання Божої волі, породжує завзяття та старанність. Від молитви приходить сила, без неї людина не здатна служити Господу належним чином.

Це добре знав апостол Павло, тому в Посланні до римлян і написав: «У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві, тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві...» (Рим. 12:11, 12).

Як бачите, тут наведена дивна послідовність: після читання Слова Божого (римляни спочатку повинні були прочитати послання апостола Павла, тобто Слово Боже) йде старанність, полум'яний дух, служіння Господу та постійна молитва для укріплення й оновлення духовних сил.

306. ПРО НОВОРІЧНУ ЯЛИНКУ

Уже кілька років поспіль я продовжую дискусію зі своїми друзями щодо різдвяних ялинок, прикрас тощо. Як на мене, оздоблення ялинки — прояв поганства, але мої друзі переконують, що ялинка — символ вічного життя. Вона, мовляв, завжди зелена й тому дуже доречно оздоблювати ялинку на Різдво.

Напишіть свою думку з цього питання. Я погоджуся з вами, якщо ви зможете підкріпити свою відповідь Словом Божим.

Біблія нічого не говорить ані про різдвяні ялинки, ані про великодні паски. Є традиції, що вкоренилися у християнському середовищі, й усі їх дотримуються. Тут суть у нашому **ставленні** до цих традицій. Якщо ялинка для нас — символ вічного життя, свічки на ній нагадують про пришествя у світ **світла** — **Ісуса Христа**, а подарунки для дітей є свідченням, що Бог **подарував** нам Свого Сина, — тоді все буде на своїх місцях.

Якщо ж ялинка й подарунки під нею цього дня в центрі нашої уваги, а сам Христос забутий, і ми нічого не робимо для Нього, тоді, певно, і сама ця вічнозелена ялинка стає символом поганства.

Звичай прикрашати ялинку з'явився в Німеччині на початку XVI століття за життя Мартина Лютера. П'ятнадцять століть до цього християнство обходилося без ялинки. Але звичай сподобався і став традицією. Останнім часом багато людей купують живі ялинки, а потім саджають їх біля своїх будинків, і їхні діти тішаться не мертвим, а живим деревом, від якого й повітря чистіше. Це значно краще, ніж після свят викидати ялинку на звалище.

307. ПРО ЦЕРКОВНІ ОБРЯДИ

Де написано, щоб у церкві сиділи та ще й співали з якихось книжок? Де написано, що миряни можуть виходити та говорити, що тільки спаде їм на думку? А у вас, євангелістів, це є...

Хочеться тоді запитати: а де ж написано, щоб люди в церкві неодмінно стояли? Обрядовість убиває дух. «Де Дух Господній, — там воля» (2 Кор. 3:17). У церкві (зібранні) співають, бо так радили апостоли: «...краще наповнюйтесь Духом, розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа...» (Еф. 5:18–20).

308. ЧИ ПОВИННІ ХРИСТІЯНИ ПОКЛОНЯТИСЯ ІКОНАМ?

Я прочитав три ваші книжки — запитання та відповіді на них щодо Біблії — і не знайшов відповіді на найголовніше питання: чи повинні християни поклонятися іконам? Ви підходили до цього питання дуже обережно, навіть насторожено, однак я хотів би отримати повну відповідь...

Відповідь на ваше запитання можна знайти тільки в Біблії, в нашому єдиному «Символі віри». Біблія не тільки не схвалює ікони, але категорично виступає проти такої форми поклоніння Богу. «Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклонятись» (Ів. 4:24).

Людині притаманне релігійне чуття. Тому люди, які не знають єдиного живого Бога, з давніх-давен намагалися уявити Його на зображеннях. Це обурювало Бога. Тому закон Господа говорив: «Не роби собі різьби і всякої подоби...» (Вих. 20:4). Через пророка Ісаю Бог говорить: «Я Господь, — оце Ймення Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хвали Своєї божкам» (Іс. 42:8).

Прибічники іконошанування зазвичай говорять, що кумири — це одне, а різьблення чи зображення — зовсім інше. Але Бог не відділяє одне від іншого. Це видно зі слів Мойсея, коли він звернувся до ізраїльського народу: «І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хориві з середини огню, щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці...» (Повт. 4:15, 16).

Захисники іконошанування не бажають погодитися з тим, що якості кумирів по суті не різняться від якості зображень. Але Священне Писання чітко та конкретно стверджує, що як кумири, так і зображення мертві, вони — образа для Бога. Хіба можна зобразити Бога? Але ж існують ікони, що зображують Трійцю та Самого Бога!

Усі зображення не мали, не мають і не матимуть життя. «Вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, мають вуха — й не чують, мають носа — й без нюху, мають руки — та не дотикаються, мають ноги — й не ходять, своїм горлом вони не говорять!» (Пс. 113:13–15). «До кого Мене ви вподобите та прирівняєте, до кого подібним Мене ви учините, щоб схожому бути?» — запитує Бог (Іс. 46:5).

Цей гріх, здавалося б, релігійних людей так описав апостол Павло: «...славу нетлінного Бога змінили на подобу образа тлінної людини... <...> Вони Божу правду замінили на неправду...» (Рим. 1:23, 25).

Усі люди, з якими мені доводилося обговорювати цю тему, не втрачали нагоди зауважити, що поклоніння іконам вони пояснюють переказами про нерукотворний образ Ісуса Христа. Але такий, здавалося б,

суттєвий факт, як дивне зображення образу Христа на полотні, яким Він витер Своє обличчя, не відзначений жодним євангелістом.

309. ПРО ДІВУ МАРІЮ

Вимагаю, щоб ви офіційно опублікували, чи визнаєте ви діву Марію матір'ю Ісуса Христа і чи вважаєте її святою та зачатою, як і Христос, непорочно?

Не тільки визнаю (адже так говорить Священне Писання), але й усім серцем і душею шаную діву Марію як велику святу, обрану Богом для непорочного зачаття та втілення Ісуса Христа, Сина Божого. Вірю, що в сонмі святих вона посідає найвище місце. Про її смерть у Писанні не написано, але з Писання видно, що вона залишалася з учнями та жила праведно. А хто **живе праведно**, той і **вмирає праведно**. Про неї ми більше дізнаємося у вічності, якщо будемо вірити у Христа, як вірила вона.

Про те, що Марія була непорочно зачата та народжена від Духа Святого, Біблія ні слова не говорить.

До розділу 6.7.4 див. також розділ 6.1.2 та запитання № 108; 115; 207; 240; 264; 268; 289; 310; 357.

6.8. МОЛИТВА

310. МОЛИТВА — НЕ ОБРЯД

Деякі брати на всіх зібраннях чинять із молитвою однаково: одні й ті ж слова та прохання. Молитва стала обрядом. Буває, що брат нагрішив, а потім у молитві

публічно все пояснює. Трапляється на цьому підґрунті й розлад.

Пояснить, чи потрібно віруючим молитися в присутності сторонніх? Чи не краще тим, хто згрішив, зізнаватися одне перед одним у провинах, аніж публічно каятися? Як на мене, то тут має бути якесь правило стосовно молитви...

Жодних чітких правил для молитви встановити неможливо. Віруючі повинні проявляти розважливість, а це дар Святого Духа. Істинно духовний брат зважає на обстановку, час, інтереси інших віруючих і, зберігаючи повну внутрішню свободу, не виходить за певні рамки, не порушує гармонію.

Звернімо увагу на наступні місця Священного Писання: «...А ми маємо розум Христів» (1 Кор. 2:16); «Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час» (Кол. 4:5); «Браття, не будьте дітьми своїм розумом...» (1 Кор. 14:20); «Бог не є Богом безладу...» (1 Кор. 14:33); а також «...все нехай буде добропристойно і статечно» (1 Кор. 14:40). І насамкінець: «А як молитесь, **не проказуйте зайвого** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Мт. 6:7).

Якщо молитва перетворюється на обряд, який принижує дух, то жодні святі слова не допоможуть: тому, хто молиться, не варто забувати про інших віруючих, які також хочуть помолитися. Інколи можуть молитися й десятки людей в одному зібранні, але молитися конкретно, без повторів, стисло та сердечно.

Деякі брати мають звичку постійно молитися однією й тією ж молитвою, і навіть зі слізьми, але ці слізи поверхневі, обрядові. Такі молитви не служать навчанням. Сатана не терпить духовності в молитві. На одних зібраннях він затуляє віруючим вуста, і вони взагалі не

моляться, а на інших позбавляє молитву доцільності, простоти, глибини та духовності, перетворюючи її на непосильний тягар.

У присутності сторонніх людей віруючим молитися не тільки можна, але й потрібно, щоправда з дотриманням тих правил зі Священного Писання, які ми навели вище. Біблія містить багато прикладів публічної молитви.

Молитовні зібрання віруючих дають більше свободи висловлювати в молитві свої особисті потреби без сторонніх осіб. Винним одне перед одним потрібно улагодити свої стосунки з Господом або ж, у складних випадках, запросити старших братів. Намагайтесь захистити церкву від особистих суперечок і розбіжностей між окремими віруючими. Сторонніх, цілком зрозуміло, це ніяк не обходить, за винятком тих випадків, коли, можливо, інтереси сторонніх постраждали від гріха віруючих.

Зрештою, пресвітеру потрібно бути дуже обачним у виправленні недоліків молитви, щоб не загасити ширий молитовний порив віруючого. Необхідно починати із загального духовного виховання.

311. ПУБЛІЧНА МОЛИТВА

Мені не раз доводилося зустрічати людей, які осуджують публічну молитву на тій підставі, що Ісус Христос сказав у Нагірній проповіді: «А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно» (Мт. 6:6). Як потрібно розуміти ці слова Ісуса Христа? Чи забороняють вони публічну молитву?

Ні, ці слова Ісуса Христа не забороняють молитися в присутності сторонніх осіб, інакше ми не читали б як у Старому, так і в Новому Заповітах молитви великих мужів Божих, які молилися у присутності сторонніх. Навіть Син Божий не раз молився вголос у присутності Своїх учнів і сторонніх осіб.

Аби правильно зрозуміти, що хотів сказати Ісус Христос цими словами про молитву за зачиненими дверима, уважно прочитаймо в шостому розділі Євангелія від Матвія перші п'ятнадцять–шістнадцять віршів. Ви бачите, що тут Ісус Христос осуджує лицемірство — справи, що робляться напоказ, та молитви, якими молилися фарисеї, щоб люди про них сказали: «Погляньте, як вони гарно моляться...» Фарисеї полюбили молитися на майданах перед народом, однак ці молитви не наближували їх до Бога, а, навпаки, віддаляли й осуджували, бо вони робили це неширо, напоказ.

Що означає молитися за зачиненими дверима? Це означає усамітнитися, зачинити своє серце від сторонніх впливів і відчинити його тільки для Господа. Можна молитися за зачиненими дверима, а серцем бути на гамірній вулиці. Подумки людина може перебувати будь-де, але під час молитви треба пам'ятати, що вона перебуває перед лицем Господнім. Це найголовніше правило.

У Священному Писанні сказано: «Безперестанку моліться!» (1 Сол. 5:17). Це означає, що ми маємо право молитися будь-коли, будь-де та за будь-яких умов, навіть під час миття посуду. Молитва — це винятково особиста справа, і добре чинить той християнин, який знаходить час для усамітненої молитви. Бог особливо благословляє усамітнене спілкування з Ним через молитву.

Читаючи та вивчаючи життя й діяльність деяких пророків, апостолів, євангелістів і нашого Господа, ми дізнаємося, що всі вони приділяли багато часу усамітненій молитві. Яків мав зустрітися зі своїм братом Ісавом, як написано у тридцять другому розділі Книги Буття. Ця зустріч могла мати фатальний результат. Серце Якова не мало спокою. Він потребував допомоги та керування згори. І ми читаємо: «І zostався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря» (Бут. 32:25). Це була зустріч із Богом, яка могла відбутися лише наодинці. Зустріч Якова з Ісавом виявилася успішною та благословенною.

Йосип також пережив усамітнення. Він опинився у в'язниці. І там його серце відкрилося Богу, і він підготував себе до великого служіння.

Мойсей після отримання блискучої освіти в Єгипті був змушений вирушити в пустелю. Сорок років він провів у пустелі! Скільки усамітнених хвилин чоловік присвятив Богові! І тільки після цього Мойсей міг стати вождем єврейського народу.

Пророк Ілля пережив бурхливі хвилини, коли зупинився в одній печері, але після усамітнення та молитви Бог відкрився йому в тиші.

Також апостол Павло після свого навернення подався в Аравійську пустелю. Він відчував необхідність побути наодинці з Богом.

Іван Богослов, улюблений учень Ісуса Христа, своє пророче Одкровення написав в усамітненні на острові Патмос.

Гамірні міста й суєтне життя розхолоджують душу християнина, і тому ми всі потребуємо молитви «зачиненими дверима», про яку говорив Ісус Христос у Нагірній проповіді.

312. ОСОБИСТА МОЛИТВА

Я не раз пробувала зачиняти двері, як навчав Ісус Христос, і молитися, та щоразу мене огортав страх або сором. Я уважно читаю ваші бесіди й вірю в силу молитви, але сама молитися не можу. Прошу вас помолитися замість мене...

Чи можу я замість вас обідати? Чи можу замість вас спати? Звісно, ні. І молитися замість вас я не можу. Молитися не замість вас, а за вашу проблему — це зовсім інша річ.

Ви чините розумно, намагаючись усамітнитися для молитви. Усамітнення — це чудово. Однак пам'ятайте, що «зачинити двері» — це не просто зачинити двері. Необхідні усамітнення духа, віддаленість від світських думок, плотських прагнень, сумнівів та нерозумних нав'язливих питань. Ви зачинили двері, та насправді вони залишилися відчиненими. Вас огортали страхи. Кого ж ви боїтеся? Бога, який **так** полюбив вас, що не пожалів Свого Сина, але віддав Його до рук грішників, щоб ви, віруючи в Нього, були спасенні. То звідки ж ці сумніви? Бог наповнює весь світ, Він із кожною людиною, Він прагне зустрітися і з вами — наодинці. Якщо ви відкриєте Богу свій душевний стан, Він відкриє вам Себе.

За зачиненими дверима, усамітнені, ви можете не тільки звертатися до Бога, а й чути, що Він скаже. Це добре знав псаломспівець Давид. Він говорить: «...нехай я почую, що каже Бог» (Пс. 85:9). Господь Бог чекає від вас цілковитої відвертості, абсолютної ширості в молитві. Найменше лицемірство, нещирість закривають від людини Бога. Молитва повинна бути абсолютно

правдивою та сповненою довіри до Господа. Формальні, завчені слова перетворюють молитву з душевної потреби на обряд. Молитва — це не обряд. У молитві повинна відчуватися життєва необхідність, а без цього її завжди будуть супроводжувати сором, страх та інші недобрі почуття.

Ваша перша молитва повинна стати молитвою про прощення, бо перед Богом усі люди — грішники, які потребують прощення. Щиро вірю: якщо ви це засвоїте та застосуєте на практиці, Бог почує вашу молитву. Про це й моя молитва.

313. ДУХОВНЕ ПРОБУДЖЕННЯ?

Нещодавно я отримала запрошення на «зібрання пробудження» до однієї церкви. Не думаю, що це запрошення стосувалося мене, оскільки я віруюча з дитинства. Але я пішла з цікавості. І що ж я там почула? Коли всі стали на коліна, то здійнялося таке виття та галас, якого я у своєму житті не чула. Там дійсно і мертвий прокинеться... Я не змогла витерпіти й пішла звідти... Поясніть мені, що означає «зібрання пробудження»?

Не знаю, на яке зібрання вас запросили. Можливо, це була церква, де національний темперамент надто бурхливо проявляється в релігійних обрядах.

У наших церквах молитва здійснюється побожно та свято. Духовне пробудження полягає, звісно, не в галасі. Один із відомих євангелістів, який зараз мешкає у Франції, назвав цей галас «шипучкою». Він несподівано з'являється і несподівано зникає, не полишаючи по собі жодних результатів. Цей галас осуджував апостол Павло: «А як зійдеться Церква вся разом, і всі

говоритимуть *чужими* мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви?» (1 Кор. 14:23).

Духовне пробудження — це один із тих євангельських термінів, який християни найчастіше хибно розуміють. Багато хто, як і ви, вважає, що духовного пробудження не потребують ті, хто з дитинства вірить у Бога, і воно необхідне лише тим, хто взагалі не вірить у Господа.

Це не так. Ті, хто не вірить у Бога, потребують не пробудження, а воскресіння з мертвих до життя. Пробудження необхідне насамперед тим християнам, які задрімали, і, ймовірно, навіть проповідникам. Тільки пробуджений може розбудити іншого. Деякі прихожани сплять під час богослужінь, і в цьому, можливо, провина проповідника, якому самому потрібно пробудитися від сну.

Що таке пробудження? Велика людина Божа Чарльз Фінней відповідав так: «Пробудження — це початок послуху Богу, це ламання серця, коли людина падає до ніг Господа і в покаянні очищує свої гріхи. Пробудження — це прояв очищувальної сили Бога до спасенного дитя через дивовижну дію Святого Духа. Пробудження — це оновлення духовного життя віруючого, це прояв Божої сили як на окремих віруючих, так і на всю церкву взагалі».

Я цілком усвідомлюю, що ми не можемо самі себе пробудити. Але Бог може. Ми — порожні посудини. Хоча слів у нас багато, проте вони позбавлені Божої благодаті, тому безсильні пробудити людину від духовної сплячки.

Даремно ви пішли з того зібрання, де, мабуть, проповідувалося Євангеліє. Хто знає, можливо, саме там ви побачили б себе у правильному світлі й оновили своє

духовне життя. Це вкрай необхідно як тим, хто з дитинства знає Бога, так само й іншим віруючим. На зібраннях пробудження благословенні проповідники зазвичай сповіщають Божу істину тим, хто забув про неї чи ухилився, хто втратив живе спілкування з Богом. А це саме те, чого сьогодні найбільше потребують майже всі християни.

314. ГОСПОДЬ — МІЙ НАТХНЕННИК

Перепрошую за нескромне запитання: як ви, постійно працюючи на фабриці, встигаєте вести таку велику літературну роботу?

Так, мені дійсно доводиться багато працювати, проте я не один: зі мною Господь. Він — мій Натхненник. Бог навчив мене найбільшій істині, якої я дотримуюся в особистому житті: найкращий відпочинок від фізичної праці — духовний труд, а найкращий відпочинок від духовного труда — фізична праця. Але те й інше потрібно здійснювати з молитвою, і тоді успіх обов'язково буде тебе супроводжувати.

До розділу 6.8 див. також запитання № 195; 357.

6.9. ПРОЩЕННЯ ТА ПОКОРА

315. «ПРОЩАЙТЕ, ТО ПРОСТЯТЬ І ВАМ»

Чи можна простити людину, яка скалічила все моє життя, зробила мене навіки нещасною? І що найжакливіше — ця людина сьогодні кається, а наступного дня знову чинить те саме...

Потрібно прощати того, хто кається, якщо й самі хочете отримати прощення від Господа. Ісус Христос сказав: «...прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші» (Мр. 11:25). А ще: «...прощайте, то простять і вам» (Лк. 6:37). А перед Ним всі винні, всі потребуємо прощення. Пригадайте, Ісус Христос мив ноги Юді-зраднику, молився за тих, хто Його розпинав. Людина, про яку ви пишете, напевне, не вільна від своїх злих звичок. Широ моліться за неї, як за нещасну людину. Бог може змінити її характер, звільнити її душу від влади лукавого.

Не говоріть: «Я ніколи не прощу». Цим ви можете назавжди позбавити себе Христової благодаті, яка все прощає.

316. ЯКЩО ВИННИЙ НЕ ПРОСИТЬ ПРОЩЕННЯ...

Цього тижня читала вашу книжку «Хочу знати», в якій ви відповідаєте на запитання. У ній ви наводите слова Ісуса Христа: «І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого...» (Мр. 11:25). От було б добре, якби брат або сестра завжди просили прощення. А якщо винний не простить прощення... Тоді як бути?

Усе одно прощайте! Навіть коли й не просять прощення, прощайте... Для вашої ж користі. Прощення звільнює серце від тягаря й у молитві відкриває шлях до благодаті. Прощайте саме тоді, коли не просять. Це й означає любити того, хто вас не любить. А любити того, хто вас любить, — так чинять і язичники (див. Мт. 5:46).

317. ПРО ПРОЩЕННЯ

Чи повинен християнин прощати того, хто не тільки не просить прощення, а й навіть про це не думає? Моя невістка завдала мені чимало прикростей, а зараз, нібито нічого не сталося, хоче продовжувати дружні стосунки. Я сказала, що після всього, що вона накоїла, їй, принаймні, варто було б вибачитися. Але вона відповіла: «Я ніколи в житті ні перед ким не вибачалася й навіть не говорила, що шкодую про те, що сталося». Як ви вважаєте, що я повинна їй відповісти? Як повинен чинити християнин у такій чи схожій ситуації? Терпіти? Але ж доки?..

Нам насамперед потрібно пригадати настанову Ісуса Христа: «Коли провиниться твій брат, докори йому, а коли він покається, то вибач йому» (Лк. 17:3) Скільки разів? Сім разів? Ні, не сім, «але аж до семидесяти раз по семи» (Мт. 18:22).

У вашій ситуації, коли ви мешкаєте з людиною, яка часто вас засмучує, залишається тільки прощати. Ви не повинні накопичувати у своїй душі гнів на таку людину. Ви можете обмежити спілкування з нею, можете стати більш обережною, однак не повинні вимагати вибачень. Вимушене вибачення нічого не варте. Вам легше просто пробачити. Це благо насамперед для вас.

Вибачення — не умова для прощення. Народжений згори християнин повинен насамперед перебувати в мирі з Господом і самим собою, а якщо християнин позбавлений духа прощення, він не може мати миру в серці.

Подумайте про ту людину, яка проти вас згрішила, але не бажає визнати й вибачитися. Цілком можливо,

що вона не пережила відродження, або ж має якісь психічні відхилення, або життєві потрясіння зробили її серце жорстоким. Головне, щоб ваше серце перебувало в мирі з Богом.

Імовірно, ваша невістка вважає, що в неприємностях винні саме ви. Попросіть у неї прощення. Якщо вона не прийме його, тоді ви вільні перед Господом, і вам немає про що турбуватися. Важливо, щоб ви мали дух прощення.

Люди цього світу не зважають на заповідь Ісуса Христа про необхідність простити брата, який проти нас згрішив, але ж ми християни, тому й повинні прощати. Ну, а що як він винний? Ось саме тому, хто перед нами винний, ми й повинні вибачати незалежно від того, усвідомлює він свій гріх чи ні, просить прощення чи ні.

Пригадайте, що довелося стерпіти Ісусу Христу, безгрішному Сину Божому. Він молився про Своїх катів і просив Отця їх простити. Люди цього світу не можуть цього зрозуміти, але християнин — це нове творіння, тому ставлення до кривдників зовсім інше. Христу плювали в обличчя, з Нього глузували, Його жорстоко били та ганьбили. Адже ваша невістка не завдала вам стільки страждань? Звісно, ні. Священне Писання навчає нас дивитися на Христа й наслідувати Його в усьому, особливо у прощенні тих, хто перед нами завинив.

Ви можете сказати, що Христос прощає нас тільки після щирого каяття. Це дійсно так. Але також повинні зрозуміти, що коли Ісус Христос молився з хреста: «Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!» (Лк. 23:34), Він не очікував покаяння від тих, хто Його розпинав, — це по-перше. По-друге, ви повинні зрозуміти, якщо ми сповідуємо перед Богом наші гріхи, приходимо до Нього з каяттям, то тільки тому, що Бог,

Отець Небесний, пом'якшив наше серце, дав нам дух покаяння. Ісус Христос сказав: «Ніхто—бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його» (Ів. 6:44).

Ми просимо прощення за скоєні гріхи тільки тому, що Отець Небесний розкрив нам очі на нас самих, і ми у світлі Священного Писання побачили себе грішниками. Тільки в такому випадку людина здатна прийти до Ісуса Христа за прощенням.

Звісно, ми не в змозі розбудити свідомість і совість кривдників та створити в них дух покаяння. Це не в наших силах. Але дозвольте прочитати кілька віршів із Першого послання Петра: «Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з мукою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його» (1 Петр. 2:20, 21).

318. ДРУЗІ ЙОВА

Мав друга. Дев'ять років бував у мене вдома, пив, їв. І я завжди прислухався до його думки. А ось зараз перебуваю в лікарні. Мене відвідують чужі люди, навіть іншої релігії, а цей друг — жодного разу. Тільки записку передав. Душа моя болить. Читаю ваші бесіди, тому й вирішив вам про це написати...

Шановний читачу, друзі Йова були поряд із ним тоді, коли Йов був здоровим і багатим. Вони поділяли його благословення, їли та пили. А коли Йов занедужав, бездомні собаки стали його друзями. Однак у цій біді Йов знайшов Друга у Господі: «Та я знаю, що мій

Викупитель живий...» — вигукнув він скрутної хвилини (Йов, 19:25). Живий і ваш Викупитель, дорогий читачу. Він хоче бути вашим близьким Другом.

Інколи Бог посилає нам розчарування у друзях, аби ми припали до Нього, саме в Ньому знайшли істинного Друга. Люди можуть завдати ран, але не здатні їх лікувати. Ісус Христос перев'яже вашу рану. Перебувайте в Ньому. Ісус ніколи вас не залишить. Бажаю найскорішого одужання.

319. ДОВІРСЯ СУДУ БОЖОМУ

Як повинен реагувати християнин, якщо про нього говорять дурниці, а точніше, зводять на нього наклепи? Я пишу про свого чоловіка. Він захворів, бо позаочі його називають агентом Кремля, що, звісно, абсурд. Чи не повинен чоловік притягнути наклепника до суду?

З вашого листа я зрозумів, що ваш чоловік християнин, і тому, з Божою допомогою, я відповім йому як християнину.

Кожен знає, що добре ім'я, гарна репутація визначають ціну людини. «Ліпше добре ім'я за багатство велике» (Пр. 22:1). Кожна правова держава добре ім'я людини охороняє законом, і винні в порушенні цього закону, простіше кажучи, наклепники, можуть понести покарання.

Але ми, християни, дивимося на це дещо інакше. Для нас найкращий порадак — Біблія. А Священне Писання говорить: «Немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила, тому не клади свого серця на всякі слова, що говорять...» (Екл. 7:20, 21). Ось чому і стається так, що навіть близька людина

у пориві гніву може наговорити дурниць, а потім шкодувати й вибачатися. Хто з цим не стикався? Раджу вам та вашому чоловіку в молитві упокоритися Господу й віддати суд до Його рук. Бог судить усіх справедливим судом.

Не забудемо й про те, що улесливі та хвалебні слова спроможні породити в нас гордість і зверхність, а це небезпечно, бо «перед загибеллю гордість *буває*, а перед упадком — бундючність» (Пр. 16:18). А коли про нас погано говорять, то варто поміркувати: можливо, саме ми припустилися помилки? Якщо совість вашого чоловіка чиста, то йому не варто турбуватися. Бог його захистить.

До розділу 6.9 див. також запитання № 174.

6.10. БАГАТСТВО, ПОЖЕРТВУВАННЯ, БОРГИ

320. «ІДИ ЗА МНОЮ»

Ісус Христос запропонував багатому юнакові продати майно, роздати всі гроші нужденним і вже тоді рушати за Ним. Чи не є це обов'язковою умовою для спасіння всіх людей?

Описаний в Євангелії від Матвія (Мт. 19:16–24) випадок є винятковим, однак умови ходіння за Христом однакові для всіх: і для багатих, і для бідних. Ті, для кого багатство важливіше за все, повинні прибрати його зі свого шляху, й уже тоді рушати за Господом. Кожна людина, яка прагне йти за Христом, повинна звільнитися від того, що заважає їй рухатися за Ним. Це може бути не лише багатство, але й що завгодно:

марнославство, службове становище, нечисті думки, розваги тощо.

Нещодавно в одній американській церкві до Христа навернулася молода дівчина, піаністка. Її батько, дізнавшись про це, заявив доньці: «Я забороняю тобі грати в церкві на піаніно, і якщо ти туди підеш, то додому можеш не повертатися». Дівчина розплакалася, зібрала свої речі та прийшла з ними до церкви. Вона біля піаніно поклала свої речі, сіла за інструмент і почала грати: «Усе до ніг Твоїх несучу я». Її батько, чи то з цікавості, чи то з жалю, потай прийшов до церкви, щоб простежити за діями доньки, і віддав своє серце Ісусу Христу. На шляху дівчини стояло не багатство, а воля батька. Вона залишилася вірною Ісусу Христу, й перемогла.

321. ВИННІ НЕ ГРОШІ

Хотів би я хоч раз прочитати у вашому журналі статтю проти багатіїв і мільйонерів. Ісус Христос їм докоряв, а ви замовчуєте істину...

На вашу думку, в чому полягає ця істина? Христос докоряв не багатіям за їхнє багатство, а за байдужість щодо спасіння душі. Христос пояснював, чому багатим складно увійти в Царство Небесне: вони серцем прив'язані до багатства, і в цьому їхня трагедія. Іншого разу Христос назвав багатого нерозумним не тому, що той був багатий, а тому що зводив клуні, не дбаючи про спасіння власної душі (див. Лк. 12:15–23). Ці настанови також стосуються і бідних.

Біблія не осуджує людину за багатство, якщо вона набула його чесним шляхом, нікого не експлуатуючи.

Винні не гроші, а пристрасть до них: «...корінь усього лихого — то грошолюбство...» (1 Тим. 6:10).

322. РОЗКІШ У ЦЕРКВІ

Сьогодні я вперше побачила ваш журнал «Віра і життя» і прочитала його. Дякую за вашу працю. Маю до вас кілька запитань. Я невіруюча, але не можу сказати, що атеїстка. Історія життя та смерті Ісуса Христа вражає мене до глибини душі. Але мені здається, що Ісус Христос — це прекрасна, добра, розумна людина, але аж ніяк не Син Божий. Адже й зараз ми знаємо чимало таких людей, які творять чудеса і лікують своїми руками.

Зрозумійте мене правильно. Я не прагну заперечувати щось, але ми не бачимо в нашому житті Божого провидіння, щоб якимось чином Його споглядати. На мою думку, всі люди від народження добрі, але життя робить нас жахливими. Ці питання постійно виникають у мене, і я охоче повірила б у Христа, але те, що бачу навколо, мені заважає. Наприклад, Ісус вдягався бідно. Чому ж у церквах так багато розкоші? До чого тут золоті хрести, коштовне каміння та дорогі вбрання?

З Божою допомогою я спробую стисло відповісти на ваші питання.

З вашого листа зрозумів, що теоретично ви не заперечуєте існування Бога. Вас навіть вражає історія життя та смерті Ісуса Христа, однак вам складно повірити, що Він — Однороджений Син Божий. Щоб увірувати в Нього як у Сина Божого, вам потрібні докази. Бог не очікує від нас сліпої віри. Це нормально.

У Біблії написано: «Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове» (Рим. 10:17). Так от, у Слові Божому (Біблії — Старому та Новому Заповітах) ви знайдете докази того, що Ісус Христос був не самозванцем, а істинним Сином Божим, Спасителем грішників. З вашого листа я не бачу, щоб ви вважали себе грішницею, яка потребує спасіння. Ви також нічого не говорите про вашу віру в потойбічне життя та Священне Писання як Слово Боже. Доки ви не відчуєте потреби у спасінні, вам не потрібен Спаситель, і «доброго, і хорошого, і розумного» Христа у скромному вбранні вам буде цілком достатньо, щоб прожити у цьому світі. Але людина — не просто жива душа, як тварина, вона також істота духовна, створена за образом і подобою свого Творця — Бога. Людина має духовні запити та потреби, і найголовніша з них — потреба у відновленні спілкування з Богом, яке вона втратила після гріхопадіння. Для відновлення цих порушених стосунків Бог іще в раю пообіцяв послати у світ Спасителя — Свого Однородженого Сина, Котрий прийшов у призначений час і помер за гріхи всього світу. Про це детально написано в Біблії, і без читання Слова Божого вам складно буде повірити в Господа Ісуса Христа як особистого Спасителя. Тому я раджу вам читати Біблію, починаючи з Нового Заповіту.

Читайте неупереджено, вдумливо, зосереджено, навіть молитовно, і Бог відкриє вам Свою істину та дасть віру в Нього та Його Сина, як дав мені та мільйонам інших, так само грішних, як і я, людей.

Ви пишете, що Христос хороша та розумна людина, але не Син Божий. Якби викупити людство від гріха могла хороша та розумна людина, Бог не посилав би на хрест Свого Сина. А якщо Він послав Свого Однородженого Сина і Сам свідчив про Нього: «Це Син Мій

Улюблений...» (Мт. 3:17), немає жодних підстав сумніватися в Його Слові. Бог явив Себе світу у Своєму Сині: «Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був» (Ів. 1:18). Усе Євангеліє про це говорить.

Божі чудеса, які творив Ісус Христос, перевершували все, що коли-небудь (включаючи й сьогодні) здійснювали люди. Христос ходив по воді (Мт. 14:25–32) та воскрешав мертвих, а це може робити тільки Бог. Христос Сам воскрес із мертвих і донині живий, а це до снаги лише Господу. Чи доводилося вам чути, щоб хтось нагодував чотири тисячі людей сімома хлібинами та кількома рибами? Христос це зробив (Мт. 15:32–38). Можливо, ви чули, щоб хтось приборкав бурю двома словами: «Мовчи, перестань!» (Мр. 4:37–41). А може, ви чули, щоб хтось повернув до життя напівзотлілий труп (Ів. 11:11–45)?

У цій короткій відповіді я не можу перелічити все, що у Своєму земному житті здійснив Ісус Христос на свідчення Своєї Божественної сутності. Апостол Іван, закінчуючи своє Євангеліє, написав: «Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг!» (Ів. 21:25).

Скептично налаштованим юдеям Ісус Христос сказав: «...хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили...» (Ів. 10:38). Якщо не вірите і ділам, які творив Ісус, то хто ж, окрім Самого Бога, тоді зможе вам допомогти?

Про чудеса Ісуса Христа свідчать усі чотири євангелісти і мільйони спасених Ісусом грішників. Хіба не найбільше диво у світі — звільнення душі від влади гріха та зла? Хіба лише це не здатне переконати вас

у тому, що Ісус Христос — Син Божий, Небесний Учитель і Спаситель світу?

Ви хотіли «хоч якимось чином побачити Його», але бачення це не віра. Коли апостол Хома переконався у воскресінні Свого Учителя, Ісус Христос сказав: «Тому ввірував ти, що побачив Мене? **Блаженні, що не бачили й увірували!**» (вид. М. В. — *Ред.*) (Ів. 20:29). Християнин повинен жити вірою, а не баченням (див. 2 Кор. 5:7).

Зверніть особливу увагу на слова Христа та Божу обітницю віруючому: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). Чи могла хороша та розумна людина ошукати? Якби вона ошукала, то не була б уже хорошою. Христос говорив лише правду. Він Сам про Себе сказав: «Я — дорога, і правда, і життя...» (Ів. 14:6). У вищенаведеному вірші не говориться: «кожен, хто бачить Його», але «кожен, хто вірує в Нього» має життя вічне. Чи є для людини щось дорожче, ніж вічне життя з Богом після митарств цього життя? Чи хочете ви жити вічно? Просіть віру у Бога, і Він обов'язково дасть.

Далі ви пишете, що «всі люди від народження добрі, але життя робить нас жахливими». Так учили марксистки, які заперечували Бога та спадковість. А Біблія говорить протилежне: людина згрішила та зробила життя жахливим. Вона сама творить це життя. Щось не так із людиною, і Священне Писання говорить, що: «..всі згрішили, і позбавлені Божої слави» (Рим. 3:23); «...немає, хто Бога шукав би» (Рим. 3:11). Усі люди шукають те, що дає Бог, але не Самого Бога, бо за природою всі ми, без винятку, грішники, богопротивники, «усі повідступали, разом стали непотрібні, нема

доброчинця, нема ні одного!» (Рим. 3:12). І тільки прийняття жертви Христової на Голгофі робить нас чистими перед Богом, робить Його дітьми, братами та сестрами у Христі, з новою, народженою від Бога, природою.

Псалмоспівець Давид говорив за натхненням Духа Святого: «я в беззаконні народжений» (Пс. 51:7). Не варто ходити далеко за прикладом, аби переконатися, що люди не народжуються добрими. Погляньте, як ваші діти чи внуки б'ються через іграшки, як не хочуть поділитися цукеркою навіть із братом або сестрою. Хто їх цього навчив? Життя вони ще не знають, воно ще не встигло «зробити їх жахливими», проте вони грішать у силу своєї природи, і тільки Христос може зробити їх прекрасними.

Нарешті, ваше останнє запитання: «Ісус вдягався бідно. Чому ж у церквах так багато розкоші? До чого тут золоті хрести, коштовне каміння та дорогі вбрання?» Так не у всіх же церквах. Я баптист — віруючий євангельського сповідання. Наші молитовні будинки не мають ні золотих хрестів, ні коштовного каміння, ні дорогого вбрання. Не мали їх і перші послідовники Ісуса Христа, Його учні та апостоли. Чому ж вони з'явилися в деяких церквах? Запитайте про це тих священнослужителів, у яких ви все це бачите. Нехай вони дадуть вам відповідь, а ви вже поділіться їхньою відповіддю зі мною.

А поки раджу вам читати Слово Боже, і повірте мені, як тому, хто здолав чималі шляхи шукань і сумнівів, що слова Ісуса Христа «кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а хто стукає — відчинять йому» (Мт. 7:8) — істинні та правильні. Я перевірив їх на собі.

323. ОЗНАКИ БЛАГОСЛОВЕНЬ

Я вже кілька разів помічав, що деякі віруючі вважають матеріальні здобутки ознакою благословень. Одного відлучили від церкви за гріх, а після цього він відкрив майстерню та досяг успіху. Тоді люди почали говорити: «Погляньте, Бог його благословляє!..»

За моїм глибоким переконанням, не кожен матеріальний успіх доводить, що людина правильно вчинила перед Богом. Матеріальний успіх може йти не лише від Господа, а й від сатани, який прагне ввіймати людину у свої тенета. Інколи Бог для спасіння може використати й невірних.

Багато нечестивих людей досягають успіху в цьому житті, але вони, за словами апостола Якова, подібні до «морської хвилі, яку жене й кидає вітер» (Як. 1:6). Один чоловік Божий сказав, що краще бути скромним святим, ніж нечестивим царем.

324. ПОЖЕРТВУВАННЯ ТА ЖЕРТВА

Ваша відповідь щодо значення слів «пожертвування» та «жертва» суперечить Священному Писанню. За Біблією це одне й те ж саме. Прочитайте 1 Петр. 2:5 та Фил. 4:18. З усього видно, що Священне Писання ви не зовсім знаєте, тож вам потрібно не відповідати людям, а самому звертатися до тих, хто дійсно знає Слово Боже.

Ви помиляєтеся в тому, що я не знаю Писання. Однак цілком справедливо, що Писання я знаю недостатньо. Ось тому й вивчаю його з 1948 року.

Я противник сухих догматиків. Вони зводять дорогоцінне, практичне вчення Ісуса Христа до середньовічної схоластики. Для них головне — буква, а не дух. Звісно, найголовніше, що на те чи інше запитання можна знайти відповідь у Священному Писанні. І саме за духом Писання, за духом тих текстів, на які ви мені вказали, що не кожне давання можна назвати жертвою.

Відповідаючи на ваше запитання про жертву та пожертвування, я мав на увазі не догматичні значення цих слів, а їхню практичну суть. Апостоли Петро та Павло ще більше переконали мене, що там, де немає серця, немає і жертви. Такі пожертвування лише за назвою, за формою, а насправді жертви немає. Схоже, проте не одне й те ж саме.

Наприклад, церква збирає кошти на потреби місії. Одна старенька дає половину від того, що має. А поряд багатій недбало кидає на тацю дрібну монету, щоб тільки відчепилися. Обоє пожертвували, проте пожертвування старенької було жертвою, а багатія — лише подачкою.

У Писанні сказано: «...повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу» (Рим. 12:1). А людина говорить: «Ні, це надто багато. Я дам лише пожертвування, а собою жертвувати поки не готовий...» Ось саме про це йшлося у моїй відповіді.

325. ПОЖЕРТВУВАННЯ В ЦЕРКВІ

Напишіть, будь ласка, чи зазначено у Священному Писанні, що член церкви зобов'язаний платити певну суму членських внесків?

Ні, але Священне Писання чимало говорить про десятину — десяту частину прибутків віруючого, що належить Господу. Багато віруючих Нового Заповіту жертвують більше десятини.

Церква Христова має багато обов'язків, для виконання яких необхідні кошти. Де й яким чином церква може їх отримати? «А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому...» (1 Кор. 16:2). Апостол Павло радить жертвувати систематично й за покликом серця. Тут наведений приклад фінансової системи, якої повинна дотримуватися Церква. Церква Ісуса Христа — це не профспілка, не клуб і не громада «вільних каменярів», а родина люблячих дітей Божих. Ніде Священне Писання не говорить, що всі члени церкви Христової зобов'язані жертвувати однакову частку своїх фінансів, як це роблять члени професійної спілки.

Матеріальна жертва — це особисте служіння Господу, і я не можу жертвувати замість дружини чи сина, а дружина не може жертвувати замість мене. Першого дня тижня нехай кожен від себе дасть стільки, скільки йому підказує серце. Таким чином церква завжди матиме достатньо коштів на діло Боже.

326. ЖАДІБНІСТЬ

Вирішив поділитися з вами гірким досвідом. Минулого тижня я був у церкві. Після причастя проводився збір для сиріт. Один голос у моїй душі говорив: поклади десятину, не збіднієш. А інший голос шепотів: усі кладуть менше, а ти хто? Мільйонер? Тож я поклав менше. Після зібрання їхав додому та... проскочив перехрестя на червоне світло. Поряд був поліцейський... І сьогодні

я заплатив штраф — чотирнадцять доларів. Це більше, ніж я пожертвував...

Зізнаюся широ, що я теж маю такий гіркий досвід. Матеріальне служіння християнина передбачене Господом. Він благословляє щедрих християн. Скупість калічить душі, віддаляє людину від Бога.

Пам'ятаю, хтось розповідав про такий випадок. В одній слов'янській церкві в Канаді панував гріх — скупість. Він вразив майже всіх, починаючи зі священнослужителя. Будівля старіла, зі стелі сипалася штукатурка. І ось на одному засіданні постало питання: чи потрібно ремонтувати церкву чи можна ще трохи почекати? Виступив заможний прихожанин:

— Я вважаю, ще не час ремонтувати нашу церкву... Зачекаймо...

Цієї ж миті від стелі відвалився чималий шмат штукатурки й упав йому просто на голову.

— Брати, вибачайте, я даю на ремонт сто доларів, — вигукнув він.

Хтось промовив:

— Господи, вдар його ще раз. Може, він дасть двісті...

Щось схоже трапляється в житті кожного. У Священному Писанні сказано: «Бог любить того, хто з радістю дає!» (2 Кор. 9:7). Зважте на слово «радістю». Річ не в «багато» чи «мало», а тому, що робити це потрібно з радістю.

Сутність християнства не в обрядах, не в повторенні одних і тих самих слів і проповідей. Віра, що не випробувана на ділі, прісна, мов несолоня їжа. Аби довести нам Свою любов, Бог послав у світ Однородженого Сина, віддав Його на хрест. І кожен віруючий в Ісуса Христа повинен якимось чином на ділі довести

свою любов до Нього. Вчення, що спасіння начебто можна заслужити добрими справами, — від лукавого. Але від лукавого також і позиція, що віруючій у Христа людині вже не потрібно нічого робити. Добрі справи — це результат спасіння, а не навпаки. В'язничний сторож запитав у Павла та Сили, що йому робити, аби спастися. «А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“» (див. Дії, 16:31 та далі). Віруючи у Христа, будемо вчитися в Нього служити Йому та ближньому.

Одного багатого християнина попросили пожертвувати на проповідь Євангелія. Він відповів: «Думаю, я не постраждаю, якщо дам вам десятку...» Його запитали: «А скільки ж вам доведеться віддати, щоб ви постраждали?» Ісус Христос страждав за нас. Де немає жертви, там немає і доброго діла.

327. НЕ БУДЬТЕ ВИННІ НІКОМУ НІЧОГО

У Священному Писанні написано: «Не будьте винні нікому нічого», а я чула, що ви придбали будинок у кредит терміном на тринадцять років. Отже, тринадцять років будете боржником...

Слова із Послання Павла до римлян (Рим. 13:8), які ви навели, дані для того, щоб кожен християнин намагався зберігати добре ім'я, бо погане ім'я ганьбить Церкву Ісуса Христа. Придбання будинку у кредит не псує репутації християнина, якщо він намагається справно сплачувати щомісячний внесок. Якби я не придбав будинок, а жив на квартирі, то в такому випадку зобов'язаний був би справно сплачувати за оренду квартири. Поки я надсилаю місячний внесок

до банку, я не ганьблю ім'я християнина. І в цьому випадку платити банку легше та значно дешевше, ніж за квартиру.

До розділу 6.10 див. також розділ 1.8 і запитання № 069; 077; 079; 080; 112; 178; 183; 285.

6.11. СУМНІВИ, СТРАХИ, НЕПРИЄМНІ СПОГАДИ

328. ТЯЖКІ СПОГАДИ

Зараз моє життя минає у спогадах. Вони мене тривожать і затьмарюють життя. Пригадую дитинство, юність, війну, батьківщину... Чи можна позбутися спогадів і як?

Спогади самі по собі не можуть вам зашкодити, якщо ви спрямуєте їх у правильне русло. І це у нашій владі. Ностальгія виліковна.

Я також пригадую, як у Росії на провесні пахне відгала земля та воронячі гнізда. Я пам'ятаю це з дитинства. І відразу ж дякую Богу за дитинство, хоча воно й було тяжким. Я також пам'ятаю запах пороху, згарища та бліндажі медсанбату. Дякую Богу, що Він зберіг мені життя. Пам'ятаєте, як колись співали: «Об огнях–пожарищах, о друзьях–товарищах где–нибудь, когда–нибудь мы будем говорить». Ось тепер і настав час спогадів. Але краще робитимемо як псалмоспівець Давид, який написав: «Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддавна...» (Пс. 77:12). Такі спогади нітрохи не затьмарюють життя, а навпаки — прикрашають.

329. ЧИ МОЖНА СУМУВАТИ ЗА ПОМЕРЛИМИ?

Пишу вам із далекої Бразилії. Сюди переїхав 1927 року. Господь Бог знайшов мене і спас 1930 року, а потім і дружину. Нещодавно мені потрапив до рук ваш журнал, і стало цікаво, що ви відповідаєте на запитання. І от негайно вирішив написати вам листа.

Минулого року померла моя дружина, і, коли на похоронах я не стримався та заплакав, один проповідник потім сказав, що гріх плакати за померлими, якщо жінка віруюча — то вона у Господа. У нас завжди так говорять. Я не хочу лицемірити, та радіти не можу, коли залишився один. Напишіть, будь ласка, як можна радіти, коли сльози самі ллються? І як не плакати, коли душа болить?

Я не знаю, як не плакати, коли болить душа. Проповідник, напевне, хотів вас утішити, однак, на мою думку, він трохи переборщив. Плакати за померлим, навіть якщо він спасений, — не гріх. Згадаймо, як плакав Ісус Христос за померлим другом — Лазарем (Ів. 11:35). Померлі в Господі — щасливі, але ті, хто залишився на землі, часто зазнають горя та скорботи, тому сльози — нормальне явище. Так думав і апостол Павло. Прочитайте його слова: «Бо смертельно він (віруючий, Епафродит. — М. В.) був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й над мною, щоб я смутку на смуток не мав» (Фил. 2:27). Отже, смерть Епафродита, співробітника апостола Павла, його б ніскільки не тішила, а навпаки, додавала невимовного жалю. Апостол Павло втішав тих, хто сумував за померлими, але він ніколи не говорив, що сльози — гріх.

Покладіться на Господа. У призначений час Він приведе вас у незрівнянно краще місце, де на вас чекатиме ваша супутниця.

330. ПОГАНІЙ НАСТРІЙ

Мені пішов уже шістдесят сьомий рік. Я вірю в Євангеліє та в Ісуса Христа, але останнім часом маю такий жакхливий настрій, що й словами не опишеш. Ніщо мене не тішить.

Читаю ваші бесіди і вирішив запитати, як мені вийти з такого становища?

До поганого настрою призводять безліч причин — зовнішніх і внутрішніх. Щоб виправити це становище, потрібно усунути ці причини. Це можете зробити лише ви самі. Я дам вам кілька порад, якими й сам користуюся. «Рецепт» складений на основі Євангелія, в яке ви вірите.

1. Дивіться на своє тіло як на стару хатину, тимчасову оболонку душі. І якщо наслідують хвороби, пам'ятайте, що всі через це проходять. Думайте про вічне, що приховане в Господі. Намагайтеся бути до Нього якомога ближче.

2. Не працюйте над силу, але також уникайте неробства. Заповніть своє життя корисною працею.

3. Намагайтеся жити свято. Цьому допомагає щоденне читання Біблії, щоденна молитва. Якщо ви цього раніше не робили, то почніть сьогодні. Нехай це стане невід'ємною частиною вашого життя.

4. Допомагайте по зможі тим, хто потребує допомоги. У цьому ви знайдете радість. Матеріально допомагайте церкві, що проповідує Євангеліє.

5. Не забуваєте про Божу присутність. Господь хоче вас вести й буде вести, якщо ви в усьому Йому довіритесь.

6. Моліться за родину, ближніх, керівників держави, робітників на євангельській ниві, за всіх, до кого відкрите ваше серце. Пригадуйте Божі милості. Я певен, що ви багато їх отримали!

7. Якщо з'являються думки про смерть, думайте про неї не як про нещастя, а як про щасливу мить, коли ваша душа полишить немічне тіло й оселиться біля Ісуса Христа, де незрівнянно краще. Щиро любіть Ісуса, і ваш настрій неодмінно зміниться на краще.

331. ЯК ПОДОЛАТИ СТРАХ?

Останнім часом я багато думаю про смерть. Я віруючий і начебто не боюся вмирати, але мені страшно загинути в автокатастрофі. В Америці на дорогах стається багато катастроф. Я вже перестав сидіти за кермо автомобіля, однак усе одно в мене погані передчуття. Як подолати цей страх?

Якщо ви дитя Боже, живете в мирі з Господом та людьми, то підстав для страху немає. Пам'ятайте слова Ісуса Христа: «А вам і волосся все на голові пораховано» (Мт. 10:30). Ваше майбутнє, все ваше життя — в надійних руках Божих.

Зазвичай смерті бояться ті, хто не має миру з Богом, або ті, хто взагалі Його відкидає. Але такі люди нікому не говорять про свій страх. Розповідають про одного філософа-атеїста. Перед смертю на його обличчі відбивалися глибокі душевні муки. Учні, помітивши його вагання та готовність відмовитися від атеїстичних переконань, підбадьорювали:

— Тримайся, учителю, тримайся!

Але філософ відповів:

— Я б охоче тримався, але немає за що...

Хай не буде цього з тим, хто вірить у Євангеліє, хто знає свого Спасителя. Ваші страхи можуть іти від лукавого. Молитва здолає страх.

332. СКІЛЬКИ ВАМ РОКІВ?

Читав вашу книжку «Скільки вам років?». Зміст хороший, однак назва нетактовна. Взагалі вважається непристойним запитувати про вік. Це запитання ображає людину...

Я запропонував це питання читачу, не очікуючи від нього відповіді. Відповідь мені не потрібна. Але я не можу зрозуміти, що ж такого образливого в запитанні «скільки вам років?» Роки ж не приховаєш. Ось я вже давно став дідусем. Як швидко плине час!

Можливо, це запитання неприємне тим, хто боїться смерті. А що таке смерть? Смерть — це зміна адреси, відділення душі від тіла. Краще вчасно підготуватися до переселення. Люди по-різному приймають цю таємницю. Одні спокійно, впевнено, з доброю надією на зустріч зі Спасителем душі, інші — нервують, бояться.

Чому так? Одні довірилися Богові, повністю поклалися на Нього, на Його Слово, інші — також віруючі люди — не довіряли Євангелію, поклалися на віру батьків, на себе, на страховку, на банківський рахунок.

Колись я прочитав історію: в одному селі захворіла віруюча жінка. Вона звернулася до лікаря. Той оглянув хвору та промовив: «Ви хворі на туберкульоз... Довго

не протягнете». Жінка подякувала лікарю і пішла додому. Однак із півдороги повернула назад до лікаря й запитала: «Як ви думаєте, лікарю, три тижні я протягну? Мені ж усю родину потрібно обшити, приготуватися. Боюся, що за два тижні я з усім не впораюся...» Ось це і є правильна, жива віра. З такою вірою не страшно вирушати в далеку подорож до неземної країни, де «сонце не зайде». Ті, хто має таку віру, на запитання «скільки вам років?» зовсім не ображаються.

333. ПРО СУМНІВИ

Коли я читав, як Іван Хреститель посилав учнів запитати у Христа, чи Він Той, Хто має прийти, чи очікувати на іншого, то подумав: невже пророк Іван міг сумніватися в Ісусі? Адже перед його очима під час хрещення Ісуса Христа зійшов Дух Святий в образі голуба. Та й голос із неба він чув...

Деякі богослови вважають, що сумнівався не Іван Хреститель, а його учні, тож він і послав своїх учнів з їхніми сумнівами до Ісуса, щоб вони побачили чудеса, почули Його слово та зцілилися від сумнівів.

Можливо, саме так і було. Але міг сумніватися і сам Іван Хреститель. Сумнівався й Авраам, чоловік віри, коли від страху свою дружину видав фараону за сестру. І Давид мав сумніви. Пам'ятаєте, як він говорив: «Колись я попадуся в Саулову руку» (1 Сам. 27:1). Ілля також не був позбавлений сумнівів («Досить тепер, Господи! Візьми душу мою...») (1 Цар. 19:4). Сумніви огортали й учнів Ісуса Христа, коли вони у страху полишили свого Учителя й заховалися в домі братів Зеведеєвих.

Тож цілком імовірно, що, опинившись у в'язниці, в кайданах, Іван Хреститель занепав духом. Можливо, він очікував допомоги від Христа, а Той не йшов.

Великі слова Ісуса Христа: «І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!» (Мт. 11:6). Те, що побачили й почули учні від Христа, те, що вони переказали Івану Хрестителю, цілком його втішило та підбадьорило, і пророк спокійно зустрів смерть від руки ката.

Лукавий прагне, щоб люди сумнівалися в Божественності Христа, але, чесно зваживши всі факти, заглибившись у Священне Писання, людина може дійти лише одного висновку: Він — «Той, Хто має прийти» (Мт. 11:3). Він — Син Божий, Месія, Спаситель грішників.

334. ПРО ЧИСТІ ОЧІ

Я знаю, що осуджувати людей — погано, але скажіть, чому деякі люди ховають очі від інших? Я знаю одного християнина, якому складно подивитися в очі.

Я керуюся правилом відповідати на кожне надіслане мені запитання, тому дам відповідь і на ваше, хоча на нього краще б відповів лікар або психолог.

Є очі відкриті, ясні, чисті, як небо. Дивишся в такі очі й думаєш: у них душа світиться. Але є люди іншого типу. Вони сповнені упереджень і заздрощів, тому частіше дивляться униз або вбік. Для них усе погано, все суперечить їхнім поглядам. Можливо, ваш знайомий — один із таких людей.

Людей, близьких до Бога, в яких мир Божий у душі, можна впізнати по очах. Але для цього, відповідно, потрібно мати чистий погляд. Христос сказав так:

«...вийми перше колоду із власного ока, а потім поба-
чиш, як вийняти заскалку з ока брата твого» (Мт. 7:5).

До розділу 6.11 див. також запитання № 312.

6.12. СТАВЛЕННЯ ДО МЕДИЦИНИ, ЕВТАНАЗІЇ, ПЕРЕЛИВАННЯ КРОВІ, ГПНОЗУ

335. ЩЕПЛЕННЯ ТА УКОЛИ

*Я знаю одного віруючого, який проти щеплень і уколів.
Він стверджує, що ми грішимо, роблячи дітям ще-
плення чи уколи від тих хвороб, на які вони ще не за-
хворіли, і таким чином не довіряємо Богові. І ще каже,
що вакцини для щеплень роблять із людської крові. Чи
це правда?*

Медицина — один із найбільших дарів Божих. Уже на зорі історії люди займалися лікуванням. Зі Священ-
ного Писання відомо, що найкращим другом і співро-
бітником апостола Павла був його «улюблений лікар»
Лука (Кол. 4:14). Стверджувати, ніби лікування — гріх,
це марновірство, яке не має нічого спільного з Біблією.

Що стосується щеплень, то тут ми бачимо явне не-
розуміння їхніх цілей і значення. Вам, мабуть, відомо,
що у XVIII столітті в Європі від віспи померло шістьдесят
мільйонів людей. У деяких країнах віспа звела в могилу
від двадцяти до вісімдесяти відсотків населення.

Дійсно, Бог може зцілювати людей без ліків. Однак
правильним є й те, що не нам вказувати Богові, яким
шляхом Він повинен зцілювати хворе людство. Відомо,
що Бог використовує надприродні методи лікування та
зцілення, коли немає природних.

З медичних підручників мені відомо, що для створення вакцин для щеплень кров взагалі не використовується. Наостанок скажу: кожна людина вільна сама приймати рішення, робити чи не робити їй щеплення й уколи.

336. НАВІЩО ПОТРІБНІ ОПЕРАЦІЇ?

У Біблії сказано, що в Бога всі наші дні пораховані, тобто людина живе стільки днів, скільки Бог призначив їй від початку. У такому випадку, якщо людина хвора на рак, навіщо їй робити операцію? Адже, так чи інакше, в Бога її дні пораховані.

Ваша логіка дуже небезпечна. Ви не враховуєте, що це питання має Божий та людський бік. Лише Господу відомо, скільки днів на землі житиме та чи інша людина. Бог поррахував наші дні ще до нашого народження, але число цих днів Він нікому не відкриває. Ось чому було б злочином говорити: «Якщо мої дні Бог полічив, тоді керуватиму автомобілем без застороги. Завчасно Господь мене все одно не візьме». Цим я б спокушав Бога так само, як і свідомою відмовою від лікування. Не будемо забувати, що медицина та хірургія — це також дар Божий.

337. ЯК ДІЄ АСПІРИН?

Поясніть мені, будь ласка, одну річ. Є ліки аспірин, і вони добре допомагають від головного болю та застуди. Чому ці ліки діють у понеділок, вівторок, середу, четвер, п'ятницю і навіть суботу, але не допомагають у неділю, коли віруючому треба йти до церкви?

Чи не можна змінити склад аспірину, щоб він діяв на організм і в неділю?

Зміна складу аспірину не допоможе тим, у кого на душі холодно, темно й порожньо, як у підвалі, а ще пахне цвіллю та немає настрою спілкуватися з віруючими. У таких випадках потрібен не аспірин, а більш радикальні засоби. І, слава Богу, Він застосовує цей засіб. Господь іноді діє повільно, але точно. Прочитайте Книгу Йова (Йов, 33:14–29). Якщо ж Божий «аспірин» не звеличує душу, тоді жодні інші ліки людині не допоможуть.

338. ЧИ МОЖНА ЗВЕРТАТИСЯ ДО ПСИХІАТРА?

Мені здається, що десь у Біблії є заборона звертатися до психологів або психіатрів у разі душевних захворювань, та я не пам'ятаю, де саме про це сказано. Незважаючи на всі намагання жити чистим християнським життям, я зазнаю невдачу за невдачею, і здається, ніби в мене якесь психічне захворювання. Я хотів би звернутися до психолога, проте не полишає сумнів: чи не порушу я цим волю Божу?

У Священному Писанні я не зустрів заборони звертатися до фахівця з душевних захворювань. Біблія забороняє звертатися до ворожбитів, чаклунів, заклинателів, провісників, астрологів, до тих, хто навіює власну волю (гіпнотизери), тощо. Прочитайте у Писанні фрагменти: Лев. 19:4, 26; Повт. 18:10–12. Зараз їжа містить безліч хімічних сполук, і це часто порушує хімічний баланс в організмі. Ось тому в багатьох людей з'являються тривога, безсоння, що

може призвести до нервового розладу та психічних захворювань. У таких випадках християнин повинен звернутися до лікаря для обстеження. Це не суперечить Священному Писанню. Людина повинна знайти причину розладу психіки.

Однак, обираючи лікаря, християнин повинен бути вкрай обачливим. Якщо лікар (психіатр або психолог) атеїст, він може ввести хворого в оману і, замість покращення, може настати погіршення стану. Такі лікарі часто здоровій людині чіпляють ярлик «психічно хвора», а людині, можливо, необхідна лише моральна чи духовна підтримка.

Лікар-атеїст не визнає того факту, що непрощений гріх може бути причиною нервового стресу. Почуття провини здатне людину надломити, довести до алкоголізму тощо. Невіруючий лікар неспроможний зрозуміти потреби хворого в покаянні та примиренні з Богом. Якщо необхідно звернутися до лікаря, то шукайте лікаря-християнина; але насамперед перевірте своє серце перед Господом.

339. ПРО ГІПНОЗ

Маю звичку, якої прагну позбутися, але ніяк не можу. Не раз пробувала — тільки завдаю собі страждань, а результату жодного. Моя подруга дала адресу лікаря, який допомагає гіпнозом. Це коштує дорого, проте я майже на це зважилася. А ось учора, читаючи вашу бесіду, раптом подумала: що як це погано? Вирішила вас запитати.

Ваша подруга дала вам погану пораду. Не дозволяйте впливати на вашу волю нікому, крім Ісуса Христа.

Тільки Йому ви можете довіритися. Мені відомо, що гіпнозом користуються в медицині, але у вашому випадку це занадто ризикована річ. Священне Писання повчає християн: «Як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть» (Кол. 2:6). Ходіть в Ісусі. Це надійніше. Усі погані звички долаються силою Ісуса Христа, якщо Йому повністю довіритися. Чи намагалися ви стати на цей шлях?

У Мюнхені я знав одного музиканта. Він сорок два роки палив сигарети, за порадою лікаря багато разів пробував кинути, проте ніяк не вдавалося. А одного разу, зустрівши мене, радісно вигукнув:

— Друже, я покінчив з тютюном!

— Як вам вдалося? — запитав я.

— За мене це зробив Христос.

За кілька місяців музикант приймав хрещення по вірі в озері біля Мюнхена. Я чув його молитву: «Господи, за одну мить Ти зняв із мене кайдани, а я стільки з ними мучився...»

340. ЧИ ГРІХ ЗДАВАТИ КРОВ?

Кілька разів я здавала в лікарні кров. Моя сусідка, дуже віруюча жінка, про це дізналася. Вона запевняє, що, віддаючи свою кров, я здійснию великий гріх, як написано в Біблії. Мене це дуже турбує. Напишіть мені, чи дійсно це гріх?

У Священному Писанні я не зустрічав заборони здавати кров. Щоправда, в Біблії сказано: «Душа в крові», але під словом «душа», як у російському перекладі Біблії, так само і в інших перекладах, часто потрібно розуміти «життя» чи «людина», а не «душа» як почуття

та настрій. Ось наприклад, у тому ж місці Писання, де говориться, що «душа тіла — в крові» (Лев. 17:11), далі, у дванадцятому вірші, написано: «Кожна душа (вид. М. В. — *Ред.*) з вас не буде їсти крові...» У цьому розумінні тварини названі душами живими (живими на відміну від неживих предметів), але не духовними істотами, як людина.

Апостол Павло писав римлянам про різницю між душевною (живе за тілом) людиною та духовною (живе за духом) — див. Рим. 8:1–13. Нам добре відомі також слова Ісуса Христа: «Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» (Ів. 15:13), і ми знаємо, що вони означають віддати за когось життя, що й зробив Христос. Якщо даєте кров не задля заробітку, а для порятунку чийогось життя, то хай благословить вас Господь. Не кожен спроможний це робити.

341. НЕМІЧНА СТАРІСТЬ

Якось ми відвідали одного нашого брата в будинку для літніх людей (Р. М. Березова). Там утримуються люди, яким уже не судилося повернутися до нормально-го життя. Звідти тільки одна дорога — на цвинтар. Наш брат по вірі нас не впізнав. Він нічого не бачив, нога була ампутована, лежав на ліжку, немов безпорадна дитина. І в цьому стані він перебував уже кілька років. Таких, як він, там багато.

І ось ми стояли біля нього й думали: навіщо Господь Бог тримає таких нещасних людей на землі? Для чого? Вони вже своє віджили, для чого ці неймовірні страждання? І ось я згадав про вас і вирішив поставити вам це запитання.

Ваше запитання складне, і, можливо, відповіді на нього не до снаги звичайному смертному. Над ним думають мільйони глибоко віруючих людей, починаючи зі страждальця Йова. І ви спонукали мене про це поміркувати. Але на Йова ще чекали нові благословення, хоча він про це й не знав. А в таких людей, як Р. Березов, цієї надії вже немає. Дев'яносто два роки його земного життя — це значно більше, ніж сказав псалмоспівець за натхненням Духа Святого: «Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ...» (Пс. 90:10).

Зараз мені потрібно відповіді на ваше запитання: «Навіщо Богу тримати на землі таких безпомічних людей довгі роки?» Щиро зізнаюся, боюся, що відповідь не буде вичерпною та не задовольнить ані вас, ані мене самого. Вичерпну відповідь на це запитання на землі ми навряд чи зможемо отримати. І все-таки спробую висловити свою думку щодо вашого непростого питання.

Імовірно, Бог тримає на землі таких безпомічних людей для того, щоб ми, дивлячись на цих безпорадних, як ті діти, старих, іще більше дякували Господу, що самі можемо ходити, працювати власними руками, бачити Божий світ своїми очима (хоч і через окуляри), чути (хоч і з електронним пристроєм), думати (хоч і не завжди правильно).

А ще, можливо, тому Бог тримає на землі цих безпорадних людей, аби ті, кому доводиться за ними доглядати, вчилися християнських чеснот, терпіння та любові, пам'ятаючи, що завтра вони можуть опинитися в такому ж, якщо не гіршому, становищі. Сподіваюся, повну відповідь на ваше запитання ми дізнаємося у вічності.

342. ПРАВО НА СМЕРТЬ

Мій брат — йому дев'яносто три роки — лежить у лікарні п'ять тижнів, немов скошена трава: ні живий, ні мертвий. Три апарати працюють день і ніч для підтримання його життя: один перекачує кисень, другий перекачує кров, третій подає живильний розчин у вену. Коли я сказав його дружині (вона набагато молодша за чоловіка), щоб наказала відключити апарати та дала братові спокійно померти власною смертю, вона насварила мене, а зараз зовсім зі мною не розмовляє. Звинувала в жорстокому ставленні до брата та нелюбові до нього. І ось маю до вас запитання: кому належить наше життя? Чи повинна людина чіплятися за життя і платити за лікування десятки тисяч доларів, аби дихати ще кілька днів?

На ваше запитання християнин має лише одну відповідь: наше життя належить Тому, Хто його нам дав, — Богові, «бо ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо» (Дії, 17:28).

Чи повинен християнин «чіплятися» за земне життя? Відповіді на це запитання допоможе нам Йов. Він говорив: «Зодяглось моє тіло червою та струпами в поросі, шкіра моя затверділа й бридка...» (Йов, 7:5), але чоловік не наклав на себе руки, а терпляче чекав, коли скінчаться його страждання.

У Другій книзі царів (2 Цар. 20:1–11) наводиться опис хвороби царя Єзекії. Хвороба була смертельною. Пророк Ісая сказав йому: «Заряди своєму домові, бо ти вмираєш і не будеш жити...» (Іс. 38:1). Цар Єзекія слізно молив Господа. Бог почув і прийняв його молитву та подовжив його життя на п'ятнадцять років. (див. Іс. 38:5).

Пророк Ісаїя приклав до гнійників царя «грудку фіг» (Іс. 38:21), і цар одужав. Тож людина має право просити Бога продовжити життя. Також людина має право просити Бога полегшити страждання. (До речі, про це неодноразово молилася моя дружина, яка хворіла на рак крові: «Господи, візьми мене сьогодні...») Але, з іншого боку, у випадку, який ви описали, злочинно не давати дев'яностотрілітній людині померти власною смертю, а підтримувати ледь жевріюче життя апаратами.

Благословенний пастор і християнський письменник П. І. Рогозин, переконавшись, що його хвороба смертельна, сказав: «Я не хочу ніяких апаратів і уколів для підтримання життя. Якщо Господь захоче, Він мене зцілить, а якщо Його воля взяти мене до Себе, то я готовий. Моє життя в Його руках». Це і є правильне рішення. Це право належить пацієнту та його найближчим родичам.

Життя — таємничий Божий дар. Господь — джерело життя (Пс. 36:9). Людина не має права зазіхати на власне життя. Вона повинна цінувати своє здоров'я, берегти його, як Божий дар, однак у Біблії нічого не сказано про штучне продовження існування за допомогою медичних апаратів.

Дати людині можливість померти власною смертю, без використання медичної техніки — не суперечить Слову Божому. І, звичайно, вас несправедливо засуджували. Вважаю, що ваша порада була правильною.

343. ПРО КРЕМАЦІЮ

Цікаво, що ви думаєте про кремацію? Я просто жахаюсь, коли чую, як деякі люди безжально ставляться до небіжчика, спляючи його, а прах збирають в якусь

урну... Хіба Бог не сказав людині: «Із землі ти взятий і в землю повинен повернутися»?

Зовсім ні, Господь сказав Адаму трохи інакше: «У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порошок, — і до пороху вернешся» (Бут. 3:19). Землю прахом назвати не можна. Ваше запитання — одне з неприємних, але, підкоряючись загальному правилу, відповім. На мій погляд, померлому вже байдуже, коли його тіло перетвориться на прах — через рік гниття або ж відразу в результаті кремації. Настане час, і Бог із праху візьме наші тіла та воскресить їх, як написано: «І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками» (Об. 20:13). Однак споконвіку небіжчиків ховали в землі. Усі мужі Божі Старого Заповіту також поховані в землі. Кремацію вигадала людина. Це язичницький звичай.

6.13. ХРИСТИЯНИН І НЕПРАВДА

344. НЕМАЄ НІЧОГО ЗАХОВАНОГО, ЩО НЕ ВИЯВИТЬСЯ

Я читаю п'ятий розділ Дій апостолів. Ананія і Сапфіру Бог покарав миттєвою смертю за те, що вони сказали неправду. Звідси запитання: сьогодні збрехати, сказати неправду легше, ніж плюнути. А вони нічого, живуть і процвітають...

Випадок із Ананієм і Сапфірою наведений нам для повчання. Якби Бог чинив так із кожним — небагато людей залишилося б жити на землі. Бог карає за неправду, але не відразу. Він дає людині час покаятися і вийти

на шлях чесного християнського життя, де немає місця брехні.

Не вірте, що ті, кому «збрехати легше, ніж плюнути», — християни. Можливо, вони вважають себе християнами, проте це не так. Такі люди обманюють самих себе. Ісус Христос сказав: «Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв» (Мр. 4:22).

Даремно людина говорить неправду. Шила в мішку не сховаєш. Іноді це вдається, але тимчасово. Чи може людина приховати хоч щось від Бога? Він бачить більше, ніж очі всіх людей на землі. Він — Творець зору та слуху.

Кілька років на околиці Буенос-Айреса мешкав такий собі чоловік. Жив самотньо, був ввічливий, скромний і тихий. Виявилось, що це Адольф Ейхман, який брав участь у керівництві гітлерівською акцією з винищення євреїв. Чоловік утік від правосуддя, переховувався п'ятнадцять років, зробив кілька пластичних операцій, аби його не впізнали. Але Ісус Христос сказав: «Немає нічого захованого, що не виявиться». Адольфа Ейхмана заарештували, судили та стратили в Ізраїлі.

Ананій, продавши маєток, зі згоди своєї дружини Сапфіри приховав справжню ціну, а частину приніс і поклав біля ніг апостолів. Петро сказав Ананію: «„Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер...» (Дії, 5:4, 5). Те саме сталося і з його дружиною (див. Дії, 5:10).

Ніхто не змушував Ананія та Сапфіру продавати маєток і приносити апостолам гроші. Та якщо вони це зробили, їхнім християнським обов'язком було сказати правду: ми продали маєток за стільки, але залишаємо собі на чорний день якусь частину. Однак вони

збрехали Духу Святому, і тому їхнє покарання було наукою для інших. Добробут тих, хто живе неправдою, короткочасний.

345. ПОКОРА БАТЬКАМ

У Посланні до ефесян (Еф. 6:1) сказано, щоб діти слухали батьків. А я знаю такий випадок, коли батьки примушували дітей говорити неправду. Виникає запитання: чи завжди діти повинні коритися батькам?

Послух батькам, як і владі, не повинен суперечити Слову Божому. Діти повинні коритися батькам у Господі. Батьки відповідають перед Богом за своїх дітей, але не всі батьки бояться Бога. Я теж знаю випадок, коли батько–алкоголік посилав свого сина красти. Зрозуміло, що в такому випадку розсудливий син не повинен коритися батькові.

Слова апостола Павла опираються на заповіді Божі. Священне Писання, як правило, стверджує владу й авторитет батьків у сім'ї, без чого виховання дітей неможливе.

346. ЧИ ПРИПУСТИМА НЕПРАВДА?

Ми часто говоримо, що в Біблії написано: «На шляху до ворога збреши». Прошу вас відповісти, чи зустрічали ви в Біблії цей вислів? Де це написано?

Це написано в уяві тих, хто шукає виправдання для гріха. Нічого навіть приблизного в канонічних книгах Біблії я не знайшов. Мені відомий лише один випадок неправди з життя пророка Божого Єлисея. Після того як

Господь на його прохання вразив ворогів Ізраїлю, сирійців, сліпотою, пророк обманом вивів їх у Самарію, знаючи, що недруги хочуть убити його та його народ. Там Єлисей знов у молитві звернувся до Господа, щоб Він повернув ворогам зір, що Господь і зробив. Ось таким способом вдалося запобігти кровопролиттю. Усе сталося з волі Божої та з Його відома, тож навіть цей випадок навряд чи можна назвати самовільним обманом. Взагалі цей випадок у Писанні винятковий, тому не може служити настановою для християн, хіба лише нагадуванням, що в усіх скрутних обставинах варто просити вказівок у Господа.

Псаломспівець просив про поразку його ворогів, і це було в душі Старого Заповіту, коли все опиралося на закон. Христос же вчив: «Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує» (Мт. 5:44).

«На шляху до ворога збреши» — правило людей світу цього, синів диявола — батька неправди. Вони не тільки ворогам, а й друзям збрешуть. Християни не повинні так чинити. Якщо не можеш сказати правду, то вже краще промовчи.

347. «ЛИСТИ ЩАСТЯ»

Я отримала два однакових листи з різних міст. Один з них передаю вам. Ті, хто отримав такі листи, боячись нещастя, поспішають зробити копії та переслати іншим. Хвиля цього страху проходить усією землею. Я нездатна викласти свої думки словами і не знаю, що сказати людям, які цьому вірять. Будьте ласкаві, дайте через газету відповідь, що робити з цими листами?

Ось копія листів, які надходять:

«Святителю Антонію, молися за наші душі, за наше щастя. Дай нам мир, випроси нам благословення в Бога для всієї родини і для наших знайомих. Цей лист знайдено в печері та вислано з Південної Америки місіонером, він має обійти весь світ. Після отримання негайно перепиши і надсилай, а за тринадцять днів тебе зустрине велике щастя. Прошу гаряче не переривати цього вінця, щодня надсилай по одному листу тим, кому ти бажаєш добра та щастя. Один поляк в Аргентині порвав цю картку і на тринадцятий день утратив єдиного сина. Інший — не вислав і загинув у страшній автомобільній катастрофі. А хтось вислав і виграв у лотерею триста тисяч... Розсилай ці листи без своєї адреси. Св. Антоній тебе не полишить».

Такі листи надходили й мені. Пам'ятаю, такі листи ми отримували ще до війни на батьківщині. Що це означає? Це нескладно зрозуміти тим, хто вірить і всі свої надії покладає на живого Бога та Спасителя Ісуса Христа. Вам обіцяють щастя на тринадцятий день. Чому не на дванадцятий — за кількістю апостолів або не на сьомий день — символ Божої повноти? А саме на тринадцятий?

Дивно: хтось послав такий лист і виграв триста тисяч у лотерею! Але ж лотерея, як і всі азартні ігри, — від диявола. Про що ж іще говорити? Ті, хто розсилає ці листи, відкидають єдиний шлях Божий, що веде до спасіння, а отже — шлях до миру, любові та радості. Це ми називаємо щастям. Сатана вигадує найнеймовірніші трюки, щоб відвернути людей від Божої заповіді: **«Покайтесь, і віруйте в Євангелію** (вид. М. В. — *Ред.*)» (Мк. 1:15).

Євангеліє — справжній Божий лист, що несе спасіння кожному віруючому. Усім потрібен Христос, Який звільняє від влади гріха та забобонів, Христос, Який дає людині справжнє щастя — бути Його дитям.

6.14. ХРИСТИЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ ЩОДО ВІЙНИ ТА СЛУЖБИ В АРМІЇ

348. ЄВАНГЕЛІЄ ПРО ВІЙНУ

Невіруюча людина спантеличила мене запитанням: «Де в Біблії засуджується війна?» Я не був готовий до відповіді, проте впевнений, що Біблія засуджує війну. Чи не могли б ви мені допомогти?

Євангеліє з перших і до останніх сторінок засуджує війни та кровопролиття. Хіба слова Христа: «Блаженні миротворці» (Мт. 5:9) — не свідчать, що Бог проти війни?

У старозаповітному періоді Бог наказав Ізраїлю піти війною проти язичницьких народів, що стояли на його шляху. А Новий Заповіт розпочинається словами: «Слава Богу на висоті, і на землі мир, у людях добра воля!» (Лк. 2:14). «Мир вам» (Лк. 24:36), «Іди з миром» (Лк. 7:50) — ці слова Ісуса Христа супроводжували все Його земне служіння. Бог ніде не схвалює людей, серця яких сповнені ворожнечі (див. Пс. 55:22). Іван Богослов в Об'явленні конкретно вказує на духів, що підбурюють людей до війни, — це демонські духи, слуги дракона та самого сатани (Об. 16:13,14).

Ісус Христос — Князь миру. У Священному Писанні сказано: «А плід духа: любов, радість, мир...» (Гал. 5:22). Священне Писання повчає християн: «Коли можливо,

якщо це *залежить* від вас, — живіть у мирі зо всіма людьми!» (Рим. 12:18). Іще: «Пильнуйте про мир зо всіма...» (Євр. 12:14). Також вкажу вам на слова Ісуса Христа: «всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть...» (Мт. 26:52).

349. ПРО ВІЙНУ

Скажіть, чому багато християн стріляють у своїх же братів? І як ви дивитеся на атомні випробування та війну?..

Я проти війни, бо так вчить Євангеліє. І закон говорить: «Не вбивай» (Вих. 20:13). Христос сказав: «...всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть» (Мт. 26:52). А приклад гітлерівської Німеччини підтверджує істинність цих слів. Не забудьмо ще одне: «Кожен, хто ненавидить брата свого, той душолюб» (1 Ів. 3:15).

У Паскаля в «Думках» є фрагмент про вбивство. Один чоловік запитує іншого, чому він убиває. А той відповідає, що мешкає на протилежному березі річки. Якби він мешкав на цьому березі, то вважався б убивцею. Але оскільки він мешкає по інший бік, то він не вбивця, а герой, і має право вбивати. По-людськи це означає: щойно опинишся у ворожому таборі, ти мені більше не брат, а ворог.

Ось такі принципи війни в нашому гріховному світі. Ісус Христос мав зовсім інші погляди, я їх також дотримуюся. На їхній підставі я проти війни. Закон говорить «Не вбивай», але мається на увазі вбивство людини людиною у злобі, а не на війні, яку іноді вів Сам Господь. Христос дав інший принцип: «А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає *вже* судові. А хто

скаже на брата свого: „рака“, підпадає верховному судові, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огненній» (Мт. 5:22). «Кожен, хто ненавидить брата свого, той душолюб...» — йдеться в 1 Ів. 3:15.

На жаль, ці високі принципи й ідеали не приймаються світом, і поки на землі існує гріх, будуть і війни. Ісус Христос сказав, що аж до Його Другого пришествя у світі відбуватимуться війни та різні лиха. Кожен для себе повинен вирішити, яку позицію має обрати щодо воєн і ядерних випробувань у гріховному світі.

350. КУДИ ПРЯМУЄ ЛЮДСТВО?

Ви читаєте газети? А мені вже набридло їх читати. Стільки років тривають перемовини про мир, а ситуація все погіршується. Чи буде досягнуте всесвітнє роззброєння? Чи це тільки пустопорожні балачки? Взагалі, хтось знає, куди прямує людство?

Написано: «...є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив... що буде в кінці днів» (Дан. 2:28). Ось як описує апостол останні дні: «Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. Будуть—бо люди тоді самолюбні, грошлюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких!» (2 Тим. 3:1–5). Хіба це не детальний портрет наших днів?

На жаль, небагато людей думають про останні дні. Люди наповнили власні душі життєвими турботами,

звикли жити так, як живеться, і не бачать небезпеки, що загрожує всьому людству. Вони щодня читають газети і вважають, ніби цього цілком достатньо, щоб бути в курсі всіх справ. Вузкий світогляд тих людей, чие сприйняття обмежене лише п'ятьма фізичними відчуттями. Зір — дар Божий, але навіть пильні очі бачать не все або ж бачать перекручено. Слух — також дар Божий, але навіть слухаючи радіо, ми дізнаємося тільки про незначну частину подій, що відбуваються у світі. Те саме можна сказати і про інші відчуття.

Але для кожної людини Бог має ще один дар — **віру**. «Бо спасені ви благодаттю через віру...» — говорить апостол Павло (Еф. 2:8). «Вірою ми розуміємо, що віки Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталось видиме» (Євр. 11:3). Віра розширює наш кругозір, відкриває нам далекі обрії для пізнання Божих задумів. Віра бачить на багато століть уперед.

Якщо ви довіряєте Біблії, тоді відповідь на своє запитання ви знайдете в цій чудовій книзі. Священне Писання навчає, що повний і абсолютний мир на землі настане лише з Другим пришестям Ісуса Христа. До настання цього часу людство має пережити колосальні потрясіння. Державні лідери не знають шляху до миру. «Дороги спокою не знають, і правосуддя немає на їхніх стежках, — вони покрутили собі свої стежки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокою» (Іс. 59:8). Гасло ж наших днів: хочеш миру — готуйся до війни.

Страшні події очищатимуть Церкву Христа перед Його приходом, перед взяттям Церкви на небеса (1 Сол. 4:13–18). Усі народи бачать небезпеку війни й нібито прагнуть миру. Але поки державні мужі, як і прості смертні, не набудуть миру всередині себе і не

звернуться до Того, Хто сказав: «Мир Свій вам даю!» (Ів. 14:27), — миру не буде.

Але мир Божий, «що вищий від усякого розуму» (Фил. 4:7) може наповнювати та наповнює серця тих людей, які повністю довірилися Богові та Його Сло-ву — Євангелію, для яких Христос став Примирителем.

351. «НЕ ВБИВАЙ»

Пам'ятаю, на уроках Закону Божого нас учили: якщо людину вб'ють на війні, то її душа опиниться відразу в раю. Чи це справді так?

Це вчення не має основи у Священному Писанні. Отже, воно від лукавого. Писання дало нам вказівки, і одна з них говорить: «Не вбивай!» (Вих. 20:3). Ісус Христос сказав: «...всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть» (Мт. 26:52). Ця заповідь стосується як мирного, так і воєнного часу. Священне Писання застерігає: «Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону» (Як. 2:10, 11).

Потрібно прийняти благодать Ісуса Христа й жити по благодаті, щоб не переступати ці заповіді.

352. ПРО САМОГУБСТВО

Нас неабияк схвилювало самоспалення молодого проповідника-квакера перед Пентагоном, а потім іншого молодого чоловіка перед будівлею ООН. Вони обоє поклали «свою душу... за друзів своїх» (Ів. 15:13), протестуючи

проти війни. В одного залишилися дружина та діти сиротами. Але між нами виникла суперечка. Одні кажуть, що це безглуздий учинок, а інші — схоже на те, що зробив Христос. Як ви вважаєте?

Моя особиста думка з цього чи іншого питання несуттєва. Розглядаючи це питання в світлі Слова Божого, я можу впевнено заявити, що самогубством висловити протест проти зла не є виконанням заповіді Ісуса Христа: «Люби...» (Мт. 22:37). Покласти «свою душу... за друзів своїх» (Ів. 15:13) через самоспалення — самообман. Діти залишаються сиротами, дружина — вдовою. Невже це є проявом любові до ближнього свого? Хіба дружина та діти — не ближні?

Якщо самогубці хотіли проявити свій героїзм та свою любов до людини, то це можна здійснити на полі битви, рятуючи поранених або ж допомагаючи нещасним. Але якщо самогубці хотіли таким чином привернути увагу громадськості до зла, що робить війна, то це давно вже всім відомо. І вихід із цієї ситуації тільки в молитві та проповіді Євангелія Ісуса Христа. Тільки Він здатний змінити гріховну природу людини. Без цієї зміни проповідь моралі — порожній звук.

Усі звірства, які ми сьогодні спостерігаємо у світі, є наслідком гріховної природи людини. Формальна релігія безсила змінити цю природу. Це може зробити тільки Ісус Христос. На жаль, більшість сучасних церков витіснили Ісуса Христа, а Його місце посіла порожня, нікому не потрібна обрядовість.

Самогубство — такий самий гріх, як і вбивство іншої людини. Ніхто не має права розпоряджатися життям людини, крім Господа, Який його дарував.

Я не господар свого життя. Апостол Павло написав християнам: «Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, якого від Бога ви маєте, і ви не свої?» (1 Кор. 6:19). Також: «Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а *храм* той — то ви!» (1 Кор. 3:17). Хіба цього мало, аби зрозуміти, що християни повинні належати Богові тілом і душею?

Звичайно, що самоспалення — це самопожертва. Ось саме про таких людей писав апостол Павло: «...вони мають ревність про Бога, але не за розумом» (Рим. 10:2). Диявол обманув. Фанатично спалюючи себе, люди думають, ніби служать істині, Богу, але насправді вони стали жертвами лукавого. Коли на такий крок зважуються буддисти, які не знають живого Бога, це зрозуміло. Але коли християнин накладає на себе руки, то його спасіння опиняється під сумнівом.

До розділу 6.14 див. також запитання № 059; 372.

7. СІМ'Я І ДІТИ

7.1. ХРИСТИЯНСЬКА СІМ'Я

353. ЛІКИ ВІД НЕРВІВ

Маю одну біду: розхитані нерви. І все це від переживань під час війни. Тому маю багато прикростей із чоловіком, який мене не розуміє, хоча ми обоє віруючі.

Одна жінка мала буркотливого чоловіка. Вона прийшла до лікаря й каже:

— Лікарю, дайте мені ліки від нервів. Чоловік постійно мене засмучує, я не витримую...

Лікар дав їй пляшку з рідиною і сказав:

— Коли чоловік прийде з роботи, візьміть столову ложку цих ліків до рота. У жодному разі їх не випльовуйте і не ковтайте, аж поки не ляжете спати.

Минув тиждень, і вони знову зустрілися. Лікар запитує хвору:

— Ну як? Ліки допомогли?

— Дуже навіть допомогли, — радіє жінка. — Дякую, лікарю. А чи не могли б ви призначити мені ще пляшечку?

— Це ліки ви можете отримати без рецепта, — відповів медик. — Я дав вам звичайної питної води, хіба що трохи підфарбованої!

Мовчанням і терпінням можна долати спокуси лукавого, який діє на наші хворі нерви. Але ще краще — живою та щирою молитвою.

354. ЧОЛОВІК І ДРУЖИНА

Вам, напевне, буде складно повірити в те, що я пишу. Двадцять вісім років я живу з чоловіком, і двадцять

вісім років він поводиться зі мною, немов із ганчіркою. Він ніколи зі мною не радиться, все повинно бути лише за його волею. І все в домі — його. Мого немає нічого. Щоразу він має лише одне виправдання: «Чоловік — голова дружини», — так сказав Бог. Я християнка і хотіла б жити за Писанням, але скажіть, як коритися людині, в якій не все гаразд із головою?

Сімейне життя — питання надзвичайно складе, однак Євангеліє висвітлює його з усіх боків, і в цьому світлі кожна розсудлива людина може побачити власні недоліки. І ви, і ваш чоловік, і взагалі кожна людина.

Апостол Павло чітко написав, що чоловік — голова дружини, її захисник і повелитель. Ще написано: «Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі!» (Кол. 3:18), а далі там іде: «Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них!» (Кол. 3:19). І ще: «Служіть один одному...» (1 Петр. 4:10). Любов не питає, хто перший, а хто останній. Любов із радістю робить для коханої людини все, що може.

У одного християнина часто хворіла дружина. Хтось запитав: «Брате, напевно, лікування дорого вам обходиться?» Він відповів: «Не знаю, любов не рахує».

Ви дуже добре робите, що коритесь своєму чоловіку. Ймовірно, саме тому він і живе з вами двадцять вісім років. Покора — закон любові. Хто ж цього не знає, той розлучається і стає злочинцем перед Богом. Але якщо, як ви пишете, в чоловіка не все гаразд із головою, адже він вимагає від вас того, що суперечить Божим принципам, тоді ви маєте повне моральне право йому не коритися.

Вчення Христа підкреслює однакову цінність душі чоловіка і жінки щодо спасіння. В Ісусі Христі «нема

чоловічої статі, ані жіночої» (Гал. 3:28), але Господь передбачив сімейне життя: «Не добре, щоб бути чоловіку самотнім...» (Бут. 2:18). Шлюб — це не тільки юридична, але головне — Божа постанова (Бут. 1:27,28). Христос стверджує, що тих, хто бере шлюб, поєднує не людина, а Бог (див. Мт. 19:6). Шлюб — це союз одного чоловіка й однієї жінки. Христос сказав: «...і стануть обоє вони одним тілом» (Мт. 19:5).

Шлюб — це багатогранний союз. Сімейне життя немислиме без обміну думками, без спільного обговорення сімейних справ, а в християн — ще й без спільної молитви. Чоловік — голова дружини, але це не дає йому права зневажати дружину. Шлюб ґрунтується на трьох проявах подружньої любові: любові моральної, духовної та фізичної (тілесної). Вони тісно пов'язані між собою і створюють одну могутню невимовну любов, любов, яка сильніша за смерть.

Шлюб — союз рівних. Те, що в Біблії дружина названа «помічницею», не повинно тлумачитися як «прислуга». Дружина — товариш, друг чоловіка. Давид часто називав Господа Помічником (Пс. 94:17). Слід мати на увазі, що слова «він буде панувати над тобою» (Бут. 3:16) були сказані після гріхопадіння. Христос прийшов для того, щоб відновити людину в цілому, і її шлюбне життя також. Христос поновив жінку у правах. Атеїсти марно вихваляються, ніби вони звільнили жінку. Ісус Христос зробив це раніше, але біда в тім, що люди не хочуть зважати на Його вчення.

Шлюб — це також союз майновий. У родині не може бути «мого» і «твого». У родині все «наше». Шлюбний союз передбачає одну плоть, одне серце і, звичайно, одне майно. Спільність майна підтверджують і цивільні закони.

На завершення хочу нагадати, що любити — означає прощати одне одному. Чоловіки повинні любити своїх дружин «як власні свої тіла» (Еф. 5:28), і навіть більше: «...як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе» (Еф. 5:25), а дружина зобов'язана коритися чоловікові з любові, а не з примусу.

Хто це правило засвоїть, у того сімейне життя буде щасливим. Головне — чоловік і дружина повинні любити Христа. У цьому — гарантія щасливого сімейного життя.

355. ЯК УНИКНУТИ СУПЕРЕЧОК?

Мені доводиться терпіти багато неприємностей. Звичайно, я молюся, проте ось учора сатана знову розлютився та почав атакувати мене через дружину. І за що? Я відіслав свою пенсію доньці на подарунки онукам. І здійнялася гучна сварка. Як мені бути, коли таке трапляється?

Ми схильні в усьому звинувачувати сатану, а винні здебільшого самі. Донька спільна й онуки спільні, отже, і фінанси повинні бути спільні у вас із дружиною. Що означає «я відіслав мою місячну пенсію доньці на подарунки онукам»? Вам насамперед потрібно було порадитися з дружиною — так, щоб вона зрозуміла ваш добрий намір, і ви разом зробили б цю добру справу. Сварки часто виникають через те, що подружжя не має згоди, не все обговорюється спільно, не все разом вирішується. Усі біди від нашого «я». Апостол Павло навчає подружжя жити в злагоді, у взаємоповазі, взаємному послуху, любові одне до одного (див. Кол. 3:18 і далі). Якби віруючі дотримувалися євангельських принципів

у подружньому житті, тоді багато конфліктів можна було б уникнути.

Ви не пишете, чи віруюча ваша дружина. Ви говорите, що молитесь, а вона? Якщо вона невіруюча, то ви тим паче повинні стати для неї прикладом у всьому, аби придбати її для Ісуса Христа. Раджу вам нічого не робити потай від неї, навіть добрі справи. М'яким, ніжним ставленням до дружини ви придбаєте її для вічності. Так учить Євангеліє.

Розпечені стріли лукавого не потрапляють у ціль, коли схиляємо голову. Схиліться, і стріла пролетить мимо. Смирення обеззброює сатану. А навчитися смиренню можна тільки у Христа.

356. ЖІНКА ТА РОБОТА

У мене з дружиною конфлікт: вона рветься на роботу, а я її не пускаю. Річ у тім, що коли вона на роботі, наші діти гуляють на вулиці без нагляду, старший син не приглядає за молодшим, сусіди скаржаться. А їй треба то нове плаття, то нові фіранки, то килими. Ну скажіть, що дорозжче: діти чи ганчірки? Я, напевно, не один такий дивак, тому напишіть, щоб дружини знали своє місце...

Коли дитина приходить зі школи, то насамперед питає: «Де мама?» Дитині потрібна матір. Справжнє місце жінки–матері — дім. Справжнє її покликання — материнство. Дитині необхідна матір, і ніхто інший не здатен її замінити.

Щоб допомогти мені вирішити наші матеріальні проблеми, моя дружина спробувала працювати на фабриці, однак невдовзі ми переконалися, що будинок без

жінки — сирота і діти — сироти. Довелося залишити роботу. Жінка не може підтримувати лад у будинку, виховувати дітей і водночас працювати по вісім годин.

Дитяча злочинність зростає там, де матері заради поліпшення матеріального становища віддають своїх дітей на виховання вулиці.

357. МОЛИТВА ПЕРЕД ЇЖЕЮ

Нещодавно знайомі запросили нас на обід з нагоди їхнього сімейного свята. Я прийшов зі своєю донькою. Гості ввійшли до їдальні, поважно всілися та почали їсти. Раптом моя донечка вигукнула: «Татку, вони почали їсти й навіть не помолилися!» Господиня врятувала ситуацію, промовивши: «Дитятко, помолися за нас усіх...»

Молитва перед їжею — не обряд. Хліб — Божий дар. Чи можна приймати дарунок і не дякувати? Так чинять мільйони номінальних християн. Вони не мають уявлення про сімейну молитву, про подяку Всевишньому за їжу. Де немає сімейної молитви, там не буде справжньої духовно здорової сім'ї. Іноді й діти бувають нашими вчителями.

До розділу 7.1 див. також запитання № 141; 160; 163; 174; 181; 194; 279.

7.2. ДІТИ

358. ЯК ВИХОВАТИ СИНА?

Маю одного сина, але від нього мало радості. В Німеччині він був усім за приклад, ходив до церкви, а тут відбився від рук, не одружується, а як скажеш про Бога — тікає, навіть слухати не хоче.

От скажіть, як знайти підхід до такої людини і чому так стається?

Це одвічна проблема батьків і дітей. Часто буває, що поки діти маленькі та перебувають під контролем батьків, вони чинять так, як їх навчають. А коли починають підростати (особливо хлопчики), в них з'являється потреба затвердити себе як особистість, яка самостійно думає та діє. Ласкавий хлопчик починає грубити матері. Йому ще хочеться по-дитячому до неї пригорнутися, але він не може цього зробити. Якийсь голос усередині каже: «Ти вже чоловік. Соромно». З батьком іще складніше. Встановлення нових, рівноправних стосунків вимагає чуйності та мудрості, а якщо батько віруючий, то й молитов.

Для свого сина ви зараз — живий докір. Ви пам'ятаєте його колишню прихильність до віри та церкви і здатні нагадати про неї (можливо, й нагадуєте), а син тепер «шукає себе». Але ваш син змужніє, схаменеться й повернеться до вас. Ви більше не являтиме для нього загрози. Марк Твен писав, що в п'ятнадцять років йому батько здавався старомодним старим і цілковитим невігласом, а коли він у тридцять років повернувся додому, то неабияк здивувався, наскільки той «порозумнішав» за ці роки.

Моліться за свого сина і любіть його. Під час зустрічей нічим не дорікайте. Адже і блудному сину батько не дорікнув ні під час розставання, ні під час повернення — і таким чином його віднайшов. І нас самих Господь зробив Своїми дітьми без докорів, постраждавши за нас, коли ми були ще у гріхах!

359. ЯК НАВЧИТИ ДІТЕЙ ВІРИ?

У нас організували парафіяльну школу для дітей. Вирішили навчати їх російської мови та Закону Божого. Однак мені довелося забрати свою дочку із цієї школи. І ось чому. Законвчитель почав викладати дітям життя святих і переказувати їхні чудеса. Дочка приходить і розповідає про одного святого, який начебто загнав біса в рукомийник, а потім їздив на бісові верхи. А одного разу законвчитель сказав дітям, що місяць Бог зробив із пластику... Чи можете написати у своїй газеті, чого потрібно навчати дітей у парафіяльній школі?

Ідея викладання російської мови дітям за кордоном — шляхетна й велика. Це їм стане в нагоді. Такий заклад варто було б назвати школою російської грамоти. Адже школи, де викладають основи християнського вчення, ми називаємо недільними школами, тому що ці уроки проводяться щонеділі, перед ранковим богослужінням.

Під час складання програми дитячої недільної школи враховується насамперед вік. Головне у програмі — долучити учня до пізнання християнського вчення про Бога, Ісуса Христа і Його любов до людей. У старших класах учнів знайомлять із книгами Старого Заповіту, історією Ізраїлю, обов'язково пов'язуючи з християнською практикою.

А життя святих, на жаль, рясніють фантастичними описами сумнівних чудес на зразок того, який ви навели. Засмічувати таким матеріалом голову дитини, яка ще нездатна логічно мислити, небезпечно, навіть шкідливо. Чому б насамперед не познайомити дітей з описом євангельських чудес, які здійснював Христос, аби підтвердити велич і славу Спасителя та Бога?

Не перекази та «Життя святих» повинні бути настільною книгою в недільній школі, а Євангеліє як єдиний вищий авторитет християнського вчення. Недаремно Ісус Христос сказав: «Дослідіть—но Писання...» (Ів. 5:39). У поняття «Писання» можуть бути включені тільки канонічні книги Старого та Нового Заповітів. Проблеми у християнстві розпочалися відтоді, як серед християн з'явилися люди, яким захотілося доповнити й розширити вчення Христа переказами, тобто людськими вченнями й догматами.

До розділу 7.2 див. також запитання № 163; 345.

7.3. ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї ТА АБОРТИ

360. ЧИ ПРИПУСТИМИЙ АБОРТ?

Мені двадцять сім років, а чоловіку тридцять. Маємо вісім дітей, і я очікую на дев'яту дитину. Часто хворію, тому не знаю, чи виношу. Коли я сказала чоловікові, що ця дитина буде останньою, він обурився: «Ти хочеш, щоб я грішив і пішов до пекла?» Звісно, я цього не хочу, проте я не маю сил виростити і цих дітей. Мене вже хитає від вітру, і діти можуть залишитися сиротами. Коли я сказала про це чоловікові, він відповів: «Нічого, Бог іншу дружину дасть, бо Він наказав: „Плодіться

й розмножуйтеся, та наповнюйте землю» (Бут. 9:1)». Що у вас в Америці про це думають? У нашій церкві дуже суворо дивляться на таке й навіть відлучають від церкви, якщо молоде подружжя уникає народження дітей. Що про це каже Біблія?

Так, Біблія говорить, що діти — це Боже благословення (Пс. 127:3). Аборти в біблійному розумінні — це дітовбивство. Церква Америки не може бути прикладом. Це питання ви повинні вирішити самі перед Господом і своєю совістю. Порадьтеся з пресвітером церкви. Думаю, служитель нагадає вашому чоловікові ті місця Священного Писання, в яких ідеться про утримання в усьому, навіть в їжі: «...в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя...» (2 Петр. 1:6). Про дні стриманості вам порадить хороший лікар. Що стосується заповіді «Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю» (Бут. 9:1), то ця заповідь дана Господом всьому людству, а не лише вашому чоловікові.

Бажання мати велику сім'ю — святе бажання, проте в житті буває так, що здійснити його просто неможливо. Якщо ж хтось думає інакше, то ми не маємо звичаю сперечатися.

361. КОНТРОЛЬ НАРОДЖУВАНOSTI

У бесіді «Чоловік і дружина» ви проповідуйте: «Плодіться й розмножуйтеся». Так сказав Бог євреям, коли земля була ще порожньою, щоб вони заселили землю. Тепер, коли на землі налічується понад п'ять мільярдів людей, а діти Китаю, Індії, Африки, Азії голодують, потрібно встановити контроль народжуваності. Це буде правильно.

У своїй книзі я не проповідую «плодіться й розмножуйтеся», а говорю «покайтеся, і нехай же охриститься кожен із вас» (Дії, 2:38). Питання дітонародження я торкнувся мимохідь, оскільки воно — одне з головних у сімейному житті. Народження дітей приносить благословення. Господь сказав про це не євреям, а Ною (Бут. 9:1). Бог обіцяє віруючим благословляти народження дітей. У Писанні сказано: «Діти — спадщина Господня, плід утроби — нагорода!» (Пс. 127:3). Даруючи дітей, Бог за молитвами батьків дає їм одяг та їжу.

Батьківська любов до дітей зримо показує нам любов Небесного Отця до людей. Діти вчать нас терпіння, мудрості, віри та святого життя. Бездітність — нещастя, гідне співчуття, а умисне позбавляння плоду шляхом абортів — дітовбивство, найбільший гріх.

У Китаї, Індії та Африці діти голодують не через перенаселення, а через відсутність справедливих громадських і соціальних законів, через безлад. Японія, Голландія, Німеччина — густонаселені країни, а хліба й одягу там усім вистачає. Родючої землі вистачить для всього населення, бо це передбачено Господом. Невичерпні запаси життєвих ресурсів містять у собі сонце, океани, пустелі, ліси. Головне, щоб людина навчилася довірятися Богу, справедливо жити за Євангелієм, і тоді діти будуть для неї не прокляттям, а благословенням, як і пообіцяв Творець.

362. АБОРТ ЧИ ЖИТТЯ МАТЕРІ?

Матері чотирьох дітей ви писали, що аборт — гріх. А якщо життя матері в небезпеці? Хіба в такому випадку припинення вагітності суперечить Священному Писанню?

Богослови по-різному тлумачать це питання. Я не вважаю себе богословом, але знаю, що життя людини має Божественне призначення. Біблія пройнята глибокою повагою до життя людини, і той, хто чинив на неї замах, карався згідно із законом (Бут. 9:5, 6; Вих. 21:14).

Так, бувають випадки, коли вагітній жінці загрожує смерть через діабет, високий кров'яний тиск, серцеві хвороби. Якщо жінка під час вагітності захворіла на краснуху, то існує вірогідність, що дитина може народитися неповноцінною. У таких випадках лікарі також рекомендують аборт.

Не применшуючи серйозності цих проблем, варто визнати, що Біблія не робить поступок. І здорові жінки іноді вмирають під час пологів, а буває, що лікарі помиляються і ставлять хибні діагнози. За даними медичних журналів, кожна чотирнадцята дитина народжується з тією чи іншою генетичною вадою. Тому штучне переривання вагітності суперечить Божій волі. Вагітна жінка повинна довіритися Богові, Він проведе її через небезпеки й обдарує благодаттю в тих випадках, коли лікар не зможе допомогти.

7.4. РОЗЛУЧЕННЯ, ПОДРУЖНЯ ЗРАДА

363. НЕ ПОСПІШАЙТЕ РОЗЛУЧАТИСЯ

Давно збирався написати вам про свою проблему... Наше подружнє життя не має надії на щастя. Ми з дружиною християни, та наш дім ніколи не був християнським; і тепер, коли діти виростили та покинули нас, для мене нічого не залишилося. Я і дружина не маємо нічого спільного. Знаю, що Біблія засуджує розлучення, та хіба не краще розлучитися, ніж жити без любові?

Ні, розлучення ніколи не було та й не буде виходом із такої ситуації. Розлучення не принесе вам ні користі, ні щастя, натомість може підштовхнути і дружину, і вас до гріха перелюбу. Хоча я не знаю, скільки вам років, така можливість не виключена. Бог пропонує вам інший вихід із ситуації. Вам потрібно **навчитися** любити вашу дружину. Ви скажете: хіба це можливо? Звичайно. Якби це було неможливо, Біблія про це б не говорила. Прочитайте гімн любові в Першому посланні до коринтян (1 Кор. 13:1 і далі). Любов — це не тільки емоційне почуття, що раптово приходить і підпорядковує нас собі. Любов більше — це побажання іншому того, чого ми собі бажаємо. Цього ми повинні вчитися щодня.

З вашого листа видно, що ваше подружнє життя не мало біблійного підґрунтя. Цілком імовірно, що ви мали проблеми від самого початку шлюбу. Ви пишете: «...тепер, коли діти вирости та покинули нас, для мене нічого не залишилося». Звісно, ми зобов'язані любити своїх дітей. Але ваша дружина — одна з вами плоть. Також вона матір ваших дітей. Не діти пов'язують вас із дружиною, а дружина пов'язує вас із дітьми. Діти скріплювали ваше сімейне життя.

Ось що сказано в Біблії: «Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом» (Бут. 2:24). Отже, між чоловіком і дружиною укладений шлюбний союз, і його фундаментом, безумовно, є не діти, а виключно єдність подружжя.

Діти перебувають у родині тимчасово. Бог дає їх нам тільки для виховання та навчання. Колись вони вилетять із батьківського гнізда і побудують своє сімейне життя, власне гніздечко.

Що ж тепер робити? Не звинувачуйте дружину. Ваші взаємини ви мали обговорити набагато раніше і віддати їх Господу особисто, в сімейній бесіді та молитві. Однак ваше становище не безнадійне. Не поспішайте думати про розлучення. Ця думка від лукавого. Ваші сімейні взаємини можна і треба налагодити з допомогою Господа. Ви повинні стати ближче до своєї дружини, а вона до вас, якщо ви не втратили страху Божого.

Ви можете запитати: як я можу полюбити дружину, якщо мої почуття до неї вже давно згасли? Любов проявляється не в почуттях і романтиці, а в наших добрих справах і намірах стосовно ближнього, як і Бог полюбив нас, віддавши Свого Сина. «Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе...» (Еф. 5:25), — сказано у Священному Писанні. Як бачите, у Слові Божому любов і жертва взаємопов'язані, як віра і діла.

Якщо ви хочете повернути любов своєї дружини, присвячуйте їй час, діліться з нею своїми турботами, обгорніть добротою. Приділяйте їй увагу, піклуйтеся, доглядайте, як ніколи раніше. І ви побачите, які гарні плоди принесе зміна вашого до неї ставлення. Ви обов'язково покохаєте дружину, і вона це помітить. А любов любові відкривається. Дружина відповість вам взаємністю, бо не можна не любити людину, яка так багато жертвує і так багато для вас робить.

364. ПРАВИЛЬНЕ РІШЕННЯ

Ви здаєтеся людиною тямущою. Можливо, саме ви мене зрозумієте й допоможете розібратися в такій проблемі. Моя дружина мешкає в Росії, а з нею двоє дорослих дітей. Я з ними розлучений дев'ятнадцять років. Туди

поїхати я не можу. І ось я думаю: може, варто мені тут одружитися, щоб було кому мене поховати? Як віруюча людина, я думаю і про інше: чи не згрішу тим самим перед Господом? Що ви на це відповісте? Будь ласка, не розголошуйте мого імені...

Одружитися для того, щоб було кому поховати, — нерозумна вигадка. Не варто вам про це турбуватися. Краще подумайте про інше: як зберегти совість у чистоті та святості, щоб відійти у вічність у мирі з Богом.

Дев'ятнадцять років ви обходилися без дружини, сподіваючись на зустріч із нею. Гідна винагороди ваша вірність дружині. Так навіщо ж тепер, на схилі ваших днів, порушувати обітницю, яку колись перед Богом і свідками ви дали своїй дружині? Ви дали дружині обітницю залишатися їй вірним за будь-яких обставин, поки смерть не розлучить вас. І ваша дружина, мабуть, також дотримується своєї обітниці. Беріть із неї приклад, і Бог не залишить вас без благословення.

Священне Писання забороняє розлучатися, якщо не було провини перелюбу. Отже, відповідно до закону ви пов'язані зі своєю дружиною, і шлюб з іншою жінкою Бог ні за яких обставин не благословить. Не благословить його і церква, якщо вона вірна істині й боїться Господа.

365. ПОВТОРНИЙ ШЛЮБ

У вашій відповіді на запитання про шлюб «Істина непорушна» є така пропозиція: «Христос робить тільки один виняток, коли одна сторона винна в перелюбі і це доведено. Тоді гріх залишається на боці винного, а невинна сторона вільна». У нас виникло запитання, чи

має право вільна сторона знову одружуватися чи виходити заміж? Відповідати на запитання читачів — серйозна справа. І якщо ви за це беретеся, то дайте нам відповідь докладну, а не як телеграмою.

Якщо невинна сторона вільна або ж, як каже Священне Писання, «не неволиться» (1 Кор. 7:15), то вона має право укласти новий шлюб. В офіційному вченні євангельських християн-баптистів, уперше розробленому 1847 року, пізніше багато разів перевиданому та прийнятому нашим Братством, щодо цього питання сказано так: «У випадку перелюбу (Мт. 19:9) і злочинного залишення невірної сторони (1 Кор. 7:15) ми віруємо, що розлучення та укладання шлюбу невинною стороною може відбутися згідно зі Словом Божим» (Ашфорд, 1961. С. 63).

Цілком із вами погоджуюся, що кожне питання необхідно всебічно розглядати у світлі Священного Писання, але, відповідаючи на запитання, доводиться зважати й на те, що обсяг журнальної статті обмежений, тому доводиться відповідати коротко, «телеграфним стилем».

366. НЕВИННИЙ ВІЛЬНИЙ

Колись ви сміливо відповідали на запитання, пов'язані зі шлюбом, а зараз, наскільки ми чули, ви змінили думку та вважаєте, що чоловіки, які полишили своїх дружин і дітей, можуть вільно одружуватися.

Ні, я не боюся сповіщати правду Божу. І щодо питань шлюбу теж. Істина непорушна, і, слава Богу, моя думка також залишається незмінною. Що стосується сім'ї, то тут Ісус Христос висловив істину ясно і чітко. Додати до

неї нічого, та й ніхто на це не має права. Ось що сказав Господь: «Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб» (Мт. 19:9). Що тут незрозумілого? Одружитися з іншою жінкою, коли перша дружина жива, — гріх. Ісус Христос робить тільки один виняток: коли одна сторона зчинила перелюб і це доведено. У такому випадку гріх залишається на винній стороні, а невинна сторона вільна (1 Кор. 7:12–15).

Дехто посилається на те, що церква наділена владою «розв'язувати» і «зв'язувати». Цими словами прикриваються лукаві фарисеї. Християни знають, що влада й авторитет церкви не мають права бути вищими за владу й авторитет Сина Божого. А слово Ісуса Христа про шлюб і розлучення — Його заповідь.

Звісно, церква може бути поблажливою до тих, хто скоїв такий злочин, не знаючи істини Всевишнього, до покаяння, до навернення до Господа. До таких людей поблажливість є цілком логічною.

7.5. ШЛЮБ ІЗ НЕВІРУЮЧИМ

367. ШЛЮБ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ РЕЛІГІЙ

Моя мама читає ваші бесіди, й удома говорять, що ви добре знаєте Біблію. Маю таку проблему: мені подобається хлопець із нашого класу, і я знаю, що він мене кохає. Хлопець хоче прийти до нас додому, щоб обмінятися обручками. Але щойно батьки дізнаються, що мій обранець іншої релігії, вони заборонять мені з ним зустрічатися. Хіба Євангеліє не вчить, що всі люди рівні? Напишіть про це, щоб моя мама прочитала...

Євангеліє дійсно вчить, що всі люди рівні: всі грішники. Однак є грішники, які покаюлися та прийняли в серце Ісуса Христа, повірили в Нього, а є грішники, що відкидають Христа. Я не знаю, як ви ставитеся до Ісуса Христа, також нічого не знаю і про вашого молодого обранця. Але знайте, що знайомство молодих людей із метою укладання шлюбу додає більше радості та благословень, коли обидві сторони мають однакові релігійні переконання. Вашим батькам це добре відомо. Вони мають досвід. «Дві віри» в одній родині створюють великі труднощі, особливо коли з'являються діти. Ви, мабуть, думаєте, що любов усе переможе. Але це неправильно. Коли квіти зав'януть і ви розпочнете сімейне життя, відразу ж виявиться ваша невиправна помилка.

Євангеліє радить віруючим укладати шлюб «тільки в Господі» (1 Кор. 7:39). Якщо ви вірите в Ісуса Христа як особистого Спасителя, вірте, що Він пошле вам гідного партнера, супутника життя. Не раджу брати на себе непосильну ношу. Читайте Євангеліє та бесіди разом із батьками.

8. ПРОБЛЕМА СТРАЖДАНЬ

8.1. ПОХОДЖЕННЯ ЗЛА ТА СТРАЖДАНЬ. ЧОМУ СТРАЖДАЮТЬ ДІТИ?

368. ЧОМУ БОГ НЕ ЗНИЩИТЬ ДИЯВОЛА?

Я уважно прочитав вашу книжку «Так відповідає Біблія», але не знайшов у ній відповіді на найголовніше питання, яке мене дуже цікавить: чому Бог дозволяє дияволу спокушати людей? Хіба Господь Бог не може його знищити?

Коли йдеться про дії Бога, слід згадати Йова. Запитувати «чому», як запитував Йов (Йов, 3:11, 12, 16, 20), можна, і в цьому немає нічого поганого. Але не можна вимагати, щоб Господь відповідав, як вимагав Йов (Йов, 13:22; 19:7; 31:15). Не личить людині наполягати на поясненні причин наших спокус і нещасть, бо це підносить людину над Богом і кидає виклик Його суверенності. Біблія містить речі, які від нас приховані (які ми не в змозі зрозуміти). Марк Твен казав: «Мене турбує в Біблії не те, чого я не знаю, а те, що я знаю». Нам багато відомо про диявола, і цього для нас цілком достатньо.

У Священному Писанні написано про походження диявола, і **ми знаємо**, що **він є**. Щойно сатана проявив свою підступність в Едемському саду, Бог виніс йому Свій вирок (Бут. 3:15), що був виконаний Сином Божим на Голгофському хресті. Знаючи, що порятунок звабленого ним людства прийде в особі Божого Сина, сатана всіма силами до останнього моменту намагався запобігти спочатку Його народженню, а потім розп'яттю. Але це йому не вдалося, і тепер на нього чекає «огняне озеро» (Об. 19:20).

Так, диявол іще діє у світі, й Бог допускає його дії, однак Господь сильніший за диявола і Його Слово відбиває атаки лукавого. Тих, хто вірує в Ісуса Христа, Бог озброїв на боротьбу проти сатани. У шостому розділі Послання до ефесян перераховується наша зброя проти витівок і спокус диявола (Еф. 6:11 і далі). У цій боротьбі випробовується наша віра в Бога та вірність Йому. Будемо вдячні Господу за даровану нам протиотруту — кров Ісуса Христа. Будемо протистояти дияволу, і він від нас утече.

369. ЧОМУ БОГ ДОПУСКАЄ ЗЛО?

Не можу знайти відповідь на одне запитання: чому добрий і всемогутній Бог допустив на землі зло? Я знаю, ви в усьому будете звинувачувати грішну людину або сатану. Але це непереконливо, тому що Бог сильніший від диявола.

Знайти відповідь на ваше запитання буде легше, якщо ми спочатку з'ясуємо, що таке добро. Боже добро — не колесо фортуни. Добро неможливе без прояву волі. Людина не машина, яку можна було б запрограмувати на добрі справи.

Гріх і зло — поняття ідентичні. Гріх прийшов у світ через непослух спочатку ангела, а потім людини. Зло тому і зло, що воно прийшло у світ всупереч волі Божої. Але чи міг Господь не допустити зло у світ? Звичайно, міг. Однак тоді людина не була б людиною зі свобідною волею. Якщо господар дає своїм підлеглим повну свободу, то це добрий господар. Коли ж люди виражають свою свободу в непослуху, тоді зло проявляє себе. Чи винен у цьому господар? Анітрохи!

Чи знав Бог, до чого може призвести зло, якщо ввійде у світ? Звичайно, знав. Інакше Він не був би Богом. У чому тоді річ? Уявімо собі, що на землі запанувало тільки добро, а про зло ніхто й не чув. І тут постає питання: як людині розпізнати добро, якби його не було з чим порівняти? У такому випадку на землі жили б не люди, а бездушні автомати, що абсолютно позбавлені віри (вона їм не потрібна), прагнень (до чого прагнути?), совісті (гріха ж немає), любові та винагороди (адже і провини немає). Поміркуйте, чи хотіли б ви бути такою людиною?

Як це не дивно, але саме зло додає сйива добру. Ми не мали б і найменшого уявлення про добро, якби не знали про існування зла. Ми нічого не знали б про тепло, не знаючи, що таке холод, так само не знали б нічого про світло (хоча й жили б у цьому світлі), не знаючи, що таке темрява. Ми не знали б, що таке вперед без назад, що таке м'яке без твердого, що таке чисте без брудного тощо.

Нам не судилося знати кінцеву мету світобудови. Це вище від нашого розуміння. Нам відкрите одне: в Царстві Божому, куди не потрапить ніяке зло, відкриється абсолютно інше життя. Жодна людина не втратить там своєї індивідуальності, вона буде усвідомлювати, що була грішною, а тепер навіки викуплена Ісусом Христом від влади гріха та зла, і це усвідомлення стане джерелом нескінченної радості і вдячності.

І сьогодні ми можемо радіти, що Бог, незважаючи на нашу гріховність і безперервну схильність до зла, нас не зрікся, а продовжує любити, як сказано у Священному Писанні: «Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками» (Рим. 5:8).

370. ЗЛО ТА ВОЛЯ БОЖА

Чому люди так багато капостяють? Віруючі говорять, що без волі Божої навіть волосина з голови не впаде. Виходить, якщо хтось відрубубє комусь голову, то це робиться за згодою Бога?

Люди творять багато зла, тому що така їхня гріхозна природа. «...Нема доброчинця, нема ні одного!» — говорить Священне Писання (Пс. 14:3). Але ваша уява про Божу волю не тільки дивна, але й зовсім неправильна. Написано, що воля Божа в тому, щоб усі люди спаслися, проте люди відмовляються від Спасителя Христа, живуть за власною волею та з власної волі зносять одне одному голови.

«Але й волосина вам із голови не загине!» — сказано про віруючих людей (Лк. 21:18). Мається на увазі, що Бог їх захищає. Буває, Господь допускає зло, але Він не творить його. Бог — джерело добра, і Його воля — не знищити, а спасти людину. Господь каже: «...не прагну смерти несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити» (Єз. 33:11). Іноді Бог посилає людині труднощі задля блага її душі, але ці труднощі створює сатана.

Любий друже, багато чого на землі для нас є незрозумілим, але з того, що ми не зовсім розуміємо або не розуміємо взагалі, не можна робити хибні висновки. «...Воля Божа, — освячення ваше», — писав апостол Павло християнам (1 Сол. 4:3).

371. ЧИ ПОТРІБНІ СТРАЖДАННЯ?

Світ сповнений страждань, а ви проповідуйте люблячого Бога, без волі Якого нічого не відбувається. Я не відкидаю Бога, але тут якесь непорозуміння. Хіба Бог не може обійтися без страждань?

Бог може обійтися без страждань, але ми, вочевидь, не можемо. Люди вбивають одне одного не за Божою волею. Господь допускає неврожай, проте голод люди створюють самі, бо не хочуть ділитися своїми запасами. Страждання — не завжди наслідок первородного гріха. Найчастіше це покарання за **наш** гріх. Коли Ісус Христос зцілив сліпонародженого (Ів. 9:1–3), то відкрив нам, що страждання — це не завжди результат нашого гріха: «Спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він *сам*, чи батьки його, що сліпим він родився?“ Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з’явилися на ньому“». І одразу зцілив сліпого.

Ісус Христос не обіцяв християнам шлях, вистелений запашними трояндами. «Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть...» (Ів. 15:20). «Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміг!» (Ів. 16:33). Чому Бог допускає страждання? На це запитання інколи неможливо дати відповідь. «Що Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш», — сказав Ісус Христос. (Ів. 13:7). У світі немає безглузвих страждань. Вони позбавлені сенсу тільки для невіруючого. «...Тим, хто любить Бога... усе допомагає на добре», — сказано в Посланні до римлян, 8:28. І страждання — теж.

Слово Боже можна порівняти з молотом, що розбиває камінь, або з двосічним мечем. Але буває, що

й таким «інструментом» не можна розм'якшити горде людське серце. Ось тоді на допомогу і приходять страждання.

Іноді страждання посилаються як випробування. Хімік, аби визначити склад речовини, використовує індикатори. Те саме відбувається і в нашому житті. Страждання виявляють, хто ми є насправді. У стражданнях завжди випробовується та загартовується наша віра.

Тихими сонячними днями береги затоки Сан-Франциско неймовірно гарні. Але коли здіймається вітер, із дна спливають мул і бруд, вода чорніє, піняться хвилі. Так і в кожного з нас «на дні» щось таїться. Господь допускає страждання, щоб виявити в нас смирення, показати нам наше серце, розбудити наше прагнення до очищення. І віруючі люди очищаються через страждання. «А ті несправедливі — як море розбурхане, коли бути спокійним не може воно, і коли води його багно й мул викидають. Для безбожних спокою немає, говорить Господь!» (Іс. 57:20–21). Добре, що нас випробовують на землі, щоб ми могли вчасно виправитися. На небі буде запізно. Ніщо нечисте туди не ввійде (Об. 21:27).

«Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, — говорить Господь, — думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію» (Єр. 29:11). Бог не зобов'язаний звітувати. Господь є любов у всіх Своїх ділах, але багато в Його діях приховано від нас на землі й відкриється тільки у вічності, коли ми все зрозуміємо.

Насамкінець згадаймо слова Давида: «Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. <...> Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постанов!» (Пс. 119:67, 71).

372. ДЕ МИР?

Різдвяної ночі ангели сповістили співом: «...на землі мир, у людях добра воля» (Лк. 2:14). Тепер хочу вас запитати: де цей мир на землі та добра воля людини? Усі ці дві тисячі років, як і раніше, люди гризуться, мов ті дикі звірі. Війни та війни... І доброї волі людей щось не видно...

Цілком справедливе зауваження: на землі немає ні миру, ні доброї волі й не буде аж до тисячолітнього царства. Ангели не помилилися, коли сповістили пришестя у світ Ісуса Христа словами: «Слава Богу на висоті, і на землі мир, у людях добра воля!» (Лк. 2:14). Від самого початку Свого служіння Ісус Христос говорив, що Він Світло для світу (див. Ів. 8:12). Тієї ночі Світло й мир зійшли на землю в особі новонародженого Спасителя. Відтоді цей мир і благовоління до людей ви знайдете в серцях справжніх дітей Божих.

Війни та ворожнеча триватимуть на землі, допоки диявол не буде скутий, але ангели тієї ночі говорили не тільки про майбутнє царство, а й про те, що мир і добра воля зійшли в серця тих, у кого народиться Ісус Христос, а таких за останні дві тисячі років були мільярди!

373. ЯК ПЕРЕМАГАТИ ЗЛО?

Зло у світі тріумфує та завдає людям чимало страждань. Звідки воно і як його здолати?..

Чи потрібно доводити, що в навколишньому світі панує зло? Це знає кожен. Здається, злом просякнута вся земна атмосфера. Священне Писання заявляє прямо:

«...ввесь світ лежить у злі» (1 Ів. 5:19). Горе світові, який лежить у злі! Але горе й тому, хто в боротьбі зі злом не встояв і був ним здоланий.

Звідки зло прийшло на землю? Воно з'явилося разом зі скинутим із небес Люцифером. Він — «душогуб споконвіку» (Ів. 8:44). Нам незрозуміло, що святий, створений добрим і всезнаючим, ніким не спокушений, породив у собі та із себе зло, що він замислив стати богом поряд із Богом. Багато що нам незрозуміло, але цей факт пояснює, що повелитель темряви та зла наповнює ненавистю весь світ.

Чому Бог допустив на землі зло? Можливо, щоб люди дізналися, наскільки Він великий і сповнений любові до грішної людини. Так, ми саме таким чином пізнаємо любов Бога: коли бачимо, настільки жорстокий до людини сатана — джерело зла.

Вас хвилює питання, як боротися зі злом? Відповідь на нього дає Священне Писання: «...перемагай зло добром» (Рим. 12:21). Слава Богу, цю непосильну задачу — перемогти зло в собі самому — взяв на Себе Ісус Христос. «Тому-то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола» (1 Ів. 3:8). Кожен, хто вірує в Бога, хто приходить до Нього, перемагає зло, отримує нове серце, не терпить зла ні в собі самому, ні в навколишньому світі. Як же перемогти зло? Зло не можна перемогти ні танками, ні атомними бомбами, а тільки добром. «Перемагай зло добром!» — ось ліки, які нам дав Господь.

Багатовіковий досвід показав, що порада Ісуса Христа й поради апостолів істинні та справедливі. «...Як твій ворог голодний, — нагодуй його...» — сказав апостол Павло (Рим. 12:20). «Але я не можу це зробити!» — може заперечити читач. Звичайно, ви неспроможні це зробити, поки не дозволите Ісусу Христу ввійти у ваше

серце. Дайте Йому місце в серці, а Ісус зробить це за вас. Друзів не набувають гоніннями, тюрмами і засланнями. Так з'являються тільки вороги.

Прикро, що історія релігії містить багато проявів жахливого насильства. І донині люди не можуть забути «священної» інквізиції. Ця чорна сторінка назавжди залишиться в історії формального християнства. Занадто складно перелічувати зlodіяння фальшивої церкви. Я радий, що належу до церкви, яка не пролила жодної краплини чужої крові. Навпаки, за істину Божу вона проливала власну кров. Вона нікого не била різками, але її саму били. Я радий, що належу до такої церкви, яка не запроторила до в'язниці жодного свого супротивника, а навпаки, сама йшла в ланцюгах і кайданах, сама сиділа у в'язницях і таборах. Вона і там сповіщала спасіння Христове, Його любов, Його перемогу над злом.

Якщо читач, прочитавши це, скаже: «Сьогодні, з Божою допомогою, я не допущу у своє серце зло», — це дуже добре. Але Бог очікує від людини не тільки цього. Священне Писання говорить: «...перестаньте чинити лихе! Навчіться чинити добро...» (Іс. 1:16, 17). Перестати чинити зло — це тільки половина справи, половина Божої заповіді. Друга половина — «навчіться чинити добро» — так само важлива, як і перша. «Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!» — стверджує Священне Писання (Як. 4:17). Чому? Тому що той, хто не робить добро, неодмінно буде чинити зло. Нічого не роблять тільки мертві.

Світ потерпає не тому, що люди чинять зло, а тому, що не навчилися робити добро, до якого нас закликає Євангеліє. Народна мудрість запевняє, що **лиху проти добра не встояти**, та оскільки на землі дуже мало

добра, тому зло перемагає, завдаючи людям неймовірних страждань.

374. ЧОМУ СТРАЖДАЮТЬ ДІТИ?

Хотів би я знати, чому страждають діти? Вони ж безгрішні...

Відповідь на своє запитання ви знайдете у Книзі Вихід (Вих. 20:5, 6). Є Божий закон, за яким покарання за гріх переходить від батьків на дітей. Хтось може вирішити, що це несправедливо, та Бог попереджає людину, що за її гріхи належить розплата не тільки їй, а й її дітям. Діти — Божий дар. Ми відповідаємо за них перед Богом. Люди створюють такі умови життя, в яких страждають самі й, відповідно, страждають також і діти.

Звинувачувати в цьому Бога, Котрий дав нам усе необхідне для життя і благочестя, можуть тільки невігласи. Якби страждання дітей по-справжньому хвилювали батьків, вони давно б уже отямилися, навернулися до Бога й цим зробили щасливими і себе, і дітей. Увесь світ змінився б на краще та засяяв у новому світлі. Та поки люди дружать із гріхом, полюбляють гріх, живуть у ньому й не збираються його зрікатися, на землі залишаться страждання, скорботи і сльози. І звичайно, від цієї трагедії не можна захистити дітей.

Сатана господарює у світі, але люди не бажають його позбутися. Розважальні заклади переповнені. Церкви порожні. Діти переймають звички батьків, тому немає нічого дивного в тому, що, ставши самостійними, вони ступлять на широку дорогу, де на них чатує лукавий.

Необхідно додати, що діти наші не такі вже безгрішні, як ви пишете. Прочитайте Пс. 51:7; Йов, 14:4. Дехто

вважає несправедливим, щоб діти відповідали за батьків. Якби я мав багатого батька і він залишив би мені велику спадщину, то я вважав би це цілком нормальним. Отже, доводиться визнати нормальним і таку ситуацію, коли батько залишає дітям власні «борги». А боргів перед Богом у нас багато.

Слава Богу, що Він сказав про Себе: «...Я — Господь, Бог твій, Бог задрісний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей» (Вих. 20:5, 6).

375. ЩЕ ПРО ДІТЕЙ

Я читав про подорож П. Малова Індією та до сліз був зворушений описом голодних дітей. Скільки ще на землі нещасних! Ось усі ви пишете про любов Всевишнього, але чому всесильний Бог допустив, що світ опинився в такому стані?

Не Бог, а люди довели світ до такого стану. Зі свого боку Господь зробив абсолютно все, щоб допомогти людині виправити цю ситуацію, однак люди вперто не бажають приймати Його рецепт, шукають власні способи подолання зла і, звичайно, зазнають невдачу за невдачею, звалюючи провину на Господа.

Хіба Бог винен, що одні мають забагато продуктів (буває, їх навіть знищують), а інші шматку хліба раді? Хіба Бог був винен у тому, що в Радянському Союзі у тридцяті роки від голоду вимерла половина населення України? Хіба це Господь улаштував страшний голод в Ефіопії? Люди самі цілеспрямовано знищують

цілі верстви населення, включаючи дітей і людей похилого віку, заради якихось амбіцій і бажання влади. Роблять це зазвичай ті, хто не визнає вродженої гріховності людини. Вважаючи, нібито оточення змінює людину, вони всіма силами намагаються змінити середовище, але зло лежить у них самих. Бог приготував засіб боротьби із цим злом, віддавши на хрест «Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). Народжена від Бога людина не може байдуже дивитися на загибель ближнього.

Поки люди не побачать, що їхнє спасіння в Ісусі Христі, світ страждатиме від зла — землю засіватимуть тютюном, кокаїном і опіумним маком. Її будуть засмічувати отруйними відходами й перетворювати на пустелю. Діти будуть страждати і вмирати. Бог кличе: «Прийдіть до Мене...» (Мт. 11:28), але люди не йдуть. То хто ж тоді винен у стражданнях дітей?

До розділу 8.1 див. також запитання № 011.

8.2. СТРАЖДАННЯ ВІРУЮЧИХ, ВИПРОБОВУВАННЯ ТА СПОКУСИ

376. «НЕ ВВЕДИ — НЕ ДОПУСТИ...»

У молитві «Отче наш» є фраза, на якій я завжди спотикаюся. Це — «не введи нас у випробовування». Хіба Бог може вводити людину у спокусу? Якщо ні, то навіть якщо ж про це молитися?

Так, дійсно, Бог не може вводити людину у спокусу. «...Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не

спокушує», — говорить апостол Яків (Як. 1:13). Водночас світ сповнений спокус. Вони на кожному кроці, в кожному куточку землі: в наших будинках, церквах, на роботі — всюди.

Спокуса — заняття сатани. Бог не спокушає, але може допустити або не допустити випробування. Російський переклад прохання «не введи нас у спокусу» — невдалий, не цілком точний. Точніше було б: «Не допусти нам спокусу...»

Чому Бог допускає спокусу? Причин може бути багато: щоб переконати нас у нашому безсиллі, в нездатності обійтися без Бога; щоб викликати в нас молитви і зміцнити у благодаті, дати нам можливість духовно зростати. У спокусі також відкривається наш справжній духовний стан, наша відданість Ісусу Христу.

377. ПРО СПОКУСИ

В Євангелії написано: «Від спокус горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокуса!» (Мт. 18:7). Якщо спокуси повинні прийти, то чим же завинила та людина, через яку вони приходять?

Так, Ісус Христос сказав: «Мусять спокуси прийти», бо Він заздалегідь знав, що неминуче будуть люди, які нестимуть спокуси. Ці люди будуть спокушати добровільно, свідомо, тому покарання для них неминуче.

Тут Ісус Христос говорить не про фаталізм (віра в панування над людиною року або долі), а передбачає, що буде — це бачимо зараз. Слова «горе людині, що від неї приходить спокуса» спростовують **ваш висновок**. Бути спокусам чи не бути — у владі людини.

378. УДАРИ ДОЛІ

Але одне незрозуміло: якщо безбожники караються за невіру, то чому віруючі зазнають ударів долі?

Будь-яку річ обробляють. Речі зі сталі і заліза спочатку проводять через вогонь, ковадло та молот. Так само Бог чинить із людиною. Навіть Ісус Христос пройшов цим шляхом (див. Євр. 2:10). Наша віра має пройти перевірку. Без випробування віруючі люди залишаються тільки теоретиками. Але є різниця між невіруючою та віруючою людиною. Невіруючий під час першого ж випробування ламається, а віруючий витримає будь-яку «плавку». Він м'який, слухняний, терплячий. У випробуваннях віруючий не самотній, бо з ним Бог.

379. «УСЕ ДОПОМАГАЄ НА ДОБРЕ»

В Америку я приїхав 1953 року. Усе було дуже добре до 1959 року: я мав хорошу роботу, власний будиночок, автомобіль, а потім посипалися нещастя. Померла дружина, я захворів і втратив роботу. І ось думаю: чому Бог послав мені такі нещастя? Написано: все допомагає на добре, та я не бачу, яке благо в тому, що так сильно страждаю...

Якщо ви по-справжньому віруюча людина, отже, і це вам на благо. Написано так: «...хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре» (Рим. 8:28). А річ у тім, що навіть ті, хто люблять Бога, часто не знають, що для них добре, а що — погано. Зазвичай люди вважають, що мати хорошу роботу, будинок, автомобіль тощо — це все на добро, а ось

хвороба, втрата роботи — погано. Бог вважає інакше. Настане час, і вам відкриється, що всі ваші біди й переживання насправді служили на користь вашій душі та для слави Бога.

380. ЗВІДКИ ТРУДНОЩІ?

Допоможіть розібратися: чому деякі віруючі не стикаються з труднощами, а інші постійно перебувають у проблемах? Вирішать одну проблему, аж тут інше нещастя приходить.

Я відразу згадав вірш із Послання Павла до євреїв: «Коли терпите кару, то робить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що батько його не карає? А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перелюбу, а не сини» (Євр. 12:7, 8).

Наші скорботи й переживання свідчать про те, що Бог нас любить і бажає наблизити до Себе. Якщо ми перебуваємо в Його світлі та зазнаємо багато скорботи, ми можемо не сумніватися, що таким чином Бог бажає зміцнити нашу віру. Кожен християнин, опинившись у скрутних умовах, волає до Господа про духовне підкріплення, і Господь дає силу та мудрість, аби зі складної ситуації вийти переможцем.

Пам'ятайте, що ми — безпорадні вівці, й коли на нас нападає вовк, тільки наш Пастир, Господь Ісус Христос, може нас сховати й захистити від ворога. Життя вівці повністю залежить від Пастиря. Він пильно спостерігає за Своїми вівцями. У скрутних обставинах ми приступаємо «з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать» (див. Євр. 4:16).

Бог допускає труднощі в нашому житті й тоді, коли ми відхиляємося від істини, грішимо. Потрібно перевіряти себе у світлі Священного Писання. Уважно прочитайте 1 Петр. 2:19–21.

381. ТОЧКА ОПОРИ

Я хотіла б знайти точку опори. Пам'ятаєте, Архімед сказав: «Дайте мені точку опори, і я переверну світ». Так ось, поясніть мені, як зрозуміти, що злодії, шахраї, перелюбники живуть у розкошах, а той, хто молиться, ледве кінці з кінцями зводить. Але ж сказано: «Просіть, — і буде вам дано» (Мт. 7:7). Бог щедрий, ми Його діти, і Він повинен забезпечувати нас усім необхідним...

Що означає «Він повинен»? Бог взагалі нам нічого не винен. Це ми були вічними боржниками перед Ним, допоки Ісус Христос за нас не сплатив наш борг. Несправедливість розподілу земних благ викликана гріховною природою людини. Псалмоспівець пише: «Я був молодий і постарівся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хліба просили» (Пс. 37:25). Розкішне життя злодіїв, злочинців — тимчасове явище. «Будеш красти — не втечеш напасті» — стверджує народна мудрість. Злодій буде спійманий, перелюбник викритий, брехун втратить довіру людей, і кожен буде покараний на землі, перш ніж отримає відплату у вічності. Жити в достатку, але без віри в Бога — жалюгідне життя. Кінець його жахливий. Земне життя — школа, що готує душу до вічності. Труднощі та нестатки — хороші вчителі.

«Точка опори», яку ви шукаєте, — Голгофа, де Ісус Христос викупив нас. На Голгофі земля з'єднується

з небом. Там наша сила й радість, там наше сподівання. Там джерело вічного Життя — Життя з великої літери.

382. НЕЧЕСТИВИЙ І ПРАВЕДНИК

Як зрозуміти написані у Біблії слова: «...справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі» (Екл. 7:15).

Ви навели тільки другу частину вірша, тому ці слова звучать неправдоподібно й суперечать вченню Біблії. Якщо ж прочитаєте першу частину вірша, ваш подив зникне, і стане зрозуміло, що тут наведено висновок людини, яка шукає істину, але ніяк її не знайде.

Прочитаймо вірш повністю: «В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі». Фраза «в днях марноти своєї я всього набачивсь» свідчить, що так думав Проповідник у період пошуку істини. Так розумів і я в суєтні дні мої, ще до навернення до Господа. Мені, як і Асафу (Пс. 73), здавалося, що нечестиві особи більше процвітають у земному житті (це й справді так!), ніж люди благочестиві. Віруючим часто доводиться страждати, а іноді й умирати у стражданнях, незважаючи на їхнє благочестя. «Як он ті безбожні й безпечні на світі збільшили багатство своє», — писав Асаф у Пс. 73:12. Але він думав так, поки не ввійшов у святилище. А потім його очі відкрилися, і він зрозумів істину.

Ось так і Проповідник, випробувавши наймарнішу марноту, врешті-решт прийшов до такого висновку: «Підсумок усього почутого: Бога бійся, і чини Його заповіді, бо належить це кожній людині!» (Екл. 12:13).

Значить, людина повинна дотримуватися цих слів, а не тих, які Проповідник сказав у «дні марноти».

383. ВИКУПЛЕННЯ ТІЛА ТА ЗЦІЛЕННЯ

У відповіді на запитання про Божественне зцілення якось прочитала, що ми, віруючі, маємо в Ісусі Христі лише спокутування душі, й аж ніяк не тіла, а спокутування тіл наших буде тільки після воскресіння. Я прочитала цю відповідь пресвітеру, і він сказав, що на хресті Христос спокутував наш дух, душу й тіло, бо якщо віруючий хворіє, то тільки через власне маловірство, адже Христос підніс на хрест наші хвороби. Що ви на це відповісте?

Біблія нічого не говорить про поділ між душею, духом і тілом або про повторне викуплення. Викуплення на хресті було повним. «Всі згрішили, і позбавлені Божої слави, але дарма виправдуються Його благодаттю, через **відкуплення** (вид. М. В. — *Ред.*), що в Ісусі Христі» (Рим. 3:23, 24); «Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення» (Євр. 9:11, 12); «...призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї, на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його...» (Еф. 1:5–7); «...для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи

призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї... » (Еф. 1:10, 11); «...і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі...» (Еф. 2:5, 6). Зауважте, все в теперішньому часі! Читайте перший розділ Послання до ефесян.

Так, ми викуплені повністю, але ще не все отримали з того, що придбав для нас Ісус Христос на Голгофському хресті. Ми ще чекаємо на усиновлення та викуплення нашого тіла (див. Рим. 8:23).

Живучи у смертному тілі й у гріховному світі, чекаючи на обіцяне визволення та повноту часів, коли все земне з'єднається **під владою** Христа, ми вболіваємо, страждаємо та стогнемо, і разом із нами стогне все творіння. Ми ще не на небі, ще не в Новому Єрусалимі, ще не взяті Христом **на хмари** і ще не отримали нового тіла, але Бог бачить нас в Ісусі Христі повністю викупленими і на небесах. Тому й говориться, що ми спасенні в надії, яка «не засоромить» (Рим. 5:5). Наша надія не на спасіння, а на здійснення всього, що було здобуто для нас Ісусом Христом через викуплення Його кров'ю. Отримавши заставу, ми очікуємо на все інше, й отримуємо, тому що «вірний—бо Той, Хто обіцяв» (Євр. 10:23).

Це не означає, що зараз Бог не зцілює за Своєю волею наше вражене хворобами тіло — завдяки молитві віруючих. Він робить це, коли Йому завгодно, а нам корисно. До прославлення нашого тіла й отримання нами духовного тіла люди будуть хворіти і вмирати, і ваш проповідник також постаріє, захворіє (або ослабне від старості) та помре, якщо Ісус Христос не прийде за нами раніше.

384. ЧИ МОЖНА ХВАЛИТИСЯ УТИСКАМИ?

У Посланні апостола Павла до римлян (Рим. 5:1–5, 11) написано, що віруючі хваляться надією, Богом і утисками. Хвалитися надією слави, хвалитися Богом — це мені зрозуміло. Це, звичайно, сказано не з гордості, а як сповідання. Але мені незрозуміло одне: як можна хвалитися утисками? Наприклад, хвороба завдає мені багато горя. Як я можу хвалитися хворобою?

Духовне життя і духовне зростання християнина — явище дуже складне. Не відразу все дається. Ми будемо хвалитися утисками, коли зрозуміємо, що «утиски приносять терпеливість» (Рим. 5:3). Так учить Євангеліє. Терпіння — плід Духа Святого, і щоб навчити нас терпіння, Господь допускає в нашому житті утиски й переживання.

Віра християнина тільки тоді може бути дорогоцінною, коли пройде через випробування. «...Досвідчення вашої віри дає терпеливість», — говорить апостол Яків (Як. 1:3). «...Тим, хто любить Бога... усе допомагає на добре» (Рим. 8:28), — запевняє нас апостол Павло у Посланні до римлян.

Один брат якось розповідав мені: «Відвідав я одного віруючого. Розповів він мені про свої проблеми, а потім просить:

— Брате, помолися, щоб Бог навчив мене терпіння.

І я почав молитися:

— Господи, пошли цьому братові труднощі й переживання...

— Брате, а це навіщо?.

— А як же Бог вчитиме тебе терпіння? Тільки через скорботи, труднощі й переживання».

У цьому світлі легко зрозуміти слова апостол Павла: «...хвалимося в утисках» (Рим. 5:3).

До розділу 8.2 див. також запитання № 029; 160; 225; 230; 330; 368.

РОСІЯ ТА ЄВАНГЕЛІЄ

385. РОСІЙСЬКИЙ НАРОД І РЕЛІГІЯ

Прочитав вашу книгу «Не підємо услід Ізраїля». У всьому з вами погоджуюся, крім одного. Ви не жили в Росії до революції, тож її не знаєте. Російський народ був дуже релігійним. Служби проходили в нас урочисто, була релігійна свобода, а революція все зруйнувала. Скажу вам чесно: мені не подобається ваша критика...

Погоджуюся з вами, в Росії була свобода релігії, але релігії православної. Згоден, що служби проходили дуже урочисто, та чи було в цих «службах» справжнє служіння Богу? Служити Богу — це не тільки говорити та співати: «Величаєм Тя...», але виконувати Його заповідь любові та всепрощення. Істинного служіння не може бути там, де немає жертви. «Жертва Богові — зламанний дух; серцем зламаним та упокореним Ти не погордуєш, Боже!» (Пс. 50:19). Бог не може бути вашим і моїм Господом, допоки не стане Паном усього, що ми маємо, починаючи із серця. Коли серце належить Богу, і ми Йому належимо. Чи був Бог на першому місці в російському релігійному житті? Напевно, що ні. Інакше хто тоді влаштував революцію? Російський народ у більшості своїй виявився на боці тих, хто відкинув Бога.

Я вірю в революцію в серці, в повну його зміну. «І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса», — говорить Господь устами пророка Єзекіїля (Єз. 11:19). Церков на Русі було багато, а «обрізаних», навернених серцем мало. Звідси і шаленство атеїзму.

А. М. Толстой у романі «Війна і мир» говорив устами П'єра Безухова: «Ми сповідуємо християнський закон прощення образ і любові до ближнього — закон,

внаслідок якого звели в Москві сорок сороков церков, а вчора засікли батогом втікача, і служитель цього ж самого закону любові та прощення, священник, давав солдату цілувати хрест перед стратою».

Ви сумуєте за втраченою «святою Руссю», але з листа я бачу, що ви забули про себе, про свою бентежну душу. Доля всіх держав, усіх народів — у руках Божих. Чим християни можуть допомогти Росії? Молитвою — гарячою, щирою, постійною та сердечною. Але марно молитися за інших, коли самі у гріхах. Допомогти спаситись іншому може лише той, хто сам спасений.

386. ЧИ ДІЙСНО РУСЬ СВЯТА?

Усі стверджують, що азіати — народ жорстокий, а у росіян — душа м'яка. Але як сталося, що японці не розстріляли свого імператора, зберегли йому життя, навіть до в'язниці не посадили, а дали йому роботу; а росіяни по-звірячому розстріляли не тільки імператора, а й імператрицю та навіть їхніх дітей. У мене таке питання: була країна християнська, навіть називалася Святою Руссю, а зі своїм царем вчинили як язичники; японці — язичники, а зі своїм царем вчинили по-християнськи. Чому це так?

Те, що Росію називали Святою Руссю, не підтверджує, що вона дійсно була святою. Таку назву дали їй люди, які вірили в якусь особливу місію цієї країни. Але й до сьогодні ніхто не знає, яку саме. Ізраїль був святим народом, тобто обраним для певного служіння, якого він не виконав. Америка — християнська країна, тому що ґрунтувалася на християнських засадах, однак як далеко вона відійшла від них сьогодні! Палестина — свята

земля, багато на ній святих місць, і люди ходять біля них і навіть поклоняються, але святість самої землі під питанням. Усіх, хто вірує в Ісуса Христа, Біблія називає святими — відокремленими для Бога. Та чи всі вони поводяться свято? Адже бути і називатися — не одне й те саме. Те, що іноді здається золотом, насправді виявляється сусальною позолотою. Були, звичайно, на Русі дійсно святі люди за своїм життям і обраністю для служіння Богу. Шкода, що державна церква визнавала та цінувала святих людей тільки свого віросповідання й жорстоко переслідувала інших аж до позбавлення їх дітей і заслання до Сибіру. Це сумна сторінка в історії «святої» Русі.

Адже те, що сталося під час революції в Іпатіївському домі в Єкатеринбурзі, жодною мірою не може бути плямою на істинному християнстві, на живій Церкві Христовій, до якої належать народжені від Бога душі з багатьох християнських віросповідань і течій. Убивство імператорської родини — наслідок багатовікового відступу від Євангелія, від його практики. Мільйони людей у Росії називалися християнами, але Євангеліє було для них закритою книгою, надпрестольною, а не настільною, і тому так легко багато людей піддалися марксистській пропаганді й, зірвавши з грудей натільні хрестики, віддалися дияволу. Це і призвело до жахливого кровопролиття.

Японці не розстріляли імператора, оскільки багато з них вірять, що правитель — священна особа.

До розділу 9 див. також питання № 263; 264.

ЗМІСТ

1. РЕЛІГІЯ І АТЕЇЗМ

1.1. БІБЛІЯ

1.1.1. Правдивість Писання, Біблія — Слово Боже, Біблія та наука

001. ПИСАННЯ БОГОНАТХНЕННЕ	4
002. ГОСПОДЬ ВИЩИЙ ЗА ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД	6
003. «НУДНА КНИГА»	7
004. ЧИ ВСІ СЛОВА В БІБЛІЇ — БОЖІ?	8
005. УЧОРА Й СЬОГОДНІ	10
006. БІБЛІЯ — ПРАВДИВА КНИГА	11
007. ГІГАНТИ–ВЕЛЕТНІ	12
008. РЕБРО АДАМА	13
009. У ПОШУКАХ ІСТИНИ	13
010. ЖИТТЯ — ПОДОРОЖ	16
011. ПИСАННЯ НЕ ПОМИЛЯЄТЬСЯ	16
012. А. М. ТОЛСТОЙ І ВІРА	17

1.1.2. Віра в чудеса та надприродне

013. НЕ БАЧИВ — НЕ ВІРЮ	19
014. ВІРИТИ В БОГА — ЦЕ СМІШНО?	20
015. ЧОМУ ХРИСТА НІХТО ПІСЛЯ ВОСКРЕСІННЯ НЕ БАЧИВ?	20
016. ВСЕСВІТНІЙ ПОТОП	21
017. ЧИМ НОЙ ГОДУВАВ ТВАРИН?	23
018. ВАВИЛОНСЬКА БАШТА	23
019. ЧУДЕСА ТА НАУКА	25
020. СТАВЛЕННЯ ДО БІБЛІЇ	26

1.1.3. «Дивні» біблійні вчення та ствердження

021. ТРОХИ АРИФМЕТИКИ	27
022. ЯК ЛЮДИНА ДІЗНАЛАСЯ ПРО СТВОРЕННЯ СВІТУ?	28
023. ЗВІДКИ З'ЯВИЛИСЯ РАСИ?	28
024. РАЙ У СЕРЦІ	30
025. НОЙ І ДІТИ	31
026. ХРИСТІЯНИ І ПТАХИ НЕБЕСНІ	32
027. ПЕРЕПИС — ЦЕ ФАКТ	33
028. РОБОТА Й ЦАРСТВО НЕБЕСНЕ	34
029. ТІЛО — ХРАМ ДУХА	35
030. ХТО КРАДЕ?	36
031. НАСЛІДУВАННЯ — НЕ КОПІЮВАННЯ	37
032. ПРО НАЦІЇ	38
033. ХТО МАЄ ДРУЖИН	38
034. РОДОВІД ІСУСА ХРИСТА	40
035. ДЕ КАЇН УЗЯВ СОБІ ДРУЖИНУ?	42

1.1.4. Удавана суперечність

036. ЧИ ПОМИЛИВСЯ ЯКІВ?	43
037. КОЛИ ВОСКРЕС ХРИСТОС?	44

038. ПРОТИРІЧЧЯ ЄВАНГЕЛІСТІВ?	45
039. «ВЗЯТИЙ» ТА «ЗІЙТИ» — НЕ ОДНЕ Й ТЕ САМЕ	46
040. БОГОСЛОВ ЧИ СВЯТИЙ?	47
041. ДЕ ЖИВ ІСУС?	47
042. ДАВИД: ГРІШНИК ЧИ ПРАВЕДНИК?	48
043. ЧИ ВИХВАЛЯВСЯ МОЙСЕЙ?	49
1.1.5. Канон: чому ми не спіраємося на апокрифи та перекази	
044. ЧОМУ ІСУС НЕ НАПИСАВ ЄВАНГЕЛІЯ?	50
045. ПРО ПЕРЕКАЗИ	51
046. ПРО ЄВАНГЕЛІЄ ВІД ХОМИ	53
1.1.6. «Жорстокість» Бога та біблійних звичаїв	
047. ДВОЇСТІТЬ БОГА	54
048. «ЖАХИ» В БІБЛІЇ	55
049. БІБЛІЯ — СПРАВЕДЛИВА КНИГА	57
050. ЙОСИП — СПРАВЕДЛИВИЙ	58
051. «ЖОРСТОКІСТЬ» БОЖОГО ПРОРОКА	58
1.1.7. Значення Біблії та релігії у сучасному світі. Біблія та науковий прогрес	
052. ЧИМ КЕРУВАТИСЯ?	60
053. РЕЛІГІЯ ВІДМИРАЄ?	60
054. У ПОШУКАХ ЩАСТЯ	62
055. ПРОГРЕС І ЖИТТЯ ВІЧНЕ	62
056. ЄВАНГЕЛІЄ ДЛЯ ВСІХ	63
057. ХТО ВИЛКУЄ СВІТ?	64
058. РЕЛІГІЯ ТА ПРОБЛЕМИ СВІТУ	65
059. ЗАГРОЗА ВІЙНИ	66
060. «ЛЮДЯМ ПОТРІБНЕ НЕ ЄВАНГЕЛІЄ, А ДРЮЧОК»	67
1.2. СТВОРЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ	
061. ВЕЛИКИЙ ВИБУХ	68
062. ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ	69
063. СКІЛЬКИ РОКІВ ІСНУЄ ЗЕМЛЯ?	71
064. ОДИН ЧИ ТИСЯЧА?	72
065. АДАМ — ПЕРШИЙ...	73
066. ЗІРКИ В БІБЛІЇ	74
067. ПРО СТВОРЕННЯ СВІТУ	75
068. ЧИ МОЖНА ЇСТИ М'ЯСО?	76
1.3. ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЖИТТЯ	
069. РОЛЬ ГРОШЕЙ	77
1.4. УСЕВІДАННЯ ТА ВІЧНІСТЬ БОГА	
1.5. «ЯК БОГ МІГ СТВОРИТИ СТІЛЬКИ ЗЛА?»	
1.6. «ЧОМУ БОГ НЕ ЯВЛЯЄ СВОГО ДИВА?»	
070. ЧОМУ БОГ НЕ ЯВЛЯЄТЬСЯ ЛЮДЯМ?	78
071. ЧУДЕСА СКРІЗЬ	79
072. НАВІЩО ХРИСТОС ТВОРИВ ЧУДЕСА?	81

073. ЧОМУ ХРИСТОС НЕ ЯВИВСЯ ПЛАТУ?	82
074. БОГ ЛЮБИТЬ УСІХ	83
1.7. «ЧИМ ВІРУЮЧІ КРАЩІ ЗА НЕВІРУЮЧИХ?»	
075. НЕПЕРЕМОЖНА ЗБРОЯ	84
076. ЛИЦЕМІРИ В ЦЕРКВІ	86
1.8. ХРИСТІЯНИ — КОРИСТОЛЮБЦІ?	
077. ПРО ПРОПОВІДНИКІВ	87
078. БІБЛІЯ — ХЛІБ ЖИТТЯ	88
079. РЕЛІГІЯ — ЦЕ БІЗНЕС?	88
080. ДУХ І МАТЕРІЯ	89
081. ХТО ВИГАДАВ РЕЛІГІЮ?	91
1.9. РАДІСТЬ ВІРУЮЧИХ І ЗАДОВОЛЕННЯ ЦЬОГО СВІТУ	
2. БОГ І ХРИСТОС	
2.1. БОГ: ЙОГО ОЗНАКИ	
082. ХТО СТВОРИВ БОГА?	95
083. ЧИ МАЄ БОГ РУКИ?	95
084. БОГ ЗНАЄ ВСЕ	95
085. НЕБЕСНА КАРТОТЕКА	96
086. ГНІВ БОЖИЙ	97
2.2. ТРИЄДНІСТЬ БОГА	
087. ЧІЯ БІБЛІЯ КРАЩА?	98
2.3. ХРИСТОС: ЙОГО ОСОБИСТІТЬ, НАРОДЖЕННЯ ТА ВОСКРЕСІННЯ	
088. ЧОМУ ХРИСТА НАЗИВАЮТЬ БОГОМ?	99
089. ХРИСТОС — САМОЗВАНЕЦЬ?	101
090. ДУХОБОРЦІ ТА ВОСКРЕСІННЯ	102
091. КОЛИ НАРОДИВСЯ ХРИСТОС?	103
092. ПРОРОК ІЗ ГАЛІЛЕЇ	104
093. ХТО МІЙ ПОКРОВИТЕЛЬ?	105
3. ЦЕРКВА І ЦЕРКВИ	
3.1. РЕЛІГІЙНІ РОЗКОЛИ ТА ЕКУМЕНІЗМ	
094. ХРИСТІЯНСТВО І ХРИСТІЯНИ	107
095. ЯКА РЕЛІГІЯ СПРАВЖНЯ?	108
096. ЯК ДОВЕСТИ, ЩО ВІРОСПОВІДАННЯ ІСТИННЕ?	109
097. ЧІЯ ПРАВДА?	109
098. ДУХОВНА ЄДНІСТЬ	111
099. ЩО ЗАВАЖАЄ БУТИ ЄДИНИМИ В ГОСПОДІ?	112
100. ЯКА РЕЛІГІЯ ІСТИННА?	113
101. СУПЕРЕЧКИ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ БІБЛІЇ	114
102. ЧОМУ ЦЕРКВИ НЕ МОЖУТЬ ОБ'ЄДНАТИСЯ?	117
103. МИ — БРАТИ	119
104. ПРАВОСЛАВНІ ТА БАПТИСТИ — ЧИ Є РІЗНИЦЯ?	121
105. ЧИ МОЖЕ БАПТИСТ СПАКУВАТИСЯ З П'ЯТИДЕСЯТНИКОМ?	123
3.2. КРИТИКА ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ЦЕРКОВ	

106. БОГОСЛУЖІННЯ ЄВАНГЕЛІСТІВ	124
107. СПІВРОЗП'ЯТТЯ АПОСТОЛА ПАВЛА	125
108. ПРО ЗАКОН БОЖИЙ	126
109. БОГОСЛУЖІННЯ БЕЗ СВЯЩЕНИКА	127
110. ХТО МОЖЕ БУТИ ЧЛЕНОМ ЦЕРКВИ	128
3.3. КРИТИКА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ	
111. ЯЗИЧНИЦЬКА РОЗКІШ У ХРИСТІЯНСТВІ	130
112. ПРО ПЛАТУ ЗА ТРЕБИ	132
113. ЗВІДКИ ВЗЯЛОСЯ ЗВЕРТАННЯ «ВЛАДИКО»?	133
114. ПРО ТИТУЛИ	134
115. МОВА МОЛИТВИ	136
116. ЦЬОГО Я НЕ ЗНАЮ	136
117. ЧИ МОЖЕ СВЯЩЕНИК БУТИ ПОГАНОЮ ЛЮДИНОЮ?	137
4. ЦЕРКВА І СВІТ	
4.1. КОРИТИСЯ ВЛАДІ ЧИ БОГУ	
118. ЧИ ПОТРІБНО КОРИТИСЯ ВЛАДІ?	140
119. ПРОРОКИ ТА ВЛАДА	141
4.2. БОРОТЬБА ЗА ОНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА	
120. «ЗІ СВІТОМ, АЛЕ НЕ У СВІТІ»	142
121. ХРИСТІЯНСТВО ТА РАБСТВО	143
122. ХРИСТОС — МИРОТВОРЕЦЬ	144
123. ДІАЛОГ З АТЕЇСТОМ	145
124. НЕ ДОГМАТИКА, А ПРАКТИКА	147
4.3. ЧЛЕНСТВО ХРИСТІЯН У ПОЛІТИЧНИХ І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПИТАННЯ ГРОМАДЯНСТВА	
125. ПРО ПРОФСПІЛКИ	148
126. ПРО ОТРИМАННЯ ГРОМАДЯНСТВА	149
5. ЗАПИТАННЯ ВІРУЮЧИХ ПРО БІБЛІЮ ТА СУЧАСНІ ВЧЕННЯ ЦЕРКВИ	
5.1. СМЕРТЬ, ВІЧНЕ ЖИТТЯ, БОЖИЙ СУД, ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ І ВОСКРЕСІННЯ МЕРТВИХ, ПЕКАЛО	
127. ЗМІШАННЯ ПОНЯТЬ	152
128. ДВА СУДИ	152
129. ПЕРЕВТІЛЕННЯ ДУШ	153
130. СОРОК ДНІВ ПІСЛЯ СМЕРТІ	154
131. ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ	155
132. КОЛИ ПРИЙДЕ ХРИСТОС?	156
133. СТРОКИ НАБЛИЖУЮТЬСЯ	157
134. ХРИСТОС ПРИЙШОВ ЗНОВУ?	158
135. ДЕ ПЕКАЛО?	159
136. ХРИСТОС ПРОПОВІДУВАВ У ПЕКАЛІ?	160
137. ПРО СИЛИ АДОВІ	161
138. «ДЕЯКІ НЕ СКУШТЮЮТЬ СМЕРТІ»	161

139. МОЛИТВА ЗА ПОМЕРЛИХ	162
140. ПРО МОЛИТВУ ЗА ПОМЕРЛИХ	164
141. СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ НА НЕБЕСАХ	166
142. ІНША РАДІСТЬ	167
143. ЯКЕ ТІЛО МАТИМУТЬ НЕГРИ?	168
5.2. АНГЕЛИ: ЧИ ІСНУЮТЬ ВОНИ І ЯКІ ВОНИ?	
144. НЕБЕЗПЕЧНІ СУМНІВИ	169
145. РІД АНГЕЛІВ	170
146. АНГЕЛ-ОХОРОНЕЦЬ	170
5.3. САТАНА І ДЕМОНИ	
147. ЧИ ІСНУЮТЬ ДЕМОНИ?	171
5.4. ІДОЛОПОКЛОНСТВО	
5.5. ЄВРЕЇ ТА АНТИСЕМІТИЗМ	
148. ПРО ОБРАНІСТЬ ЄВРЕЇВ	173
149. ЧОМУ БОГ ВИСТУПАЄ ПОКРОВИТЕЛЕМ ЄВРЕЇВ?	174
150. СЕРЦЕ З ПЛОТІ	176
5.6. ЗАПИТАННЯ ПРО БІБЛІЙНУ КУЛЬТУРУ, ОКРЕМІ КНИГИ ПИСАННЯ, НЕЗРОЗУМІЛІ МІСЦЯ БІБЛІЇ, СУЧАСНІ ВЧЕННЯ...	
151. АДАМЕ, ТИ ДЕ?	177
152. ПРОХАННЯ ДО БОГА	178
153. ЧОМУ БІБЛІЯ?	179
154. ШЛЯХ СПАСІННЯ ПРОСТИЙ	179
155. ХТО НАПИСАВ ПСАЛМИ?	180
156. ПІСНЯ НАД ПІСНЯМИ	180
157. ПРО САМАРЯН	182
158. ПРО ПЕРВОСВЯЩЕНИКА	183
159. «СУБОТНІЙ ШЛЯХ»	183
160. ЩО ОЗНАЧАЄ «КОРВАН»?	184
161. СВЯТА МІСІЯ	185
162. «ХТО ДО МЕНЕ ПРИХОДИТЬ, Я НЕ ВИЖЕНУ ГЕТЬ»	185
163. СПАСІННЯ ЧЕРЕЗ ДІТОРОДЖЕННЯ?	187
164. «ВІВЦІ... НЕ З ЦІЄЇ КОШАРИ»	188
165. ЩО ТАКЕ МОДЕРНІЗМ?	189
166. ХТО ТАКІ УНІВЕРСАЛІСТИ?	192
167. «НЕ ВІГТАЙТЕ В ДОРОЗІ НІКОГО»	193
168. ПРОПОВІДЬ ЄВАНГЕЛІЯ В САМАРІЇ	193
169. «ГІДНИЙ ПЛІД ПОКАЯННЯ»	195
170. ПЛІД ДУХА СВЯТОГО	195
171. ПРО ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО	196
172. ЧОМУ ХРИСТОС ВИБРАВ ЮДУ?	198
173. ЧОМУ ЗАГИНУВ ЮДА?	200
174. ДОБРЕ ДІЛО ВОРОГУ	200
175. ЧОМУ МОВЧАВ ХРИСТОС?	201
176. ЗНАННЯ НЕ СПАСАЄ	202

177. ЛЮДИНА БІЛЬША ЗА БОГА?	203
178. ЧИЄ СРІБЛО ТА ЗОЛОТО?	203
179. ДУХ СВЯТИЙ БІЛЬШИЙ ЗА ХРИСТА?	204
180. ЧИ ВОРОЖИВ ЙОСИП?	205
181. ПОГРЕБІННЯ ТА ЦАРСТВО БОЖЕ	207
182. СВІТИЛЬНИК ДЛЯ ТІЛА	207
183. ЗВІДКИ БУЛИ КОШТИ У СВЯТОГО СІМЕЙСТВА?	209
184. ЧОМУ У СТАРОМУ ЗАПОВІТІ НЕМАЄ СУМЛІННЯ?	209
185. ПРОРОЧА НАГОРОДА	210
186. СТРАВИ...	210
187. БЛАГОДАТЬ НА БЛАГОДАТЬ...	211
188. ЧЕРВОНИЙ КІНЬ В ОБ'ЯВЛЕННІ ІВАНА	212
189. ЧИ ХРЕСТИВ ХРИСТОС?	213
190. ПРО ТВЕРДЬ	214

6. ЗАПИТАННЯ ПРО ВІРУ

6.1. СПАСІННЯ

6.1.1. Гріх і каяття; чим грішник відрізняється від праведника

191. ЧИ МОЖНА ОБИТИСЯ БЕЗ ЄВАНГЕЛІЯ?	216
192. ЧИ ОСУДИТЬ МЕНЕ БОГ?	216
193. ЧОМУ СПАСІННЯ У ВІРІ?	217
194. КОГО МОЖНА НАЗВАТИ ХРИСТІЯНИНОМ?	218
195. НАВЕРНЕННЯ ТА СЛУЖІННЯ	219
196. ЩО НАС ОЧІКУЄ У ВІЧНОСТІ?	222
197. ГРІШНИК ПОВИНЕН ПОКАЯТИСЯ	223
198. ПРОЩЕННЯ ТИМ, ХТО КАЄТЬСЯ	223
199. ЧИ НЕ ЗАПІЗНО СПАСАТИ ДУШУ?	224
200. МАРНИЙ СТРАХ	224
201. ВІРА ТА РОБОТА	225
202. РОЗБІЙНИКИ ТА ЦАРСТВО БОЖЕ	226
203. ПРОДОВЖУЙТЕ МОЛИТИСЯ	227
204. «СПАСЕННИЙ ЯК ЧЕРЕЗ ОГОНЬ»	227
205. ВАШЕ ПРАВО	228
206. ВІРИТИ В ЛЮДИНУ ЧИ В ХРИСТА?	229
207. СЛОВО ПРО ХРЕСТ	230

6.1.2. Закон і благодать; Закон Мойсея і сучасне християнство

208. ЩО ТАКЕ БЛАГОДАТЬ?	231
209. СПАСІННЯ ТА ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ	232

6.1.3. Свобода волі, обрання наперед

210. БОГ МОЖЕ, ЛЮДИНА НЕ ХОЧЕ	233
211. БОЖА СПРАВЕДЛИВІСТЬ	234
212. СПАСІННЯ — ДАР БОЖИЙ	235
213. СВОБІДНА ВОЛЯ	236

6.1.4. Чи можна бути впевненим у своєму спасінні?

214. НЕ ВІРИТИ ПИСАННЮ — ГРІХ	236
-------------------------------------	-----

215. ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЧНОСТІ	238
216. ЩО ОЗНАЧАЄ БУТИ СПАСЕННИМ?	238
217. ЧИ ВІДРОДЖЕНИЙ?	243
218. ПРОЩЕННЯ ГРІХІВ	245
6.1.5. Чи можна втратити спасіння?	
219. ЧОМУ ДЕХТО ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ЦЕРКВИ?	245
220. НЕ СУДІТЬ БЛИЖНІХ	247
221. ПРО ДИМАСА	248
6.2. ХРИСТΙΑНИН І ГРІХ	
6.2.1. Гріхи й помилки, духовні падіння, освячення, сповідь	
222. ЧИ ОСУДЖУЄ НАС БОГ ЗА ПОМИЛКИ?	249
223. СПОВІДЬ І ГРІХ	250
224. ГРІХ ЮДИ	251
225. ЧОМУ ХРИСТОС МЕНІ НЕ ДОПОМАГАЄ	252
226. «УСТАВАЙ ТА Й ХОДИ!»	253
227. ОСОБИСТА СПРАВА	253
228. ВІРЮЧИЙ ТА ГРІХ	255
229. ЗІЗНАВАЙТЕСЬ У ПРОГРІХАХ	257
6.2.2. Викриття	
230. ЧОМУ ДЕЯКІ ЛЮДИ БОЯТЬСЯ ЄВАНГЕЛІЯ?	258
231. ЧОМУ ЛЮДИ НЕ ЛЮБЛЯТЬ ЄВАНГЕЛІЄ?	259
232. ВИКРИВАЙТЕ НЕЧЕСТИВИХ	260
233. НЕ ОБГОВОРЮЙТЕ НЕДОЛІКИ	261
234. ЧИ ВИКРИВАВ ХРИСТОС НЕДОЛІКИ?	262
235. УНИКАЙТЕ ГРІХА	263
236. НЕ БІЙТЕСЯ ВИКРИТТЯ ГРІХІВ	264
237. МОВЧАТИ НЕ МОЖУ	266
238. ПИСАННЯ ВИКРИВАЄ	267
6.2.3. Шкідливі звички: пияцтво, паління тощо	
239. ПАЛІННЯ — ЦЕ ГРІХ?	269
240. ЗЛОВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЕМ	269
6.3. БІБЛІЯ, ХРИСТІЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА І НЕБІБЛІЙНІ ОДКРОВЕННЯ	
6.3.1. Як ставитися до Біблії та чи можна читати християнську літературу?	
241. ВІРТЕ ПИСАННЮ	271
242. ДВІ КРАЙНОСТІ	271
243. У ЧОМУ ДУХОВНІСТЬ	272
244. НАСАМПЕРЕД ЛЮДИНА	273
6.3.2. Авторитет Біблії, нові одкровення, стародавні та сучасні пророки, важливість сновидінь	
245. «ПОВНЕ» ТА «НЕПОВНЕ» ЄВАНГЕЛІЄ	274
246. «УСЬОМУ СВІЙ ЧАС»	279
247. ЧИ ІСНУЮТЬ ПРОРОКИ?	282
248. ПРО ПРОРОКІВ	283

249. ПРО СНОВИДІННЯ	284
6.4. ХРИСТІЯНИН І ЦЕРКВА	
6.4.1. Церква: її сутність, проблеми, духовний стан; відвідування церкви	
250. СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ УТВОРЮЮТЬ ЦЕРКВУ?	285
251. ЧОМУ НЕОБХІДНО ХОДИТИ ДО ЦЕРКВИ?	286
252. РАНЬОХРИСТІЯНСЬКА ЦЕРКВА	287
253. ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ ПРОБУДЖЕННЯ?	287
254. СЛАБКОСТІ ВІРУЮЧИХ	288
255. ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО	290
256. НЕДБАЙЛИВИЙ ПАСТИР	291
257. ПРАВДУ НЕ СХОВАЄШІ	292
258. СХІДНА ТА ЗАХІДНА ДУХОВНІСТЬ	293
6.4.2. Хрещення	
259. ХРЕЩЕННЯ ВСТАНОВАЛЕНЕ БОГОМ	294
260. СУТНІСТЬ ХРЕЩЕННЯ	295
261. ПІДСТАВА ДЛЯ ХРЕЩЕННЯ	296
262. ХРЕЩЕННЯ НЕМОВАТ	296
263. СПОЧАТКУ ПОКАЯННЯ, ПОТІМ ХРЕЩЕННЯ	297
264. ХРЕЩЕННЯ В РІЧЦІ	297
6.4.3. Проповідь Євангелія та проповідники	
265. МОВА ПРОПОВІДІ	298
6.4.4. Жінка в церкві	
266. СЛУЖІННЯ ЖІНКИ В ЦЕРКВІ	299
267. ДУША ЛЮДСЬКА	300
268. ПРО ПОКРИТУ ГОЛОВУ	301
269. ЖІНКА ТА ПРОПОВІДУВАННЯ	302
270. ЧОМУ У ЦЕРКВІ МАЛО ЧОЛОВІКІВ?	304
6.5. ХРИСТІЯНИН І СВІТ	
6.5.1. Ставлення до музики, танців, літератури, кіно і телебачення	
271. ЛІТЕРАТУРА, АЛЕ ЯКА?	305
272. ЧИ ПОТРІБНА БІБЛІОТЕКА ПРИ ЦЕРКВІ?	306
273. ПРИТЧІ ТА БАЙКИ	306
274. МУЗИКА — МОВА ДУШІ	308
275. «НЕБЕСНИЙ БАРАБАНЩИК»	309
276. ЩО ПОГАНОВОГО В ТАНЦЯХ?	309
277. ПРО КІНО	310
278. ПРО ТЕЛЕБАЧЕННЯ	311
6.5.2. Косметика та прикраси	
279. ПРО ОБРУЧКИ	313
280. ЗЛОВЖИВАННЯ КОСМЕТИКОЮ	316
6.5.3. Чи можна християнину веселитися? Радість у Господі та мирські задоволення	
281. У ЧОМУ СПРАВЖНЯ РАДІСТЬ?	317

282. РАДІЙТЕ!	319
283. КУЛЬТУРА І ХРИСТИАНСТВО	319
284. РАДІСТЬ ВІРУЮЧИХ	321
285. АЗАРТНІ ІГРИ	322
6.6. ЯК ДІЗНАТИСЯ ВОЛЮ БОГА? ПЛАНУВАННЯ ТА БОЖА ВОЛЯ	
286. БОГ ПРОТИ ПЛАНУВАННЯ?	323
287. ЯК ДІЗНАТИСЯ ВОЛЮ БОЖУ?	323
288. АРХІТЕКТОР ЖИТТЯ	325
289. ПОМАГАЙ БОГ	326
6.7. ТРАДИЦІЇ ТА ОБРЯДИ	
6.7.1. Дотримання суботи. Субота і неділя	
290. ПРО СУБОТУ	328
291. БЛАГОДАТЬ БІЛЬША ЗА ЗАКОН	328
292. ШЩЕ РАЗ ПРО СУБОТУ	330
293. ВІДПОЧИНОК ХРИСТА	331
294. ЧИ ДОТРИМУВАТИСЯ СУБОТИ?	332
295. ПРАЦЮВАТИ В НЕДІЛЮ — ГРІХ?	335
6.7.2. Дотримання інших свят	
296. ЧОМУ МИ ВІДЗНАЧАЄМО РІЗДВО?	336
297. ЯК СВЯТКУВАТИ РІЗДВО?	337
298. ЯКИЙ КАЛЕНДАР ПРАВИЛЬНИЙ?	338
6.7.3. Утримання від їжі. Піст	
299. ЧИ ПОТРІБНО ПОСТУВАТИ?	339
300. МАЙ ВІРУ ПЕРЕД БОГОМ	341
6.7.4. Інші запитання	
301. ПУБЛІЧНЕ БОГОШАНУВАННЯ	344
302. ОБРЯДНІСТЬ І ВІРА	345
303. ОБМИВАННЯ НІГ	346
304. СКІЛЬКИ РАЗІВ ПЕРЕЛОМЛЮВАТИ ХЛІБ?	349
305. ЩО ВАЖЛИВІШЕ: БІБЛІЯ ЧИ СЛУЖІННЯ?	350
306. ПРО НОВОРІЧНУ ЯЛИНКУ	350
307. ПРО ЦЕРКОВНІ ОБРЯДИ	351
308. ЧИ ПОВИННІ ХРИСТІЯНИ ПОКЛОНЯТИСЯ ІКОНАМ?	352
309. ПРО ДІВУ МАРІЮ	354
6.8. МОЛИТВА	
310. МОЛИТВА — НЕ ОБРЯД	354
311. ПУБЛІЧНА МОЛИТВА	356
312. ОСОБИСТА МОЛИТВА	359
313. ДУХОВНЕ ПРОБУДЖЕННЯ?	360
314. ГОСПОДЬ — МІЙ НАТХНЕННИК	362
6.9. ПРОЩЕННЯ ТА ПОКОРА	
315. «ПРОЩАЙТЕ, ТО ПРОСТЯТЬ І ВАМ»	362
316. ЯКЩО ВИННИЙ НЕ ПРОСИТЬ ПРОЩЕННЯ...	363
317. ПРО ПРОЩЕННЯ	364

318. ДРУЗІ ЙОВА.....	366
319. ДОВІРСЯ СУДУ БОЖОМУ.....	367
6.10. БАГАТСТВО, ПОЖЕРТВУВАННЯ, БОРГИ	
320. «ІДИ ЗА МНОЮ».....	368
321. ВИННІ НЕ ГРОШІ.....	369
322. РОЗКІШ У ЦЕРКВІ.....	370
323. ОЗНАКИ БААГОСЛОВЕНЬ.....	375
324. ПОЖЕРТВУВАННЯ ТА ЖЕРТВА.....	375
325. ПОЖЕРТВУВАННЯ В ЦЕРКВІ.....	376
326. ЖАДІБНІСТЬ.....	377
327. НЕ БУДЬТЕ ВИННІ НІКОМУ НІЧОГО.....	379
6.11. СУМНІВИ, СТРАХИ, НЕПРИЄМНІ СПОГАДИ	
328. ТЯЖКІ СПОГАДИ.....	380
329. ЧИ МОЖНА СУМУВАТИ ЗА ПОМЕРЛИМИ?.....	381
330. ПОГАНІЙ НАСТРІЙ.....	382
331. ЯК ПОДОЛАТИ СТРАХ?.....	383
332. СКІЛЬКИ ВАМ РОКІВ?.....	384
333. ПРО СУМНІВИ.....	385
334. ПРО ЧИСТІ ОЧІ.....	386
6.12. СТАВЛЕННЯ ДО МЕДИЦИНИ, ЕВТАНАЗІЇ, ПЕРЕЛИВАННЯ КРОВІ, ГІПНОЗУ	
335. ЩЕПЛЕННЯ ТА УКОМИ.....	387
336. НАВІЩО ПОТРІБНІ ОПЕРАЦІЇ?.....	388
337. ЯК ДІЄ АСПІРИН?.....	388
338. ЧИ МОЖНА ЗВЕРТАТИСЯ ДО ПСИХІАТРА?.....	389
339. ПРО ГІПНОЗ.....	390
340. ЧИ ГРІХ ЗДАВАТИ КРОВ?.....	391
341. НЕМІЧНА СТАРІСТЬ.....	392
342. ПРАВО НА СМЕРТЬ.....	394
343. ПРО КРЕМАЦІЮ.....	395
6.13. ХРИСТІЯНИН І НЕПРАВДА	
344. НЕМАЄ НІЧОГО ЗАХОВАНОГО, ЩО НЕ ВИЯВИТЬСЯ.....	396
345. ПОКОРА БАТЬКАМ.....	398
346. ЧИ ПРИПУСТИМА НЕПРАВДА?.....	398
347. «ЛИСТИ ЩАСТЯ».....	399
6.14. ХРИСТІЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ ЩОДО ВІЙНИ ТА СЛУЖБИ В АРМІЇ	
348. ЄВАНГЕЛІЄ ПРО ВІЙНУ.....	401
349. ПРО ВІЙНУ.....	402
350. КУДИ ПРЯМУЄ ЛЮДСТВО?.....	403
351. «НЕ ВБИВАЙ».....	405
352. ПРО САМОГУБСТВО.....	405
7. СІМ'Я І ДІТИ	
7.1. ХРИСТІЯНСЬКА СІМ'Я	
353. ЛІКИ ВІД НЕРВІВ.....	409

354. ЧОЛОВІК І ДРУЖИНА	409
355. ЯК УНИКНУТИ СУПЕРЕЧОК?	412
356. ЖІНКА ТА РОБОТА	413
357. МОЛИТВА ПЕРЕД ЇЖЕЮ	414
7.2. ДІТИ	
358. ЯК ВИХОВАТИ СИНА?	415
359. ЯК НАВЧИТИ ДІТЕЙ ВІРИ?	416
7.3. ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї ТА АБОРТИ	
360. ЧИ ПРИПУСТИМИЙ АБОРТ?	417
361. КОНТРОЛЬ НАРОДЖУВАНОСТІ	418
362. АБОРТ ЧИ ЖИТТЯ МАТЕРІ?	419
7.4. РОЗЛУЧЕННЯ, ПОДРУЖНЯ ЗРАДА	
363. НЕ ПОСПІШАЙТЕ РОЗЛУЧАТИСЯ	420
364. ПРАВИЛЬНЕ РІШЕННЯ	422
365. ПОВТОРНИЙ ШЛЮБ	423
366. НЕВИННИЙ ВІЛЬНИЙ	424
7.5. ШЛЮБ ІЗ НЕВІРУЮЧИМ	
367. ШЛЮБ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ РЕЛІГІЙ	425
8. ПРОБЛЕМА СТРАЖДАНЬ	
8.1. ПОХОДЖЕННЯ ЗАА ТА СТРАЖДАНЬ. ЧОМУ СТРАЖДАЮТЬ ДІТИ?	
368. ЧОМУ БОГ НЕ ЗНИЩИТЬ ДИЯВОЛА?	428
369. ЧОМУ БОГ ДОПУСКАЄ ЗАО?	429
370. ЗАО ТА ВОЛЯ БОЖА	431
371. ЧИ ПОТРІБНІ СТРАЖДАННЯ?	432
372. ДЕ МИР?	434
373. ЯК ПЕРЕМАГАТИ ЗАО?	434
374. ЧОМУ СТРАЖДАЮТЬ ДІТИ?	437
375. ЩЕ ПРО ДІТЕЙ	438
8.2. СТРАЖДАННЯ ВІРУЮЧИХ, ВИПРОБОВУВАННЯ ТА СПОКУСИ	
376. «НЕ ВВЕДИ — НЕ ДОПУСТИ...»	439
377. ПРО СПОКУСИ	440
378. УДАРИ ДОЛІ	441
379. «УСЕ ДОПОМАГАЄ НА ДОБРЕ»	441
380. ЗВІДКИ ТРУДНОЩІ?	442
381. ТОЧКА ОПОРИ	443
382. НЕЧЕСТИВИЙ І ПРАВЕДНИК	444
383. ВИКУПЛЕННЯ ТІЛА ТА ЗЦІЛЕННЯ	445
384. ЧИ МОЖНА ХВАЛИТИСЯ УТИСКАМИ?	447
РОСІЯ ТА ЄВАНГЕЛІЄ	
385. РОСІЙСЬКИЙ НАРОД І РЕЛІГІЯ	450
386. ЧИ ДІЙСНО РУСЬ СВЯТА?	451

Микола Водневський

ХОЧУ ЗНАТИ

Відповіді на запитання читачів
та радіослухачів

Переклад з російської Олени Зенченко

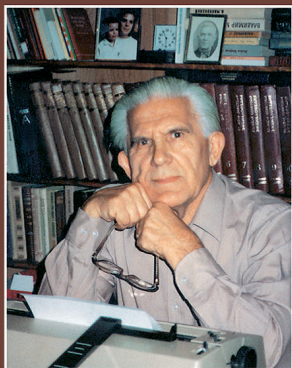
Директор *Павло Давидюк*
Голова вид. МС «Світло на Сході» *Вальдемар Бенцель*
Редактор *Валентина Новомирова*
Коректор *Олена Зенченко*
Дизайн і верстка *Миколи Давидюка*

РО «Українське місіонерське товариство „Світло на Сході“»,
вул. Хорольська, 30, м. Київ, 02090.
Ідентифікаційний код: 14300272.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції серія ДК, № 6016. Дата від 15.02.2018.

Вид. № 02.148. Підписано до друку 11. 03.2022.
Папір – 80 г, Lux Cream. Формат 84x108/32.
Гарнітура: SonetSerif, PT Serif.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. 24,36.
Тираж 7 000 пр. Замовлення № 09093685.

Надруковано за підтримки типографії CPI books GmbH,
Eberhard-Finckh-Straße 61, 89075 Ulm, Germany.

Микола Водневський
(1922—2008) —
проповідник, поет і письмен-
ник. Його перу належить
чимало книг та збірок христи-
янських віршів і оповідань,
бесід і проповідей.
Водневський — засновник
журналу «Віра і життя»
та газети «Наші дні».

Ця книга укладена Миколою Водневським на осно-
ві однойменної рубрики, в якій автор відповідав на
питання читачів однієї з газет Сан-Франциско, а також
його відповідей на запитання радіослухачів. Книжка
вперше була видана 1973 року й неодноразово пере-
видавалася під різними назвами.

У збірці розглядаються різноманітні біблійні та жит-
теві аспекти богошукання.

У цьому виданні питання об'єднанні в тематичні
розділи та для зручності пошуку пронумеровані.

